

DEMOKRACIJA

Ministra zrela za slovo

Vloženi sta interpelaciji proti ministru za zdravje Dušanu Kebru in ministru za notranje zadeve Radu Bohincu. Očitajo se jima številne nepravilnosti.

POLITIKA
Nestrpni slovenski komsomolci

TUJINA
Mednarodno prijateljsko prisluškovanje

FILM
Oskarji v prave roke

Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni

Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

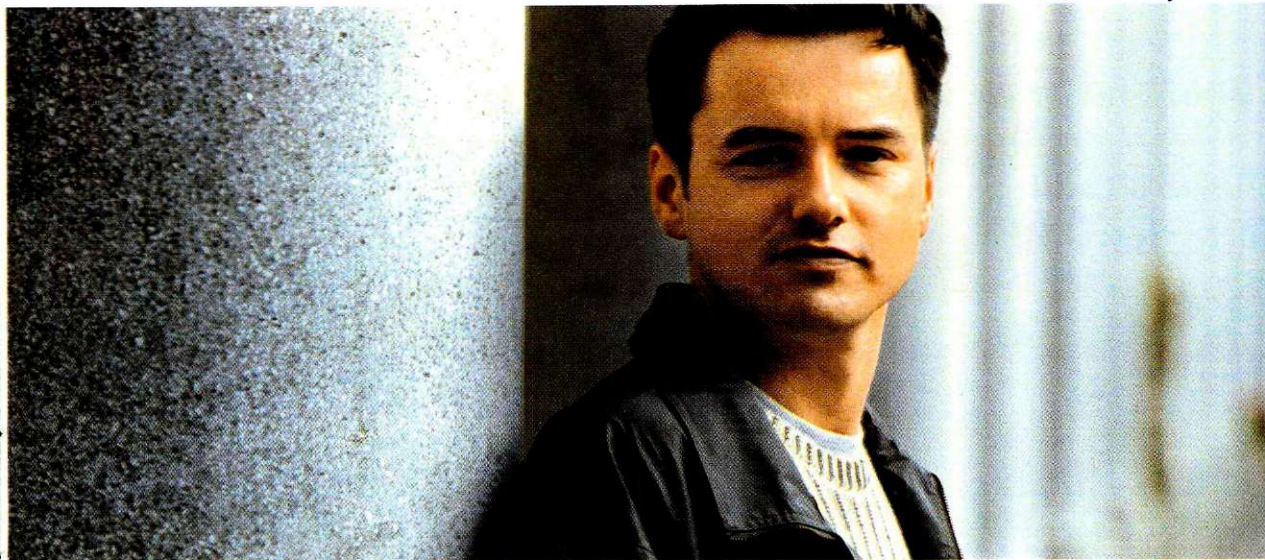

Agencija 41, design: LUXS Studio, foto: T. Gregorič, J. Puskarič, Mestni d.o.o., 1000 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

Komsomolci v stiski

Pred slabimi štirinajstimi dnevi so prišli v javnost izidi februarskega Politbarometra, ki so presenetili praktično vse, tako tiste na oblasti kot tiste v opoziciji. Že res, da je v zadnjih mesecih zaznati trend upadanja priljubljenosti liberalne demokracije in naraščanje priljubljenosti slovenskih demokratov, vendar kljub temu ni nihče pomislil, da se bosta stranki tako kmalu znašli druga ob drugi. Izidi so še posebej zaskrbeli vladajočo tranzicijsko levico, ki se je živčno odzvala. V dveh televizijskih soočenjih (v petek, 20. februarja, pri Odmevih na nacionalni televiziji in v nedeljo, 22. februarja, na POP TV) s predsednikom SDS Janezom Janšo je predsednik sveta LDS Gregor Golobič pokazal skrajno nestrpnost. Z njo je skušal reševati stisko, v kateri se je znašla stranka. Po Golobiču so sedanji javnomnenjski izidi posledica mobilizacije "nestrpnih kova gospoda Janše in privržencev njegove stranke". Od predsednika sveta LDS pa smo slišali tudi globokoumno trditev, da je "... gospod Janša tisti, ki je splošno priznано v slovenskem političnem prostoru nosilec nestrpne politike, nosilec sovražnega govora ..." Golobič je tako ravnal v skladu z besednjakom svojih političnih prednikov, ki niso skoparili z ostrimi besedami (in tudi dejanji) pri obračunu s svojimi političnimi nasprotniki, pozabil pa je, da že vsa leta tranzicije poskušajo kontinuitetni mediji slovenski javnosti na podlagi manipulacij in tudi laži vsiliti takšno negativno podobo Janeza Janše. Živčnosti vladajoče elite pa ni povzročil samo nizek odstotek, ampak tudi dejstvo, da ne vidijo pravega izhoda za rešitev iz nastalega položaja, da nimajo pravih odgovorov na številne težave in afere, ki se iz dneva v dan pojavljajo. Problem slovenske vladajoče nomenklature je v tem (podobno velja za vsako elito), da je postopoma zapadla v dekadenco (razkroj), saj je dobila občutek trajnosti vladanja, politika ji je postala rutina, zato je postala neinovativna, namesto da bi bila kreativna. Zato je njen odgovor opoziciji nestrpen. Verjetno je v tem mogoče iskati vzroke za blatenje prvaka opozicije. Akcija društva Dostje, ki ga sestavljajo večinoma asistentje in študentje predavatelja na fakulteti za družbene vede in ideologa združene liste Igorja Lukšiča, pred sedežem glavne opozicijske stranke, je bil tako samo vrh levičarske, anarholiberalne nestrpnosti, saj so Janšo primerjali s Haiderjem, Finijem in podobnimi skrajno spornimi politikami. Janša se je na to odzval z mnenjem, da je

očitno, da se proti SDS in njemu osebno znova vodi kampanja po znani formuli iz Nove Gorice izpred desetih let, ki se glasi: Najprej diskreditacija, nato likvidacija. "Izvajalci diskreditacije se zgledujejo po hordah nestrpnih kričarjev pred sodiščem ob dachavskih procesih, ki so zahtevali smrt za razredne sovražnike, ali pa tistih, ki so nekdanj prekinjali gledališke predstave, kot je bila Rožančeva Topla greda. Kljub temu pa so botri tokratnih diskreditacij pozabili pogledati na koledar. Slovenija kljub njihovemu nasprotovanju letos odhaja v EU in NATO, sami pa nezadržno na smetišče zgodovine."

Minuli teden smo bili pričje tudi tako imenovanemu tednu izbrisanih ob dvanajsti obletnici domnevnega izbrisa in znova je bil eden izmed glavnih krivcev za vse Janez Janša. Priče pa smo bili še eni sporni odločitvi ustavnega sodišča glede problematike "izbrisanih" (o tem več na naslednjih straneh). Pri tem je treba opozoriti na članek nekdanjega ustavnega sodnika dr. Toneta Jerovška v mesečniku Ampak "Vse za človekove pravice?", v katerem pravi, "da je Ustavno sodišče naredilo 'izbrisane', je bilo potrebno več protustavnih in nezakonitih manevrov. Najprej ugotoviti neustavnost 81. člena Zakona o tujcih, ki je del Ustavnega zakona in ni v presoji Ustavnega sodišča. Zamolčati dejstvo, da so bili po Zakonu o tujcih in po 13. členu Ustavnega zakona dolžni vložiti vloge (do izteka roka po 81. členu) in si urediti enega od ponujenih statusov. Zamolčati ustavno možnost iz 157. člena ustave, ki določa: 'Če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, odloča v upravnem sporu pristojno sodišče tudi o zakonitosti posamičnih dejanj in aktov, s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika.' Če je namreč komu organ z nezakonitim dejanjem odvzel npr. vozniško dovoljenje ali kakšen drug dokument brez izdaje upravnega akta ali odklonil sklenitev delovnega razmerja, ker so ga nezakonito izbrisali iz ustreznih evidenc, bi lahko takoj vložil tožbo na Upravno sodišče, in to bi moral zagotoviti vzpostavitev prvotnega stanja, če bi seveda ugotovilo, da je oseba izrabila zakonite možnosti in da ji je bila kršena kakšna ustavna pravica. Po tej edini zakoniti poti, ko se v ugotovitvenem in dokaznem postopku obravnava vsak primer posebej, se seveda ne da skriti državljanov bivših republik, ki so pred in po desetdnevni vojni zapustili državo, ob odhodu celo grozili in si morda nekateri umazali roke s kaznivimi dejanji. Tudi vse te je naredilo Ustavno sodišče za žrtve, ki so jim kratene ustavne pravice. Ustavno sodišče ni imelo tudi nobene pravne podlage za ugotovitev neustavnosti zakona..." Skratka, toliko napak ustavnega sodišča, da se človek zgrozi. In vse to zaradi zlorabe tega sodišča za politične potrebe.

Ob vsem tem protislovenskem delovanju vladajoče elite in blatenju prvaka opozicije morda sploh ni tako nenavadno, da je po zadnji Delovi javnomnenjski anketi opozicijska Slovenska demokratska stranka za malo celo prehitela vladajočo liberalno demokracijo. Je to efekt kotaleče se snežne kepe?

Metod Berlec

Ob vsem tem protislovenskem delovanju vladajoče elite in blatenju prvaka opozicije morda sploh ni tako nenavadno, da je po zadnji Delovi javnomnenjski anketi opozicijska Slovenska demokratska stranka za malo celo prehitela vladajočo liberalno demokracijo. Je to efekt kotaleče se snežne kepe?

9 Avtohtonost na Slovenskem

Beseda o avtohtonosti postaja na Slovenskem aktualna zadnje čase – v navezavi na človekove pravice.

11 Teden mitingaštva

12 Pravokatorji s FDV

Ko je center za raziskovanje javnega mnenja na FDV 20. februarja objavil izide javnomnenjske ankete Politbarometra, po katerih razlika med največjo vladajočo stranko LDS in največjo opozicijsko stranko SDS znaša samo še odstotek, je v Kučanovih krogih zavladala panika kljub verjetnosti, da realna razlika med obema strankama le ni tako majhna, kot jo prikazuje dr. Niko Toš.

15 Legende o partijcih

18 Grehi ministra Kebra

Minister za zdravje Dušan Keber je v svojem mandatu, ki se mu počasi izteka, naredil bore malo, pa še to, kar je naredil, je prineslo več škode kot koristi. Tako nekako razmišljajo v koaliciji Slovenija, zato so v petek popoldne vložili interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Dušana Kebra.

20 Ropovi privilegiranci

22 Koliko stane demokracija?

31 Prijateljsko prisluškovanje

Britanski premier Tony Blair si verjetno ni mogel misliti, da bo imel z irasko vojno toliko političnih težav še tako dolgo po njenem koncu. Komaj ga je Huttonovo poročilo uradno opralo krivde za samomor dr. Kellyja, povezan s poročili o (neobstoječem) iraškem orožju za množično uničevanje, že se je prejšnji teden razvila nova afera. Clare Short je Blairovo vlado obtožila prisluškovanja generalnemu sekretarju ZN Kofiju Ananu.

34 Energijo usmeriti za dosego pravih ciljev

Pogovor z dr. Antonom Jurgtzen

V srednji Evropi je na tem področju velika konkurenca s strani drugih koncernov v tej branži. Ne spleča se izgubljati energije za nekaj, kjer ima družba največ deset odstotkov možnosti za uspeh. Energijo je treba usmeriti za dosego natančno določenih ciljev. Te je treba izbrati tam, kjer so večje možnosti.

48 Oskarji v prave roke

56 Strah za smučarje

Kranjska Gora je bila letos nekoliko manj praznična kot doslej. Časi, ko smo se veselili prvih mest naših, so mimo.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Ivo Žajdela, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjančič tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografiji na naslovnici: Dane Kostrič

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

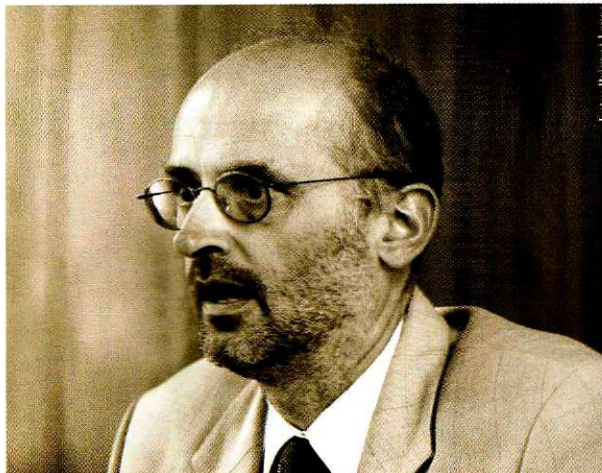

Foto: Primož Lavrič

Razpis referenduma je obvezen

Pogovarjali smo se z Dimitrijem Kovačičem (SDS), svetnikom mestne občine Ljubljana.

V javnosti še vedno odmeva referendum o džamiji in z njim povezane razprave v mestnem svetu, zlasti po sklepu županje Simšičeve o zadržanju izvajanja referenduma.

Islamska skupnost v Sloveniji ima v ustavi zagotovljeno pravico do veroizpovedi, ki vključuje tudi pravico do graditve primernega verskega objekta. Kakšnega, je stvar islamske skupnosti. Stvar mestne občine Ljubljana (MOL) pa je, da na podlagi urbanističnih norm ureja prostor in predpisuje pogoje, ki jih morajo investitorji izpolnjevati pri načrtovanih gradnjah na določenih lokacijah. Stroka na področju urbanizma in urejanja prostora mora skrbeti za to, da pozidave potekajo urejeno. Ne more vsakdo graditi kjer koli, kar koli in kakor koli, ampak le v skladu s prej sprejetimi prostorskimi urbanističnimi načrti, ki na neki lokaciji predpisujejo obliko, velikost in namembnost objekta. V primeru islamske skupnosti v Ljubljani je problem nastal, ker je mestna oblast, ki prej leta in leta ni naredila nič, sprejela odlok o pogojih graditve na popolnoma neustrezni lokaciji, ki zanika strokovne norme na področju urejanja prostora in interese okoliskega prebivalstva. Tu ne gre za to, da je objekt neprimeren, ker je islamski, neprimeren bi bil vsakršen objekt enake oz. podobne velikosti katerega koli investitorja. Prav gotovo bi prišlo do enakega nasprotovanja prebivalcev, če bi jim bil na tej lokaciji vsiljen npr. industrijski obrat z visokim dimnikom, večnadstropni stanovanjski objekt ali razgledni stolp. Na podlagi zahteve več kot 5 odstotkov ljubljanskih volilcev je razpis referenduma obvezen, zato je ravnanje mestne koalicije LDS in ZLSD ter županje Danice Simšič, ki skuša referendum prepričati, protizakonito. Sklicevanje na to, da o ustavno zagotovljenih človekovih pravicah ni mogoče odločati na referendumu, je privlečeno za lase, saj ne gre za odločanje o nesporni pravici do graditve verskega objekta, ampak o pogojih graditve, zapisanih v spornem odloku, ki je eklatantno povozil urbanistično stroko in interese prebivalcev.

Pred kratkim je prišlo do prometne nesreče s tragičnim izidom, v kateri je bila udeležena deklica. Dogodek

ustvarja dvome o skrbi za prometno varnost v Ljubljani. Kaj je po vaše treba storiti na tem področju?

Gre za nesrečo, ki se je zgodila v bližini mojega doma na prehodu za pešce. Življenje je izgubila desetletna deklica na poti iz šole, po tem ko jo je podrl osební avtomobil. Na tem mestu je bilo že več nesreč in krajani, šola, nekdanja krajevna in sedanja četrtna skupnost že od leta 1996 nenehno prosimo odgovorne v MOL za ureditev te nevarne prometne točke; če že ne bi zgradili podhoda, naj vsaj postavijo semafor, ki bi otrokom zagotavljal bistveno varnejše prečkanje ceste na poti v šolo in iz nje. Žal so naše prošnje vedno naletele na nerazumno brezbriznost oblasti. Morda bo najnovejši tragični dogodek vendarle dovolj velik opomin, da bodo pristojni storili tisto, kar bi že davno morali. Vendar pa škode ne bo mogoče povrniti.

Ali je v zvezi z aferama banke SIB oz. Holdinga Ljubljana mogoče pričakovati kakršen koli epilog?

Sedanja mestna in državna oblast sta povezani z afero, v kateri so visoki predstavniki LDS in ZLSD sodelovali pri ključnih odločitvah. Posledica teh odločitev je bila večmilijardna škoda v MOL, pri čemer so se snovalci posla bogato omastili. Posel so lahko izpeljali zato, ker ga je omogočila mestna oblast in še nekateri nosilci oblasti na državni ravni, npr. Banka Slovenije. Vsi ti še naprej z najrazličnejšimi sredstvi poskušajo zadeve in njihove posledice čim bolj prikriti ali vsaj zmanjšati njihov pomen, vpletene pa čim bolj zavarovati, da ne bi bili podvrženi kazenskim in odškodninskim postopkom. Pri tem sedanja županja ravna enako kot prejšnja, zato posebnega napredka pri odkrivanju in sankcioniranju storilcev kaznivih dejanj in povzročiteljev škode ni. Vse to napeljuje na utemeljeno misel, da je danes korupcija močno navzoča v vrhovih političnega odločanja tako na mestni kot državni ravni, kajti prav zaradi njihove pasivnosti, v nekaterih primerih pa celo aktivne vloge pri zaviranju postopkov preiskave in uveljavljanja odškodninskih terjatev ostajajo storilci kaznivih dejanj na prostosti oz. povzročitelji škode le-te še vedno ne vračajo.

V mestnem svetu bomo svetniki SDS še naprej zahtevali dokončno razjasnitev celotne zgodbe, ugotovitev, kdo so zanj odgovorni, in ustrezno ukrepanje zoper njih. **Mitja Volčanšek**

Bohinčevi zdrsi
(Stran 8)

Interpelaciji proti ministroma
(Stran 14)

Nestrpnost na Koroskem
(Stran 23)

Brezzobi inšpektorat
(Stran 24)

Težave Gabrove devetletke
(Stran 26)

Mestni pogledi
(Stran 39)

Zviševali povprečje
(Stran 25)

Hrvaski tajkuni
(Stran 28)

Slovo od igralke
(Stran 40)

Pobijanje "izdajalcev"
(Stran 42)

Grobišča v Vojniku
(Stran 44)

Demokracija v Evropi
(Stran 46)

Oskarji v prave roke
(Stran 48)

Kebrovi navijaci
(Stran 55)

Šarm nove ženskosti
(Stran 60)

Mase v slovenščini
(Stran 62)

Kdo so prejemniki milijonskih honorarjev?
(Stran 65)

Miše se bojim ...

Na nedavni prireditvi Slovenska polka in valček 2004 so med izvajalci polk zmagale Navihanke s skladbo Miši se bojim. Zlobneži pravijo, da bi se moral naslov glasiti Miše se bojim glede na to, da so najboljši kadri že zdavnaj ušli iz razvedrilnega programa TV Slovenija, ki ga vodi Miša Molk.

Baby parlament

Pretekli teden je v veliki dvorani državnega zbora zasedal nacionalni otroški parlament. Kot je poročalo dnevno časopisje, so mladi prihodnji poslanci razpravljali o medsebojnih odnosih in zdravi spolnosti. O čem natančno so govorili, mediji niso poročali, predvidevamo pa, da je debata tekla približno takole. Uvodoma je predsednik Matic Veliki vsem navzočim poslanskim kolegom sporočil, da sta na dnevnem redu rednega plenarnega zasedanja baby parlamenta dve točki, in sicer razprava o medsebojnih odnosih in splošna razprava o seksu, pardon, spolnih odnosih. Uvodoma je svoje stališče do te problematike predstavil vodja poslanske skupine Ki več ne kaka v pleničke Mali Miha. Dejal je, da so se v zadnjem času medsebojni odnosi v parlamentu zelo zaostriili, saj je pred kratkim vodja poslanske skupine Ki še kaka v pleničke Luka Lukec njihovemu poslancu Mikiju Miški ukradel kepico sladoleada, zaradi česar je njihova poslanska skupina ostro protestirala proti takšnemu obnašanju in zahtevala, da mu Lukec v znak dobrih odnosov liziko nemudoma vrne. Proti temu je protestiral sam Lukec, ki je dejal, da lizike ne namerava vrniti, ker mu je Miška dan pred tem sunil liziko skupaj s sliko najnovejšega Telebajnska. Po njegovem nastopu se je začelo vsesplošno prerekanje, ki se je pomirilo šele ob nastopu poslanca poslanske skupine Radi jemo riž Pinkija Binkija, ki je predlagal, da o tem vprašanju čim prej izvedejo referendum. S tem so se strinjali vsi in v nadaljevanju odločili, da se referendum razpiše na prvi mogoči termin, referendumsko vprašanje pa naj se glasi: Ali ste za to, da Luka Lukec Mikiju Miški liziko vrne ali naj jo raje polize sam?

Zdaj pa k resnejšim temam. Kar se tiče malih nadobudnežev, ki tožijo, da dobijo premalo informacij o tej temi, si za razpravo o seksu, pardon, spolnosti, seveda niso mogli izbrati boljšega kraja, kot je parlament. Tam namreč vedno nekdo nekoga, problem je le v tem, da ni vedno povsem jasno, kdo je spodaj in kdo zgoraj. Pretekli teden se denimo poslanke in poslanci niso mogli poenotiti, kdo bo (na kandidacijskih listah za EZ) spodaj in kdo zgoraj. Majda Širca iz LDS je predlagala, da bi bila ona zgoraj, njeni poslanski kolegi pa spodaj, nasprotno pa so njeni poslanski kolegi menili, naj bodo zgoraj oni, ona pa spodaj. Na koncu je prevladal kompromisni predlog po principu sendviča ali zadrge, po katerem bodo oni zgoraj, one (ženske namreč) pa spodaj, pa spet oni malo spodaj pa one malo zgoraj. Za zdaj še ni jasno edino to, kje bo Borut Pahor, lahko pa sklepamo, da bo nekje na sredini. On je namreč vedno na sredini, četudi mu enkrat tisti zgoraj, drugič tisti spodaj dopovedujejo, da bo letel. Nič ne de, pomembno je le, da so prihodnji predstavniki baby parlamenta zagotovljeni ...

Aleš Kocjan

“Manipulacije na temo izbrisanih so pač nekaterim obrodile sadove.”

(Podpredsednik LDS Slavko Gaber išče razlog za padec podpore svoji stranki v tem, da politični nasprotniki očitno bolje obvladajo vrtnarstvo in sadjarstvo.)

“Po zdravstveni reformi bodo bolni zdrave nesli, reveži pa bogate podpirali.”

(Tovarišica Sonja Lokar opozarja na nelogične posledice Kebrove zdravstvene reforme.)

“Kdaj boste, gospod premier, zaradi čudnih in kriminalnih aktivnosti odstranili iz vlade Dušana Kebra?”

(Zmago pl. Jelinčič zaznava mafijske aktivnosti v slovenskem zdravstvu, zato terjaja odstop “botra”).

“Letos bo svinčnik zamenjalo s tipkovnico približno petdeset tisoč davčnih zavezancev.”

(Direktor DURS Stojan Grilj je končno poskrbel za to, da so davčni zavezanci stopili iz srednjega veka v moderno dobo.)

“Slovenski kmet se k maši pripelje z novim traktorjem, s starim pa na njivo.”

(Predsednik sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Bojan Žlender opaža, da so novi traktorji kmetom samo za okras, podobno kot “zakmašni gvant”.)

“Raje gledam nagice na medmrežju.”

(Igralec Elijah Wood si raje napase oči na medmrežju kot pa v Playboyu, kjer so lepotice zanj preveč silikonske.)

“Svet brez osebne higiene je zame popoln. Žal se moram prilagajati družbi in družini.”

(Miha Šalehar bi najraje živel kot umazanec, a kaj ko mu tega drugi ne dovolijo.)

“To, da sem hodil v šolo.”

(Hrvaški glasbenik Giuliano Đanić razkriva svojo največjo neumnost iz šolskih dni.)

“Vi ne veste, koliko ljudi v LDS me sovraži.”

(Predsednik sveta LDS Gregor Golobič se v lastni stranki očitno ne počuti dobro.)

“Ja, z naslednjim bom zelo zadovoljna.”

(Tina Krajnik iz skupine Rožmarinke očitno živi že v prihodnosti.)

“Če bi jo ponoč srečal, bi sam denarnico vrgu pa letu!”

(Anonimni bralec spletnih strani Večera si večer ne bi želel srečati Svetlane Makarovič.)

“Pogosteje bi ženske raje bile – moški.”

(Saša Pukl v brezplačniku Dobro jutro o skritih ženskih frustracijah.)

Testen na vrhovnem sodišču

Vrhovno sodišče RS je pretekli teden končno dobilo novega predsednika. To je postal 56-letni nekdanji ustavni in sedanji vrhovni sodnik Franc Testen. Z njegovo izvolitvijo se je tako končalo obdobje, ko je vrhovno sodišče delovalo brez pravega vodstva. Že vse od poletja lani ga je namreč vodil podpredsednik Marko Šorli, saj je moral njegov dotedanji predsednik Mitja Deisinger najprej zaradi hudega padca v bolniški stalež, nato pa so novembra poslanci v državnem zboru odrekli podaljšanje njegovega mandata, ki se mu je sicer iztekel 17. decembra. Testen, ki je očitno navdušil večino parlamentarnih strank, njegovo kandidaturo je podprlo kar 62 poslancev, nihče pa ni bil proti, je v programu dela, ki ga je priložil svoji prijavi za kandidaturo, zapisal, da bi bilo treba za odpravo ta čas nabolj žgočega problema v slovenskem sodstvu, to so sodni zaostanki, vztrajati pri izvajanju že uvedenih ukrepov. To so program Herkules, informatizacija zemljiške knjige, izvajanje določb o premestitvah in doselitvah, potrebna pa je tudi preučitev možnosti za zakonsko uvedbo projekta premika spisov k ne dovolj obremenjenemu sodišču oziroma sodniku. Predlagal je tudi zaostritev sodniških norm, vendar se po njegovem mnenju zaradi poudarjanja količine ne bo znižala kakovost. V svojem programu se je Testen zavzel tudi za večjo objektivnost in neodvisnost sodišč, zlasti pri t. i. kriminalu belih ovratnikov. Glede tega bi bilo po njegovem mnenju treba dodatno izobraževanje sodnikov in morebitno oblikovanje specializiranih skupin sodnikov, ki bi obravnavale takšne primere. Lahko rečemo, da je Testen s takšnim predlogom programa svojega dela pokazal prave probleme slovenskih sodišč, zato tako velika podpora njegovi kandidaturi ni presenečenje.

Franc Testen je v torek že prevzel mesto predsednika Vrhovnega sodišča RS iz rok Mitje Deisingerja.

roma sodniku. Predlagal je tudi zaostritev sodniških norm, vendar se po njegovem mnenju zaradi poudarjanja količine ne bo znižala kakovost. V svojem programu se je Testen zavzel tudi za večjo objektivnost in neodvisnost sodišč, zlasti pri t. i. kriminalu belih ovratnikov. Glede tega bi bilo po njegovem mnenju treba dodatno izobraževanje sodnikov in morebitno oblikovanje specializiranih skupin sodnikov, ki bi obravnavale takšne primere. Lahko rečemo, da je Testen s takšnim predlogom programa svojega dela pokazal prave probleme slovenskih sodišč, zato tako velika podpora njegovi kandidaturi ni presenečenje.

A. K.

modrestvi tedna

“Razpad socialnega sistema se ne bo zgodil v neki daljni prihodnosti, ampak se je že začel.

Vsi ga tudi že čutimo. Uvoženi delavci, na katere po tihem računa naša liberalna politika, socialnega zloma ne bodo mogli preprečiti. Razen če bi tujcev prišlo toliko, da bi postali večina, slovenski narod pa ostarela manjšina.”

(Teolog dr. Janez Gril)

“Je bilo torej pravno dopustno in sploh možno narediti ‘izbrisane’ na temelju posledic, ki so nastale zaradi nespoštovanja našega prava ali zaradi opustitve pravnih procesnih možnosti, ki so jih imeli? Ne! Narejeni so bili, ko je Ustavno sodišče nepravilno ugotovilo neustavnost 81. člena Zakona o tujcih, ki je vključen v 13. člen Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS in ima s tem rang ustavnega zakona, ki ga Ustavno sodišče ne more presojudati. Še zlasti, ker gre za akt nastanka naše države. Za Ustavno sodišče je zato 81. člen nedotakljiv.”

(Pravnik dr. Tone Jerovšek)

Tri leta od napada

V soboto, 28 februarja, je minilo tri leta, odkar se je na Koroškem zgodila obžalovanja vredna sramota. V Mežici je bil pred lastno hišo hudo pretepen novinar Večera Miro Petek. Kdo so naročniki brutalnega napada na novinarja, še danes ni znano, medtem ko so pred časom že bile vložene obtožnice zoper pet oseb, osumljenih poskusa umora oziroma pomoči pri poskusu umora (za kar je zagrožena zaporna kazen od deset do trideset let zapor). Do premika je dejansko prišlo v zadnjega pol leta, potem ko je primer Petek od slovenjgraškega tožilstva prevzelo mariborsko tožilstvo pod vodstvom tožilke Elizabete Györkös. Veliko je k odkrivanju kaznivega dejanja pripomogla tudi parlamentarna preiskovalna komisija, ki jo vodi poslanec Mirko Zamernik. Tako tožilstvo kot policija si ne upata govoriti o rokih, kdaj bi bil primer Petek lahko končan, kajti obtožnici zoper napadalce sledi še njihova obsodba, in če bo do nje prišlo, bo s tem opravljena še polovica dela, kajti primer bo sklenjen, ko bomo izvedeli, kdo so ljudje, ki so naročili napad na novinarja Petka. Ob vsem tem bo zanimivo izvedeti, kako daleč v politične vrhove sega primer Petek. Prav na to vprašanje išče odgovor parlamentarna preiskovalna komisija, ki se je po besedah predsednika Zamernika že dokopala do nekaterih povezav. Končno poročilo bo komisija podala ob koncu svojega mandata (slednji ji poteče ob letošnjih parlamentarnih volitvah). Ali se bo preiskovalna komisija oblikovala tudi v novem mandatu, po državnozborskih volitvah, je težko napovedati. Po

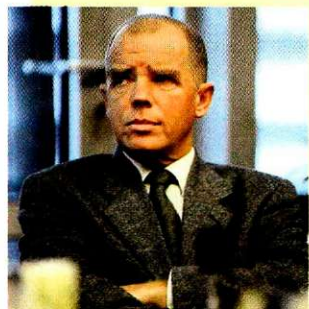

Kako dolgo bo Petek se moral čakati na rešitev primera?

Zamernikovemu mnenju pa bi bila ustanovitev nove komisije, če sedanja ne bo končala svojega dela, več kot potrebna.

M. P.

Vložene nove ovadbe

Kriminalisti so vložili ovadbo tudi zoper Hermana Rigelnika, predsednika uprave Autocommerca.

V ponedeljek so ljubljanski kriminalisti na okrožno državno tožilstvo vložili ovadbi zoper dve osumljeni osebi v primeru Zavarovalnice Triglav zaradi zlorabe uradnega položaja. Čeprav so preiskave v predkazenskem postopku še potekale, se je izvedelo, naj bi bili ovadbi vloženi zoper Nado Klemencič, nekdanjo predsednico uprave Zavarovalnice Triglav, in Milana Marolta, nekdanjega predsednika nadzornega sveta zavarovalnice. Policisti pa naj bi na tožilstvo podali ovadbo tudi zoper Hermana Rigelnika, predsednika uprave Autocommerca. Slednjega naj bi bili ovadili zaradi nepravilnosti pri kupovanju delnic družbe Coming. V zvezi z ovadbami je Peter Kralj iz ljubljanske policijske uprave dejal, da so kriminalisti na Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani poslali ovadbo zoper dva osumljenca, ki sta utemeljeno osumljena storitve dveh kaznivih dejanj: zlorabe položaja in pravic, in sicer po 244. členu kazenskega zakonika. Policija v interesu preiskave do na-

daljnega ne daje podrobnejših podatkov. V zadevi Autocommerce pa gre za precej drugačno zgodbo. Gre za upnika podjetje M.A. & L., kjer trdijo, da je Autocommerce Comingove delnice prodal Comingu samemu po ceni okoli 14.000 tolarjev, na trgu pa jih je v istem času kupoval po ceni od 5.000 do 9.000 tolarjev, s čimer naj bi Comingu povzročil škodo. Poleg tega naj bi si bil Autocommerce s prodajo Comingovih zgradb izboljševal poslovne izide. Prodajo nepremičnin naj bi bili knjižili kar med prihodke in s tem izkazovali večji dobiček od dejansko doseženega. Ovadba zoper Rigelnika je presenečenje, saj je doslej veljal za nedotakljivega.

V. K.

Oh, ta Orion

Čedalje bolj so jasne povezave med akterji Slovenske investicijske banke (SIB), finančno družbo Orion in njihovim podjetjem Pay Consulting. Vse bolj je jasno tudi, da je šlo za velike finančne posle, v katerih se je prelivalo veliko denarja, med drugim ustrezno "opranege". Takšne finančne združbe je vladajoča elita v največji meri potrebovala zase. Pri tem so obogateli še nekateri drugi posamezniki, vendar je to kapljica v morje vseh svinjarij.

Četudi so poslanci na torkovi izredni seji državnega zbora obravnavali poročila državnih ustanov in nosilcev javnih funkcij v zvezi s prodajo SIB, je bilo že s ponedeljkovo zavrnitvijo večine predlogov sklepov, ki jih je za matični odbor za finance in monetarno politiko pripravila skupina poslancev iz vrst SDS in NSi, jasno, da se velikim ribam ne bo zgodilo nič. Poslanci koalicije Slovenija so namreč predlagali, naj posebna tožilska skupina za organizirani kriminal v sodelovanju z uradom za preprečevanje pranja denarja pristojnim

Čedalje jasnejše so povezave med SIB, finančno družbo Orion in podjetjem Pay Consulting.

okrožnim sodiščem takoj uvede predkazenski postopek zaradi suma organiziranega kriminala med udeleženci v poslih prodaje SIB kakor tudi v povezavi banke s podjetjema Orion in Pay Consulting. Zdenka Cerar, generalna državna tožilka, se je temu predlogu odločno uprla, češ da politika ne naroča državnemu tožilcu, kdaj naj uvede kazenski postopek. Po njenih besedah vse zadeve potekajo v skladu z zakonskimi možnostmi ob veliki angažiranosti policije, tožilstva in drugih nadzornih ustanov. Tudi drugače ni treba biti nikogar strah, da se stvari ne bi reševale, saj tako nalaga že

zakon. Lepo povedano, vendar se je še istega dne izkazalo, da je bila policija o spornem poslovanju Oriona obveščena že v letu 1997. Šlo naj bi za klasična kazniva dejanja, med drugim za izsiljevanje. Podane so bile že kazenske ovadbe, za katere pa se ne ve, kako so se končale. Tako sta zatrjevala Cerarjeva in Miha Molan, državni sekretar na notranjem ministrstvu. Slednji je tudi dejal, da sumi kaznivih

dejanj oderuštva segajo "še" v leto 2002. Stvari so smešne, saj Orion deluje že več kot 12 let in prav toliko časa tudi posoja denar. Pri tem se ni nihče skrival, morda se le ljudje niso upali odkrito govoriti o tem. Poznavalci razmer zatrjujejo, da Orion iz te godlje ne bo izšel cel. Na to naj bi se v družbi že pripravljali in "pospravljali" kapital. Ko bo šla družba v stečaj, pa tako ali tako ne bo več kje vzeti. Dejstvo je namreč, da je Orion vsa leta kršil zakonodajo. Če nič drugega, je bilo narobe to, da so morali posojiljemalci tudi v primeru predčasnega poplačila

posojila plačati vrednost zaračunanih obresti do tistega leta, kot so ga navedli v posojilni pogodbi. Povedano drugače: če je nekdo poplačal posojilo pet let pred dogovorjenim rokom, je moral plačati obresti za vsa naslednja leta, četudi posojila že zdavnaj ni imel več. To je prvo, kar bi morale ustrezne nadzorne ustanove že zdavnaj ugotoviti. Na tem področju bo Orion "padel", pravijo pravniki, vendar ljudem samo zaradi ovadbe ali sodbe ne bo dolžan vračati preplačil. Za to bodo morali posamezniki vlagati posebne tožbe. Če pa ne bo kje vzeti, ne bo z vračilom nič.

Vida Kocjan

Bohinčevi zdrsi

Minuli petek sta predsednika strank koalicije Slovenija na tiskovni konferenci, na kateri sta komentirala odločbo ustavnega sodišča, na novinarsko vprašanje, kdaj bo vložena interpelacija proti ministru za notranje zadeve Radu Bohincu, odgovorila, da se bo to zgodilo najkasneje do ponedeljka. Le nekaj ur po konferenci so iz SDS sporočili, da uradno vlagajo interpelacijo pro-

Bohinčeva interpelacija je zorela od trenutka, ko je začel izdajati odločbe t. i. izbrisanim.

ti Bohincu. Novica ni pretirano šokirala javnosti, saj se je o Bohinčevi interpelaciji govorilo že od trenutka, ko se je slednji odločil za izdajanje odločb t. i. izbrisanim na podlagi odločbe ustavnega sodišča.

Ta Bohinčeva poteza, s katero je ignoriral mnenja pravnih strokovnjakov, ki zavračajo izdajanje tovrstnih odločb brez zakonske podlage, pa je po mnenju vlagateljev interpelacije le ena od številnih nepravilnosti, ki jih je storil v svojem mandatu.

Minister Bohinc je slovenske davkoplačevalce oškodoval za vsaj

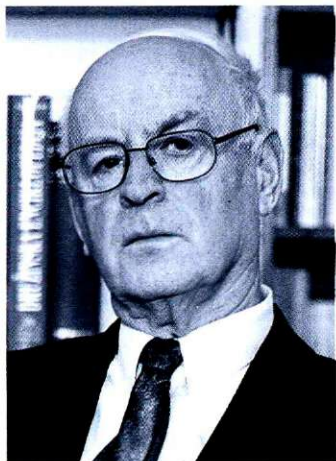
nijo vlagatelji interpelacije. Bohinčevo ministrstvo se je pri ureditvi kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbenke odločilo, da izbere le en pokojninski sklad za vse javne uslužbenke. Ob takšni odločitvi se samo po sebi postavlja vprašanje, ali je sploh mogoče govoriti o dodatnem prostovoljnem zavarovanju, saj posamezni javni uslužbe-

nec ne odloča sam, ali bo sklenil dodatno zavarovanje, kajti sistem velja za vse javne uslužbenke.

Slednji pa niso izenačeni v plačnem sistemu. Plačni sistem v javnem sektorju je pri nas vse prej kot zgleden. Minister Bohinc je obljubljal red na tem področju, a bo, kot kaže, celotna zadeva ostala samo pri besedah, tako kot je samo pri besedah ostalo delovanje inšpektorata za notranje zadeve, ki bi glede na uredbo o organizaciji organov v sestavi ministrstva moral začeti z delom januarja letos. Obljube pa niso bile realizirane niti na področju priprave zakonodaje, kajti od načrtovanih 20 novih zakonov in zakonskih novel jih je Bohinčevemu ministrstvu uspelo v državni zbor poslati le sedem. In ko smo že pri zamudah, slednjim smo pričre tudi pri uveljavljanju schengenske meje, ki se bo vzpostavila z vstopom Slovenije v EU.

Vse to so zadeve, ki bi se jim moralo ministrstvo za notranje zadeve bolj posvetiti, ne pa da zapravlja čas s pisanjem člankov o t. i. izbrisanim v lastni reviji Slovenska uprava, ki je mišljena kot strokovna revija in ne kot revija za pranje možganov javnim uslužbencem.

Mihaela Praprotnik

Dr. Janko Kos

Avtohtonost na Slovenskem

Beseda o avtohtonosti postaja na Slovenskem aktualna zadnje čase – v navezavi na človekove pravice. Ustava iz leta 1991 govori o avtohtonih narodnih skupnostih, italijanski na Koprskem, madžarski v Prekmurju; na teh ozemljih živita dolga stoletja, italijanska kot naslednica prvotnega romanskega življa, madžarska morda od 13. stoletja naprej.

Avtohtoni niso nujno posamezni člani, ampak narodna skupnost kot celota; mnogi so se vanjo preselili šele v zadnjem stoletju in si s tem pridobili posebne pravice, ki pripadajo skupnosti kot celoti in prek te njenim članom. Ustava sicer avtohtonih narodnih skupnosti ne imenuje manjšina, vendar sta prav to. Obe sta precej manjši od večinskega naroda Slovenije, hkrati pa zelo majhen del narodov, ki živijo večinsko v sosednjih državah. Toda podobno velja za slovenski narodni manjšini v Italiji in Avstriji, Slovenci za zahodno mejo so majhen del slovenskega naroda, prav tako na avstrijskem Koroškem ali onstran madžarske meje. In vsi so avtohtoni, kot jim pravi tudi slovenska ustava – okoli Trsta in Gorice že od 8. stoletja, na Koroškem so prvotnejši od kasnejših bavarskih in drugih nemških priseljencev, vse do sudetskih Nemcev po drugi svetovni vojni.

Z idejo avtohtonosti se odpirajo številna vprašanja o človekovih pravicah. Po ustavi gredo posebne zgodovinske pravice samo avtohtonim manjšinam. Drugi "neslovenci" Slovenije so "alohtoni", za sabo nimajo večstoletne naselivitvene zgodovine, kot narodnost so majhen del avtohtonih večinskih narodov drugih držav, v Sloveniji živijo razseljeno, v "diaspori", ne kot avtohtona narodna skupnost. Zato jim pripadajo temeljne "naravne" pravice, veljavne za vse ljudi, ne pa z zgodovino pridobljene in potrjene.

To bi veljalo tudi za položaj nemško govorečih, ko bi njihova skupnost v slovenski državi še zmeraj obstajala. V srednjem veku se je na njena ozemlja iz Bavarske in drugih nemških dežel priseljevalo številno nemško prebivalstvo, strmjeno so poselili Kočevsko, manjše kmečke okoliše, kasneje predvsem mesta. Deloma so postali avtohtona manjšina, deloma člani "diaspore". V teh stoletjih so se mnogi poslovenili, med drugo svetovno vojno in po nji so bili prostovoljno ali prisilno preseljeni, eni iz-

gnani, drugi pobiti. Končno je tu še romska skupnost, kot ji pravi ustava. Zagotavlja ji posebno varstvo, vendar ne kot avtohtoni manjšini. Zaradi nomadskega ali polnomadskega življenjskega načina?

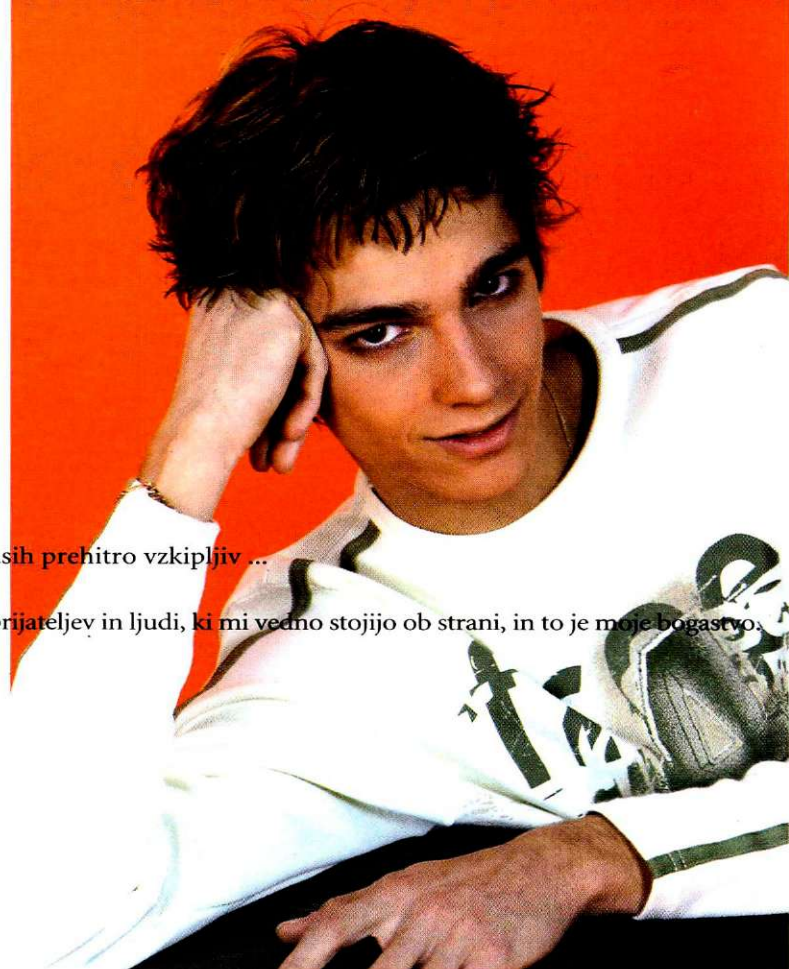
In kaj je s Slovenci? Po ustavi so nosilci države, Slovenija je država slovenskega naroda, ker so od 7. stoletja na tem ozemlju najstarejša, avtohtona, še zmeraj večinska populacija. Vendar številčnost ni glavno merilo avtohtonosti, odločilno je trajanje v zgodovinskem času. To trajanje bi zagovorniki venetske teorije – morda iz prevelike nacionalne vneme – radi podaljšali do zgodovinskega prapočetka. To ni potrebno. Prava avtohtonost Slovencev je ta, da niso samo najstarejše še živeče ljudstvo na Slovenskem, ampak ker so skozi stoletja nepretrgano, s skupnim delom mnogih zaporednih generacij izoblikovali današnjo podobo tega ozemlja – od gozdov, polj in hribov do cest, vasi in mest, od estetike hiš in cerkva do gospodarskih, socialnih in političnih naprav. Slovenije niso samo poselili, ampak so jo ustvarili. Temu rečemo naravna in kulturna dediščina, zanjo skrbimo tako, da jo od prednikov

Prava avtohtonost Slovencev je ta, da niso samo najstarejše se živeče ljudstvo na Slovenskem, ampak ker so skozi stoletja nepretrgano, s skupnim delom mnogih zaporednih generacij izoblikovali današnjo podobo tega ozemlja.

prinašamo potomcem. To se sliši staromodno, a je še preveč stvarno. Od tod posebne pravice in odgovornosti slovenske narodne skupnosti. Ta ne zajema samo vseh živečih Slovencev, ampak še vse mrtve in vse še ne rojene. To zveni mistično, a je še preveč resnično. Še več, člani te skupnosti niso in nikoli niso bili samo "čisti" Slovenci, mnogi so potomci južnoslovanskih, nemških, italijanskih, madžarskih, židovskih in še drugačnih rodov, daljnih in bližnjih, toda ob svojem času vključenih v to narodno skupnost.

Končno je za avtohtonost Slovencev odločilno to, da so v Sloveniji matična narodna skupnost, drugače kot italijanska in madžarska manjšina ali pa "alohtoni" priseljenci. Izvor te matičnosti, ki sega k manjšinam v Italiji in Avstriji, je slovenska kultura kot avtohtona večinska kultura Slovenije. Ustvarjali je niso samo "čisti" Slovenci, ampak pogosto tudi polslovenski ali "čisti" Italijani, Nemci, Čehi, Rusi in drugi – od Valvasorja do Foersterja, od Janeza Svetokriškega do Zoisa, od Metzingerja do Elzeja, od Attemsa in Erberga do Dimitza, z "nemškutarjem" Dežmanom na čelu. Njen temelj je slovenski jezik, vendar sodijo v slovensko kulturo tudi dela, napisana v drugih jezikih. Prešeren je pisal včasih nemške pesmi, pred njim Linhart, Hren je pesnil latinsko, znanstvene spise v nemščini so pisali Čop, Stefan, Miklošič, Murko, Milan Vidmar in drugi. V 19. stoletju se je končno uveljavila težnja, naj obseže slovenščina vsa znanstvena področja; tako se je zgodilo v 20. stoletju. Zahteva po slovenščini v humanistiki in družboslovju s filozofijo vred ostaja še zmeraj veljavna. Za matematične in na-

razvoslovne vede se zdi mnogim naravno, čeprav ne ravno zaželeno, da se pišejo tudi v svetovnem jeziku; in ta je angleščina. Na tej ravni se sproža spor o tem, kdo vse mora pisati slovensko in kaj vse naj plačujejo davkoplačevalci, ki vzdržujejo slovensko državo, gospodarstvo, umetnosti in znanosti; spor, ki razdvaja akademski svet, fakultete in inštitute, na čelu s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. In to je spor o tem, do kod segajo pravice slovenskega naroda kot avtohtone, večinske, matične skupnosti današnje Slovenije.

Kje ste prišli na svet?

V ljubljanski porodnišnici.

Kdaj?

16. septembra 1985 ob 3. uri zjutraj.

Kako bi označil svoj značaj?

Vztrajen, trmast, pozitiven, ljubitelj vsega lepega, včasih prehitro vzkipljiv ...

Ste bogati?

V premoženjskem smislu ne, drugače pa imam veliko prijateljev in ljudi, ki mi vedno stojijo ob strani, in to je moje bogastvo.

Verjamate v Boga?

Da.

Berete horoskope?

Včasih – samo za zabavo.

Vaš stan je?

Samski.

Imate kaj nepremičnin?

Ne.

Kdaj ste začeli peti?

Pojem, odkar se zavedam, v javnosti pa od 13. leta.

Med znane obraze slovenske glasbene estrade vas je izstrelila oddaja Orion. Kaj se je od takrat spremenilo?

Spremenilo se je veliko; izdal sem svoj prvi CD, nastopi in druge obveznosti si sledijo druga za drugo, tu je še šola in prostega časa skoraj ni več. Lahko rečem, da se mi čas vrti s pospešeno hitrostjo. Vesel sem, da je tako, ker to pomeni, da je moje delo uspešno in da sem na pravi poti..

Besedila in glasbo še vedno pišete sami?

Da, še vedno in upam, da me "glasbene muze" še zelo dolgo ne bodo zapustile.

Imate kakšnega posebnega glasbenega vzornika?

Včasih sem imel posameznike, ki so bili moji glasbeni vzorniki (npr. Jerry Lee Lewis, Freddy Mercury, Oliver Dragojevič), danes me poleg njih navdušuje še vrsta odličnih in uspešnih glasbenikov čisto različnih glasbenih zvrsti. Zelo pozorno prisluhnem posameznemu vokalu, aranžmaju, instrumentu in se tako učim.

Najljubši del dneva?

Večer.

Najljubše dnevno opravilo?

Igranje klavirja in ustvarjanje novih melodij.

Skriti kotiček?

Moja soba, v kateri je klavir.

Hobi?

Poleg igranja klavirja računalniške igrice.

Recept za premagovanje žalosti?

Poslušanje glasbe.

Najljubša jed?

Zrezki v omaki z njoki, testenine, marelični cmoki, palačinke.

Pijača?

Voda in jabolčni sok.

Sanjske počitnice?

Južni kraji, sonce in toplo morje.

Knjiga vašega življenja?

Dale Carnegie: Kako si pridobiš prijatelje.

Pesnik, ki ga ne morete pozabiti?

Simon Gregorčič.

Film, ki vas je spravil v solze?

Duh.

Slovenski Elton John

ROK KOSMAČ

Teden mitingaštva

Slovenska politika se v minulem tednu dni ni pretirano ukvarjala z vprašanjem "izbrisanih". Bili smo priče nekakšnemu zatišju pred viharjem, kajti čakati je bilo treba odgovor ustavnega sodišča na zahtevo po razpisu predhodnega referenduma o predlogu zakona o stalnem prebivanju tujcev z državljanstvom drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Sloveniji, ki so imeli na dan 23. decembra 1990 in 25. februarja 1992 v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče (širši javnosti bolj znan kot sistemski zakon). Zato pa so bili aktivnejši t. i. izbrisani in njihovi privrženci, ki so v okviru "tedna izbrisanih" (ob dvanajsti obletnici domnevnega izbrisa) organizirali nekaj prireditev, ki so na neki način spominjale na nekdanje mitinge resnice.

Odločba v prid "izbrisanim"

V četrtek je bilo čakanja konec. Ustavno sodišče je izdalo odločbo, ki je v strankarskih vrstah povzročila različne odzive. Pobudniki razpisa predhodnega referenduma o sistemskem zakonu (mimogrede, kakšna je bila odločitev ustavnega sodišča, so pobudniki kot stranke v postopku izvedeli kasneje kot nekatere medijske hiše, kar ocenjujejo kot nekorektno ravnanje sodišča) so bili nad odločbo vidno razočarani, saj so želeli s predlaganim referendumom preprečiti uveljavitev zakona, po katerem bi stalno prebivališče neselektivno podeljevali za nazaj in omogočali vlaganje odškodninskih zahtevkov, medtem ko je druga stran, predvsem liberalna demokracija in ZL, odločbo ustavnega sodišča pozdravila. Vodja poslanske skupine ZL Miran Potrč jo je vidno zadovoljen označil celo kot "... politični nauk vsem, ki so želeli z referendumom ali ustavnim zakonom izigrati pravice izbrisanim". Bogdan Biščak, izvršni direktor LDS, pa je odločbo ustavnega sodišča pozdravil z zadovoljstvom predvsem zato, ker "brani ustavno pravico referendumu pred politikantskimi in populističnimi zlorabami". O politikanstvu referendumov bi se dalo na široko pisati, a nima smisla, kajti jasno je, da imamo pravico do referendumskega odločanja zapisano v ustavi, da ta pravica državljanom in državlankam ne more in ne sme biti odvzeta, pa politikanstvo gor ali dol. Spoštovati je treba tisto odločitev, za katero se je večina na referendumu odločila. Ali je nekaterim političnim strankam to všeč ali ne, je seveda drugo vprašanje. Izkušnje z referendummi v preteklosti kažejo na to, da so strahovi pred referendummi v vrstah vladnih strank upravičeni, kajti volja ljudstva je drugačna od tiste, ki jo želi vsiliti oblast. Seveda pa je pri tem najlažje nasprotni strani pripisati politikanstvo in pridobivanje političnih točk na račun referendumu.

"Izbris" Zveze veteranov vojne za Slovenijo

A vrnimo se k zahtevi za razpis referendumu oziroma k referendumskega vprašanju o sistemskem zakonu. Vprašanje je vsebovalo sedem alinej. Ustavno sodišče je v svoji odločbi zapisalo, da kar pet od sedmih vprašanj ne vzdrži ustavne presoje. Kot že rečeno, sta LDS in ZL zadovoljni s takšno presojo ustavnega sodišča, kar po mnenju predsednika SDS Janeza Janše pomeni, da so zadovoljni s tem, da iz skupine "izbrisanih", ki se jim status prizna za nazaj in omogoči plačevanje za nazaj, ni mogoče izključiti oseb, ki so Slovenijo napadle, da Zveza veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS) ni pristojna zahtevati revizije, ki jo opravljajo pristojni organi, in da odškodnin ni mogoče izključiti. Zapis ustavnega sodišča, da ZVVS ni pristojna zahtevati revizije, po mnenju predlagateljev referendumskega vprašanja ni na mestu, saj menijo, da ima vsak možnost zahtevati revizijo česar koli, če gre po zakonitih poteh, zato menijo, da je ustavno sodišče preprosto "izbrisalo" ZVVS. Kar pa zadeva zadovoljstvo LDS in ZL z odločitvijo ustavnega sodišča, da odškodnin ni mogoče izključiti, se predlagatelji referendumu čudijo, da je še nekaj dni pred izdajo odločbe US predsednik vlade in LDS Tone Rop zatrjeval, da so tudi v njegovi stranki za izključitev odškodnin.

Kako naprej

Tako na strani LDS in ZL kot na strani opozicije oziroma koalicije Slovenija so se poglobili v izdano odločbo ustavnega sodišča in iščejo poti naprej. Neomajna pri svojih stališčih je opozicija, ki ne namerava popustiti in dopustiti, da bi se uveljavil zakon, po katerem bi stalno prebivališče neselektivno podeljevali za nazaj in omogočali vlaganje odškodninskih zahtevkov. Koalicija Slovenija, pobudnica referendumu o sistemskem zakonu, vidi dve možnosti. Prva je, da spremenijo oziroma popravijo besedilo referendumskega vprašanja, druga pa, da počakajo, da se sistemski zakon v državnem zboru sprejme, in šele potem vložijo zahtevo za naknadni zakonodajni referendum.

Teden "izbrisanih" je minil v znamenju zmerjaških mitingov in v znamenju odločbe US, ki je po mnenju opozicije politično motivirana.

Pobudniki razpisa predhodnega referenduma o sistemskem zakonu so bili nad odločbo vidno razočarani, saj so želeli s predlaganim referendumom preprečiti uveljavitev zakona, po katerem bi stalno prebivališče neselektivno podeljevali za nazaj in omogočali vlaganje odškodninskih zahtevkov.

Mihaela Praprotnik

Ko je center za raziskovanje javnega mnenja na FDV 20. februarja objavil izide javnomnenjske ankete Politbarometra, po katerih razlika med največjo vladajočo stranko LDS in največjo opozicijsko stranko SDS znaša samo še odstotek, je v Kučanovih krogih zavladala panika kljub verjetnosti, da realna razlika med obema strankama le ni tako majhna, kot jo prikazuje dr. Niko Toš.

Dva dni po objavi rezultatov Politbarometrove raziskave je bila anketa o strankarski opredeljenosti objavlj-

Demonstracije pred sedežem SDS

Provokatorji s FDV

na tudi v Dnevniku, kjer je Niname dia namerila LDS okrog 19, SDS pa le okrog 13 odstotkov. Po zadnji Delovi anketi pa je SDS celo minimalno prehitela LDS. Glede na to, da verjetno nobena od omenjenih anket ne odseva realnega stanja, je bolj kot to, koliko znaša razlika med obema javnomnenjsko najmočnejšima strankama, pomembno vprašanje, kaj namerava storiti vladajoča elita. Dogodki zadnjih dni kažejo, da so nekateri znotraj LDS in Kučanovega interesnega kroga, ki ga formalno poseeblja kontroveržno društvo Forum 21, izgubili živce in mrzlično iščejo rešilno bilko, s katero bi LDS spet pridobila prednost. Ker pa je LDS v zadnjem času preglobo-

ko zabredla v krog gospodarskega kriminala in afer, zaradi česar ne more več pridobiti izdatne prednosti pred SDS, je verjetneje, da bo glavna taktika tranzicijske levice slabitev (moralne) moči opozicije s pomočjo sistematičnih medijskih napadov in angažiranjem tistega dela civilne družbe, ki se ideološko vsaj delno pokriva s postkomunističnimi strankami.

Vrnitev "izbrisanih"

Manj kot mesec dni po tistem, ko je LDS ugotovila, da s potenciranjem afere "izbrisani" dela sebi medvedjo uslugo in je zato omenjena tema nekako "izpadla" iz provladnih medijev, so se "izbrisani" znova vrnili v me-

dijski prostor. Zanimivo je, da se je dvanajsta obletnica "izbrisa", ki ga mnogi še vedno pripisujejo Demosovi vladi, nekako ujela z odločbo ustavnega sodišča o zavrnitvi referendumskega vprašanja v zvezi s sistemskim zakonom o "izbrisanih", saj naj bi bilo v referendumskem vprašanju kar šest alinej od osmih v nasprotju z ustavo, zaradi česar so triumfirali protagonisti afere, predvsem Miran Potrč. Zmagoslavje "dušebrižnikov" pa je dejansko samo delček v mozaiku pogroma proti opoziciji, ki je v zadnjem času doživel vrhunec z obujanjem virtualne ksenofobije, to je že vidnega vzorca iz kampanje v zvezi z oplojevanjem samskih žensk in po-

dobnih afer, v katerih je bila koalicija Slovenija, "desnica", prisiljena sprejeti vlogo grešnega kozla, saj so ji očitali ksenofobijo, homofobijo, nazadnjaštvo, sovraštvo, nestrpnost, fašistoidnost itd. Vzorec ustvarjanja virtualnih ksenofobov se torej ponavlja, njegova temeljna značilnost pa je mimikrijsko in hinavsko delovanje protagonistov tega vzorca, seveda v odsotnosti vsakršne samokritike.

Zloraba civilne družbe

Dejstvo, da so dvanajsto obletnico "izbrisa" zaznamovali z javnimi manifestacijami, seveda ni presenetljivo – ena od njih je bila na primer 25. februarja pred sedežem SDS v

Predsednik sveta LDS Gregor Golob se je v nastopu v oddaji Odmevi na TVS izkazal kot precej nestrpen sogovorec. Bo lahko on rešil potapljačo se LDS?

Predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša za preobrazeno nomenklaturu še vedno predstavlja zlo.

Primerjave Slovenske demokratske stranke razkrivajo protislovja tako imenovani

Golobičeva »strpnost«

(TV Slovenija, Odmevi, 20. 2. 2004, soočenje Gregorja Golobiča in Janeza Janše)

“Poglejte, mi se nikoli ne prepiramo z rezultati javnomnenjskih raziskav, gospod Janša ne samo da se prepira z rezultati raziskav, s tistimi, ki jih izvajajo, pa kdorkoli že to je, on se ne strinja tudi z volilkami in volilci, po volitvah jih proglasi za bedake, jih razdeli na tiste, ki so bili kupljeni, ki so bili zavedeni, ki so tako ali drugače pomanjkljivi, ker niso volili zanj in za njegovo stranko. Tudi sedanji rezultat je posledica mobilizacije nestrpnih, nestrpnih kova Janeza Janše in njegove stranke, vendar rezultat je mogoče doseči v tako kratkem času tudi z bajoneti, metaforično rečeno. Ampak, veste, kot je že Napoleon rekel, z bajoneti se da doseči marsikaj, ampak sedeti se ne da na njih in slovenski volilke in volilci bodo hoteli od politike tudi, da jim pove, kako bodo bolje živeli, ne samo kdo je sposoben koga oblatiti, kako je sposoben koga zaničevati, kako je sposoben o kom kaj sovražnega povedati. In v tem pač priznamo prvenstvo socialdemokratski stranki, mi tekmuje v drugem prizorišču, vlada tekmuje v drugem ...”

“Zelo nesmiselno je pravzaprav detajlno odgovarjati na te absurde očitke. Gospod Janša je tisti, ki je splošno priznано v slovenskem prostoru nosilec nestrpne politike, nosilec sovražnega govora, govora, ki ljudi deli na naše in njihove, na črne in na bele, in to poljudno, nekdo, ki je en dan črn, bo drug dan bel in obratno, kakor njemu politična dnevna računica ustreza.”

Ljubljani, kjer je skupina mladih postavila transparent z napisom JANŠA=HAIDER. Pod omenjenim napisom je bila napisana kratica SDS s prečrtano črko D, kar naj bi pomenilo, da je Slovenska demokratska stranka dejansko sinonim za zloglasno nacistično organizacijo SS. Zid iz stiroporja naj bi simboliziral “politiko sovraštva, hujskanja in apartheida, ki je v zadnjih nekaj mesecih postala izključna politika oblasti, predvsem SDS”, kot pravijo predstavniki skupine Dostje, ki so pripravili obsežno akcijo, imenovano “dan rušenja zidov izključevanja”. Pri vsem tem ni toliko presenetljivo, da so konkretizirali Hanzkove primerjave z nacistično Nemčijo, ampak to, da so SDS uvrstili med vladne stranke.

Tisto, kar nas mora skrbeti pri tovrstnem angažiranju civilne družbe, je to, da civilnodružbene skupine, ki izhajajo iz t. i. hiše strahov na Metelkovi, očitno zastopajo prav tovrstno politiko, proti kateri se deklarativno bojujejo, kajti etiketiranje in primerjave z nacisti dejansko pomenijo podpiranje politike izključevanja, kar je prav tako že viden vzorec boja “z nestrpnostjo proti nestrpnosti”. V medijih se je prav v zadnjih dneh pogosto omenjal dr. Andrej Kurnik, politolog in asistent na FDV, ki je postal širši javnosti znan pred skoraj tremi leti, ko se je moral Urad za intervencije braniti očitkov, da je v Sloveniji uril nasilne protiglobaliste. Zato je povsem na mestu domneva, da gre pri zadnjih demonstracijah pred sedežem SDS za nastop ljudi iz pod istega ideološkega deznika, pod katerim vedrijo tudi Forum za levico, Mladi forum, Mirovni inštitut, Avto-

nomna cona Molotov itd. Skupna značilnost omenjenih organizacij je zastopanje ideološkega interesa, še bolj pa vloga uničevalca “notranjega sovražnika” države, saj so bolj kot kapitalistično elito iz LDS doslej napadali desnoredinske stranke in Cerkev. Povsem verjetno je torej, da omenjene organizacije opravljajo vlogo izvrševalca, kapitalski centri moči, ki se držijo v ozadju, pa vlogo botra. Ideološka razhajanja med prvimi in drugimi zaradi (proti)kapitalizma zaradi interesov ohranjanja oblasti tu ne igrajo velike vloge.

Golobič kot eksekutor?

Pri vsem tem pa ne smemo prezreti vloge Gregorja Golobiča, predsed-

nika sveta LDS, ki je že pred leti svoj odhod iz politike oklical z izgovorom, da se bo posvetil “študijskim zadevam”, kasneje pa je naznanil, da odhaja v gospodarstvo. Vendar je očitno, da je pri tem šlo za nekakšen “sestop z oblasti” (po Kučanu), saj je obdržal funkcijo predsednika sveta LDS in se pred nedavnim znova vrnil v politiko v vlogi izvrševalca politike celotnega postkomunističnega bloka, s tem pa je delno razbremenil tudi prej omenjene civilnodružbene levičarske skupine, čeprav pripada kapitalski eliti – znano je namreč, da ima Golobič velik vpliv v tistem delu gospodarstva, ki zajema telekomunikacije, kar je v pogovoru za tednik Mag potrdil tudi nekdanji državni

sekretar za telekomunikacije dr. Miro Rozman. Nedavna in presenetljiva odslovitve Petra Graška z mesta predsednika uprave Telekomoma namreč daje slutiti, da je v ozadju omenjene poteze prav Golobič, puč na Telekomu pa je nekoliko presenetil celo nekatere člane na novo ustanovljenega Forum 21, na primer Zorana Jankoviča.

Vprašanje pa je, koliko lahko Golobič pripomore k rešitvi ne preveč ugodnega položaja LDS, ki si je – to je posredno tudi sam priznal v oddaji 24 ur na Pop TV 22. februarja, ko je pritrdil mnenju urednika Financ Petra Frankla v zvezi z aferami, ki jih ljudje čedalje bolj povezujejo z največjo vladajočo stranko – za svoj položaj kriva sama. Njegov nastop na Pop TV je bil nekoliko bolj umirjen kot nastop dva dni prej v oddaji Odmevi na TV Slovenija, kjer je v soočenju z Janšo nastopal s pozicije moči in si privoščil tudi precej agresiven nastop (nekaj teh izjav je navedenih v posebnem okvirju). Golobičevi očitki Janši glede nestrpnosti so v kontekstu afer (SIB, Zbiljski gaj, Orion itd.), s katerimi se oblast neuspešno spopada, tako le spuščanje megle ter izraz živčnosti in panike vladajoče elite spričo dejstva, da že prihajajo računi za njeno slabo vladanje.

Janša kot moteča figura

Jasno je torej, da bo prihodnje predvolilno obdobje, kjer ne bo manjkalo umazanih iger in medijskih umorov, usmerjeno zlasti na eno osebo, to je na Janeza Janšo kot tisto figuro v slovenski politiki, ki posebej uporablja interesom preobražene partije. Medtem ko je medijski stroj na eni strani ustvaril Kučana kot “boga” (in ga še vedno ustvarja), na drugi strani prikazuje Janšo kot “hudiča”, torej kot izvor zla. Plenilci tranzicije pa se brzkone ne bodo zadovoljili samo z medijskim uničenjem Janše (letos bo minilo deset let od konstrukta v Depali vasi), ampak tudi celotne stranke (izraba primerov Kelemina, Rupar itd.). Zato bi bilo zelo pomembno, da bi opozicija pred volitvami ohranila čiste roke. Nobenega dvoma pa ni, da bodo, če sploh bodo, na volitvah o uspehu LDS očitno odločale predvsem tiste teme, ki zadevajo pravno državo in gospodarski kriminal.

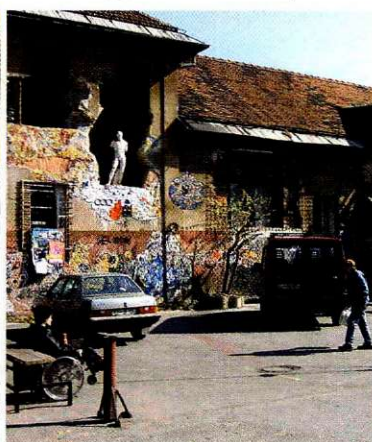
Gasper Blažič

Stranke z nacizmom in fašizmom in borbe proti nestrpnosti.

Je bil odslovljen predsednik Telekomove uprave Peter Grašek žrtev Golobičevih politično-ekonomskih ambicij?

Metelkova mesto – simbolna upodobitev ideološkega deznika levičarske “alternative”.

Interpelaciji proti ministroma

Koalicija Slovenija je vložila interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Dušana Kebra, le nekaj ur kasneje pa so slovenski demokrati (SDS) vložili tudi interpelacijo zoper ministra za notranje zadeve Rada Bohinca.

Prvi očitke ministru Kebru se navezuje na bolnišnico Trnovo, ki je bila po mnenju koalicije Slovenija brez javnega razpisa za nerazumno nizko ceno prodana mestni občini Ljubljana oziroma zamenjana za stare prostore na Štefanovi 1 (Nebotičnik). Odgovornost ministra Kebra je po mnenju koalicije Slovenija ta, da je dopustil finančno oškodovanje državnega premoženja in javne zdravstvene službe s postopki menjave in nabave prostorov za potrebe povečane administracije ministrstva. Drugi očitke Kebru je, da je nenamensko porabljal proračunska sredstva, zavajal ministrstvo za finance in DZ pri porabi sredstev iz razvojnih programov ter izvedel negospodarno investicijo v prostore, iz katerih se bo po vladnih načrtih že leta 2006 izselil v nove in mnogo večje prostore

za Bežigradom. Kot tretji razlog za interpelacijo je naveden projekt graditve nove pediatrične klinike. Kebru očitajo, da ni poskrbel za aktivnosti, s katerimi bi se ne preprečila ustavitve projekta, temveč bi se graditev nove pediatrične klinike pospešila. Keber tako ni poskrbel, da bi z nadomestno gradnjo ali drugimi pravočasnimi ukrepi izboljšal pogajalski položaj nasproti zavodu za varstvo pri delu (od omenjenega zavoda je bila zgradba za potrebe pediatrične klinike kupljena po bistveno višji ceni, kot je bila ocenjena na začetku mandata ministra Kebra). Nadalje je med razlogi za Kebrovo interpelacijo mogoče zaslediti kritiko, da ni opravil javnih razpisov za podelitev koncesije zbiranja in uničevanja infektivnih odpadkov, po drugi strani pa je samostojnemu pravnemu subjektu omogočil monopol, s tem pa preprečil kakršno koli možnost varčevanja z javnimi zdravstvenimi sredstvi na tem področju. Minister Keber je po mnenju vlagatelj interpelacije tudi odgovoren, da ni poskrbel za pripravo podzakonskih aktov in izvršitev zakonskih določb, zaradi česar v Sloveniji še vedno nimamo ne jasne slike stanja ne dolgoročnega načrta reševanja kadrovskih potreb, predvsem zdravnikov in sester.

Eden od očitkov ministru Kebru je povezan z diagnostično in terapevtsko opremo. Vlagatelj interpelacije mu očitajo neracionalno trošenje javnih zdravstvenih sredstev za nabavo materiala in opreme v javnih

zdravstvenih zavodih, ker še ni določil standardov materialov in opremljenosti javne zdravstvene službe.

Pod Kebrovim ministrovanjem se še vedno ne izvaja 25. člen zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, po katerem so posamezne kategorije zavarovancev oproščene doplačil za nujno zdravljenje, kadar niso prostovoljno zavarovane, za razliko v vrednosti storitev. Kot zadnji razlog za Kebrov odstop vlagatelj interpelacije navajajo zdravstveno reformo. Ministru Kebru očitajo, da je na nezakonit način potrošil velika proračunska sredstva za pripravo bele knjige, ki je za slovenske razmere v veliki meri neprimerna ali celo škodljiva podlaga za načrtovanje zdravstvene politike (več o Kebrovi interpelaciji na straneh 18 in 19).

Na isti dan je bila s strani SDS vložena tudi interpelacija zoper ministra za notranje zadeve Rada Bohinca, ki mu SDS v glavnem očita izdajanje odločb t. i. izbrisanim na podlagi odločbe ustavnega sodišča, nepravilnosti pri nakupu policijskega čolna, neustrezne rešitve pri ureditvi vzajemnega pokojninskega sklada, neustrezen zakon o sistemu plač v javnem sektorju itd., neustrezen postopek reševanja pritožb zoper ravnanje policistov itd.

Podeljevanje častnega znaka svobode

Poslanci so minuli teden sprejeli novelo zakona o odlikovanjih. Bistvo novele je poenotenje politike po-

deljevanja najvišjih državnih odlikovanj in omejitev podeljevanja prvega državnega odlikovanja samostojne in suverene Slovenije.

Poslanci so sprejeli odločitev, po kateri se bo tudi v prihodnje ohranjalo odlikovanje častnega znaka svobode, ki ga bo predsednik republike še naprej podeljeval kot najvišje državno priznanje za zasluge, povezane z dejanjem osamosvojitve. To pomeni, da bo lahko predsednik republike častni znak svobode v prihodnje podeljeval za junaštvo pri varovanju svobode RS in izjemne zasluge pri uveljavljanju in obrambi samostojnosti in suverenosti države. Za zasluge, dosežene na civilnem, diplomatskem ali mednarodnem področju, ki niso neposredno povezane z osamosvojitvijo, pa naj bi predsednik republike vendarle začel podeljevati nova državna odlikovanja, ki jih je vzpostavil že zakon o odlikovanjih, sprejet decembra 1994, in določa štiri rede: za izredne zasluge, zlati red za zasluge, srebrni red za zasluge in red za zasluge, ter tri vrste medalj za zasluge, hrabrost in za častna dejanja.

Nekateri poslanci, predvsem iz vrst SDS in NSi, so bili skeptični do predlaganih rešitev. Opozarjali so, da bi bilo odpravo častnega znaka svobode mogoče razumeti kot razvrednotenje oziroma poskus zmanjševanja pomena osamosvojitve. Med drugim so opozorili, da nekaterim zaslužnim častni znak svobode še ni bil podeljen, čeprav se je v preteklosti veliko podeljeval.

Mihaela Praprotnik

Edvard Kardelj in
Josip Broz-Tito

Kdor piše o Titu, bo moral pisati o pobjah in umorih, za katere nosi Tito največjo odgovornost. Ker je bil izjemen strateg za pridobivanje svoje moči in oblasti, je bila njegova oblast vsemogočna. Odstranil je vse svoje najožje sodelavce, če so ga ogrožali, pa naj je bil to Djilas, ki ga je dal za osem let zapreti, ali Ranković ali vrsta drugih političnih osebnosti na Hrvaškem, v Srbiji in Sloveniji. Celó Kardelj je bil v nekem času v nevarnosti.

Legende o partijcih

2. del

Res pa je, da si je znal Tito ustvariti veliko priljubljenost med ljudmi in v Sloveniji jo še danes uživa. To je posledica njegove izjemno karizmatične osebnosti, izjemno prikupnega obnašanja, sposobnosti stika z ljudmi, saj je v svojih govorih nastopal včasih kot oblastnik, včasih pa kot nekakšen zahodni vodja opozicije.

Nekritično o Titu

Najpomembneje je, da smo bili z njegovo osebnostjo prek šolskega sistema in množičnih občil več desetletij indoktrinirani, da nikoli ni bila o njem napisana nobena kritična pripomba, čeprav je živel s stoterimi vilami razkošneje in bolj zapravlivo kot kateri koli veliki kapitalist. Poleg tega je bila njegova osebnost tako čaščena, da je bila kritika strogo kaznovana. Imeli smo kazenski zakon o verbalnem deliktu. Njegov kult osebnosti je presegal kult osebnosti Stalina.

Če beremo Repetovo legendo o Titu, moramo zapisati, da je takšno pozitivno pisanje že izjemno in ni več

v skladu s časom in novimi zgodovinskimi dejstvi. Tito je ustvaril Jugoslavijo in jo tudi uničil, kot je to zapisal Veljko Rus. Ustvaril je socializem, vendar je ta propadel in ni bil sposoben nadaljnega preživetja. O Titu zato obstajajo drugačni, re-

kel bi povsem nasprotni teksti, kot nam jih ponuja zgodovinar Repe. O tem je pisal Drago Jančar, čigar dela Repe ne navaja. Potem je tukaj znamenita knjiga Titova poslednja izpovjest Vjenceslava Cencića, ki je sicer na Hrvaškem izzvala precejšnje

polemike, vendar je ne kaže kar zanemariti. O njej je v Delu pisala Alenka Puhar. Obstajajo pa tudi drugi teksti. Zgodovinsko vlogo Tita, ki je razpolagal s tolikšno močjo in karizmo, še čaka zgodovinska ocena, vendar ne v obliki Repetove legende in z njegovo metodologijo, s katero s svojim vnaprej določenim vrednostnim sistemom izbira in selekcionira gradivo in informacije. Metodološko se opira na tako nezanesljive vire, kot so podatki javnega mnenja. Navaja podatek, da je 18 odstotkov anketirancev Tita ocenilo kot zelo pozitivno osebnost, 65 odstotkov pozitivno in samo 8 odstotkov negativno. S tem da je bil diktator, se je strinjalo 24 odstotkov anketirancev. Iz tega sklepa, da bo Tito pri Slovencih še naprej prevladoval kot pretežno pozitivna osebnost. Tisti, ki vemo, kako spremenljivo je javno mnenje in kako se do njega pride, vemo, da je za zgodovino ta metoda brez vrednosti. Javno mnenje delajo solstvo in mediji s svojo indoktrinacijo. Pri Ti- »

Josip Broz na balkonu Univerze v Ljubljani, 26. maja 1945, kjer je napovedal pobje. Dejal je: "Ta manjšina ne bo nikdar več gledala naših divnih planin, naših cvetočih polj. Če bi se to vendarle zgodilo, bo to trajalo zelo kratek čas."

Najslabši in najbolj neverodostojen je tisti del knjige, v kateri Repe prikazuje Stalina, Tita, Kardelja, Kidriča, Dolanca in Kučana.

Tovrstno prikazovanje zgodovine še ustreza tistim vladajočim elitam, ki jim zgodovinski simboli in vrednote podeljujejo legitimiteto; v našem primeru vladajoči tranzicijski levici.

» tu se je to delalo več desetletij, učinkuje pa lahko tudi v nekaj mesecih. Svež primer je dr. France Arhar, ki so mu javnomnenjske ankete kazale, da postaja nevaren tekmelec dr. Janezu Drnovšku. Nato so se začeli sami negativni članki o Arharju in njegovi plači, ki so bili tako uspešni, da so ga praktično medijsko "umorili". O Janši je bilo napisanih najmanj 200 uničujočih negativnih člankov, zato je bil njegov javnomnenjski položaj zelo nizek. Če pa bi v dveh letih o njem napisali 200 pozitivnih člankov, kot so jih napisali o Kučanu, bi bil zelo visok. Zato je taka metoda za vrednotenje zgodovinskih osebnosti brez vrednosti.

Pisano na ravni legende

Najslabši in najbolj neverodostojen je tisti del knjige, v kateri Repe prikazuje Stalina, Tita, Kardelja, Kidriča, Dolanca in Kučana. To je besedilo, pisano na ravni legende, ki bi bilo morda primerno pred dvajsetimi leti kot indoktrinacijsko gradivo za srednje šole. Za današnji čas je to dolgočasno in lahkotno pisanje, ki je časovno že davnaj preseženo. Seveda tovrstno prikazovanje zgodovine še ustreza tistim vladajočim elitam, ki jim zgodovinski simboli in vrednote podeljujejo legitimiteto.

Vendar se Slovenija pomika v Evropo in Nato, zato tudi vladajočim političnim elitam ni zagotovljena trajna oblast. Ko bo enkrat v Sloveniji prišlo do spremembe globalne politične moči, se bo zgodovina na novo pisala in razne knjige, kot je Rdeča Slovenija, bodo pozabljene in presežene.

Repe trdi, da v času Džilasa in Kidriča ni bilo liberalnih razmer. Ponekod daje pojem liberalno v nareko-

vaje. Danes je čas, da zgodovina ugotovi in prizna, da v rdeči Sloveniji do leta 1990 nikoli ni bilo liberalnih razmer. Tito in Kardelj sta o liberalizmu imela vedno negativno mnenje in sta ga imenovala anarholiberalizem. Biti predstavnik liberalizma je bilo sila nevarno. Partija kot monopolna in vodilna sila sistemsko ni mogla dopuščati kakršnega koli liberalizma v smislu zahodnih demokratičnih standardov. Z določenim mehčanjem ali odstopanjem od dogem se je hotela vsaj delno prilagoditi velikim tehnološkim in drugim spremembam v okolju. Zato je uvajala razne kardeljanske eksperimente od tozdov do združenega dela in končala pri svojem višku v tako imenovanem pluralizmu samoupravnih interesov, ki pa je bil znotraj ene stranke, ki si je lastila vodilno vlogo, povsem neuresničljiv. Takšnemu mehčanju sistema, ki so ga nekateri imenovali liberalistična obdobja, je vedno sledilo obdobje vračanja nazaj v obliki svinčenih let in podobno. Tito, Kardelj, Popit, Kraigher in njim podobni so vedno do-

bili vtis, da "liberalno" mehčanje lahko vodi v izgubo njihove oblasti. Ko je že v veliki krizi socializma izšla resnično liberalna 57. številka Nove revije, je zvezni javni tožilec vložil obtožbo s hudimi kazenskimi posledicami, slovenska partija pa je izjavila, da administrativno ne bo ukrepala – kar je pomenilo, da avtorjev ne bo zapirala –, bo pa storila vse, da se njihove ideje ne bodo uresničile. (Repe seveda tega ni povedal, ker bi se s tem rušila njegova legenda.) Partija sistemsko ni bila do konca sposobna prenesti liberalizma v evropskem smislu.

Brez dogodkov na Poljskem, pojava Gorbačova v Sovjetski zvezi in brez padca berlinskega zidu Slovenija ne bi dosegla tiste stopnje liberalizma in samostojnosti, ki je za zahodni svet značilna.

Repetov interpretativni model je zelo ozek in v bistvu partijski. Priznava, da je bil "liberalizem" leta 1974 poražen, ne pove pa cene tega poraza. Takrat so bili napredni slovenski in jugoslovanski vodilni politiki odstranjeni in udbovsko zasledovani, na

stotine direktorjev je bilo odpuščenih, uvedena je bila čistka univerzitetnih profesorjev, strogo so bili uvedeni moralno-politični kriteriji v delanju kariere. To čistko je iniciral in izvedel Tito – tudi s Kardeljevo pomočjo –, in če bi bil Repe verodostojen in samostojen zgodovinar, bi lahko analiziral, kolikšno ekonomsko, družbeno, politično in moralno škodo je Slovenija pri tem utrpela. Seveda se z legendami tega ne more prikazati.

Povzdigovanje "farsičnih volitev"

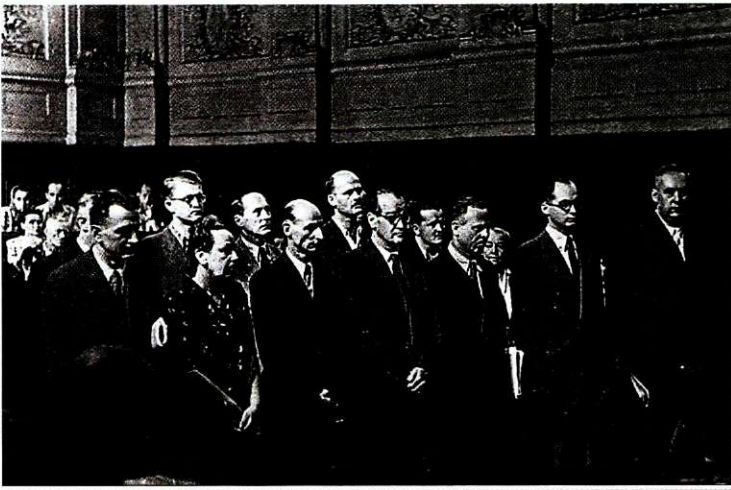
Podobno kot o Titu piše in prikazuje tudi druge pomembne osebnosti, kot so Kardelj, Kidrič, Dolanc, Kavčič, Kučan. Metodološko izbere tiste podatke, ki potrjujejo njegovo izhodiščno pozitivno vrednostno sodbo. Uporablja pojmovni aparat, ki je zastarel, opozicijo imenuje razredni sovražnik, ne pove, kako grdo se je Kardelj zlagal Kocbeku o pobojih, in podobno. Navaja ustavo in program Zveze komunistov Jugoslavije iz leta 1958 kot najmodernejši program med programi komunističnih partij, kot da bi

T. i. liberalističnim obdobjem je vedno sledil čas vračanja nazaj v obliki svinčenih let. Na sliki zapori Udbe, zdaj Povšetova.

V prejšnjem režimu smo imeli zapleten pravni sistem, v katerem smo imeli poleg javne zakonodaje še tajno.

In končno, če zgodovinar piše o rdeči Sloveniji tako, da prikaže samo njene voditelje (slika desno), ki so razpolagali z absolutno močjo in vsakega nasprotnika razglasili za sovražnika države, bi bilo prav, da prikaže tudi njihove žrtve (slika levo). Zato bi moral prav tolikšno pozornost posvetiti npr. Nagodetu, Sircu in drugim.

lahko dobili zgodovinsko realnost rdeče Slovenije iz programskih, ideoloških in ustavnih dokumentov.

Podrobno opisuje razne dogodke, kot so volitve, ki so, zgodovinsko gledano, tako kot jih avtor prikaže, povsem brez pomena. Izvedene so bile kot farsa in ponaredek in so imele samo to vlogo, da so vladajoči komunistični eliti dale videz legitimnosti. Za zgodovino bi bilo zanimivo ugotoviti ozadje takih volitev, ne pa da nam predstavi gradivo, ki ga lahko najdemo v takratnih režimskih dnevnikih ali propagandnih priročnikih. S to svojo metodo pride do takih absurdnih ugotovitev, kot je ta, da je bil v Sloveniji uveden enostrankarski sistem šele leta 1965 (str. 23). Podobno ugotovitev je napisal že leta 1995, ko je dejal, "da je politična opozicija imela možnost delovanja v Jugoslaviji in zunaj nje pravnoformalno do leta 1965" (Ključne značilnosti slovenske politike v letih 1929—1955, str. 86).

Poleg javne še tajna zakonodaja

Zgodovinar ne more iz polstoletnega obdobja pobirati dogodkov, jih stresti v košaro in reči bralcu: tukaj imate svojo zgodovino. Izbirati in analizirati mora tiste dogodke, ki so opredelili stanje duha, delovali na človekove pravice in demokratične potence, in predvsem v kolikšni meri so odpirali in omogočali razvojne možnosti naroda. Tako pa Repe kar mimogrede pove, da smo imeli zapleten pravni sistem, v katerem je vladala zmeda, in smo od leta 1980 dalje imeli poleg javne še tajno zakonodajo (str. 156). Pa to je vendar za zgodovinarja izredno pomemben in

prav katastrofalen podatek. Poleg uradnega lista smo dobili še vzporedni uradni list s podnaslovom "poverljivo glasilo". Kakšna je to pravna država, ki vzpostavlja dva vzporedna pravna sistema – legalnega in zapupno nelegalnega? To pomeni kršitev temeljnih človekovih pravic, če so v nelegalnem uradnem listu določene kazenske sankcije, o katerih državljani sploh ne smejo biti obveščeni. V enem od teh tajnih uradnih listov je bila v primeru nemirov predvidena ustanovitev koncentracijskih taborišč (številka 32, 1980). To pomeni, da je bila oblast že leta 1980 povsem paranoična. In zgodovinar bi moral analizirati, kako je prišlo do tega tajnega uradnega lista, katera elita je stala za njim in kaj je pomenil za razvoj družbe, saj je šlo očitno za pravno in demokratično regresijo.

Sklicevanje na neverodostojne dokumente

Njegova metoda je tudi v tem, da se sklicuje na dokumente, ki ne nosijo v sebi nobene resničnosti. Laži

in prevare ne morejo biti verodostojni zgodovinski dokumenti. Zgodovina se ne piše na podlagi tega, kar zmagovalec in absolutni posedovalec moči in vseh instrumentov nasilja piše sam o sebi. Usodnost te metode je v tem, da obstaja nevarnost, da bi se takšen tip zgodovine uveljavil v naših šolskih učbenikih. Potem bomo glede vrednot in njihove indoktrinacije tam, kjer smo bili v času socializma.

In končno, če zgodovinar piše o rdeči Sloveniji tako, da prikaže samo njene voditelje, ki so razpolagali z absolutno močjo in vsakega nasprotnika razglasili za sovražnika države, bi bilo prav, da prikaže tudi njihove žrtve. Zato bi moral prav tolikšno pozornost posvetiti na primer Črtomiru Nagodetu, ki so ga po nedolžnem obsodili na smrt in ustrelili in še danes ni mogoče zvedeti za njegov grob. Pozornost bi zaslužil tudi dr. Ljubo Sirc, ki je bil obsojen na smrt, pa je vendar po večletnem zaporu preživel. Dalje bi lahko povedal kaj o Edvardu Kocbeku, ki ga je Kardelj politično zlorabil, na koncu pa odvrigel in v go-

voru izjavil, da je absolutna ničla, poleg tega pa ga ves čas udbovsko zasledoval. So pa še druga pomembna imena, ki so na neki način vplivala na rdečo Slovenijo, vendar ne v smislu Repetovih vrednostnih izhodišč. Naj jih nekaj naštejemo: dr. Jože Pučnik, dr. Dušan Pirjevec, Vitomil Zupan, dr. France Bučar, nadškof Anton Vovk, ki so ga polili z bencinom in zažgali, Dane Zajc, Igor Torkar, dachavski obsojenci, nekateri obsojeni duhovniki, prikazal bi lahko tudi kakšnega kmeta, ki je bil zaprt, ker ni hotel vstopiti v zadrugo.

Za knjigo Rdeča Slovenija velja ocena, ki jo je za takšen tip zgodovine dal Taras Kermauner, ko je dejal, "da ostaja znotraj vrednostno interpretativnega modela Partije in liberalnega marksizma". Poleg tega je to zelo površno in lahkotno napisano besedilo brez kakšnih poglobljenih analiz. Je pa žal deležno velike pozornosti nekaterih občil, ki bi takšen tip zgodovine želela uveljaviti kot državno zgodovino.

K sreči imamo tudi drugačen, profesionalnejši in vrednostno nevtralniji tip zgodovine, ki jo predstavljajo Jera Vodusek-Starič, Boris Mlakar, Ivo Žajdela, Alesander Bajt, Taras Kermauner in drugi.

Pred seboj imam knjigo dr. Žože Pučnika z nalovom Izbrano delo. Tudi to je zgodovina rdeče Slovenije, ki pa ni samo rdeča, temveč je tudi mučeniška in krvava. Ti dve knjigi – Repetova in Pučnikova – se mesebojno ne dopolnjujeta, temveč izključujeta. Ker pa nismo predstavniki dveh resnic o eni in isti stvari, mora biti ena od teh neresnična ali vsaj nizko verodostojna.

Dr. Janez Jerovšek

K sreči imamo tudi drugačen, profesionalnejši in vrednostno nevtralniji tip zgodovine, ki se je razvil v letih po padcu prejšnjega režima in nam daje upanje za prihodnost. Tako objektivno zgodovino podaja tudi zgodovinar in novinar Jože Možina.

Minister za zdravje Dušan Keber je v svojem mandatu, ki se mu počasi izteka, naredil bore malo, pa še to, kar je naredil, je prineslo več škode kot koristi. Tako neka-ko razmišljajo v koaliciji Slovenija, zato so v petek popoldne vložili interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Dušana Kebra.

Grehi ministra Kebra

Priznati je treba, da je besedilo interpelacije vse prej kot kratko, saj je v njem zapisanih kar osem za ministra Kebra obremenilnih točk. V koaliciji Slovenija so prepričani, da so argumenti, navedeni v interpelaciji, dovolj močni in da bodo poslanci in poslanke v državnem zboru pri glasovanju o Kebrovi interpelaciji dali prednost presoji navedenih očitkov in ne politični pripadnosti oziroma poslušnosti. Če bo obveščalo slednje, potem se ministru Kebri ni bati, da bi mu spodnesli ministerski stolček, kajti jasno je, da ima vladajoča koalicija zadostno večino, s katero lahko prepreči njegov odhod.

Kebra krivijo finančnega oškodovanja

Eden ključnih očitkov Kebrove-

mu delu je povezan z bolnišnico Trnovo. Da bi osvetlili celotno zadevo, moramo pogledati v leto 1997. Takrat je bila bolnišnica Trnovo ocenjena na 552,800.000 tolarjev. Po vladnih načrtih prodaje državnega premoženja naj bi prišlo do prodaje (in ne zamenjave, kot se je dejansko zgodilo) omenjenega objekta, sredstva od prodaje pa naj bi namenili preselitvi Kliničnega oddelka za žilne bolezni iz Trnovega v Klinični center (KC) in rešitvi prostorske stiske Oddelka za intenzivno interno medicino in Oddelka za kirurgijo srca in ožilja KC.

V drugi polovici leta 2002 je prišlo do podpisa tripartitne pogodbe, kjer kot podpisniki nastopajo takratna ljubljanska županja Vika Potočnik, minister za zdravje Dušan

Keber in nekdanji direktor KC Primož Rode. S to pogodbo je MOL dobila v last bolnišnico Trnovo z vsem zemljiščem, ki je po zadnji opravljeni cenitvi v začetku leta 2002 znašala 546,139.000 tolarjev, izločila pa je poslovne prostore v Nebotičniku v vrednosti 191,325.710 tolarjev; ti prostori so bili izročeni v last Republike Sloveniji in v posest KC, razliko v vrednosti 372,813.290 pa je MOL nakazala na račun ministrstva za zdravje. Več kot očitno je, da je bil s tem KC dvakrat oškodovan: prvič za znesek, ki ga je občina nakazala ministru za zdravje, drugič pa so prostori v Nebotičniku za KC neuporabni, saj v njih ne more opravljati svoje dejavnosti. To dokazuje tudi podatek, da je minister Keber 4. 7. 2003 objavil javni razpis naročila ob-

nove poslovnih prostorov za potrebe ministrstva. Kaj ima torej od prostorov v Nebotičniku KC? Nič.

Domnevnih nepravilnosti pa z vsem naštetim še ni konec. V letu 2002 ni bilo v nobenem vladnem načrtu zaslediti, da bi vlada imela namen pridobiti nove prostore za potrebe ministrstva za zdravje, a je omenjeno ministrstvo le prišlo do njih (govor je o prostorih v Nebotičniku). In ne le to. V letu 2003 je bilo dokazano porabljen najmanj 23 milijonov tolarjev nenamenskih sredstev za obnovo teh prostorov, za povrh pa naj bi se razpis za obnovo izpeljal brez ustreznih dovoljenj in brez investicijske dokumentacije. Odgovor na vprašanje, zakaj tolikšne investicije v Nebotičnik, bo minister Keber še toliko

Ministru Kebri očitajo, da je z zamenjavo bolnišnice v Trnovem za prostore v Nebotičniku dopustil oškodovanje državnega premoženja in KC.

V zvezi z operacijskimi mizami minister Keber odgovarja za tri sklope nepravilnosti, in sicer za nezakonnost postopka, ekonomsko neučinkovitost in korupcijske razsežnosti.

Slovenija nima dolgoročnega načrta reševanja kadrovskih potreb, še posebej kaotično pa je stanje na področju delovanja medicinskih sester.

teže podal, kajti že leta 2002 je vlada sprejela sklep, da se v Bežigrajskem dvoru zgradijo novi prostori za nekatera ministrstva, med drugim za ministrstvo za zdravje. Da gre v celotni zadevi za vprašljiva in negospodarna dejanja, še bolj potrjuje vladni podatek, da bodo ob preselitvi v Bežigrajski dvor prostori v Nebotičniku prodani po 300.000 tolarjev za kvadratni meter, medtem ko je Kebrovo ministrstvo mestni občini plačalo 500.000 tolarjev za kvadratni meter.

Zapleti pri pediatrični kliniki

“Kljub ministrovim zagotovitvam na začetku mandata nove pediatrične klinike se ni in verjetno je še lep čas ne bo, saj doslej minister še ni rešil niti pravnih vprašanj v zvezi s sprostitvijo lokacije,” so kritični pobudniki interpelacije. Na dan prihajajo celo informacije, da je bila priprava investicijske dokumentacije nestrokovna, gradbena dokumentacija pa pridobljena na podlagi neveljavnih dokumentov, kar povzroča neupravičene zamude in s tem podražitve gradnje, kajti minister Keber podpre vse večje odhodke pri odstranjevanju ovir za začetek graditve. Tako naj bi bil po zatrjevanju vlagateljev interpelacije iz namenskih sredstev za graditev pediatrične klinike plačal za zgradbo zavoda za varstvo pri delu kar 1,1 milijarde tolarjev namesto 500 milijonov, kot je bilo ocenjeno na začetku ministrovega mandata.

Brez javnih razpisov

Programa za zbiranje in uničevanje infektivnih odpadkov ministrstvo za zdravje še nikoli ni oddalo v skladu z zakonom o javnih naročilih oziroma na podlagi javnega razpisa, zatrjujejo vlagatelji interpelacije. Tisti pa, ki se kolikor toliko spoznajo na številke, lahko hitro vidijo, da je omenjeni program za usposobljene izvajalce ekonomsko zelo zanimiv, saj njegova letna pogodbeni vrednost znaša 600 milijonov tolarjev.

Generalno pogodbo za ta posel sta z ministrstvom za zdravje imeli podjetji Mollier, d. o. o., in Aico, d. o. o., ki pa jima je potekla 30. 11. 2001. Aneks, s katerim je bila pogodba podaljšana, je bil sprejet šele ob koncu leta 2002, in to brez javnega razpisa (z navedbo, da imamo v Sloveniji sa-

Vlagatelji interpelacije – koalicija Slovenija – pričakujejo, da bodo argumenti interpelacije premagali politično pripadnost poslancev.

mo enega usposobljenega izvajalca, je ministrstvo za zdravje zavajalo urad za javna naročila, da je izdal pozitivno mnenje k neposredni pogodbi brez javnega razpisa, svojo napačno navedbo pa opravičevalo z dejstvom, da oba izvajalca tesno sodelujeta). Poleg te domnevne napake, je prišlo tudi do stanja, ko sta izvajalca skoraj vse leto 2002 dejavnost opravljala brez pogodbe, ko pa je bila le-ta podpisana, se je cena storitev dvignila za 12,4 odstotka, njeno povišanje pa se je priznalo za nazaj, kar je pomenilo, da se je odstranjevanje infektivnih odpadkov javni zdravstveni službi podražilo za 45 milijonov tolarjev na letni ravni.

Neracionalne nabave materiala in opreme

Pobudniki interpelacije so prepričani, da je minister Keber odgovoren za neracionalno trošenje javnih zdravstvenih sredstev za nabavo materiala in opreme v javnih zdravstvenih zavodih, ker se ni določil standardov materialov in opremljenosti javne zdravstvene službe. Te standarde, s katerimi bi lahko ministrstvo izvajalo nadzor nad investicijami v drago opremo, namreč ministru nalaga Nacionalni program zdravstvenega varstva (NPZV) iz leta 2000. Pobudniki interpelacije so tako prepričani, da se bodo zaradi tega tudi v prihodnje dogajale “operacijske mize”, tega pa si slovensko zdravstvo ne more in ne sme privoščiti.

Nerešeni kadrovski problemi

Kar precej dolgov ima minister Keber tudi do zakonskih določb o

reševanju kadrovskih problemov. Čeprav je zakon o zdravniški službi že leta 1999 določil, da v 12 mesecih po uveljavitvi zakona minister določi raspored zdravniških delovnih mest v mreži javne zdravstvene službe, Keber tega vse do danes ni storil. Čeprav je NPZV že leta 2000 določil, da bo vlada določila minimalne kadrovske standarde v zdravstveni dejavnosti najkasneje v enem letu po sprejetju NPZV in mrežo javne zdravstvene službe na sekundarni in tercialni ravni s posebnim predpisom v štirih mesecih po sprejetju NPZV, se to še ni zgodilo. Poleg nepoštovanja konkretnih zakonskih določil vlagatelji interpelacije ministru Keberu očitajo, da je tudi sicer zanemaril kadrovsko problematiko posameznih zdravstvenih poklicev. Nalagajo mu odgovornost za neurejeno področje delovanja medicinskih sester, kar je izpostavljeno tudi v zadnjem poročilu o napredku držav za članstvo v EU. Direktive EU določajo na področju zdravstva pet reguliranih poklicev, in sicer zdravnik, zobozdravnik, farmacevt, diplomirano medicinsko sestro in diplomirano babico. Od teh petih v Sloveniji status diplomirane medicinske sestre in diplomirane babice še vedno ni urejen, za kar vlagatelji interpelacije krivijo ministra Kebr, ker je doslej preprečil vse poskuse ureditve statusa Zbornice zdravstvene nege.

Pozabil na izvajanje 25. člena ZZVZZ

Po 25. členu zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) so posamezne

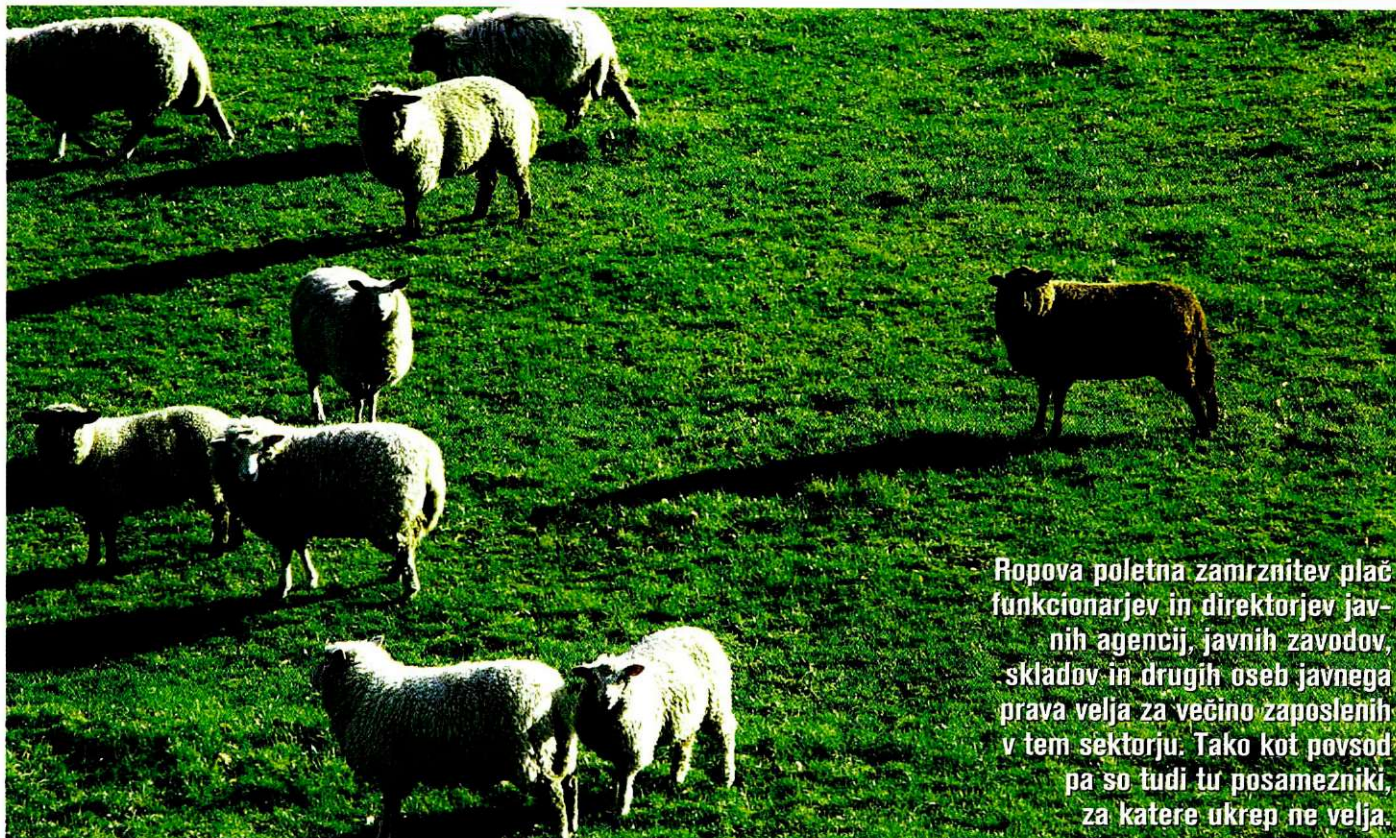
kategorije zavarovancev oproščene doplačil za nujno zdravljenje, kadar niso prostovoljno zavarovane, in sicer za razliko v vrednosti storitev. Gre za invalide, za osebe, starejše od 75 let, socialno podpirane osebe itd. Vlagatelji interpelacije so mnenja, da bi minister Keber moral poskrbeti za okoliščine, ki bi omogočile nemoteno uveljavitev tega člena, česar pa ni storil in s tem ni omogočil, da bi zakon omenjene kategorije zavarovancev oprostil doplačil in s tem potrebe po dodatnem zdravstvenem zavarovanju.

Črna bela knjiga

O vsebinskih napakah, napačnih ocenah in nejasnih načrtih v beli knjigi o zdravstveni reformi so vlagatelji interpelacije že veliko govorili. Ob sami interpelaciji pa ministru Keberu očitajo, da je financiranje priprave bele knjige potekalo brez javnega razpisa, za povrh pa je minister Keber sklenil pogodbo o svetovanju s podjetjem Health International Consulting (HIC) iz Avstralije v vrednosti kar 1,130.050 evrov. Odgovornost ministra Kebr je po mnenju vlagateljev interpelacije v tem, da je na nezakonit način (brez javnega razpisa) potrošil velika proračunskih sredstva za pripravo bele knjige, ki pa je za slovenske razmere v veliki meri nepriemerna ali celo škodljiva podlaga za načrtovanje zdravstvene politike.

Mihaela Praprotnik

FM 102.1
 99.5 stereo RDS
Radio Viva
 M. Sobota tel: 02/537-1949
 Slave Kavcena 2
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Ropova poletna zamrznitev plač funkcionarjev in direktorjev javnih agencij, javnih zavodov, skladov in drugih oseb javnega prava velja za večino zaposlenih v tem sektorju. Tako kot povsod pa so tudi tu posamezniki, za katere ukrep ne velja.

Ropovi privilegiranci

Z individualnimi pogodbami, ki so jih odobrili ministri, so si namreč zagotovili izplačila, ki presegajo vse meje zdravega razuma. Vnovič se je izkazalo, da ukrepi veljajo le za nekatere in da je v Sloveniji bistveno več privilegirancev, kot smo doslej mislili.

Zamrznitev plač pesek v oči večini državljanov

Uvodoma spomnimo, da je vlada 9. junija lani sprejela sklep, da bo takoj po podpisu novega aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti za leto 2003 sprejela ukrepe, da se plače funkcionarjev in direktorjev javnih agencij, javnih zavodov, javnih gospodarskih zavodov, javnih skladov in drugih oseb javnega prava v letu 2003 ne bodo povečale. Občila so pohitela in objavila naslove, da je "vlada zamrznila plače funkcionarjev in direktorjev", vse skupaj pa naj bi bil sad pogajanj med vlado in sindikalno pogajalsko skupino. Šlo je namreč za pogajanja o usklajevanju osnovnih plač v javnem sektorju do leta 2005, ko je sindikalna pogajalska skupina za zač-

tek pogajanj o dopolnitvi 52. člena zakona o sistemu plač v javnem sektorju postavila pogoj – zamrznitev plač funkcionarjev in direktorjev javnega sektorja (vseh treh vejah oblasti). S tem naj bi se vzpostavila pravna podlaga za pogajanja o novem aneksu h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti, s katerim bi bilo mogoče odpraviti že dogovorjeno uskladitev izhodiščne plače v avgustu in jo nadomestiti s premijo prostovoljnega dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja. To

naj bi bili ukrepi, ki "sodijo v okvir celovitih ukrepov deindeksacije". Tako so še pred dobrega pol leta zatrjevali na ministrstvu za notranje zadeve pa tudi v vladi. Skladno s tem so se nato sindikati in vladajoča stran dogovorili, da se bodo premije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje vplačevale v enakem znesku vsem zaposlenim v javnem sektorju. Kakšen dan pozneje je vlada kar na dopisni seji sklenila, da bo zamrznila plače vsem nosilcem funkcij v zakonodajni, izvršni in sodni veji oblasti

ter tistim, ki so v javnem sektorju plačani po individualnih pogodbah. "Ukrep se bo izvedel takoj po podpisu aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti in naj bi veljal do konca leta 2003. Z aneksom bi že dogovorjeno avgustovsko eskalacijo plač v javnem sektorju nadomestili z uvedbo dodatnega pokojninskega zavarovanja za zaposlene v javnem sektorju," je pisalo v uradnem sporočilu vladajoče strani. Sindikati v javnem sektorju so bili s tem zadovoljni, Bojan Hribar, vodja sindikalne pogajalske skupine, pa je nato pojasnil, da "so vladni predlog za začetek pogajanj o tem vprašanju sprejeli pod pogojem, da se bodo sočasno pogajali tudi o načinu usklajevanja plač v letih 2004 in 2005". Zakon o dopolnitvi zakona o sistemu plač v javnem sektorju je začel veljati 26. julija lani, v njem pa je bilo zapisano, da se bo "višina uskladitve izhodiščne plače za prvi tarifni razred za avgust 2003 in januar 2004 odslej lahko spremenila samo z aneksom h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti". Aneks h kolektivni po-

Končne pogodbe o izplačilih plač vodstvom zavodov in drugih javnih družb vedno na koncu podpisujejo ministri. Zakaj so nekatere plače bistveno višje od ministrskih, najbolje vedo ministri sami. So nagrada za nekaj, česar davkoplačevalci ne vemo!

Izplačane brutoplače zaposlenih v Sloveniji v septembru 2003

		% vseh zaposlenih	
do	112.000	tolarjev je prejelo	4,8
od	112.001 do 125.000	tolarjev je prejelo	5,8
od	125.001 do 155.000	tolarjev je prejelo	4,8
od	155.001 do 200.000	tolarjev je prejelo	20
od	200.001 do 245.000	tolarjev je prejelo	15,6
od	245.001 do 350.000	tolarjev je prejelo	21,5
od	350.001 do 500.000	tolarjev je prejelo	10,7
od	500.001 do 800.000	tolarjev je prejelo	5
nad	800.000	tolarjev je prejelo	1,8

VIR: Statistični urad Republike Slovenije

godbi za negospodarske dejavnosti so nato vlada in reprezentativni sindikati javnega sektorja slovesno podpisali, potem ko so se po dolgotrajnih pogajanjih dogovorili, da bo vlada namesto predvidene uskladitve plač v avgustu za 2,4 odstotka uvedla dodatno pokojninsko zavarovanje za 140.000 javnih uslužbencev.

Mesečno večja plača, kot jo nekateri prejmejo za vse leto

Če na tem mestu odmislimo vse zaplete okrog dodatnega pokojninskega zavarovanja in se osredinimo le na plače, ugotovimo, da so se le nekaj mesecev pozneje v javnosti začele pojavljati vesti o tem, da nekateri vodilni v javnih zavodih prejmejo izredno visoke plače. Najprej se je izkazalo, da plače nekaterih direktorjev ustanov, katerih ustanovitelj je država ali mesto Ljubljana, prejmejo mesečno bistveno več kot milijon tolarjev brutoplače. Občila so med prvimi

Vodstvo nacionalne RTV prejema milijonska izplačila; Aleks Štaku je decembra z dobrima dvema milijonoma brutoplače na tretjem mestu v državi.

objavila podatke, da Renata Rankovič, direktorica Centra za izobraževanje odraslih Cene Štupar (ustanovila ga je mestna občina Ljubljana), mesečno prejme več kot 2,6 milijona tolarjev brutoplače, česar sama ni zanimala, ampak je dejala, da "zasluži toliko, kolikor ji glede na uspešno delo pripada". Na mestni občini so bili nad podatki "presenečeni", hkrati pa niso bili pripravljeni javnosti razkriti podatkov, kolikšne so plače drugih direktorjev. Za razkritje naj ne bi imeli prave pravne podlage. Nato se je izvedelo, da Nina Kaizer, direktorica ljubljanskega Živalskega vrta, mesečno prejme nekaj manj kot 1,5 milijona tolarjev brutoplače. Kaizerjeva je nato na pritisk javnosti privolila v znižanje za 30 odstotkov. Dokončno pa se je zapletlo pri podatkih o plačah vodstva nacionalne radiotelevizijske hiše. Aleks Štaku svoje pla-

če namreč ni bil pripravljen razkriti, v poročilih nacionalne TV pa smo lahko slišali, da znaša njegova mesečna osnovna plača približno 570.000 tolarjev neto, vsi dodatki, kjer so bili poudarjeni predvsem odstotki glede na njegovo več kot 30-letno delovno dobo, pa so "njegova osebna stvar".

Plače na nacionalki

Šele po izdaji odločbe, s katero je Igor Šoltes, pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja, nacionalni RTV naložil posredovati natančne podatke o plačah vodilnih delavcev na nacionalni RTV, je ta nato konec februarja javnosti le sporočila plače vodilnih delavcev. Po podatkih RTV Slovenija je generalni direktor Aleks Štaku januarja prejel 1,47 milijona tolarjev, direktorica televizijskih programov Mojca Menart 1,02 milijona tolarjev, direktor radijskih programov Miha Lamprecht 995.000 tolarjev, pomočnik generalnega direktorja za mednarodno sodelovanje Boris Bergant 917.000 tolarjev, pomočnica generalnega direktorja za ekonomiko poslovanja Irma Gubanec pa je prejela 1,15 milijona tolarjev. Pomočnik generalnega direktorja za trženje in odnose z javnostjo Iztok Malačič je prejel 1,01 milijona tolarjev, pomočnik generalnega direktorja za organizacijo, kadre in informatiko Janez Sajovic 1,21 milijona tolarjev, pomočnica generalnega direktorja za pravne zadeve Irena Urbanc 1,05 milijona tolarjev in pomočnik generalnega direktorja za tehniko, investicije, razvoj in produkcijo Jože Vesel 1,09 milijona tolarjev. Dodajmo, da niti v teh podatkih ni zajet dodatek za delovno dobo posameznikov.

Objave so nato sprožile nove reakcije. Ministrstvo za notranje zadeve je skupaj z agencijo za javne prihodke (AJPE) in uradom za sistem plač v javnem sektorju (ta deluje znotraj ministrstva) na spletni strani objavilo podatke o izplačanih plačah pri pravnih osebah v javnem sektorju, in sicer od septembra 2003 dalje. V prihodnje naj bi podatke ob-

Seznami – zanimiv vir informacij za javnost

javljali redno vsak mesec. Vendar pa gre le za tabele, ki na kar 101 strani prikazujejo različne podatke (izplačane povprečne plače, najvišje in najnižje izplačane plače po individualnih pogodbah, število zaposlenih in podobno) za vse pravne osebe (tudi upravne enote, krajevne skupnosti in podobno). Objavljeni podatki so tako pravi vir informacij in so vredni podrobne obdelave. Najzanimivejši so podatki o tem, koliko je individualnih pogodb in kolikšna plačila posamezniki prejmejo po tako dogovorjenih pogodbah. Izkazalo se je, da je na ministrstvih in njihovih organih sklenjenih 74 individualnih pogodb, najvišji brutoznesek pa prejema predsednik države Janez Drnovšek, mesečno nekaj več kot 1,441 milijona tolarjev. Na upravnih enotah po državi ni nikogar, ki bi imel sklenjeno individualno pogodbo, povsem drugače pa je na področju pravosodja, kjer so sklenjene individualne pogodbe na vseh sodiščih in tožilstvih. V okviru občin je sklenjenih 89 individualnih pogodb, kar pomeni v nekaj manj kot polovici občin. Nadalje je s seznama razvidno, da ima večina poslovojestev v državnih ustanovah, kot so otroški vrtci, šole, zdravstveni domovi in podobno, prav tako sklenjeno individualno pogodbo. Prav za ta izplačila se je izkazalo, da so bila v decembru bistveno višja od izplačila, ki ga je na primer prejel predsednik države. Direktor Zavoda za zdravstveno varstvo Koper je na primer decembra prejel nekaj manj kot 3,2 milijona tolarjev brutoplače (menda zaradi poročila dodatkov na uspešnost). Direktorica Centra za permanentno izobraževanje Cene Štupar pa je z 2,3 milijona tolarjev "še" na drugem mestu. Na tretjem mestu je prvi človek RTV Slovenija. Uradno je prejel ne-

kaj več kot 2 milijona tolarjev brutoplače, kar pomeni, da je Aleks Štaku decembra prejel 530 tisoč tolarjev več, kot znaša njegova "osnovna" plača. Tolikšni so torej "dodatki", ki jih vodstvo RTV po navodilih Igorja Šoltesa, vnuka Edvarda Kardelja, ni bilo dolžno javno objaviti. Primer Aleksa Štaku je v tem primeru resnično le vzorčen primer, ki dokazuje, da objava zaradi objave še ne pove vsega. Prav dodatki namreč močno povečajo mesečne prejeme večine vseh, ki plačo prejmejo po individualnih pogodbah. K temu je treba pristeti še določila iz individualnih pogodb, po katerih so vodilni delavci dodatno zdravstveno in pokojninsko zavarovani, hodijo na redne menedžerske preglede, dobijo dodatke za obleko in obutev in podobno. Za ta izplačila vedo le v ustanovah samih in tisti, ki z vodilnimi sklepajo individualne pogodbe. Za konec spomnimo, da ima marsikateri v javnosti povsem neznan direktor v javnem sektorju bistveno višjo plačo od ministra. Vemo tudi, da to ni naključje, saj noben minister svojemu "podrejenemu" ne bo podpisal plače, ki bo višja od njegove, če ne bo dobro vedel zakaj. Individualne pogodbe na koncu vedno podpišejo ministri, četudi to v javnosti zanikajo in se sklicujejo na organe javnih zavodov. Na dlani je torej, da so tako visoke plače nekaterih "zaslužnih" nagrada za nekaj, s čimer javnost sploh ni seznanjena. Naj sklenemo z začetkom: lanske vladna zamrznitev plač funkcionarjev in direktorjev javnega sektorja je bila čisto sprenevedanje. Sklep sicer velja za večino, posamezniki pa so izvzeti in za svojo politično pripadnost ter lojalnost vladajoči eliti mesečno na račun davkoplačevalcev dobro nagrajani.

Vida Kocjan

Koliko stane demokracija?

Izvedba referenduma ob dejstvu, da se del sredstev, namenjenih za referendum, vrne v državni proračun, stane slovenski proračun okoli 400 milijonov in ne 600 milijonov tolarjev, kot v javnosti navajajo nasprotniki referenduma. To pa seveda še ne pomeni, da se ne bi dalo še kaj privarčevati. Še preden si pogledamo kako, poglejmo dejanske stroške, ki jih ima z izvedbo referenduma Republiška volilna komisija (RVK).

Po podatkih, ki nam ji je posredoval tajnik komisije Marko Golob, izvedba enega referenduma slovenske davkoplačevalce stane bruto okoli 530 milijonov tolarjev (zadnji referendum o obratovalnem času trgovin je stal 522 milijonov). Od 522 milijonov RVK nameni okoli 140 milijonov tolarjev za najem, ureditev in čiščenje približno 3.400 volišč in izplačilo nagrad članom volilnih odborov. Tako predsednik in namestnik predsednika volilnega odbora prejmeta nadomestilo v brutoznesku 12.000 tolarjev, vsak član pa nadomestilo v brutoznesku 10.000; 13.000 tolarjev gre po podatkih RVK v povprečju za najem volišča, kadar je to v stanovanjskih hišah, 2.500 tolarjev za čiščenje volišč, še dodatnih 4.000 tolarjev pa za opremo volišča s kartonskimi skrinjicami in pregradami ter potrošni material, kot so na primer svinčniki ipd. Nadaljnji večji strošek pri izvedbi referenduma so obvestila volilcu z napotki, kje in kdaj bo lahko glasoval. Za tisk ene-

ga obrazca RVK nameni štiri tolarje, za pošiljanje po pošti pa še dodatnih 30 tolarjev, kar ob dejstvu, da je v Sloveniji približno 1,6 milijona volilnih upravičencev in da vsak prejme eno obvestilo, znese 55 milijonov tolarjev. Za tiskanje vseh drugih tiskovin, kot so glasovnice, različni obrazci, RVK odšteje 18 milijonov tolarjev, za nadomestilo članom okrajnih volilnih komisij in njihovim tajnikom ter vsej drugi administraciji 140 milijonov tolarjev, za javne objave aktov o raz-

pisu referenduma tri milijone, drugim proračunskim uporabnikom pa porazdeli še 30 milijonov.

Pri vseh navedenih stroških je treba upoštevati, da gre pri večini za brutostrošek, od katerega se del vrne nazaj v državni proračun. Člani volilnih komisij in odborov morajo namreč nadomestilo, ki ga prejmejo, vključiti v dohodninsko napoved (od prejema plačajo 17 odstotkov davka), podjetja pa morajo od denarja, ki ga dobijo za kupljeni material, plačati DDV (okoli 20 odstotkov). Okoli 30 milijonov pa RVK že v osnovi nakaže drugim proračunskim uporabnikom.

Izvedba referenduma dejansko stane okoli 400 milijonov tolarjev, kar v primerjavi z milijardnimi oškodovanji družbene lastnine ali aferami, kot je afera SIB, niti ni tako veliko.

Marko Golobič tako ocenjuje, da se v državni proračun vrne okoli 20 odstotkov brutostroškov referendumov, in seveda 30 milijonov, ki jih RVK plača drugim proračunskim uporabnikom. Slednje torej pomeni, da se vrne nazaj v proračun okoli 130 mili-

nih obvestil volilcem, kje je njihovo volišče, poslali eno obvestilo za celotno gospodinjstvo," pravi Golobič.

Da bi bilo stroške referendumov mogoče zmanjšati, so prepričani tudi nekateri člani volilnih komisij, ki delajo na terenu. Tako nam je ena od članic okrajne volilne komisije, ki pa je želela ostati neimenovana, dejala, da bi lahko denar prihranili pri izplačilu nadomestil predsednikom in tajnikom komisij v volilnih okrajih. "Po dosednji praksi predsednik in tajnik okrajne volilne komisije prejmeta nekaj desetisočakov nadomestila, kar je nesmisel, saj oba prihajata iz državne uprave in bi se lahko njuno delo štelo za sestavni del rednega delovnega časa. Enako velja za najem prostorov, v katerih delajo okrajne volilne komisije. Te namreč večinoma delajo v občinskih prostorih in prostorih upravnih enot, v državnih

prostorih torej, zato ni smiselno, da Republiška volilna komisija plačuje najemnino zanje." Prav tako bi se po mnenju naše sogovornice dalo bistveno zmanjšati stroške za sedenje kartonske volilne skrinjice, pregrade na voliščih in spremljajoči potrošni material. "Namesto sedanjih kartonskih škatel, ki so za vsak referendum in volitve nove, bi lahko kupili lesene volilne skrinjice in jih uporabljali več let. Enako velja za potrošni material. Svinčnikov je navadno toliko, da volilni odbori niti ne vedo, kam bi z njimi," pravi naša sogovornica.

Če torej upoštevamo vse navedbe, ki jih navajata članica volilne komisije in tajnik RVK, ugotovimo, da bi lahko stroške za izvedbo referendumov in volitev hitro zmanjšali. Nekatero spremembo bi lahko uveljavili že na naslednjem referendumu, za nekatere pa bi bile verjetno potrebne spremembe volilne zakonodaje. Možnosti vsekakor so, le izrabiti jih je treba. **Aleš Kocjan**

Predsednik RVK Marko Golobič pravi, da stroški referendumov (dejanski strošek na volilca znaša okoli 240 tolarjev, op. A. K.) v primerjavi z nekaterimi drugimi državami niso previsoki, vendar bi jih z nekaterimi manjšimi spremembami lahko še zmanjšali.

jonov, dejanski strošek referendumov pa je okoli 400 milijonov tolarjev ali dve tretjini tistega, kar v javnosti navajajo nasprotniki referendumov.

Možnosti za racionalizacijo so

Kljub vsemu temu pa seveda ne moremo trditi, da je referendum poceni in da se stroškov zanj ne bi dalo še zmanjšati. Tajnik Republiške volilne komisije Marko Golobič pravi, da sedanji strošek referendumov v primerjavi z drugimi državami niti ni prevelik, vprašanje pa je, ali se ne bi dal še zmanjšati. "Ta strošek bi najlažje zmanjšali z zmanjšanjem števila volišč, vendar pa bi lahko v tem primeru prišlo do položaja, ko bi bil dostop do volišč za veliko volilcev preveč oddaljen in se referendum ne bi udeležili. Del stroškov bi lahko zmanjšali tako, da bi pri glasovanju po pošti namesto pošiljanja glasovnic po priporočeni pošti uvedli pošiljanje glasovnic z navadno pošto, in tako, da bi namesto dosedanjih oseb-

Celovec

Nestrpnost na Koroškem

Na avstrijskem Koroškem bodo v nedeljo, 7. marca, potekale deželne volitve, ki jih začinjajo verbalni napadi na koroške Slovence. Prvi človek svobodnjaške stranke in koroški deželni glavar Jörg Haider na vsak način poskuša obdržati oblast na Koroškem, tudi z nestrpnostjo do slovenske narodnostne manjšine.

Jörg Haider kot enega izmed svojih glavnih dosežkov vladanja na Koroškem izpostavlja dejstvo, da je preprečil postavitve novih dvojezičnih napisov na južnem Koroškem. To je zahtevalo avstrijsko ustavno sodišče, ki je menilo, da je treba postaviti dvojezične topografske table v vseh krajih, kjer živi vsaj deset odstotkov Slovencev. Poleg tega je pripadnike slovenske manjšine na Koroškem razburil letak Koroške bramborske zveze, ki je 16. februarja prispel po internem poštnem sistemu koroškega deželnega sveta in je bil razdeljen otrokom na četrti šolski stopnji. Kot so zapisale Novice (tednik koroških Slovencev), je na letaku koroška zgodovina prikazana močno enostransko, hkrati pa hujška proti slovenski narodni skupnosti. Na letaku tako piše, da so "Slovani hoteli razdeliti našo deželo" in "agresivna dejanja in zločini Slovanov so zaznamovali zgodovinsko zavest

Korošcev". Slovenska narodna skupnost se v letaku omenja le kot "vindišarji", v prikazu koroške zgodovine od leta 1918 dalje pa so zavestno prezrli obdobje nacizma. Podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Rudi Vouk je v odzivu na to provokacijo menil, ni tak problem, če Koroška bramborska zveza v svojem strahu pred vsem slovanskim piše take pamflete, da pa je resen problem, če to razširajo uradne koroške šolske ustanove. "Deželni svet je s tem jasno prekršil določila o nalogah avstrijske šole v zakonu o organizaciji šole, podobni poskusi indoktrinacije pa so sicer znani iz totalitarnih diktatur," je še menil Vouk. NSKS je tako zahteval odgovornost. Kritični do omenjene pravokacije so bili tudi v Zvezi slovenskih organizacij.

Slovenci na tokratnih deželnih volitvah ne bodo nastopili samostojno, saj je treba za prestop deželnega praga doseči kar deset odstotkov glasov. Zato se je edina slovenska stranka na Koroškem Enotna lista odločila, da na teh volitvah ne nastopi, ampak da nastopa samo še na lokalnih volitvah. Podpira pa stranko Zelenih, ki se je v preteklosti pokazala kot največja zagovornica slovenskih manjšinskih interesov. Na Koroškem bodo po vsej verjetnosti še naprej glavno vlogo igrale tri stranke; Haiderjevi svobodnjaki, socialdemokrati in ljudska stranka. O tem, da bi imeli Slovenci avtomatično zagotovljen deželni sedež v Celovcu, pa na žalost lahko samo sanjajo. **M. B.**

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon **01/434-54-63**

Slovenski sindikati že dlje časa opozarjajo, da je v Sloveniji iz leta v leto več kršitev delovne zakonodaje. Nad zakonodajo bi moral po zakonu bedeti inšpektorat za delo, ki pa se, kot pravijo v sindikatih, sooča s pomanjkanjem kadrov in pristojnosti. V zadnjih tednih lahko v dnevni občilih beremo številne prispevke o kršitvah delovne zakonodaje, ki si jo na račun slovenskih delavcev privoščijo delodajalci.

Brezzobi inšpektorat

Znan je denimo primer delavk Meridiane iz Kobarida, ki so zaradi pomanjkanja dela v podjetju že več mesecev na prisilnem dopustu, brez plače in brez statusa. Ker podjetje uradno še vedno ni v stečajju, delavke ne morejo dobiti statusa brezposelnih oseb, s katerim bi se lahko vsaj prijavile na zavod za zaposlovanje, in če ne dobijo plače, bi pridobile vsaj socialno podporo za brezposelne. Znan je tudi primer mežiških rudarjev, ki že enajst let čakajo, da jim bo rudnik, v katerem so delali, izplačal zaostale plače, vendar se to vse do danes ni zgodilo. V obeh prime-

rih bi seveda moral posredovati inšpektor za delo, vendar odziva, kot so ga pričakovali delavci, ni bilo - inšpektor za delo v Kopru naj bi bil delavkam Meridiane po njihovem opozorilu, kaj se dogaja v podjetju, celo zagrozil, da bodo morale iz svojih plač plačati kazen za kršenje delovne zakonodaje podjetja.

Sindikati: inšpektorat ima premalo kadrov in pristojnosti

Ob vseh podobnih primerih se seveda samo po sebi postavlja vprašanje o učinkovitosti in hitrosti inšpektorata za delo. Najboljši naslov

za mnenja o tem so seveda sindikati, njihova mnenja o delu inšpektorjev za delo pa so zelo različna. V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije pravijo, da so z delom inšpektorata, kadar problema ne morejo rešiti sami in kadar predlagajo njegovo ukrepanje, na splošno zadovoljni, želijo pa si njegove večje učinkovitosti. Kot pravijo, je inšpektorjev, ki preverjajo kršitve delovne zakonodaje, odločno premalo, zaradi česar se ne morajo vedno pravočasno odzvati na vse prijave in kršitve, ki se pojavijo. "Prav takojšnje ukrepanje pa je največkrat najučinkovitejše.

Pogosto zadostuje že sam obisk," pravijo. Problem, zakaj se inšpektor na prijave ne odzove vedno pravočasno, vidi sindikat v predpisih, ki urejajo delovanje inšpektorjev, saj slednji po njihovem mnenju delodajalcem dopuščajo, da izigravajo in ignorirajo njihove odločbe.

Tudi v Konfederaciji sindikatov Slovenije - Pergam, kjer sodelovanje z inšpektoratom za delo prav tako ocenjujejo kot korektno, razlog za pomanjkanje njegove učinkovitosti vidijo v premajhnem številu inšpektorjev. V Konfederaciji sindikatov '90 pa izpostavljajo problem večje ko-

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije opozarjajo na pomankljivo zakonodajo, ki delodajalcem omogoča, da izigravajo odločbe inšpektorjev za delo.

Po zakonodaji mora glavni inšpektor za delo predlagati spremembe zakonodaje, s katero bi lahko učinkovitejše stopili na prste njenim kršilec. V tem primeru je to Borut Brezovar.

Inšpektorat za delo ta čas zaposluje 76 inšpektorjev, kar pa očitno ne zadostuje za nadzor nad čedalje pogostejšimi kršitvami delovne zakonodaje.

munikacije z inšpektoratom. "Želeli bi si, da bi v nekaterih primerih dobili mnenje inšpekcije, kako ukrepati v spornih zadevah, da bi pravočasno preprečili morebitne kršitve delodajalca, saj so bile do zdaj naše izkušnje z inšpektoratom na tem področju slabe." Če torej povzamemo ugotovitve, so sindikati z delovanjem inšpektorata za delo na splošno zadovoljni, menijo pa, da ima za ukrepanje premalo ljudi in pristojnosti. Pa slednje drži?

Nujne spremembe zakonodaje

Če podrobneje pogledamo zakon o inšpekciji dela, ki natančno opredeljuje dejavnosti, pristojnosti in ukrepe, ugotovimo, da pristojnosti in možnosti za ukrepanje inšpektorata vendarle niso tako majhne, kot

vanje, z odločbo prepove opravljanje delovnega procesa. 21. člen zakona mu daje tudi pravico, da v primerih, ko dvakrat v šestih mesecih ugotovi katero izmed prej navedenih kršitev, pristojnemu organu takoj poda predlog za odvzem dovoljenja za opravljanje dejavnosti, delodajalec pa je v roku dveh mesecev inšpektorja dolžan obvestiti, kako je ukrepal v zvezi z njegovim predlogom. Težava torej ni v premajhni pristojnosti inšpektorjev, ampak v tem, da se lahko delodajalci odločbam inšpektorja zelo preprosto izognejo, in sicer na dva načina: tako, da se na odločbo inšpektorja pritožijo na ministrstvo za delo, ki nato porabi kar nekaj časa, da o njej odloči, in tako, da preprosto počakajo, da predlog inšpektorja pri sodniku za prekrške zastara. Sindikati pravijo, da večina predlogov, ki jih sodniku za prekrške predlaga inšpektor, zaradi počasnega dela sodišč zastara.

Poleg večjega števila inšpektorjev bi bili za boljše in hitreje delovanje inšpektorata za delo potrebni tudi ustrezni popravki obstoječe zakonodaje, ki bi na eni strani pravico delodajalcev do pritožb omejili, na drugi pa pristojne organe prisilili, da bi o pritožbah na odločbe inšpektorjev odločali hitreje. Za to pa je že odgovoren inšpektorat za delo. Zakon mu namreč možnosti, da predlaga spremembe in ukrepe, s katerimi bi se izboljšalo njegovo delo in preprečile zlorabe zakonodaje, ne samo dovoljuje, ampak tudi zapoveduje.

Aleš Kocjan

V sindikalni centrali Pergam glavni razlog za pomanjkanje učinkoviti inšpektorata vidijo v premajhnem številu inšpektorjev.

pravijo sindikati. Tako denimo 17. člen zakona pravi, da lahko inšpektor za delo, če ugotovi, da delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe o delu, ki je v skladu s predpisi in kolektivno pogodbo, ali če ugotovi, da delodajalec delavca ni prijavil oziroma zanj ne plačuje prispevkov za invalidsko in pokojninsko ter zdravstveno zavarovan-

Po podatkih inšpektorata za delo je ta v lanskem letu opravil 9.083 inšpekcijskih pregledov s področja delovnih razmerij in pri tem ugotovil 13.736 kršitev.

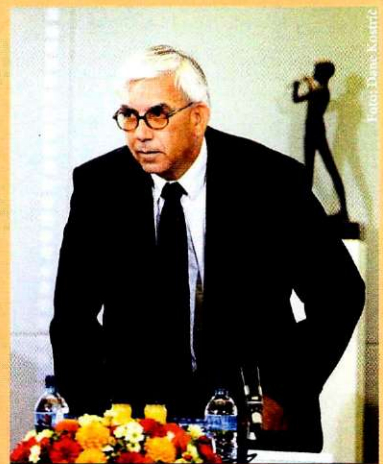
Zviševali povprečje

V preteklih dneh so mediji razkrili višino plače generalnega direktorja RTV Slovenija Aleksa Štakula in rast te plače v zadnjih letih. V "svojih" Odmevih je Štakul pojasnil, da se je povprečna plača novinarjev RTV v obdobju med januarjem 2001 in marcem 2003 zvišala za približno 20 odstotkov.

S tem je pokazal, da mu ni vseeno za ne najbolj rožnato finančno stanje RTV in da zna biti skromnejši od lastnih novinarjev, saj je v izjavi za javnost razkril, da se je njegova izhodiščna plača od junija 2001 do danes povišala za borih 16,25 odstotka. Štakulova izhodiščna netoplača je ob podpisu individualne pogodbe znašala 560.000, januarja 2004 pa 651.000 tolarjev. Seveda ni treba posebej poudarjati, da k tej "osnovi" niso prišteti dodatki na minulo delo in na stalnost ter nagrade za uspešnost.

Manjša težava se je pojavila, ko se je oglašil Sindikat novinarjev Radia Slovenija, ki razpolaga z drugačnimi podatki, po katerih se je izhodiščna plača zaposlenih na RTV Slovenija v tem obdobju povišala za slabih 14 odstotkov. Pa tudi sicer naj bi bili novinarji RTV precej slabše plačani od konkurence. Štakulovi podatki torej po mnenju sindikata ne držijo, zato so njegovi predstavniki pozvali direktorja k javnemu preklicu njegove izjave. Dodali pa so, da mora Štakul, če podatek navsezadnje drži, razkriti, kdo v zavodu je s svojimi visokimi plačami povišal povprečje na račun programskih delavcev. Da nihče ne bi dvomil o dobro-

namernosti generalnega direktorja, je Štakul zaradi odhodkov RTV, ki so v minulemu letu preslegli prihodke, sprejel ukrep, s katerim se vsem zaposlenim, ki imajo individualno pogodbo, plača zmanjša za šest odstotkov, in to

Generalni direktor RTV Slovenija Aleks Štakul je zaradi visokih odhodkov RTVS v prejšnjem letu sprejel zmanjšanje plač zaposlenim po individualni pogodbi. Pred tem je seveda poskrbel, da ob tem varčevalnem ukrepu sam ne bo trpel lakote.

že januarja. Poleg tega naj se plače omenjenih uslužbencev do nadaljnjega ne bi povečevale. Omenjeno zmanjševanje naj bi bilo po Štakulovem večje od celoletne rasti plač v letu 2003. Še sreča, da imata nacionalna radio in televizija tako vestnega direktorja, čigar prva skrb ni lastni žep, temveč blagor RTV Slovenija.

Mitja Volčanšek

Kljub stiriletnemu poskusnemu obdobju pri uvajanju devetletke je dilem še precej. Ustanavljajo se državljanske pobude, ki skušajo opozoriti na sistemske napake; ministrstvo za šolstvo in šport pa, kot se za oblastniške cehe spodobi, ostaja nemo za čedalje številčnejše priprošnje.

V začetku leta 1996 je bil sprejet nov zakon o osnovni šoli, ki ureja obvezno devetletno osnovnošolsko izobraževanje. Program devetletne osnovne šole se uvaja postopoma. Medtem ko je bil v šolskih letih 1999/2000,

Težave Gabrove devetletke

2000/2001, 2001/2002 in 2002/2003 vpis v devetletni program osnovne šole prostovoljen, so se v šolskem letu 2003/2004 morali obvezno vpisati otroci, ki so v koledarskem letu 2003 dopolnili šest let. Prav tako se je začel izvajati tudi za vse učence, ki so bili vpisani v šesti razred osnovne šole.

Zakaj za devetletko?

Zakaj naj bi se pravzaprav odločili za 9-letno osnovno šolo? Otroci so pri vstopu v devetletko stari približno toliko kot včasih v mali šoli. Ista učiteljica bo otroka praviloma spremljala v prvih treh razredih, v 1. razredu pa se ji bo pri polovici ur pouka pridružila še vzgojiteljica. Učiteljice in učitelji v novem 1. razredu uporabljajo tak način poučevanja, ki je primeren za otroke in naredi po-

uk bolj raznolik, igriv in zanimiv. Novi učni načrti (pripravljani naj bi bili tako, da ostaja učiteljem in učencem dovolj časa za ponavljanje in utrjevanje snovi) upoštevajo razvojno stopnjo otrok, učencem višjih razredov pa namenjajo še posebej velik poudarek na eksperimentalnem in problemskem učenju. Učenci začnejo z učenjem tujega jezika že v četrtem razredu (pri desetih letih), drugi tuj jezik pa si lahko izberejo v zadnjih treh letih kot izbirni predmet. Izbirni predmeti sodijo pod obvezni program in si jih morajo učenci zadnje triade (7., 8. in 9. razred) obvezno izbrati: tri predmete iz družbeno-humanističnega oziroma naravoslovno-tehničnega sklopa. Pomembna novost v okviru organizacije pouka pa predstavlja nivojski pouk. V 1., 2. in

3. razredu naj bi učitelj delo z učenci diferenciral glede na njihove zmožnosti, v 4., 5., 6. in 7. razredu pa se delo pri pouku že organizira kot temeljni in nivojski pouk. Slednji se lahko organizira le pri matematiki, slovenščini in tujem jeziku, in sicer na dveh ali več ravneh zahtevnosti. Učenci pa se po ravneh zahtevnosti še enkrat razporedijo ob koncu 7. razreda.

Nivojski nesmisel

Dušan Merc, pisatelj in ravnatelj OŠ Prule, ostro nasprotuje (pre)korenitit sistemskim spremembam osnovnega šolstva in še posebej nivojskemu pouku. "Nivojski pouk je krivičen in neustrezen. Pred testiranjem namreč ne vemo povsem natančno, pa tudi potem ne zelo natančno, kdo je bolj pameten in kdo

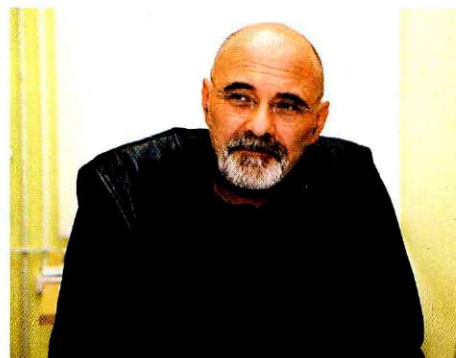
ne. Otroci živijo in bodo živeli v svoji skupnosti, generaciji in jih zato ni treba že vnaprej deliti. V ZDA slednje odpravljajo, pri nas pa smo začeli izvajati veliko krivico sodržavljanom. Ljudje smo si mogoče res različni, imamo pa enake pravice! Razvojno so si otroci namreč tako različni, da je prezgodnja selekcija škodljiva. In če spravite trideset odličnjakov skupaj, se vam bodo le-ti spet razporedili po normalni distribuciji in dobili boste novo notranjo diferenciacijo, ki pa se lahko znova pregrupira..." V zadnjem obdobju se je torej vsul plaz vprašanj, pobud in pripomb tako staršev, učiteljev kot tudi ravnateljev. Ministru Gabru očitajo, da je bila prenova osnovne šole veliko premalo strokovno in organizacijsko pripravljena. In kje so izvirni grehi pre-

Foto: Primož Lavre
Slavko Gaber: "V Evropi smo na repu tako po številu ur, ki jih otroci preživijo v šoli, kot tudi po skupnem številu ur, namenjenih pouku in domačim nalogam."

Foto: Dane Kostrič
Nekdanja ravnateljica Angelca Likovič: "Učenci so preobremenjeni in imajo več domačih nalog in učenja doma kot pa njihovi vrstniki po Evropi."

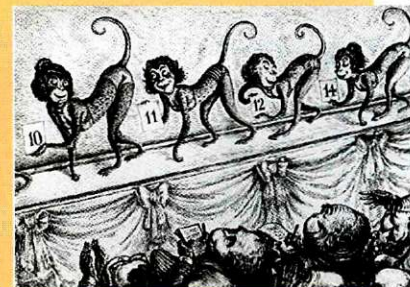

Pisatelj in ravnatelj Osnovne šole Prule Dušan Merc: "Nivojski pouk je nepotreben!"

Politika in mediji

V zadnjem času računalniške dobe so zelo aktualne spletne informacije. Skoraj ni manjšega ali večjega podjetja, ki ne bi podatkov o svojem podjetju objavljalo prek spleta. Tudi občine so pri tovrstnem načinu informiranja svojih občanov storile korak naprej. Ne sicer vse enako sprotno, pa vendarle.

V zadnjem času pa se pojavljajo tudi tako imenovani lokalni spletni časopisi, kjer avtorji besedil radovednežem posredujejo različne novice iz svojega okolja z različnih področij: od politike prek gospodarstva, kulture do športa. Tudi v Zasavju lahko na spletni strani zasavje.org

izvemmo marsikaj z omenjenih področij. Seveda ni to nič narobe. Kdor se želi na računalniški način seznaniti z novicami iz okolja, od koder prihaja, mu je to sedaj že nekaj mesecev omogočeno. Vse prav, dokler v javnost ne pricurjla novica (ki jo mimogrede lahko preberemo tudi v omenjenem spletnem časopisu), da je bil urednik in največkrat podpisani pod članki tega spletnega časopisa Aljoša Železnik pred kratkim izvoljen v izvršilni odbor trboveljskih Mladih liberalnih demokratov (MLD). In kaj so v izjavi za javnost, ki so jo povzeli tudi nekateri mediji, zapisali novoizvoljeni člani vodstva: "... v izvršilnem odboru nas je sedem in vsak od nas ima veliko novih idej in projektov, kateri nam bodo pomagali še k boljši prepoznavnosti naše stranke, pri pridobivanju novih članov in simpatizerjev ter nenazadnje glavnem cilju volitvam ..." (Dobesedno prepisano iz spletnega časopisa Zasavje avtorja Aljoše Železnika, op. I. G.)

Je treba še kaj dodati?

Zakaj? Zato!

To je vprašanje, ki ga večkrat slišim od svojih znancev, češ, ali je res treba, da prav vse zapišeš tako, kot čutiš, kot vidiš. Teško je kar koli pojasnjevati, najpreprosteje je odgovoriti: "Zato, ker tako je, ker stvari tako vidim in nič drugače! In jih tako poskušam tudi zapisati."

Če bi napisal drugače, kot vidim, kot stvari razumem, potem bi to bilo tisto, kar nam mnogi poznavalci medijskega področja očitajo, da s(m)o torej tisti, ki se ukvarjamo z novinarstvom, samocenzurni. Seveda pa nikoli nisem trdil, da je tisto, kar čutim, opažam in potem zapišem v glosi ali v kakšni drugi obliki, edino, kar drži. Nikakor ne, dopuščam, da imajo mnogi povsem nasprotno videnje neke stvari od mojega, verjamem celo, da je teh več kot onih, ki z menoj delijo podobno mnenje o neki nepravilnosti. In jih tudi razumem, kajti opozarjati na nepravilnosti, ki jih delajo naši vladarji, je mnogo težje, kot jim držati prižgano svečo.

Prav vsi pa vendarle ne smemo držati sveče. Moramo kdaj vanjo tudi pihnuti.

Igor Gošče

nove? Angelca Likovič, ki je bila 18 let ravnateljica na OŠ Majde Vrhovnik, ugotavlja, da je bila celotna prenova OŠ strogo politično obarvana. Pri prenovi bi morali namreč sodelovati vrhunski strokovnjaki različnega idejnega prepričanja, učitelji in starši. Že pri pripravi bele knjige (predstavitev konceptualne rešitve sistema vzgoje in izobraževanja Republike Slovenije) je ministrstvo za šolstvo in šport v delo vključilo le strokovnjake iz LDS in ZLSD. Apeli o vzgojni sestavini šole pa so trčili ob odgovor: šola bo izobraževala, vzgajali pa bodo starši! Mnogi so tedaj ugovarjali, da morata obe sestavini potekati vzporedno, zaradi česar tudi govorimo o vzgojno-izobraževalnem programu.

Ravnatelji opozarjajo

Že pri pripravi zakonodaje so ravnatelji opozarjali, da je zadnja triada slabo pripravljena tako z vsebinskega kot tudi organizacijskega vidika. Prav tako so opozarjali na prenatrpanost učnih načrtov, preobremenjenost učencev, problem nivojskega pouka, izbirnih predmetov in oblikovanje skupin. Učenci se morajo namreč v zadnji triadi pri devetih predmetih grupirati v nove skupine, kar pri mnogih učencih povzroča stres. Nesprejemljivo je tudi, da gre sedanja generacija otrok 5. razreda kar v 7. razred, in to brez poglobljenih analiz o otrokovi teles-

ni in duševni zrelosti. Nihče se strokovno ne pogloblja v problem organizirane šolske prehrane, kakšna je in ali jo starši zmorejo plačevati. Pri nas je premalo skupinskega dela, v drugih državah pa v nasprotju s Slovenijo učenci naredijo mnogo več v šolah in imajo neprimerno manj domačih nalog in učenja doma.

Preobremenjen slovenski sedmošolec

Svet staršev OŠ Danila Lokarja v Ajdovščini je nedavno na šolskega ministra naslovil pismo z naslovom Devetletka – zgodba o uspehu ali ... V njem ugotavljajo, da državna šola, ki naj bi bila po pogojih šolanja enaka za vse državljane, spet postaja opsesivna, odvisna od premožnosti posamezne občine. To utemeljujejo z dejstvom, da je polovico delovnega dneva učiteljica sama s celo skupino otrok v prvem razredu OŠ, zato delo ne more biti organizirano tako, kot bi moralo biti. Starše moti tudi 7. razred devetletke: učenci so preutrujeni, obremenjeni s šolskimi torbami, primanjkuje jim časa za dejavnosti, ki so jih obiskovali prej. Otroci imajo preveč predmetov, zato ministru predlagajo, naj se izbirni predmeti uvajajo postopoma. Nekaj šol je pred tem že poslalo podobna pisma, v katerih pa izražajo podporo pobudi Odbora za šolo po meri človeka, ki zahteva, naj se za izbirne predmete štejejo vse zunajšolske dejavnosti, tudi župnijski verouk. Starši učencev 7. razreda devetletke menijo, da imajo ti preveč predmetov, zmanjkuje pa jim tudi časa za zunajšolske dejavnosti. Povprečen sedmošolec ima namreč 30 ur pouka tedensko, k temu pa moramo pristeti še dve do tri ure na teden za zunajšolske dejavnosti in dve uri dnevno za domače naloge in učnje. Tako ugotavljajo, da je tedenski "delavnik" njihovih 12-letnikov dolg 42 ur, medtem ko je tedenski delavnik šestošolcev v prejšnjem sistemu obsegal "le" 26,5 ure tedensko, kar nasprotuje obljubam, da bodo otroci v devetletki manj obremenjeni.

Bolečine v hrbtenici (bodo)

Obolenja hrbtenice se razvijajo dolgo časa. Raziskovalci otroškega zdravja v zvezi z zdravjem hrbtenice opozarjajo predvsem na težke šolske

torbe, nepoznavanje pomena pravilne telesne drže, neprimerno šolsko pohištvo, veliko sedečega dela in premalo telesnih aktivnosti. Učenci pa bi morali vplivati na izbiro prostočasnih aktivnosti in težo šolskih torb, ki naj po priporočilu šolskih zdravnikov ne bi presegala 10 odstotkov telesne teže učenca. Preprosta raziskovalna naloga pa lahko ponudi odgovor na vprašanje, ali šolska torba ogroža telesno zdravje učencev. Urška (8. razred osemletke) in Jernej

(7. razred devetletke) sta učenca OŠ Prule v Ljubljani. Do šole imata 20 minut hoje, po šoli pa pogosto, s šolsko torbo na ramenih, obiskujeta zunajšolske dejavnosti. Po tehtanju smo ugotovili, da sta njuni šolski torbi (ob sredah, ko je njun urnik najbolj poln) različno težki. Urška nosi 5 kg, mlajši Jernej pa celo 8 kg. Slovensko povprečje je že tako ali tako 12,1 odstotka povprečne teže anketiranih učencev ... In tudi to daje slutiti, da ni vse v najlepšem redu.

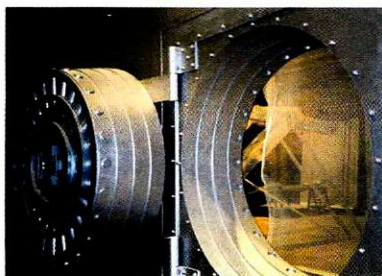
Lovro Kastelic

Ivan Mamič: "Število tedenskih ur pouka v zadnjem triletju devetletke bi se moralo zmanjšati na povprečno primerljivo število ur, ki velja tudi za Evropsko unijo. Sedaj so namreč učenci s tem pokom oziroma prostovoljnimi dejavnostmi še dodatno obremenjeni."

Najvarnejši kraji

Garažna hiša v Derbyju v osrednji Angliji, trezor v ameriški banki Fort Knox in letalo ameriškega predsednika Air Force One so najvarnejša mesta na svetu. Po študiji, objavljeni v britanskem znanstvenem časopisu Focus, v večnadstropni garažni hiši Bold Lane v Derbyju v šestih letih oz. od leta 1998, ko so jo zgradili, ni bilo niti enega vloma niti vandalizma. Senzorji nadzirajo vsa vozila v garažni hiši; če opazijo kaj nenavadnega, pa četudi najmanjšo malenkost, se kamere takoj aktivirajo, posnetki pa se pre-

našajo neposredno do nadzorne sobe. Poleg omenjenih najvarnejših mest na svetu se je na seznamu deseterice, ki ga je sestavil Focus, znašel tudi bunker nekdanjega iraškega predsednika Sadama Huseina v Bagdadu.

Hrvaški tajkuni

V zadnjih dveh letih so na Hrvaškem registrirali 1.200 jaht, predvsem jadrnic, v vrednosti okoli 150 milijonov evrov, kar je glede na prejšnja leta za 170 odstotkov več. Lani je bi-

lo na Hrvaškem prodanih 43 porschejev, katerih cena znaša tudi do 200.000 evrov. Živahno je tudi trgovanje z razkošnimi nepremičninami. Najdražje vile se prodajajo v Dalmaciji: leta 2003 so za svojemu družbenemu statusu primerno domovanje novopečeni milijonarji porabili okoli dvajset milijonov evrov. Vendar pa nekateri niti s tem niso zadovoljni, ampak si želijo imeti cel otok. Neki hrvaški državljani je, ne da bi trenil z

očmi, za otok odštel 1,2 milijona evrov. Pri tem najbolj bode v oči dejstvo, da kar 90 odstotkov bogatašev plačuje za gotovino. Sicer pa so v zadnjem času prodali tri jadranske otoke za skupaj 2,8 milijona evrov. Podpredsednik hrvaške vlade in minister za zdravstvo Andrija Hebrang je nad nakupi izrazil zadovoljstvo, skrb pa ga le, ali so kupci državi plačali davek. Mnogokrat namreč ob nakupu

ve med delovnim tednom. Londonski Coliseum so prvič odprli 24. decembra leta 1904. Že tedaj so morali odprtje prestaviti, in to zaradi goste megle, ki se je spustila nad London.

Sporno financiranje KP

Najnovejše raziskave čeških zgodovinarjev so pokazale, da je Komunistična partija Českoslovaške (KPČ) politični prevzem oblasti februarja 1948 financirala s sredstvi, zbranimi s tihotapljenjem in drugimi nezakonitimi dejavnostmi. Po trditvah češkega zgodovinarja Františka Hanzlika naj bi tihotapljenje biserov in cigaret v diplomatskih pošiljkah agentje KPČ organizirali že leta 1946 v Angliji. Leto dni kasneje so komunisti že razvili posel s tihotapljenjem alkohola v vojni uničeno in opustošeno Nemčijo, v kateri je tedaj primanjkovalo vsega, tudi alkohola. Prvo pošiljko alkohola je po Hanzliko-

jaht kupec prijavi plačilo davka, ki znaša 13.000 kun ali 1.800 evrov.

Opera odprla vrata

Londonski Coliseum, največje gledališče v britanski prestolnici in sedež Nacionalne opere, je odprl vrata z dvotedensko zamudo po koncu obnove, ki je veljala 41 milijonov funtov (60 milijonov evrov). Javne površine so razširili, dvorano z 2.364 sedeži obnovili in prebarvali z enako barvo, s kakršno je bila prepleškana pred sto leti, ko so jo prvič odprli za javnost. Vnovično odprtje je bilo predvideno za 7. februar, vendar so morali datum premakniti zaradi zamud pri delih na gledališkem odru. Nacionalna opera bo ostala zvesta želji utemeljiteljev Coliseuma, da opera ostane dostopna vsem, zato je že napovedala, da bo petsto sedežev dostopnih po deset funtov (14 evrov) ali še manj, in to za vse večerne predsta-

vih trditvah peljal prav tovornjak, ki je bil v lasti Centralnega komiteja KPČ. Na ta način je KPČ zaslužila šest milijonov tedanjih kron, kar bi danes zneslo skoraj stokrat več, največji dobiček pa je KPČ ustvarila s podcenjeno nemško marko, ki je bila po vojni vredna vsega desetino češko-slovaške krone. KPČ je tako v Nemčiji kupovala zelo poceni blago, ga pretihotapila v Českoslovaško in ga tam

drago prodajala. Na ta način je zaslužila še dodatnih 30 milijonov kron, kar je nato uporabila pri financiranju državnega prevrata, v katerem je KPČ prevzela oblast in zadušila demokracijo v državi.

Potres v Maroku

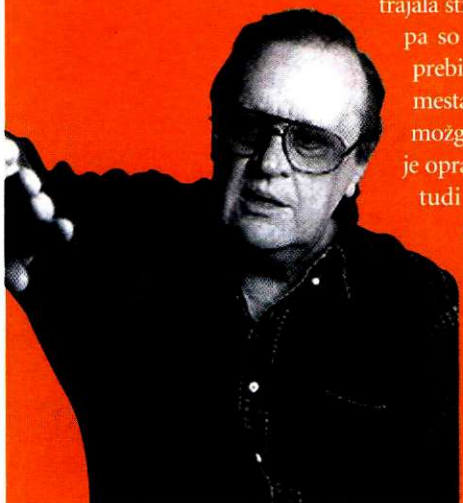
Silovit potres, ki je stresel sever Maroka, je zahteval najmanj 560 smrtnih žrtev, okoli 300 ljudi pa je ranjenih. Reševalci se borijo, da je pod ruševinami v okolici obalnega mesta Al Hoceima še več žrtev. Po potresu so na prizadetem območju

zaznali več precej močnih popotresnih sunkov, ki so dosegli moč med 3,8 in 4,3 stopnje po Richterjevi lestvici. Oblasti so zaradi tega prebivalce posvarile, naj se še ne vračajo v

Oboleli šansonjer

Na univerzitetni kliniki v Padovi so znanemu hrvaškemu skladatelju, pesniku in šansonjerju Arsenu Dediću presadili jetra. Operacija je trajala štiri ure in pol, presadili pa so organ neke 30-letne prebivalke tega italijanskega mesta, ki je poprej doživela možgansko kap. V ekipi, ki je opravila presaditev, je bila tudi zdravnica hrvaškega rodu dr. Nela Srsen, ki je neposredno po posegu izjavila, da je stanje hudo obolelega Dedića stabilno. Dedića so zaradi velike oslabelosti organizma na operacijo pripravljali ves mesec.

poškodovane hiše. Potres z močjo 6,3 stopnje po Richterjevi lestvici, ki je prebivalce na severu Maroka presenetil v spanju, je trajal 20 sekund, njegovo središče je bilo v vasi Ait Kamra, občutli pa so ga tudi na jugu Španije. V samem mestu Al Hoceima s 70.000 prebivalci so zaradi potresa stavbe samo poškodovane, drugače pa je bilo v bližnjih vaseh, kjer hiše iz ilovice niso zdržale moči potresa. V vasi Ait Kamra in drugih vaseh v okolici so se tako porušile skoraj vse hiše. Potresno območje je nemudoma obiskal tudi maroški kralj Mohamed VI.

Ples brez posebnosti

Tradicionalni dunajski operni ples, na katerem se vsako leto zbere vsa avstrijska kulturna, gospodarska in politična smetana, je letos minil brez večjih incidentov pa tudi brez večjih posebnosti, ki bi vzbudile pozornost. Prišlo naj bi sicer do več

manjših pretefov med policijo in zagriženimi nasprotniki opernega plesa, vendar pa to ni zmotilo okoli 6.000 gostov, ki so plesali in dunajski operni hiši. Na plesu so se poleg najvišjih predstavnikov avstrijske vlade in številnih evropskih politikov zbrala številna znana imena iz gospodarstva in šovbiznisa. Večinoma je šlo za stare obraze na takšnih prireditvah, največ pozornosti fotografov pa je pritegnila ameriška igralka Andie MacDowell. Med nastopajočimi je največ aplavza požela ruska sopranistka Ana Netrebko. Organizatorji opernega plesa pričakujejo, da bo

do s prireditvijo tudi letos zaslužili približno tri milijone evrov. Vstopnice za ples so bile po 215 evrov. Tisti, ki so si želeli najeti posebno ložo, pa so morali zanj odšteti 16.000 evrov. Operna hiša je bila kljub temu popolnoma razprodana. Organizatorji so se letos še posebej potrudili za okrasitvijo. Poslopje so med drugim okrasili s 60.000 vrtnicami in tulipani temnordeče in vijoličaste barve.

Nova odkritja

Na zahodu Romunije so izkopali okostje prazgodovinske ptice in ostanke njenih jajc, za katere domnevajo, da so stari več kot 70 milijonov let. Vodilni romunski paleontolog je izjavil, da je ptica enantiomitin, velika približno kot kos, najstarejši ptičji fosil, ki so ga kdaj našli v tej državi in za katerega predvidevajo, da je star od 70 do 72 milijonov let. Okostje in jajca so odkrili v bližini mesta Hatega, okoli 350 kilometrov severozahodno od Bukarešte.

Palačink ne bo

Ruski kuhar za kozmonavte je obljubil, da bo za ruski velikonočni praznik maslenica na Mednarodno vesoljsko postajo poslal palačinke za kozmonavte, vendar bo to storil šele prihodnje leto, ko bodo za to ustvarjene tehnološke razmere. Sicer pa so kaviar, ki gre obvezno skupaj s palačinkami, že prej pošiljali v orbito, vendar je zdaj treba poiskati rešitev tudi za palačinke. Težava naj bi bila v tem, da palačink nikakor ni mogoče pospraviti v tube, ki so sicer nujne za pošiljanje hrane kozmonavtom. Sedanja vesoljska posadka se bo morala tako zadovoljiti s piškoti in medenimi skorjicami,

ki jih lahko segrejejo v posebni napravi za segrevanje kruha in dobijo nekaj palačinkam podobnega.

Brez kreditne kartice

Hrvaški vladni predsednik Ivo Sanader je predsedniku Stipetu Mesiću v proračunu za leto 2004 odobril "le"

39 milijonov kun, kar je 300.000 kun manj, kot mu jih je na začetku leta 2003 namenil nekdanji premier Ivica Račan. Mesić nima službene kreditne kartice, te pa nimajo niti njegovi svetovalci. V uradu hrvaškega predsednika imajo na voljo le eno kreditno kartico za nujne primere, ki jo je mogoče uporabiti v primeru izrednih stroškov in dogodkov, vendar je ne uporabljajo. Mesić tudi nima osebnega služabnika. S seboj na potovanja vzame kovček s srjajci, ki mu jih pripravi njegova soproga Milka. Mesić po pisanju hrvaških občil v trenutku, ko pride na cilj potovanja, srjajci in druga oblačila sam zloži v omaro, tako kot vsi "navadni" državljani.

Spletna stran pravi hit

Internetna stran o Marsu, na kateri ameriška vesoljska agencija NASA prikazuje fotografije in druge informacije o dosežkih ameriških vesoljskih robotov Spirit in Opportunity, je prava uspešnica. Stran naj bi namreč "odprli" že večkrat, kot je prebivalcev Zemlje, število obiskov te strani je tako že presežilo 6,5 milijarde. Roboti Spirit in Opportunity planeta nadaljevala vsaj še nekaj tednov, tako da obstaja možnost, da bo nju-

na spletna stran postala največji internetni dogodek v zgodovini.

Odkrit nov planetoid

Ameriški astronomi so na robu našega sončnega sistema odkrili nov orjaški planetoid in ga za zdaj poimenovali kar "2004 DW". Planetoid, sedem milijard kilometrov oddaljen od Zemlje, naj bi bil velik kot pol Plutona. Novi planetoid naj bi bil še večji od pred dvema letoma odkritega planetoida Quaoar. Oba sta v znanem Kuiperjevem pasu – območju v obliki diska, ki se vrti okoli Sonca za orbito Neptuna skoraj 30 do 100 astronomskih enot od Sonca in vsebuje številna ledena telesa. Odkritelj planetoida 2004 DW je dejal, da vedno nova odkritja na robu sončnega sistema dokazujejo, da je tam še več neznanih objektov, ki čakajo na odkritje.

Konec mastne hrane

Britanska vlada razmišlja o uvedbi posebnega davka na mastno hrano, da bi tako zajezila naraščajočo

debelost med prebivalci. Žrtve nove obdavčitve bi bili poleg gaziranih pijač in hitre prehrane še mlečni izdelki, kot so polnomastno mleko, sir in maslo. Druga možnost zajezitve te novodobne bolezni pa so tudi zdravstvena opozorila, ki bi jih nalepili na nezdravo hrano. Takšna opozorila so že na cigaretih skatlicah, kmalu pa naj bi se pojavila tudi na steklenicah z alkoholnimi pijačami. Srčne bolezni so v Britaniji postale najpogostejši vzrok smrti, tako da so zdravniki pred kratkim opozorili pred grozljivimi zdravstvenimi posledicami zaradi epidemije debelosti pri mladih. Britanski znanstveniki so ugotovili, da bi lahko davek letno preprečil do tisoč prezgodnjih smrti zaradi srčnih bolezni.

Ko postane toplo

Kosti pogledajo iz zemlje junija, ko se vreme dovolj segreje, da se konča dolga polarna zima in jih topeči se sneg odnaša s kraja, ki ga nekateri v Norilsku v Sibiriji imenujejo Golgota. Te kosti so ostanki tisočih in tisočih sovjetskih zapornikov, ki so jih poslali v taborišča na tem ledenem otoku Arhipelaga GULAG. Koliko natančno jih je bilo, še sedaj ne ve nihče. Spominjajo na mračno preteklost, ki bi jo nekateri najraje pozabili. "Tu imajo ljudje zgodovino taborišča za strašno družinsko skrivnost," je za New York Times dejal Vladislav Tolstov, zgodovinar in novinar, ki je vse življenje preživel v Norilsku, mestu, ki so ga med letoma 1935 in 1956 zgradili tisoči taboriščnikov, povečini nedolžnih žrtev Stalinovih čistk, tako imenovanih sovražnikov ljudstva. "Vsi vemo za taborišča, a se trudimo, da na to ne bi mislili." Spomenika žrtvam taborišča ni, čeprav si 36 ljudi in njihovih 40 otrok, ki so to strašno preizkušnjo preživeli, še vedno prizadeva zanj. Mlademu mestu je – vseeno.

Presaditev obraza

Nekoč smo kaj takega lahko videli samo na filmskih platnih, a kaže, da bo to postalo resničnost. V kliniki na obrobju Pariza se pripravljajo na eno najbolj neverjetnih pustolovščin sodobne kirurgije – na presaditev obraznih tkiv umrlega človeka pacientu z zelo poškodovanim obrazom. Kirurška akademija Velike Britanije se je še novembra lani zelo previdno izražala o takšni možnosti kot o prenašanem postopku, saj še ni znan psihološki vpliv takih presaditev na sorodnike darovalca, sorodnike pacienta in seveda na samega pacienta, saj se morata on in njegova okolica zavedati, da nikoli več ne bo videti tako kot nekoč. Do sedaj je namreč veljalo, da ljudje človekovo osebnost povezujejo tudi z videzom in obrazno mimiko, otrok pa si na podlagi odseva v ogledalu gradi svojo samopodobo. Dvome so izrazili tudi zato, ker je taka operacija veliko zahtevnejša kot presaditev roke ali notranjega organa.

Pozabljeni obraz

Kovanec s podobo Domiciana iz Oxfordshira osvetljuje eno najtemnejših pa tudi najbolj ustvarjalnih obdobij starejše evropske zgodovine. Sredi tretjega stoletja se je Rimski imperij pogreznil v vojno, socialno in politično krizo zaradi novih sovražnikov, ki so se pojavili na severnih in vzhodnih mejah. Ekonomski in kulturni stiki med Rimom in barbari, ki so živeli onkraj Rena in Donave, so vplivali na socialno sestavo teh ljudstev – oblikovala so se plemena in velike plemenske zveze. Do srede tretjega stoletja so bile te zveze dovolj močne, da so omajale rimsko moč v zahodnih pokrajinah. Začetek stoletja je postal tudi začetek gospodstva Sasanidov v Perziji, ki so združili aristokratske vrste, da bi napadali bogata vzhodna območja Rimskega imperija. Rimska vojska ni bila dobro pripravljena na nastali položaj. Do politične nestabilnosti je privedla nesposobnost vladarjev, ki so se nenehno menjavali. Pojav galskega imperija kaže razumeti v tem kontekstu.

Pravi trenutek

Med mnogimi kontroverznimi okoliščinami, ki spremljajo novi film Mela Gibsona Kristusovo trpljenje, je uporaba dveh starih jezikov – aramejščine in latinščine. Nekateri ameriški kritiki so mnenja, da bo to odvrnilo številne gledalce, ker bodo morali brati toliko podnapisov, toda drugi so navdušeni – saj naj bi bil film na tak način pristnejši. Nastopil je pravi trenutek za stare jezike, ki jih ni skoraj nikjer več slišati v živo. Aramejščino, ki izumira, pozna le milijon ljudi na svetu, pa še to v različnih dialektih. Ti so nekoliko drugačni od jezika, ki so ga govorili v okolici Betlehema in Nazareta pred dva tisoč leti. Slednja različica je znana samo iz zgodovinskih spisov in Biblije. Do sedaj je bila edina priložnost govoriti ta jezik le družinski krog in v zadnjem času še inštitut za ta jezik v New Jerseyju.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec brezplačno!

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

3 to naročilnico so zavezujemo da boste naročili Demokracija najmanj eno leto!
cena: 550 SIT

Palača ZN v
New Yorku: kdo
komu
prisluškuje?

Fotografije: Reuters

Prijateljsko prisluškovanje

Britanski premier Tony Blair si verjetno ni mogel misliti, da bo imel z iraško vojno toliko političnih težav še tako dolgo po njenem koncu. Komaj ga je Huttonovo poročilo uradno opralo krivde za samomor dr. Kellyja, povezan s poročili o (neobstoječem) iraškem orožju za množično uničevanje, že se je prejšnji teden razvila nova afeta. Clare Short je Blairovo vlado obtožila prisluškovanja generalnemu sekretarju OZN Kofiju Ananu.

Afero je sprožila nekdanja sekretarka za mednarodni razvoj, ki se je iz Blairove vlade protestno umaknila aprila lani, takoj po začetku vojaškega posega v Iraku, ki mu je nasprotovala. Prejšnji četrtek je Shortova, znana po tem, da vedno pove, kar misli, in se pri tem ne ozira na politične posledice, v intervjuju za BBC omenila, kako je lahko kot ministrica pred iraško vojno prebiralala zapise različnih pogovorov generalnega sekretarja Združenih narodov. Izrazila je prepričanje, da je lahko britanska vlada do takšnih zapisov prišla samo s pomočjo prisluškovanja. To bi pomenilo, da je britanska obveščevalna služba prisluškovala Ananu ali pa da je vsaj uporabljala podatke, ki jih je zbrala kakšna druga služba.

To ni prva obtožba o vohunjenju v Združenih narodih v povezavi z zadnjo iraško vojno. Lani je britanska prevajalka Katherine Gun posredovala medijem zapis Franka Koza, zadolženega za elektronsko zbiranje obveščevalnih podatkov pri ameriški Agenciji za nacionalno varnost (NSA). NSA naj bi takrat Britance prosila za pomoč pri spremljanju komunikacij predstavnikov v ZN iz Angole, Bolgarije, Čila, Gvineje, Kameruna in Pakistana. Tovrstno vohunjenje naj bi bilo povezano z

ugotavljanjem, kako se bodo te nestalne članice varnostnega sveta ZN odločale v zvezi z Irakom. Nekateri strokovnjaki sicer menijo, da bi bilo glede na dosedanje prakso zelo ne navadno, da bi Američani za prisluškovanje v Združenih narodih prosili za pomoč Britance, saj imajo sedež ZN praktično na svojem domačem pragu – v New Yorku. Kljub temu niti takšna možnost ni izključena.

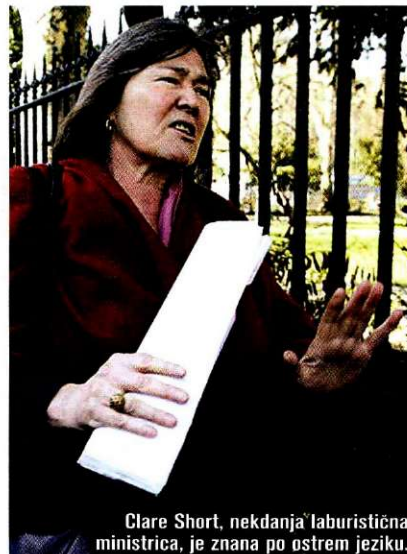
Iraška vojna noče z dnevnega reda

Tožba, ki so jo britanske oblasti potem vložile proti Gunovi, je bila opuščena. Britanski generalni tožilec lord Goldsmith je po-

jasnil, da se za opustitev tožbe niso odločili iz političnih, ampak iz pravnih razlogov. Ne glede na to je bila opustitev tožbe verjetno tudi v političnem interesu Blairrove vlade. Čeprav bi prevajalki verjetno lahko očitali neprofesionalno ravnanje zaradi izdaje uradne skrivnosti, bi se lahko ob tem odprla razna druga neprijetna vprašanja, na primer v zvezi s strogo formalnopravno zakonitostjo vojne v Iraku in podobno. Blairova vlada je tako bolj kot za kaznovanje domnevne izdaje skrivnosti zainteresirana za usmeritev pozornosti k drugim zadevam.

Toda premierjeva želja, da bi se pozornost vendarle usmerila drugam, se ni uresničila. Skoraj v istem trenutku, ko se je – vsaj glede sodnega razčiščevanja – končala prva prisluškovalna afeta, se je z nastopom Blairove neposlušne strankarske kolegice začela nova. Redna mesečna vladna tiskovna konferenca naj bi bila na zunanjepolitičnem področju namenjena predvsem novim britanskim pobudam v odnosu do Afrike, toda izjave Shortove tik pred tem so Blaira spet prisilile v obrambo njegove pretekle politike glede Iraka.

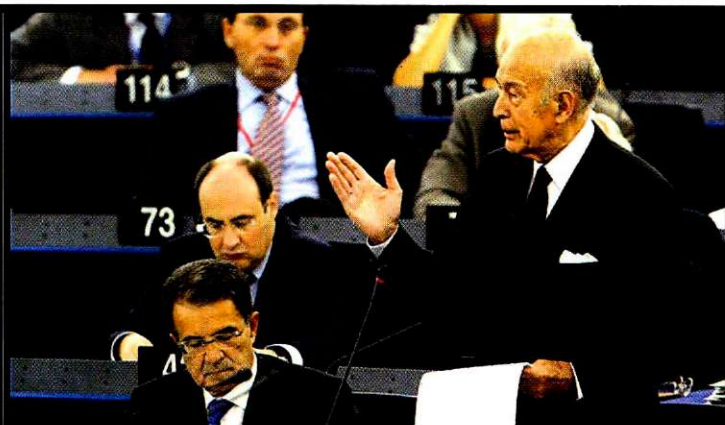
Premier je bil očitno nejevoljen. >>>

Clare Short, nekdanja laburistična ministrica, je znana po ostrem jeziku.

Če mislijo posamezne države v Združenih narodih prisluškujejo, je to po nekaterih razlagah vsaj znak, da je ta država pomembna.

Evropski parlament: evropske poslance in širšo evropsko javnost je leta 2001 zelo vznemirila informacija o globalnem vohunskem sistemu Echelon.

» Vnovično vračanje k tej temi je za Blaira politično neprijetno, saj obtožbe o manipulacijah in prisluškovanjih že same po sebi škodujejo njegovi kredibilnosti ne glede na to, ali je bila vojna v Iraku upravičena ali ne. Tokrat je zadrega še toliko večja, ker se je Blair pred tem rad pohvalil, da je Kofi Anan njegov "osebni prijatelj". Prisluškovanje sovražnikom je razumljivo, prisluškovanje "osebnim prijateljem" pa je najmanj moralno sporno.

"Napad na varnost države"

Blair se je tako odzval precej ostro in svojo nekdanjo sodelavko obtožil neodgovornega ravnanja. Izjavil je, da napadanje dela obveščevalnih služb "pomeni napad na varnost države". Izrecno pa je zavrnil odgovor na vprašanje, ali so Ananu v resnici prisluškovali. Dejal je namreč, da bi bila vsaka javna pojasnila o podrobnostih obveščevalnega dela prav tako neodgovorna in nevarna. Britanska javnost se je morala tako zadovoljiti z njegovim zagotovitvijo, da britanski obveščevalci niso storili ničesar nezakonitega niti z vidika britanskega niti z vidika mednarodnega prava.

Kje je torej resnica? Ali Blairovo zagotovilo, da obveščevalna služba ni ravnala nezakonito, pomeni, da prisluškovanja ni bilo? Odgovor je odvisen tudi od pravne interpretacije, kaj je dovoljeno in kaj ne.

Prisluškovanje konkretni osebi z nastavitvijo temu namenjenih naprav je brez sodnega naloga prepovedano v praktično vsaki demokratični državi, kar seveda vključuje tako Veliko Britanijo kot ZDA. Niti sodni nalog (tega za zbiranje vohunskih podatkov seveda tako ali tako

ne bi mogli pridobiti) pa ne bi mogel obiti mednarodnih konvencij, ki preprečujejo prisluškovanje diplomatov. Poleg britanske in ameriške zakonodaje se na to nanašajo še trije zavzujoči mednarodni dokumenti. To so konvencija iz leta 1946 o privilegijih in imunosti Združenih narodov, sporazum o sedežu ZN med ZDA in ZN iz leta 1947 in dunajska konvencija o diplomatskih odnosih iz leta 1961.

Skrivnostni Echelon

Toda nekateri britanski pravniki menijo, da se ti dokumenti ne nanašajo na vse oblike spremljanja diplomatskih komunikacij. Pravna praznina naj bi po njihovem mnenju nastala z razvojem novih oblik prisluškovanja, ki jih tehnologije izpred štiridesetih in več let niti niso omogočale.

Ena od takih oblik bi lahko bil vohunski sistem Echelon, v katerem sodelujejo nekatere angleško govoreče države, kot so ZDA, Velika Britanija, Kanada, Avstralija in Nova Zelandija. Echelon ne temelji na prisluškovanju

konkretni osebi, ampak s pomočjo postaj na Zemlji prestreza komunikacije, kar mu omogoča spremljanje neštetihi telefonskih pogovorov, faksiv in elektronske pošte. V ogromni količini informacij, ki jih spremlja, lahko s pomočjo upoštevanja nekaterih ključnih besed izbere tista sporočila, ki zanimajo naročnike.

Za Echelon je javnost izvedela šele v zadnjih letih. Mnogi poslanci evropskega parlamenta, ki so o tem prvič razpravljali leta 2001, so bili zaradi tega sistema zelo zaskrbljeni. Poleg običajnega problema poseganja v pravico ljudi do zasebnosti so nekatere skrbete tudi gospodarske razsežnosti. Sistem bi lahko po nekaterih ocenah omogočal vohunstvo tudi na gospodarskem in tehnološkem področju.

Prisluškovanje Ananu in diplomatom posameznih držav, o katerem sta javnost seznanili najprej Katherine Gun in nato Clare Short, bi lahko v obeh primerih pomenilo uporabo sistema Echelon. ZDA namreč ne bi potrebovale britanske pomoči, če bi

hotele prisluškovati diplomatom na sedežu ZN v New Yorku, kot je trdila Gunova, verjetno pa bi potrebovale tako sodelovanje, če bi šlo za prisluškovanje "globalnim" komunikacijam, kar omogoča Echelon.

Je prisluškovanje diplomatov lahko zakonito?

Toda če je po mnenju nekaterih britanskih (vladnih) pravnikov uporaba sistemov, kakršen je Echelon, z vidika konvencij o delovanju ZN in diplomatov nasploh dopustna, menijo v Združenih narodih drugače. Anan in njegovi sodelavci so se navzven sicer odzvali mirno, vendar se je za diplomatskimi frazami skrivalo tudi precej jeze in zamere. Mnogi komentatorji so prepričani, da prisluškovanje resno ogroža normalno delo generalnega sekretarja in drugih diplomatov v ZN, ki se morajo pri svojih medsebojnih komunikacijah večkrat zanašati na precejšnjo stopnjo zaupnosti.

Poleg tega je problem v naslednjih dneh dobil še nove razsežnosti. Med žrtvami raznih prisluškovanj – ni sicer čisto jasno čigavih – se tako danes med drugim omenjata nekdanja komisarka ZN za človekove pravice Mary Robinson in nekdanji predstojnik inšpektorjev ZN za orožje Hans Blix.

Tudi Blixov predhodnik v letih 1997 do 1999 Richard Butler je stoično ugotavljal, da bi bilo "čisto neumno", če bi mislil, da ni nihče prisluškoval njegovim telefonskim pogovorom. Prepričan je, da so mu prisluškovali obveščevalne službe najmanj štirih izmed petih stalnih članic varnostnega sveta ZN: ZDA, Francije, Velike Britanije in Rusije. Zaupnejše pogovore je raje opravljal tako, da je

So prostori Združenih narodov v New Yorku resnično nedotakljivi za vohune?

zapustil stavbo ZN in se sprehodil po newyorškem Centralnem parku.

Ko je Ananov predhodnik Butros Gali leta 1992 prevzel položaj generalnega sekretarja ZN, so mu menda sodelavci že v prvih dneh dejali, naj se zaveda, da mu prisluškujejo v službi in doma, in da to že tradicionalno počnejo vse države članice ZN, ki so tehnično usposobljene za to.

Prisluškovanje kot vsakdanost

Podobno razmišljajo tudi mnogi drugi diplomati, ki delajo v Združenih narodih. Washington Post navaja izjavo španskega veleposlanika pri ZN Ariasa, ki je prepričan, da v ZN "vsak vohuni za vsakim" in da generalnemu sekretarju prisluškuje kar

Kdo je Clare Short?

Osemindesetletna laburistična poslanka in nekdanja britanska ministrica si je svoje privržence in nasprotnike nabrala s pristopom, ki je v politiki precej neobičajen in za katerega večina meni, da ne pelje nikamor: vedno pove tisto, kar misli. Leta 1991 je protestno zapustila vlado v senci, ko ji je njen takratni šef Neil Kinnock prepovedal dajati izjave o stvareh, ki ne sodijo v njen resor. Blairu, ki jo je po prihodu na oblast leta 1997 imenoval za ministrico za mednarodni razvoj, je po nekaterih ocenah močno pomagala, ko je v svojem značilno ostrem slogu zastopala stališča, ki jih sam premier ni mogel neposredno izreči. Njune poti so se razšle lani zaradi iraške vojne.

Če tvoji misiji ne prisluškujejo, to pomeni, da ni nič vredna."

Ruski veleposlanik pri varnostnem svetu Lavrov je domnevno britansko prisluškovanje, če je do njega resnično prišlo, komentiral kot znak visoke tehnične usposobljenosti britanske obveščevalne službe, hkrati pa je menil, da je tako ravnanje nezako-

tem pridruževanju dolgo ovirala. Podobno so Američani prisluškovali Britancem v času sueške krize.

Politični pomen

Ne glede na mednarodnopravne norme se tako zdi, da je prisluškovanje tako med sovražniki kot med "prijatelji" prej pravilo kot izjema. Bolj ne-

žično kršijo, to se ne opravičuje kršitve. Res pa je, da se bodo lahko Britanci (neuradno) izgovarjali, da so k takemu ravnanju prisiljeni, če to že počnejo vsi drugi, in da jih od drugih razlikuje samo eno dejstvo: da se je za njihovo prisluškovanje izvedelo, drugim pa to uspeva bolje skrivati.

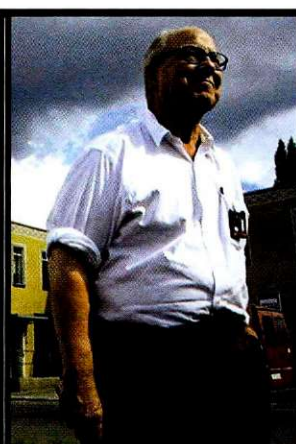
Bo prisluškovalna afera politično škodovala Blairu? Sama po sebi verjetno ne, nerodno zanj je le, da se pojavlja v kombinaciji z drugimi problemi, povezanimi z iraško vojno: ocenami o iraškem orožju za množično uničevanje, ki ga ni bilo, in obtožbami o manipuliranju z javnostjo pred vojno. Raziskava, ki jo je objavil Daily Telegraph, je tako pokazala, da samo 27 odstotkov

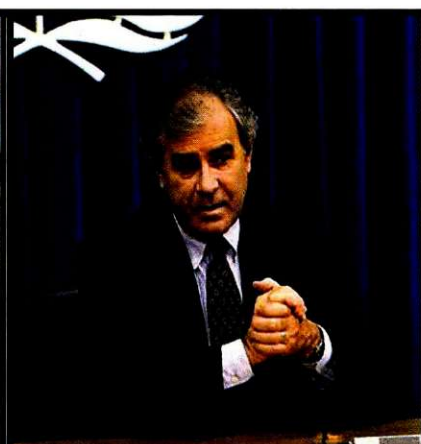
Kofi Anan: je bil generalni sekretar Združenih narodov (spet) zrtve prisluškovanja?

Britanski premier Tony Blair trdi, da britanski obveščevalci ne kršijo niti britanskega niti mednarodnega prava.

Hans Blix, nekdanji inšpektor Združenih narodov za orožje, še ena tarca prisluškovanja?

Blixov predhodnik Richard Butler je prepričan, da so mu prisluškovale najmanj štiri od petih stalnih članic varnostnega sveta.

nekaj držav. Neimenovani veleposlanik pri varnostnem svetu je celo pripomnil, da je lahko diplomatska misija, ki ji ne prisluškujejo, danes kvečjemu zaskrbljena, saj to pomeni, da je popolnoma nepomembna: "Včasih je bila to sramota; danes je stvar statusa.

nito. Na vprašanje, ali Rusi ravnajo podobno, je to odločno zanimal. Veleposlanik neke druge države je to izjavo komentiral: "Uradno: če Lavrov tako pravi, mu moram verjeti," in dodal: "Neuradno: se šali?"

Tudi prisluškovanje "prijateljem" in zaveznikom ni nič novega. Takšne primere lahko najdemo tudi v času hladne vojne, ko članice Nata niso prisluškovale samo članicam Varšavskega pakta in obratno, ampak so si prisluškovale tudi med seboj, še posebej takrat, ko so odnose med zavezniki kvarili bolj in manj drobni spori. Britanci so tako na primer prisluškovali francoskemu veleposlaništvu v času, ko so se pridruževali Evropski skupnosti, Francija pa jih je pri

navadno kot samo prisluškovanje naj bi bilo torej po nekaterih ocenah dejstvo, da pride nekaj takega v javnost. Še posebno če je vir nekdanji član vlade, organa torej, ki je prisluškovanje naročil. Zelo verjetno je torej, da so isto kot Shortova vedeli tudi njeni sodelavci in predhodniki, vendar so v nasprotju z njo raje molčali.

Toda če države neko pravilo množice

anketirancev misli, da je vlada "poštena in vredna zaupanja", dobri dve tretjini pa menita nasprotno. Za zdaj Blaira – pred volitvami prihodnje leto – rešuje samo dejstvo, da se opozicija po dveh zaporednih porazih na nacionalnih volitvah še ni popolnoma opomogla, vendar je verjetno tudi to predvsem vprašanje časa.

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

TESSAROL VENTILACIJSKI TEMELJ

- hitro sušeci temeljni premaz za zaščito lesa
- dopušča »dihanje« lesa
- obarvano površine se dobro brusijo

intervju

Fotografije: Primož Lavre

TESSAROL ANTIKOROZIVNI

- hitro sušeci primarni in sekundarni
- naraščajoča odpornost na vodo in soli

- reparaturni emaji za zaščito in popravilo avtomobilov in ostalih železnih predmetov
- z medsebojnim mešanjem 12 osnovnih tonov, dobimo neomejeno število barvnih odtenkov

OSNOVNI TONI IN MEŠANJE OSNOVNIH TONOV V ZAMERJU 1:1

M 1	M 1 + M 9	M 9	
M 1 + M 10	M 10	M 1 + M 8	M 8
M 1 + M 3	M 3	M 1 + M 2	M 2
M 4	M 1 + M 23	M 23	
M 11	M 1 + M 5	M 5	
M 1 + M 17	M 17		

Rodil se je v Vulbergu in od leta 1965 živi v Nemčiji. Pri svojem delu je zelo uspešen, je velik strokovnjak in velik Slovenec. Vedno je rad pomagal Sloveniji, v zadnjem času temu delu posveča še več svojega prostega časa in energije. Prepričan je, da mora Slovenija svoj pogled usmeriti v prihodnost, urediti stvari na področju lastništva, kjer so pidi in drugi paradržavni skladi povsem nepotrebni zajedalci razvoja in uspešnosti. Zgodovino je treba postaviti na svoje mesto in se zazreti v prihodnost. V Nemčiji tolikšnega vtikanja politike v gospodarstvo oziroma njen menedžment kot v Sloveniji ni. Pravi, da se bo moral po vstopu Slovenije v Evropsko zvezo marsikateri politik in gospodarstvenik še seznaniti z normami Evropske zveze oz. njenimi standardi.

V slovenski tehnični strokovni javnosti ste znani po tem, da ste bili dolga leta vodja laboratorijskih služb v nemškem koncernu BMW. Kakšna je bila in je še vaša vloga na tem mestu?

Dolgo sem bil direktor laboratorijskih služb v koncernu BMW. Te službe so obladovale dejavnosti od raziskav materialov do izboljšanja le-teh, tehnologij, ekologije in vsega, kar je s tem povezano. Odgovoren sem bil za približno 350 strokovnjakov, ki so zaposleni v teh službah na različnih delovnih mestih. Veliko sem potoval tudi po svetu, saj ima BMW veliko tovarn tudi v drugih državah. Kot vodja teh služb sem bil odgovoren tudi za delo v teh delih tovarn. Poleg tega sem veli-

podlagi svoje službene naloge in odgovornosti sem lahko tudi pomagal podjetjem na področju "Qualitätsmanagement" v Sloveniji, posebno še podjetjem, ki so bila poslovni partner BMW.

Ste tudi član nadzornega sveta Heliosa. Ali Helios izvažajo kaj v BMW in kakšno je sodelovanje s slovenskimi podjetji?

Helios v BMW ne izvažajo, ker gre za tovarno barv. Mogoče bi tudi to prišlo v poštev, vendar je strategija Heliosa usmerjena na druge trge. V srednji Evropi je na tem področju velika konkurenca s strani drugih koncernov v tej branži. Ne splača se izgubljati energije za nekaj, kjer ima družba največ deset odstotkov možnosti za uspeh. Energijo je treba usmeriti za doseg natančno določenih ciljev. Te je treba določiti tam, kjer so večje možnosti. BMW uvažajo dele na primer iz Zreč in Slovenj Gradca, Medvoda in drugih krajev. Vedno sem imel stike s temi podjetji in svojimi rojaki, vendar ne tako pogosto kot zdaj. Zdaj je teh stikov več, imel sem več predavanj tudi v Ljubljani, Portorožu in še več v Mariboru. Pred kratkim me je tudi dr. Janez Drnovšek, predsednik države, povabil k sodelovanju na srečanju v okviru razprav o prihodnosti Slovenije, kjer je bila tema razvoj gospodarstva in šolstva. Na ta način sem povezan s Slovenijo, in zdaj ko sem del svoje odgovornosti pri BMW končal, imam več časa in sem tudi večkrat v Sloveniji. V BMW sem končal svojo aktivno odgovornost septembra lani. Ostal pa sem še pogodbeno vezan na BMW, dokler se ne upokojim. To se bo zgodilo v začetku leta 2006.

Po naših podatkih ste tudi izreden inovator. V Sloveniji je inovatorstvo nekako v ozadju. Kaj to pomeni za razvoj družbe?

Vsako gospodarstvo ne glede na to, kje delu-

nju najti ideje, luknje in poti, da bo znanstvenik v Sloveniji z novimi idejami boljši kot kateri drugi. Slovenija ima glede na velikost države fantastično veliko znanstvenikov. Vendar so ti v tujini in vprašajmo se, zakaj je tako. Odgovor je v tem, da v Sloveniji ni možnosti, da bi nekatere stvari lahko svobodno razvijali in za svoje delo dobili tudi finančno podporo iz industrije z nalogami in zahtevami, kaj ta potrebuje. Po drugi strani pa je slaba tudi politika, ki je odgovorna za to, da ne podpre oziroma ne ustvari za to potrebnih razmer. V Sloveniji je šolstvo, kar se tiče študijskih smeri, skorajda v katastrofalnem stanju. Skoraj ni več inženirstva, kar je nujno potrebno za inovacije. Imamo pa veliko ekonomistov, pravnikov, ki se jih ne da vseh zaposliti. Tukaj mora odgovorna politika regulirati šolstvo in znanost, da bodo za mlade ljudi privlačna tudi druga delovna mesta v družbi, politiki, komunikaciji. V Nemčiji je v zadnjem času podobno, vendar postaja mogoče moda, da jih veliko več študira ekonomijo in pravo kot pa naravoslovje. V Nemčiji se to morda ne opazi toliko, v majhni Sloveniji pa to lahko pomeni velik vpliv.

V čem je nemško šolstvo drugačno od slovenskega?

Šolski sistem, kar se tiče poklicnega izobraževanja, je malo drugačen. V Nemčiji se mlad človek tri leta ali tri leta in pol uči na delovnem mestu v tovarni, hkrati pa hodi v šolo. S tem zelo zgodaj pridobi potrebne izkušnje. Učenec je "vajenec" in je vsak delovni dan na delovnem mestu, kjer dela in se tudi uči povezovati teoretično znanje s prakso. V tem so velike razlike s Slovenijo. V univerzitetnem študiju ni prevelikih razlik, to je povsod približno isto. Vprašanje pa je, koliko je univerza samostojna in sama od-

Energijo usmeriti za dosego pravih ciljev

Pogovor z
dr. Antonom
Jurgtzem

ko sodeloval v znanstvenih krogih. Ta čas sem še član uprave v DFO (Deutsche Forschungsgesellschaft für Oberflächentechnik), ki se trudi za razvoj tehnologije za površinsko obdelavo in zaščito v Evropi. Organizacijo podpira industrija, kar pomeni, da strokovnjaki spremljamo želje in zahteve industrije, v katero smer naj se kakšna stvar razvija. V to sem še vpet in odgovoren za to. Na

je, potrebuje inovatorstvo. Potrebuje nove ideje, proizvode in tehnologijo. Brez tega ni razvoja in obstoja v konkurenci. Gospodarstvo nima možnosti preživetja, če ni novih idej. Seveda si lahko pomaga z licencami in podobno, vendar je nato vedno odvisno od znanja drugih. Ni sicer nujno, da bi bilo v slovenskem gospodarstvu čisto tako kot drugje, vendar pa mora to

govorna za svoj uspeh. Univerze se zavedajo, da je treba študijske programe spremeniti oziroma prilagoditi zahtevam politike in gospodarstva.

Kakšno je sodelovanje šolstva in gospodarstva?

V Nemčiji je povsem drug sistem. Sam ne želim ocenjevati, kaj je boljše. Vendar pa inštituti, univerze in šolstvo v Nemčiji veliko tesneje sode- »

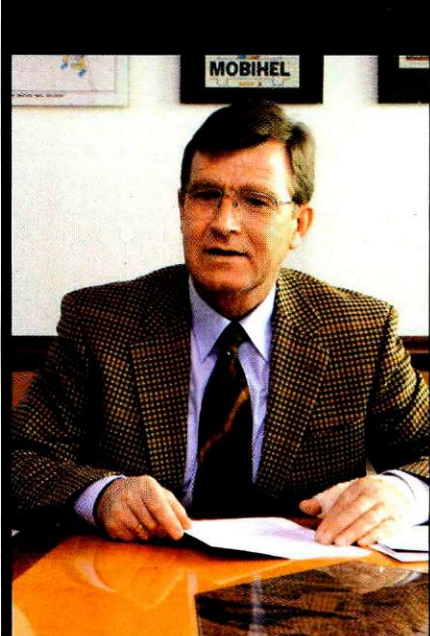
» lujejo z industrijo. Sam imam izkušnje, ker sem kot zastopnik industrije sodeloval z inštituti. Zelo dobre izkušnje imam z Univerzo v Regensburgu, ko smo lahko diplomske naloge delali tudi v industriji. To je danes skoraj normalno, podjetja in univerze iščejo skupne interese. Tako danes ni več izjema, če se doktorske naloge delajo v industriji. V zadnjih treh letih sem strokovno spremljal tri absolvente, ki so delali doktorske naloge s specialno temo, ki je bila v interesu industrije in univerze. Ni pomembna samo teorija, čeprav mora biti tudi ta v skladu s tistimi znanstvenimi pogoji, ki jih predpisuje status univerze. Ti ljudje so naredili stvari, ki jih industrija potrebuje, s tem pridobita oba. V Sloveniji pa imam občutek, da industrija in univerza še težko najdeta skupno uspešnejšo pot. V današnjem času je pritisk konkurence na trgu drugačen, kot je bilo to prej. Že samo iz tega razloga bi bilo treba procese sodelovanja in privatiziranje uspešnejših prilagoditi standardom zahodnoevropskega trga. Do sedaj mi ni uspelo razumeti procesa privatizacije. Ne razumem, kakšno vlogo igrajo tako imenovane paradržavne institucije – pidi in skladi. Tu imam občutek, da si je politika poskušala s to potjo obdržati določen vpliv na gospodarski razvoj. To se opazi, tudi če pogledate, koliko ljudi se, če se zamenja vladajoča stran, zamenja na različnih področjih. To ima negativen vpliv na stabilnost vodenja podjetij in zaupanja v politiko.

Ali se v Nemčiji čuti vpliv politike na gospodarstvo?

Ne. V nemškem gospodarstvu, in to velja tudi za evropskega, ki ga poznam, velja, da politika, politična stranka in vlada nimajo konkretnega vpliva na ljudi, ki delajo v gospodarstvu. Edino če

Vsako gospodarstvo ne glede na to, kje deluje, potrebuje inovatorstvo. Potrebuje nove ideje, proizvode in tehnologijo. Brez tega ni razvoja in obstoja v konkurenci.

je država solastnica, na primer pri Telecomu, pošti in železnici, pa tudi tukaj ima prednost strokovnost. Po mojih izkušnjah so med dogajanjem v Sloveniji in v drugih evropskih državah na tem področju velike razlike. Že pred leti sem opazoval, ko se je v kratkem času v Sloveniji dvakrat zamenjala vlada, da so nekatere ljudi na mestih predsednikov uprav in kot člane nadzornih svetov menjali skladno s političnimi merili. Spraševal sem se, kako je to mogoče. Če nekdo ni sposoben, mora iti, pri tem pa je vseeno, kakšno ima politično mnenje. Če je dober, mora ostati na tem mestu. Na Zahodu je tako, da politika nima vstopa mimo vratarja, kot temu radi rečemo. Tudi če so demonstracije ali podobno, se na delovnih mestih ne politizira in se ne vodijo razprave o tem.

V tako kratkem času se ne da tako obogateti. Seveda so tudi v Nemčiji in v Zahodni Evropi bogati ljudje, vendar je to posledica njihove zgodovine. Če vzamemo na primer družino Krupp ali katero koli drugo, je ta svoje bogastvo gradila tri ali štiri generacije, vse pa se je začelo iz manjše delavnice. Tega se res ne da primerjati.

Organiziranega političnega debatiranja znotraj tovarniških hal nisem nikjer opazil. Vpliv politike na gospodarstvo je v tem, da politika skrbi za zakonske okvirje in pogoje, gospodarstvo pa ima nalogo, da se v tej zakonodaji uspešno razvija in se zaveda tudi socialnopolitične odgovornosti. Interesi gospodarstva so zastopani z njihovimi organizacijami, kot so na primer t. i. Industrieverband ali Arbeitgeberverband, na drugi strani pa je sindikat, ki zastopa delojemalce. Oba sta odgovorna za uspešen razvoj gospodarstva in ohranjanje

socialnega miru. Od politike pa oba zahtevata ustrezno zakonodajo, ki podpira uspešen razvoj.

V zadnjem desetletju se je v Sloveniji marsikaj spremenilo na področju lastništva. Politika ima velik vpliv na gospodarstvo, pričé smo številnim političnim menjavam kadrov. Kako gledate na to?

Vem, da je v starem sistemu, pa to ne velja samo za Slovenijo, ampak za ves del sveta, ki je bil pod tem političnim vplivom, politika imela zelo velik vpliv na gospodarstvo. Vprašajmo se, kaj je lastništvo. Lastnikom so takrat premoženje vzeli, zdaj pa so jim ga vrnil. Vendar kako? Kar se tiče premoženja tovarn in gospodarstva, lahko rečem, da so se ustanovili t. i. pidi in skladi, država je med

prebivalstvo razdelila certifikate z neko vrednostjo, za katero pa ne ve, kako je bila ocenjena. Pametni ljudje so v tej zakonodaji izkoristili možnosti in postali na ta način solastniki pidov in vložili certifikate zaupnikov v podjetja, kjer danes vplivajo na politični in gospodarski razvoj podjetja. Za prestrukturiranje vzhodnonemškega gospodarstva je bila odgovorna t. i. Treuhand Holding Gesellschaft, ki je imela nalogo privatizirati to premoženje. Interesenti oz. investitorji so prihajali od vsepovsod. Pri tem je veljalo za vse ohraniti maksimalno število delovnih mest in investirati v prihodnost. Seveda je bila potrebna infrastruktura zelo draga za vse nemške državljane in jih veliko stane še danes. Bili so tudi slabi in težki časi za veliko ljudi. Če pa gremo zdaj tja, vidimo, da je skoraj vse na novo zgrajeno. V Sloveniji pa se vidi – bil sem v Mariboru, kjer sem obiskal nižjo gimnazijo, kamor sem hodil –, da caplja na mestu. Na tej šoli od takrat do danes ni bila popravljena niti fasada. Koliko starih lepih hiš z lepimi fasadami tistega časa je še takšnih? Pri tem se vprašam, zakaj v gospodarski in finančni politiki ni mogoče sprejeti ukrepov, kako naj bi se to saniralo. Zasebniki tega prej niso mogli narediti. Ko je država to prevzemala, tudi ni nič naredila, danes pa so nekdanji lastniki dobili nazaj ruševine. Zdaj bi morali to podreti, česar pa zaradi spomeniškega varstva ne morejo storiti, zato bi morali v interesu celotne družbe iz nekega sklada tem ljudem pomagati, jim dati posojila po nizki obrestni meri, ti pa bi morali to urediti. Stanje v Sloveniji je nerazumljivo. Zelo težko je razumeti nezainteresiranost, da bi izboljšali položaj.

Dr. Andrej Bajuk je pred kratkim dejal, da je v rokah nekaj ljudi več kot 400 milijard tolarjev premoženja. V desetih letih so nekateri zelo obogateli. Je tako hitro bogatenje v Nemčiji sploh mogoče?

V tako kratkem času se ne da tako obogateti. Seveda so tudi v Nemčiji in v Zahodni Evropi bogati ljudje, vendar je to posledica njihove zgodovine. Če vzamemo na primer družino Krupp ali katero koli drugo, je ta svoje bogastvo gradila tri ali štiri generacije, vse pa se je začelo iz manjše delavnice. Tega se res ne da primerjati. V Nemčiji je šlo to iz roda v rod, premoženje so povečevali z razvojem, investicijami, visoko produktivnostjo in podobno. Ko je družina Quant vstopila v BMW s svojim kapitalom, je bila tovarna samo v Münchnu, v njej so letno izdelali približno 240.000 avtomobilov. Letno danes v okviru koncerna izdelajo več kot milijon avtomobilov. Ta vrednost se je z uspešnim menedžmentom in pravilno strategijo lastnikov zelo pomnožila. S tem razvojem se je pomnožila tudi kapitalna vrednost, kar je tudi zasebno tveganje lastnikov. Ti lastniki

imajo čisto drugačno motivacijo, zakaj ostajajo pri enem ali drugem podjetju in zakaj se bojujejo za napredek. Zato, ker hočejo dosežati dobiček. Če ni investiranja v prihodnost, tega ni. V Sloveniji pa so ljudje, ki so obogateli na drugačen način. Ne bi rekel, da so sami krivi za to, razmere so dopuščale takšen tok dogodkov. Mislim, da se ne motim, če rečem, da so prav ti ljudje spregledali razvoj. Zdaj je njihova moč tako velika, da imajo lahko zelo velik vpliv tudi na politiko.

V Sloveniji prevladuje težnja, da bi razvoj potekal na storitvah in turizmu. Je to prava prihodnost gospodarskega razvoja Slovenije?

Menim, da mora Slovenija prestrukturirati staro gospodarstvo oziroma bi to že morala storiti. Slovenija nima možnosti za uvajanje težke industrije. Ima pa možnost za razvoj t. i. srednje industrije, saj ima zelo iznajdljive ljudi, izrabljati je treba znanje in ga usmerjati v inovacije, sodelovanje s koncerni, kot je na primer Siemens, in podobno. Lahko se razvija sodelovanje z avtomobilsko industrijo, za katero bi se delali deli. Težko pa je na slovenski trg pripeljati avtomobilске tovarne, ker je notranji trg premajhen. Zelo pomembno je postati kompetenten partner za sestavne dele. Avstrijsko gospodarstvo od tega danes zelo dobro živi. V Gradcu zdaj celo izdelujejo avtomobile za BMW in Mercedes, saj so se usposobili za to. Poleg tega je Slovenija lepa dežela. Ima skoraj vse, vendar je treba to organizirati in unovčiti. Ne samo razvijati še naprej to, kar je že precej razvito, moja želja je, da se razvija tudi Štajerska, a ne samo zato, ker imam tam korenine. Če gre nekdo na Štajersko, je to žalosten pogled, v kakšnem stanju je. Za to niso krivi ljudje, ki tam živijo. Verjetno bi morala politika več narediti za to in se zavedati, da tudi ta del potrebuje denar za prestrukturiranje. Vpliv centralizma je v Sloveniji v zadnjem času prevelik in to se mora spremeniti. Ljudem je treba dati možnost in denar, da bodo sami nekaj delali, motivirati jih je treba, sami morajo biti odgovorni za nekatere stvari. Zakonske okvirje je treba urediti.

Velik nosilec razvoja so mala in srednje velika podjetja. V Sloveniji na tem področju zaostajamo. Kaj menite o tem?

V vsakem gospodarstvu prinaša malo in srednje gospodarstvo celo do 70 odstotkov ekonomske vrednosti. Drugo so velika podjetja. Prepričan sem, da vsi tisti, ki se v Sloveniji ukvarjajo z vodenjem gospodarske politike, vedo za to. To ni znanje, ki bi bilo skrito. Če se to ve, se mora tudi vprašati, kakšne so težave in kaj je treba narediti, ali zakonodaja, kot jo imamo v Sloveniji, dopušča ta razvoj. Ali je podpora dovolj velika, da dobi nekdo impulz in tvega tak-

šen razvoj? Pomembna je tudi davčna zakonodaja. Stvari se morajo drugače zastaviti. Tisti, ki začne nekaj ustvarjati, mora dobiti pomoč, da podjetje postavi na noge. Za to je dovolj pozitivnih primerov v drugih državah, kot so na primer Irska, Finska, Luksemburg, Danska.

Bili ste na posvetu pri predsedniku Drnovšku. Zakonodaja naj bi se v Sloveniji nekoliko spreminjala, kaj ste opazili na posvetu?

Ne vem, v katero smer se spreminja, vendar sem v šestinpolurni razpravi, v kateri je sodelovalo 45 ljudi iz znanosti, gospodarstva in politike, ugotovil, da je največ časa slo za ugotavljanje, kaj je narobe, kaj je problem. Zelo malo časa pa je bilo namenjenega temu, kako naj se problemi rešijo, kdo naj prevzame odgovornost, kdo naj začne z reševanjem in podobno. Dejal sem, da pogrešam sklepe, v katerih bi bilo dorečeno, o čem

Ko sem danes zjutraj slišal, da mora DZ ratificirati še 39 zakonov, do vstopa pa je še dva meseca, sem si dejal, da je to neodgovorno.

smo se pogovarjali, kaj so prioritete, kaj je najpomembnejše in kdo je za kaj odgovoren, da se delo začne potiskati naprej. Odločitve o tem na žalost ni bilo. Dogovorjeno je bilo, da bodo vse teme iz razprave strnjene v zbornik in bodo podlaga za uvajanje sprememb v državnih organih. Vsekakor pa bodo ti pogovori dali dosti impulzov. To je pravilno. Menim, da takšni forumi ne morejo rešiti vseh problemov, to je logično in bi bilo napačno pričakovati, da bi našli vse rešitve, vendar pa se mora kljub temu določiti, kakšni so koraki in do kdaj je treba stvari rešiti. Dokler se v gospodarstvu ne bo razrešila vloga pidov in njihovih vplivov na gospodarstvo, bo problem ostajal.

Ali ste se s pidi srečali še kje drugje?

Ne, tega drugje ni. Kapitalska družba in Slovenska odškodninska družba sta isto. Kapitalska družba je morda dobra za to, da rešuje reprivatizacijo nekaterih stvari. Po zakonodaji, ki je ne razume vsak, tega namreč, da ima vsak dostop do nakupa in tujci pri tem niso izzvzeti. Če se ne bo zakonodaja na tem področju uredila in če ne bo postalo povsem normalno, da nekdo iz tuje države prinese kapital v državo in ga vloži v svojem imenu in s tem tvega, tako dolgo se stvari ne bodo uredile. Dokler bo ostajalo mnenje, da ima nekdo več, drugi pa manj in da poberejo tujci vse, se stvari ne bodo uredile. Evropa je postala velika. Slovenci s prihodom tujega kapitala ne bodo nič izgubili, saj noben tujec ne bo stvari odnesel nikamor.

Slovenci so praviloma proti tujemu vlaganju.

To je neumnost. Stroški dela so v Sloveniji skoraj tako visoki kot v Nemčiji. Vprašanje je, zakaj so tako visoki in kdo vse je stroškovno udeležen

pri tej vrednosti. Produktivnost je še bistveno nižja, saj strukture organizacije še niso počiščene, sinergije, efekti niso rešeni. Tudi zakonodaja ni dorečena. Ko sem bil nedavno na službenem obisku na avstrijskem Štajerskem in sem videl, da tam delajo tudi ljudje iz Slovenije, sem vodstvo vprašal, ali bi šli morda delat 60 kilometrov niže. Član uprave mi je odvrnil, da si to težko predstavlja, saj mu še vedno ni jasno, kdo je za kaj odgovoren in kdo je kompetenten poslovni partner. V Sloveniji se na žalost ljudje premalo zavedajo, da je to treba razčistiti in da se naredijo scenariji, kako se mora industrija v celoti prestrukturirati. To ne velja samo za mariborsko okolje, temveč tudi za Celje in za marsikateri drug kraj v Sloveniji. Vsekakor je največjega prestrukturiranja potrebna Štajerska, ker je bila tam težka industrija. To mora vsakdo razumeti. Prestrukturirati se mora tako, kot se je na primer prestrukturirala težka in-

dustrija v srednji Nemčiji, kjer so mesta, na primer Essen, Dortmund in tako naprej, dobila drug obraz. Tam je bila nekdaj najtežja industrija Evrope in celo sveta. Če gremo danes tja, je vse drugače. V 15 ali 20 letih se je vse prestrukturiralo. Ni več tistih tovarn, ampak so druge. Stvari so urejene, podobno je tudi drugje. Za vse to so potrebni ljudje, ki se zavedajo, kje je prihodnost.

Prej smo rekli, da Slovenija ni konkurenčna na področju gospodarstva. Kaj jo čaka po vstopu v EZ in kaj moramo narediti?

To je dobro vprašanje. Mislim, da Slovenijo zagotovo čaka veliko presenečenje oziroma zdravitev. Marsikdo v politiki in gospodarstvu se bo zdravil in dejal, da mora nekatere stvari drugače delati. Zagotovo bo vpliv evropske zakonodaje velik, saj je ta ista za vse članice. Ko sem danes zjutraj slišal, da mora državni zbor ratificirati še 39 zakonov, do vstopa pa je še dva meseca, sem si dejal, da je to neodgovorno. Tu je zdaj časovni pritisk tudi na kvaliteto odločitev. Kar se tiče gospodarstva, bo to zdaj prišlo v svetovno konkurenco. Mislim, da ni vsak pripravljen pravilno v tem smislu, da je konkurenčen tako v kvaliteti kot v ceni. V Sloveniji še ni tega, da bi lahko rekli, da je produktivna vrednost na istem nivoju, to pa ima vpliv na ceno in stroške, da je kvaliteta na istem nivoju, kar vpliva na tehnološke rešitve, investicijska sredstva pa tudi na inovacijske ideje. Tukaj bo za marsikoga še veliko presenečenje.

Lahko pride do stečajev podjetij?

Do stečajev oziroma do prevzemov. Ti zame niso nekaj posebnega, saj pomenijo združevanje »

» oz. globaliziranje gospodarstva po svetu. Če pogledamo v Nemčijo, je tujega kapitala več kot 35 odstotkov, v vzhodni Nemčiji je tega morda danes tudi do 50 odstotkov. O tem ne govori nihče, niti to ni politični problem. Dejstvo pa je, da imajo vsi manjši narodi manjšinski kompleks, pri tem ima Slovenija še zgodovinsko posebnost. Zdaj je prvič samostojna in v svoji odgovornosti res za vse odgovarja sama. Slovenci imamo tudi nekaj nemškega vpliva, naša miselnost je podobna nemški. To pomeni, da smo pridni, organizirani in sami do sebe dovolj strogi. Smo iznajdljivi, seveda pa se opazi tudi nekaj vpliva Balkana in morda Italijanov, kar se tiče temperamenta. Gospodarstveniki pa morajo sami najti svoje strateške partnerje. Brez teh ne bodo mogli narediti vsega.

Zakaj in kdaj ste odšli v tujino?

To je bilo leta 1965. Poudariti moram, da nisem imel namena oditi iz domovine. Seveda ima vsak mlad človek vedno željo oditi v tujino in videti, kako je tam. Sploh ker so bili takrat še časi, ko to ni bilo tako preprosto, saj si moral imeti izstopni vizum pa vstopnega za državo, kamor si šel, in celo jamstvo, da nekdo skrbi zate. To je bilo takrat zelo zapleteno. Hvala bogu, danes ni več tako. Po mamin strani imam zelo veliko sorodnikov v srednji Nemčiji in želel sem jih le obiskati. Moja mama je iz Vulberga, tam se bil tudi jaz rojen med vojno, oče pa je iz Haloz, iz Gruškovca blizu Cirkulan. Spoznala sta se leta 1941 na Dunaju, ko se je začela vojna. Do leta 1945 sta živela na Dunaju, ker je bil oče kot strojevodja zaposlen pri nemški vojski, mama pa je tudi delala na Dunaju. Po končani drugi svetovni vojni sta se vrnila v svoje rojstne kraje. V šolo sem začel hoditi pri 7 letih in pol. Kot otrok nisem imel zaradi priho-

da staršev iz Avstrije nobenih težav ne s šolanjem ne s študijem. Seveda ni bilo pretirane naklonjenosti, če si za kaj zaprosil, za stanovanje ali službo. V resnici pa večjih represalij ni bilo. Zato se nekoliko čudim tem diskusijam v Sloveniji. Zgodovino je seveda treba postaviti na svoje mesto, vendar menim, da se mora to tudi končati. To je breme, s katerim se izgublja energija. Treba je gledati na prihodnost. Pregledati sicer, kaj je bilo pred več desetletji, to se mora razrešiti, vendar ne na način, kot se to dogaja zdaj. To mi ni všeč. Sam sprejemam, da se mora to rešiti, vendar na drugačen način.

Ste se v Nemčiji počutili kot tujec?

Šel sem na obisk k teti in takrat nisem vedel, da sem že takrat imel dvojno državljanstvo – nemškega in slovenskega oz. takrat jugoslovanskega.

Po osamosvojitvi sem zaprosil za slovensko državljanstvo in ga tudi dobil. Mislim, da je bila v zakonodaji vsakemu, ki je to storil, dana možnost pridobitve državljanstva.

Teta me je nagovarjala, naj še malo ostanem tam, naj kaj delam in se naučim jezika. V 14 dneh sem imel nemške papirje in sem dobil delovno mesto. Začel sem delati, v zelo kratkem času sem pridobil nemške listine in tudi delovno mesto, poleg tega so mi priznali mojo dotakratno izobrazbo. Pozneje sem študiral v Nemčiji in na koncu še pred 12 leti v Franciji na univerzi opravil doktorat iz kemije. A bil sem tam tujec, čeprav sem bil nemški državljan. Človek vse to prenese in vedno sem se moral zelo truditi in pogosto tudi dvakrat ali trikrat kaj bolje narediti, da je bilo moje delo enakopravno delu drugih. Rekel sem si, da bom dokazal, da sem najmanj tako dober kot drugi, da to znam. To je bil razlog, da sem ostal v Nem-

čiji. Zamenjal sem nekaj služb; bil sem na odličnih položajih, sploh na koncu. To je bilo priznanje, da ima nekdo možnost razvoja v svobodnem, demokratičnem prostoru, kjer ni nobenih omejitev in nobene ovire, kjer ti nihče ne reče, da to smeš, tega pa ne. Vsak mora sam odgovarjati za svoje početje, seveda pa je zakonodaja okvirni pogoj za to. Ampak že možnost gibati se prosto in začeti to in ono in s trudom je veliko. Osebnostno sem bil zelo uspešen; prvič kot tujec, nisem bil rojen tam, vsak je vedel, od kod sem. Nikoli nisem zatajil, da sem Slovenec, nisem pa hotel biti Jugoslovian, saj je ta beseda nastala na podlagi političnih odločitev po I. svetovni vojni, ki pa ni pomenila nacionalnosti.

Ali se boste vrnili v Slovenijo?

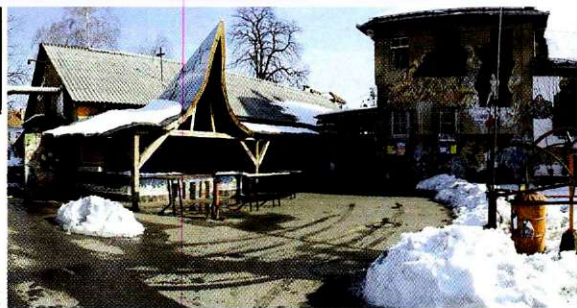
Kakšna razdalja pa je teh 450 kilometrov od mojega doma do sem? Če bi se peljal na sever Nemčije, je to še več kilometrov. Razdalja ni več ovira za to, kje si doma. EZ pomeni, da mej ne bo več, prav tako ne represalij, ki so bile včasih, ljudje se združujejo in povezujejo, zato je resnično vseeno, kje kdo prebiva. Poleg tega moram reči, življenje skoraj 40 let v tujini pusti tudi nekaj korenin v novi domovini.

Verjetno ste po osamosvojitvi vnovič zaprosili za slovensko državljanstvo. So bile pri tem kakšne težave?

Sam sem imel vedno težavo pojasniti, od kod prihajam in kje leži Slovenija. Imel pa sem težavo, če me je kdo naslovil kot Jugoslovana, saj je to bilo konfederativno združenje Južnih Slovanov. Zaradi tega sem se tudi odpovedal jugoslovanskemu državljanstvu. Po osamosvojitvi sem zaprosil za slovensko državljanstvo in ga tudi dobil. Mislim, da je bila v zakonodaji vsakemu, ki je to storil, dana možnost pridobitve državljanstva. Zato je zame

zdaj razprava o "izbrisanih" povsem nerazumljiva in samo jemlje potreben čas. Morda lahko koga užalim s tem, vendar menim, da so nekateri špekulirali v tem času in se odločili, da bodo počakali, kje bo bolje. Pri tem so se usteli. V demokratičnem svetu ima vsak človek pravico, če v državi živi določen čas, ki je skladen z zakonodajo, in se je naučil jezika, zna zgodovino, zemljepis in nekaj temeljnih zakonov o pravicah in dolžnostih, da po določenem času zaprosi za državljanstvo. Vsaka država ima v ustavi to določilo. Zato imajo danes vsi ljudje, ki so to zamudili iz kakršnih koli razlogov, priložnost, da glede na zakonodajo zaprosijo za državljanstvo tako kot povsod drugje. Tolikšna razprava o tem pa izčrpa ljudi, finančno gledano pa to ni dobro.

Vida Kocjan

Mestni pogledi

Vprašanja, ki jih obravnava skupaj s prebivalci mest, Krenn predstavlja tudi v polurnem videu, je sporočila voditeljica razstavnega programa v CD Nina Pirnat Spahič.

Projekt o mestu

Težišče projekta Mestni pogledi je zorni kot mestnih prebivalcev raz-

ličnega kulturnega izvora. Zasnova no je na Derridajevem konceptu drugačnosti v nasprotju z drugačnostjo, kot je znana iz diskurza o večkulturnosti. Čeprav priznava kulturno raznolikost, diskurz o večkulturnosti uveljavlja nadzor nad kulturno različnostjo in ustvarja etnokulturne identitete. Krenn se v svojem pro-

jektu ukvarja z vprašanji, kot so: kako se življenjske razmere priseljencev razlikujejo od življenjskih razmer v nepriseljenski družbi, katere so te razlike in koliko so priseljenci zaznamovani zaradi "večkulturnih" prepričanj nepriseljenskih družb.

Sodelovanje

Ssodelovanjem prebivalcev Krenn vizualno predstavlja razlike prek lokacij, ki se v uradnih predstavah mest ne pojavljajo ali pa so predstavljene drugače; mesta se namreč običajno predstavljajo s turističnimi znamenitostmi in kulturno dediščino. Na letakih, v turističnih brošurah in v politični volilni propagandi zavestno izbrani mestni prizori prikazujejo prevladujoče predstave o značilnem mestu in narodni kulturi. Kultura je oboževana kot potrošniški objekt in ima zato povsem uporaben namen, vera v

eno samo, samozadostno kulturo pa legitimira izločitev manjšin, ki se ne ujemajo s to predstavo. Krennov projekt se osredinja na prizorišča osamos-

V Mali galeriji Cankarjevega doma je na ogled razstava avstrijskega umetnika Martina Krenna, ki našemu občinstvu predstavlja projekt Mestni pogledi (City Views), pri izvedbi katerega v izbranih mestih k sodelovanju pritegne priseljence, nato pa s fotografijami in besedili predstavi lokacije, ki imajo v mestih sloves enakopravnosti, in tiste, ki priseljence izključujejo iz javnega življenja.

Zanimivosti

Fotografija velikega umetnika

Ameriški umetnik Tom Stanford je pred nekaj leti v nekem antikvariatu za en dolar kupil fotografijo Vincenta van Gogha. Američani ugotavljajo, da je fotografija avtentična.

Albert Harper, direktor ameriškega Inštituta Henryja Leeja za sodno znanost, je prepričan, da je njegova ekipa dokazala avtentičnost fotografije Vincenta van Gogha, ki jo je v zgodnjih devetdesetih letih v nekem antikvariatu v Massachusettsu izbrskal umetnik Tom Stanford. Fotografija je iz leta 1886 in prikazuje starejšega moškega v preprosti obleki, pod vratom pa ima metuljčka. Moški svetlega pogleda ima na

fotografiji lepo urejeno brado, ozek, dolg nos, nazaj počesane lase pa razdeljuje preča. "Takoj ko sem videl fotografijo, sem vedel, da gre za Vincenta van Gogha," je dejal Stanford, ki je portret kupil za en dolar. Stanford je fotografijo nemudoma

odnesel k fotografskemu zgodovinarju Josephu Bubergerju, ki je prej raziskoval avtentičnost fotografij Abrahama Lincolna, Ulyssesa S. Granta in drugih. Buberger je fotografijo primerjal z van Goghovimi avtoportreti in kar s 40 slikami je odkril izjemno podobnost. Še posebej je pri primerjavi izstopal avtoportret, ki ga je nizozemski slikar ustvaril leta 1887 v Parizu.

Slikarski in fotografski portret so primerjali s pomočjo računalniškega programa. "Ujemata se v vseh nadrobnostih," je navdušen Harper. Buberger pritrjuje, da je povsem mogoče, da je van Gogh svoje avtoportrete ustvarjal na podlagi omenjene fotografije. Buberger kot dodatne dokaze navaja še čas nastanka fotografije, ki se ujema z obdobjem, v katerem je van Gogh naslikal največ avtoportretov. Zanimivo je tudi, da je na fotografiji natisnjeno fotografovo ime - Victor Morin, ki je imel studio v Bruslju, tam pa je kar nekaj časa preživel tudi Vincent van Gogh.

vojitve; v ospredju avtorjevega zanimanja so predvsem mesta, ki jih politično ali kulturno upravljajo priseljenci sami. Barbara Kavtčnik

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o. Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax. 03/ 5869 263

Minuli teden je v 70. letu starosti ugasnilo življenje odlične igralkе, dolgoletne članice igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega, Vere Per.

Vera Per Erzen je igralsko pot takoj po končani akademiji leta 1957 začela v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju, kjer je kot izjemno nadarjena mlada igralka ustvarila kar nekaj vidnejših gledaliških vlog, najbolj pa je zablestela kot Julija (v Shakespeareovi drami Romeo in Julija).

Igralski ansambel Mestnega gledališča ljubljanskega je obogatila leta 1962, s tem pa se je začelo tudi obdobje njenega igralskega zorenja in zrelosti – dokazala se je v sodobni dramatik, satiri, komediji in satiričnem kabareju. To so

Vera Per (21. 1. 1924 do 20. 2. 2004)

stahij iz Šiske in Raj ni razprodan; M. Deleva: Sla boheme), predstavah za otroke (S. Makarovič: Show strahov; M. Jesih: Deseti raček) in v lutkovnih predstavah (D. Zajc: Petelin se sestavi; B. Novak: Nebesno gledališče; Molière: Žlahtrni meščan). Videli smo jo tudi v številnih televizijskih serijah (Zelena luč, Žehtrnik, Strici so mi povedali, Košnikova gostilna) in slovenskih filmih (Občan Urban, Ljubzen, Gledališče na stopnicah, Školjka II.) ter slišali v radijskih igrah in večerih poezije na Radiu Slovenija.

Volja do življenja

Poleg ljubljenega soproga Janeza Erzena sta bila igralski poklic in gledališče njeni največji ljubezni. Na vaje je vedno prihajala dobre volje in pripravljena trdo delati. Gledališče hodnike je razsvetljevala s svojim večnim optimizmom, toplino, prijaznostjo,

Slovo od naše igralkе

bile vloge: Lija Vodnar (Hofman: Dan in vsi dnevi), Marianne (F. Werfel: Jacobowaky in polkovnik), Elvira (M. Frisch: Don Juan ali Ljubzen do geometrije), Dvojčica (J. Anouil: Valček toreadorjev), Mati (J. Anouil: Povabilo v grad), Veronika (A. Hieng: Lažna Ivana), Rezka (A. Hieng: Izgubljeni sin) in

druge. Bila je "umetnica, ki v kakovostnem smislu ne niha, temveč vedno izbori nekakšno raven okusa, pretanjenosti, neznosti in humanistične zavzetosti za like, ki bi jih površna pamet lahko zavrгла kot nepomembne". Vrh njenega igralskega ustvarjanja predstavljajo vloge: Igralka v Petanovi Avdiciji,

Stara gospa v Zajčevem Potohodcu, Marlene v Fassbinderjevih Solzah Petre von Kant (za to vlogo je leta 1986 prejela priznanje ZDUS), Trzava saljivka v Flisarjevi igri Kaj pa Leonardo? in Brigita v Kleistovem Razbitem vrču.

Odlična je bila v glasbenih predstavah (M. Mikeln: Inventura; Ž. Petan: Ev-

prsrčnostjo, nasmehom in iskrico v očeh. Ob njeni 70-letnici ji je v gledališkem listu (Dvanajst jeznih mož) Ira Ratej zapisala: "Ti si ti, takšen nepopovljiv čudež – plemenita, čudodelna Zvončica mestnega gledališča ljubljanskega, ki siplje bleščeči prah ljubeznivosti med gledalce in igralkе." B. K.

RADIO OGNJIŠČE

RADIO DOMAČIH LJUDI

DRUŽINA JE SVETINJA

Koncert ob materinskem dnevu.

26. marca ob 19. uri v športni dvorani Nazarje.

Nastopili bodo: Slapovi, Policijski orkester, Otroški zbor osnovne in glasbene šole Nazarje, Trio Moj dom, Darja Čremožnik, Barbara Čretnik, Jure Sešek, Ida Baš, Matjaž Merljak, Nataša Ličen.

Vstopnice v predprodaji: Radio Ognjišče, Knjižnica Mozirje, Muzej Vrbovec, župnijski uradi v Zg. Savinjski dolini.

Pridružite se nam!

01/512-11-26 <http://radio.ognjisce.si>

Na kratko

Novi predsednik UZF

Novi predsednik Univerzitetno-znanstvenega foruma je zgodovinar dr. Janko Prunk, ki je profesor na ljubljanski fakulteti za družbene vede.

V torek, 24. februarja 2004, je bil v Ljubljani 3. kongres Univerzitetno-znanstvenega foruma (UZF). Na njem so člani sprejeli spremembe poslovnika in izvolili nove organe. Za predsednika foruma je bil izvoljen prof. dr. Janko Prunk, izvoljeni pa so bili tudi novi člani izvršilnega odbora in nadzorne komisije. Udeleženci kongresa so sprejeli poročilo o delu deset let starega foruma, ki deluje ob pomoči SDS, nova programska izhodišča in dve resoluciji. V Resoluciji o varovanju nacionalne identitete so poudarili pomen nacionalne identitete v času najintenzivnejšega povezovanja z mednarodnim okoljem, v drugi z naslovom Za Slovenijo, družbo znanja pa izrazili potrebo po modernem, decentraliziranem, odprtem in fleksibilnem sistemu visokega šolstva in znanosti ter večji prepoznavnosti slovenske znanosti, šolstva in kulture v evropskem in svetovnem prostoru. Gost kongresa je bil predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša, ki je poudaril, da ima lahko UZF pomembno vlogo pri prehodu slovenske znanosti in šolstva iz "temne grobove sence na evropsko sonce".

Janko Prunk

Martin Heidegger

Slovenska matica

Izbor *Predavanja in sestavki* prinaša enajst Heideggerovih krajših besedil, vsa so nastala v prvem povojnem obdobju. Od leta 1954 so jih samo v Nemčiji ponatisnili desetkrat. V tri sklope razdeljena besedila so močno vplivala na filozofijo in so številne filozofe napotila nazaj k delu *Bit in čas*. Tematsko segajo od vprašanja o bistvu teh-

MARTIN
HEIDEGGER

PREDAVANJA
IN
SESTAVKI

nik do grških začetkov filozofije in pojmov, kot so razpoložljivost, izzivanje, mišljenje in pesnjenje, prebivanje, resnica, bistvo, bit. Gre za temeljne filozofske teme, ki se jih je Heidegger loteval že od začetka svojega filozofskega snovanja, dobijo pa drugačno razsežnost po obratu, ki ga določa tudi plodovit dialog z Nietzschejem in Hölderlinom. Sledimo lahko Heideggerovemu premisleku o bistvenih vprašanjih pri Heraklitu in Parmenidu, kot so odnos med misliti in biti, med poslušanjem in razumevanjem, med enim in množtvom.

Poti v zgodovino

Založba ZRC

Knjiga Igorja Grdine *Poti v zgodovino* tematizira teoretična in praktična vprašanja zgodovinske vede v slovenskem prostoru pa tudi širše. Posebno pozornost namenja racionalni pripovedni konceptualizaciji nekdanjosti v historičnih študijah. Predstavi posamezne paradigme, ki so se v stroki uveljavile v 19. in 20. stoletju. V prvi

vrsti problematizira zamisel zgodovine kot "retrospektivne sociologije". Prav tako kritično obravnava "kronikalni" in "genealoški" pristop k opisovanju minulosti. Drugi del knjige sestavljajo študije in "esejske vinjete", ki na podlagi avtorjevih metazgodovinskih premislekov obravnavajo nekatere teme iz preteklosti in sedanjosti.

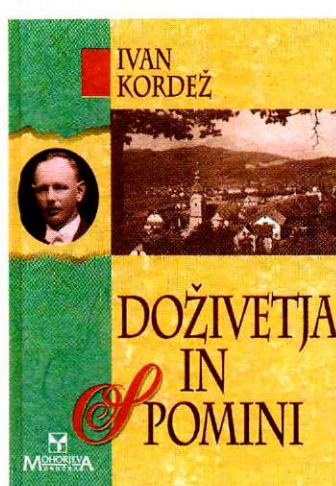
Bivanje v interpretaciji

Založba Nova revija

Prvi trije prispevki revije *Phainomena* (št. 41-42) so namenjeni Aristotelu: *Fizika* (I. knjiga, 1.-3., 7. in 9. poglavje); *Krisis peri tes aletheias. Odločitev o resnici; k odnosu med fiziko in metafiziko v Aristotelovi filozofiji* (Valentin Kalan), *Recepcija Aristotelovega boga pri Tomažu Akvinskem* (Branko Klun). Drugi razdelek *Zven in posluš* prinaša dva prispevka: *Imenovanje in zazvenjanje. Čas kot logos* (Trasibulos G. Georgiades), *Poslušanje. Druga stran transcendentalne poetike* (Holger Schmidt). V tretjem bloku *Pojmov-*

na zgodovina je objavljenih pet prispevkov: *Uvod v pojmovno zgodovino* (Andrina Tonkli-Komel), *Kaj je pojmovna zgodovina in čemu se z njo ukvarjamo* (Gunter Scholtz), *Meje razumevanja in tvorjenje pojmov pri Wilhelmu Diltheyu* (Alfredo Marini), *Univerzalnost evropske znanosti kot pojmovnozgodovinski in znanstvenozgodovinski problem* (Manfred Riedel), *Vicove besede* (Jan Bednarik). V zadnjem razdelku *Kritika uma in kriza modernosti* so objavljeni štirje prispevki.

Spomini Ivana Kordeža

Mohorjeva družba Celje

Ivan Kordež (1893—1979) je bil rojen v kmečki rodbini na Prevaljah še za časa Avstro-Ogrske. Šest let je hodil v nemško šolo, slovenščine pa se je naučil ob branju mohorske večerniške povesti. Bil je vojak med prvo svetovno vojno in ruski ujetnik. Ob oktrobrski revoluciji se je vrnil domov, prevzel kmetijo in jo pametno vodil v prvi (kraljevi) Jugoslaviji, med nemško okupacijo in pod komunizmom. V knjigi *Doživetja in spomini*, izšla je kot 153. knjiga *Slovenskih večernic*, opisuje svoje življenje, spoznanja, tegebe in radosti. Zanima ga vse, kar se dogaja okrog njega. Tako nam med doživetji in spomini zapušča tudi bogato zgodovinsko gradivo o svojem rojstnem kraju, Mežiški dolini in življenju v njej.

V umetnem okolju

Tehniška založba Slovenije

Priročnik *Organizmi v naravi in umetnem okolju* je prazaprav delovni zvezek z navodili za delo za izbirni predmet organizmi v naravi in umetnem okolju v zadnjih razredih osnovne šole. V tem izvirnem priročniku sta dva zvezka, ki bosta mlademu raziskovalcu v pomoč pri samostojnem opazovanju in poskusih. Izhodišče spoznavanja so živa bitja v svojih okoljih. Različne dejavnosti raziskovalca usmerijo pri spoznavanju lastnosti okolij, potreb živih bitij ter različnih povezav med njimi in okoljem. Do mnogih spoznanj ga bo vodilo urejanje umetnih okolij – gojilnic in opazovanje živih bitij v njih. Priročnik je bogato ilustriran.

Ježkove humoreske

Založba Sanje

Frane Milčinski-Ježek (1914—1988) je bil humorist, glasbenik, pesnik, ki je s svojim delom pomembno vplival na mnoga ustvarjalna področja na Slovenskem. Njegovi songi in skeči so danes klasika, tako rekoč vzor v svojem žanru. Četudi je bil Ježek predvsem umetnik živega govora in nastopa, o čemer pričajo predvsem zvočni in videoposnetki, pa mojstrstvo izpričujejo tudi njegovi literarni zapisi. Med slednje sodijo tudi njegove humoreske, ki jih je priložnostno pisal vse življenje. V knjižici *13 + 8 humoresk* je izšel izbor najboljših med njimi.

Pregovori in reki

Svet knjige

Knjigo *Najlepši slovenski pregovori in reki* je ob svoji 30-letnici izdal knjižni klub Svet knjige in ni v prosti prodaji. V knjigi so objavljeni pregovori o sreči, ljubezni, vremenu, življenju in vsakdanji modrosti ... Z njeno pomočjo lahko zajamemo iz bogate zakladnice lepih in resničnih misli, ki so se prenaša-

le iz roda v rod, iz kraja v kraj, in si z njimi obogatimo trenutek, uro ali dan. Kot rdeča nit nas med pregovori in reki vodijo predstavitev slovenskih avtohtonih rokodelstev v besedi in s sliko - od idrijskih čipk prek dražgoških medenih kruhkov, poslikanih steklenih hišnih oltarjev, kmečkih stenskih ur z utežmi do panjskih končnic. Izbrala in spremno besedo napisala je Marjeta Zorec. I. Ž.

Omenili smo že (v 4. delu), da sta "španca" in najpomembnejša komunistično-partizanska poveljnika v tem času Franc Rozman in Dušan Kveder spomladi 1942 kot predhodnika na Štajersko poslala Borisa Čižmeka-Bora in ga opremila s pisnimi navodili, v katerih je med drugim pisalo: "Vse izdajalce morate pobiti." Čižmek in Rudi Knez-Silas, poveljnika 1. Štajerskega bataljona, sta Rozmanova navodila dosledno izvajala.

28. maja je njuna enota pri Blagovici umorila dve osebi in izropala njuno hišo. Še pred tem so v svoji enoti ubili tri ljudi. Tudi v Savinjski dolini so ubili "nekaj" ljudi. 6. julija so na Mrzlici požgali planinski dom in lovsko kočo na Gozdniku. 5. avgusta je Štajerski bataljon zažgal in uničil mozirsko planinsko kočo, nekaj dni kasneje kočo na Smrekovcu,

Franc Rozman-Stane

Zato je sprevrženo, da so in še danes talce štejejo med svoje žrtve, češ, koliko žrtve so imeli. V resnici pa so bili talci žrtve, ki jih imajo na svoji vesti partizani, ki so bili ne glede na krčevite nasprotno trditve le revolucionarna vojska. Organizirali in vodili so jih komunisti in so jih uporabljali le za svoj projekt priti na oblast.

Nadaljujmo s Ferležem. Konec julija in v začetku avgusta 1942 je 4. četa Štajerskega bataljona v Zasavju "kaznovala več izdajalcev". Kozjanska četa je 3. julija pri Štorah "kaznovala izdajalca". Takoj po ustanovitvi je Šaleška četa 5. julija v Ravnah "kaznovala enega od izdajalcev". Tudi slovenjgoriška četa, vodila sta jo komandir Vinko Reš in politkomisar Zvonko Sagadin, je junija in julija 1942 v Kicarju, Janežovcih in Levanjcih "kaznovala izdajalce". Ruška četa je v Maribor poslala posebno "likvidatorsko" trojko, ki je 30. oktobra pred njenim domom ustrelila "izdajalko" Sonjo Oman. Glede Moravske čete, vodila sta jo komandir Ivan Remic in politkomisar Ivan Komelj, je Ferlež zapisal, da zaradi slabe obožitve ni delala večjih akcij. Plenila je hrano, "še bolj pa je bila aktivna, ko je bilo treba uničevati izdajalce".

Pobijanje "izdajalcev" 8. del

30. avgusta pa se kočo na Uršlji gori. Delo je leta 1942 na Pohorju, že pod Rozmanovim neposrednim poveljstvom, dokončal (legendarni) Pohorski bataljon. Štab je sestavljal štiri močnejše skupine, ki so 8. oktobra odšle vsaka k svojemu cilju in še isto noč zažgale kočo na Pungartu, Senjorjev dom, Hutterjevo vilo in nekaj drugih objektov, naslednjo noč pa še Vitanjske bajte. To ti je bil "narodnoosvobodilni boj". Vse te podatke navaja v svoji knjigi o Drugi grupi Ivan Ferlež. Kot tudi mnoge druge, ki jih navajamo v nadaljevanju.

"Osvobajanje" v smrt

Na Štajerskem je 1. Štajerski bataljon imel opravka predvsem z vermani, ne pa s kakšnimi "klasičnimi" nemškimi vojaki. Med vermani pa je bilo tudi precej slovenskih prisil-

nih mobilizirancev v nemško vojsko. Nemci so v nasprotju z Italijani proti partizanom nastopali čisto drugače. Povsod, kjer so jih zasledili, so jih divje preganjali. Najhuje pa je bilo, da so se za vsako partizansko akcijo, predvsem takšno s smrtnimi žrtvami, kruto znašali nad nemočnimi in nedolžnimi civilisti – množično so streljali talce v Mariboru in Celju.

Za maj 1942 na primer Ferlež navaja, da so patrolje tretje čete Štajerskega bataljona v Savinjski dolini izvajale "oskrbovalne akcije", kar je za ljudi, ki so jih te akcije doletele, pomenilo ropanje živeža in drugega blaga, "kaznovala pa so tudi nekaj izdajalcev in okupatorskih sodelavcev". 18. maja so napadli orožniško postajo v Ljubnem. Kakšen pomen so imele tovrstne akcije? Ubili so po možnosti policista in gasilca, en orož-

nik je bil huje ranjen. Uničili so še dve motorni kolesi, razlili bencin in zažgali poslopje orožniške postaje. Izropali so tudi trgovino, potem pa so se umaknili v Mozirске planine. Nemci so se kruto maščevali. 21. maja so razglasili, da so kot povračilo v Mariboru ustrelili 35 talcev. Ferlež je, kot je bilo za pro-partizansko literaturo običaj, zapisal, da je napad na Ljubno "popolnoma uspel". Toda za kakšno ceno! Ta komunistov, pa naj je bila še tako visoka, ni nikoli prav nič zanimala.

Partizanska krivda za talce

V tem priložnostnem zapisu seveda ne bomo navajali vseh podobnih partizanskih akcij, kot je bila tista v Ljubnem, toda vedno so se na vsako takšno "akcijo" Nemci kruto znesli nad civilnim prebivalstvom.

Silas in enooki Luka

Takoj ko je štab II. grupe odredov konec avgusta prišel na Štajersko, se je lotil reorganizacije tamkajšnjih enot. Nekatere omenjene čete sta Dobrovljah "reorganizirala" v bataljone. Za vodjo obveščevalne službe ta postavila Rudija Kneza-Silasa, nekdanjega poveljnika 1. Štajerskega bataljona. Verjetno tudi zato, ker se je ta bataljon odlikoval predvsem po tem, da je spomladi in poleti 1942 zavzeto izvrševal Rozmanovo povelje o doslednem pobijanju "izdajalcev". Umori civilistov so zanj postali rutina. V pomoč na novi funkciji sta mu dodelila Ivana Tlakerja-Luko, še enega, ki je v naslednjih letih sodeloval pri krvavih pobojih nedolžnih ljudi na Štajerskem (o tem podrobneje kdaj drugič, ko bomo pisali o

štajerskem partizanjenju Mitje Ribičiča). Glede navodil, s katerimi sta Rozman in Kveder poslala Čizmečka na Štajersko ("Vse izdajalce morate pobiti."), je Ferlež napisal: "Proti izdajalcem, ki so s svojim početjem sovražniku omogočali, da je uničeval pristaše narodnoosvobodilnega boja, ali pa so jih Nemci najeli, da zasledujejo partizane, so enote nastopale zelo odločno, vendar pa tudi obzirno. Uničevale so le najbolj zagrizene, druge pa kaznovale tako, da so jim jemale živež in živino."

Glede Savinjskega bataljona je Ferlež zapisal, da je 20. septembra 3. četa na Kalu pri Hrastniku "kaznovala nekega izdajalca". Potem ko so Nemci 1. četo 29. septembra zasacili na Menini planini, je padlo osem borcev. Oktobra je bil bataljon zaradi nenehnih nemških hajk v slabem stanju: "izčrpani borci so komaj še prenašali napore vsakodnevnik premikov. Hodili so le še v prehranjevalne akcije in uničevali najhujše izdajalce" (tako Ferlež).

Rozmanov komandant

Kozjanski bataljon je jeseni vodil Franc Mazovec-Risto, eden od vodilnih Rozmanovih vojakov, ki se

1942: npr. 19. septembra "v poznih večernih urah" sta dve četi "rekvirirali živila in blago" v trgovini v Prevorju, 2. četa je v noči na 5. oktober v Silovcu "usmrtila krajevnega blokovnega vodjo", 3. četa pa je isto noč "naredila več rekvizicij na Vetrniku in v Zagorju, med Planino in Pilštanjem". 2. četa je 23. oktobra v Zdolah "zaplenuila" živež pri kočevskih in besarabskih Nemcih. Ta četa je do konca decembra v okolici Bizelskega in Brežic, "večinoma pri naseljenih Kočevskih, na državnih posestvih in v trgovinah, na 17 mesitih zaplenila živež, živino in druge potrebščine. Ustrelila je tudi tri najbolj nevarne okupatorjeve sodelavce, nakar so še drugi iz strahu pred kaznijo poiskali zavetje v okupatorjevih postojankah. Četa je zaplenila njihovo imovino, hiše in gospodarska poslopja pa v nekaterih najhujših primerih zažgala in uničila". 18. februarja 1943 so jo Nemci pri Drenovcu obkolili in uničili, padlo je 14 borcev, nekatere ranjene pa so zajeli. Tudi 3. četa je do zadnjih dni decembra 1942 izvedla 15 večjih "preskrbovalnih akcij", poleg tega pa še "zaplenuila hrano in živino pri naseljenih kočevskih Nem-

Žrtve Kvedrove propagande

Za vse te in vrsto manjših akcij, kjer so nastradali predvsem nemški orožniki oziroma vermani, so se Nemci celo leto 1942 strahotno znasali z množičnim streljanjem talcev. Samo v začetku oktobra 1942 so zaradi teh "osvobodilnih akcij" v Mariboru ustrelili 143 talcev. Skupno so leta 1942 v 21 streljanjih ustrelili 886 talcev. Poleg tega so zasledovali vsako partizansko enoto, če so ji kje prišli na sled. Tako je prišlo tudi do tragedije na Dobrovljah 7. novembra 1942. Komandant Franc Rozman je bil takrat na Pohorju, kjer je inštruiral Pohorski bataljon. Tako je imel poveljevanje v svojih rokah politkomisar II. grupe odredov Dušan Kveder-Tomaž, ki pa je bil precej neuravnovešena osebnost, saj je s svojo lažnivo komunistično propagando (bil je prekaljen komunist od leta 1933), s katero je nenehno obsipaval okolico, kjer koli se je pojavil, zapeljal v smrt mnoge partizane.

Tako je izkoristil Rozmanovo odsotnost in organiziral napad na nemški poštni avtobus in spremni policijski avtomobil 4. novembra pri Spodnjih Krašah v Zadrecki dolini. V akcijo je poslal Savinjski ba-

zagotovo napadli. Toda ta je vzneseno kot ponavadi raje "načrtoval" nove napade na okoliške postojanke vermanshafta, kot piše Ferlež.

121 življenj v enem dnevu

Maščevanje Nemcev je bilo strahotno. Obkolili so Dobrovlje. Kveder je žrtvoval del enote z ukazom, da varuje preboj glavnine iz obroča. Tej se je res uspelo umakniti, toda Nemci so postrelili 17 borcev te zaščite, pet pa ujeli (razkazovali so jih po celjskih ulicah, potem pa tudi te postrelili; dva Slovence sta bila ubita po Dobrovljah). Savinjski bataljon je bil tako razbit, da je s tem nehal obstajati. Takoj po napadu na poštni avtobus pri Spodnjih Krašah so Nemci v Mariboru iz maščevanja postrelili 97 talcev.

In politkomisar Kveder? Poglejmo, kaj je o tem napisala Vida Rojic v knjigi o njem: "Tomaž je po preboju iz sovražnikovih klešč predvideval tragično usodo borcev, ki so ščitili umik štaboma in prvi ter drugi četi. V njem se je napokčila taka zavest krivde, da so mu noge odpovedale in tovariši so ga prenesli na novo postojanko – v gozdove nad Motnikom. Razumljivo, da so mu komandant Savinjskega odreda Alojz Kolman-Marok in politični komisar Boris Čizmek-Bor ter pomočnik komandanta II. grupe /Rozmana/ Peter Stante-Skala očitali, ker jih ni poslušal, ko so predvidevali na Dobrovljah poraz in hude izgube."

Dodala je Čizmekove besede: "Šele po boju na Dobrovljah je odstopil od mnenja, da so štajerski partizani premalo pogumni. Da bi v njih poteptal strah in malodušje, je do dobroveljske tragedije nastopal pred partizani s spodbudnimi besedami, ki so se odmikale od resnice. Trdil je, da bo nemška vojska kmalu obnemogla, da se proti partizanom bojujejo le še stari nemški soldati in invalidi z berglami."

Kveder je bil notoričen lažnivec. Ko je nekaj dni kasneje napisal "glavnemu poveljstvu" poročilo, je dobroveljsko tragedijo, za katero je nosil vso odgovornost (za smrt 121 Slovencev), povsem zamolčal. Toda niti odgovornost za tolike smrti in lastni živčni zlom ga nista ustavila.

Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

Franc Mazovec-Risto, eden glavnih Rozmanovih partizanskih poveljnikov. Tako kot za drugimi so tudi za njim ostajala trupla in trpljenje.

Ivan Tlaker-Luka in Rudi Knez-Silas, organizatorja Vosa na Štajerskem

Rudi Knez-Silas, šef Vosa na Štajerskem

je na Pugledu pod Rozmanovim in Kvedrovim vodstvom tako kot še vrsta drugih kalil v prihodnje partizanske vodje. Takrat je sodeloval pri zločinih na območju vzhodno od Ljubljane, med drugim pri aretaciji petih civilistov pod Urhom maja 1942. Ferlež navaja akcije njegovega Kozjanskega bataljona jeseni

cih in nekaterih drugih okupatorjevih sodelavcih", ter 3. novembra "izpraznila" (beri: izropala) trgovino v Koprivnici zahodno od Posreje. Med prezimovanjem na Medvednici je štab Kozjanskega bataljona, vodil ga je Franc Mazovec-Risto, "zbral vse potrebne podatke o izdajalcih". Za nove poboje.

taljon, ki je ob cesti postavil zasedo. Padlo je šest policistov, dva so zajeli, sedem civilnih potnikov v avtomobilu pa so s streljanjem ranili. Oba avtomobila so zažgali. Po tej akciji sta štaba savinjskega odreda in bataljona opozorila politkomisarja Kvedra, da se morajo umakniti z Dobrovelj, saj jih bodo Nemci zdaj

Občani imajo pravico vedeti, kaj se je v polpreteklem času dogajalo na območju sedanje občine Vojnik. Pri Naraksu v Bezovici je bila po vojni pomožna milica, kamor so bile žrtve pripeljane, od tod pa so jih vodili na morišča. Eno grobišče je na travniku med Preložnikovimi in Kramerškovimi v Bezovici. Grob 13 Vojničanov je v Ograjenškovi hosti. Eno grobišče Vojničanov je v Tudrežu.

Trg Vojnik leži ob stari cesti Celje—Maribor, deset kilometrov severno od Celja, ob potoku Hudinja na zahodu in pod prisojnim pobočjem vojniškega hriba, ki je po svo-

Vojnik

skupaj z nekaterimi Vojničani ubili kot nemškega orožnika. To dokumentacijo sem iskal v opatiji tudi po smrti g. opata, vendar so mi odgovorili, da ničesar niso našli.

Mene je v tej dokumentaciji zelo zanimal zapis, ki ga je naredil sam opat ob pričevanju g. Koželja iz Bukovzlaka, ki je v času delovanja taborišča Teharje imel v Bukovzlaku gostilno, kamor so zahajali taboriščni stražarji popivat in odkrivati stražarske tegobe, ki so privrele na dan samo po primerni količini popitega alkohola. Koželja sem kot živinozdravnik osebno poznal. Ko ni imel več gostilne, se je ukvarjal z živinorejo in furmanskimi konji. Vendar niti pri tem ni imel sreče. Zakaj niti pri tem? Razložil mi je, da so ga komunistične oblasti imele za kulaka in so mu zato vzele gostilniško obrt, ko pa se je posvetil živinoreji, mu je Cinkarna s svojimi plini zastrupljala živalsko krmo in hrano, ki jo je prideloval za ljudi. Sam sem skozi leta bil priča, da so njegove številne krave molznice s konji vred končale v zasilnem zakolu (kakor povsod na območju Teharij), ker jih noge zaradi s fluorjem (ki ga je Cinkarna uporabljala pri proizvodnji umetnih gnojil in ga spuščala v zrak) uničene kost-

Grobišča v Vojniku

1. del

jem dolgem hrbtu okrašen s kapelami in cerkvami sv. Florijana, Device Marije sedem žalosti in na koncu, že nad Bezovico in Tudrožem, s cerkvijo sv. Tomaža. Ob vznožju slikovite lepote tega hriba se trska naseljenost razširi v južno ravnino proti Arclinu in Ljubečni, kjer na začetku stoji župnijska cerkev sv. Jerneja. Proti severu Vojnik omejuje naselje Višnja vas, sotočje potokov Tesnice in Hudinje ter križišče cest Celje—Maribor in Celje—Vitanje, Celje—Dobrna, Celje—Velenje. Ob sotočju obeh potokov in križišču cest stoji kot mogočni stražar graščina Tabor. Območje vojniške župnije se proti jugu globoko zajeda v predmestja Celja tako, da ta pred-

mestja še danes pokopavajo svoje umrle na pokopališču v Vojniku. Zadnje čase so si del teh območij razdelile nove župnije v Leskovcu in pri sv. Duhu. Župnija Vojnik pa še vedno spada pod dekanijo Nova Cerkev, ki pa je z župnijo Frankolovo in Črešnjice del občine Vojnik.

Kolšek in Koželj

Ob prebiranju zbornika *Vojniški svet v utripu časa*, ki je bil izdan ob 100-letnici vojniške župnijske cerkve leta 1997, me je presenetil manjkajoči utrip, ki zija nad prikritimi grobišči, posebno zaradi tega, ker je bil župan pripadnik krščanskih demokratov, ob vnovični izvolitvi pa SLS. Začudilo me je pred-

vsem zaradi tega, ker manjkajo podatki o grobiščih pobitih vojniških in celjskih občanov ter hrvaških beguncev, ki jih je zbrala celjska komisija Demosa v času, ko je Vojnik še spadal pod občino Celje in je celjski odlok o zavarovanju grobišč veljal tudi za to območje. Začudilo me je predvsem zaradi tega, ker sem članu uredniškega odbora tega zbornika, opatu in prelatu Frideriku Kolsku, že pred leti osebno kot predsednik Demosove komisije dal vso napisano pričevalsko dokumentacijo o teh grobiščih s katastrskimi mapami in številkami, vrisanimi na zemljevid občine Celje. Opatu je namreč zanimalo, kje je pokopan njegov oče, ki so ga vojniški terenci po koncu vojne

ne strukture niso več držale. V času propadanja nekdanjega režima sva se večkrat srečala v mestu, kamor je s kolesom velikokrat odšel po opravkih. Nekoč mi je potožil, kakšne težave ima z občinsko oblastjo, ker je prodal zemljišče v Leskovcu za graditev cerkve, kjer nastaja nova župnija, ki se bo ločila od vojniške.

Z resnico v grob

Po letu 1990 in po tistem, ko sem imel pogovor s teharskim stražarjem Kamenskom, sem se odpravil še k njemu na dom (s Kamenskom sta bila skoraj soseda). Prisrčno sva se pozdravila in povprašala drug drugega po zdravju. Razložil sem mu, da nisem prišel k njemu kot živino-

zdravnik, saj živine že dolgo ni več imel, ampak sem ga prišel spraševati, kaj ve o teharškem taborišču. Po nekajminutnem živčnem premoru mi je razložil, da še ni čas za to, da bi kaj povedal, posebno pa ne o tem, kaj so se pogovarjali taboriščni stražarji v njegovi gostilni. Razočaran sem se na hitro poslovil in odšel. Čez tri leta sva se spet srečala v mestu, spet je bil s kolesom, čeprav je bil star že čez 90 let. Spet sva se povprašala po zdravju, jaz pa sem ga še vprašal, ali je že čas za Teharje. Odgovoril mi je: "Še ni, še ni. Veste, malim otrokom so (pogledal je okoli sebe in pokazal z roko na roko) rezali ude, da so ob njihovih krikih mučili mame. Šel bom k opatu in mu vse povedal."

Ob neki priložnosti mi je opat dejal, da je bil neko nedeljo Koželj pri njem v opatiji na pogovoru. Prosil sem ga, naj mi pove, kaj je rekel. "Nič veliko novega, česar še nismo vedeli. Pridite k meni, sem zapisal." Čez nekaj tednov je Koželj umrl. Takrat sem se spomnil, da sva bila z opatom dogovorjena, da pridem k njemu. Toda spet je minilo nekaj časa. Neko jutro mi je nekaj reklo, da moram iti k opatu. Ob deveti uri sem bil spodaj v župnijski pisarni in prosil za sprejem. Dejali so mi, da se mu je zdravje čez noč poslabšalo in naj pokličem popoldne. Tistega popoldneva pa ni bilo več, saj je opatova smrt prišla po božjih urnikih.

Listine, ki sem jih iskal pol leta po njegovi smrti, so neke arhivirane in shranjene po človeški presoji opatove oporoče. Tako so mi dejali.

Pravica vedeti

Zakon o grobiščih, ki je bil sprejet junija 2003 (čeprav je vsebinsko invaliden, civilizacijsko pa terorističen), je vezan na zakon o popravil krivic, ki v 8. členu podeljuje pravico do groba in mrliškega lista (pravico do verodostojnega datuma in kraja smrti, ne sodniško ali upravno prikrojene, kar so sodne ali upravne oblasti ter posamezni uradniki do zdaj delali, da bi časovno in dejansko zameglili delovanje revolucije). Ta pravica je neodtujljiva, vezana na ime in priimek žrtve in svojca, zagotovljena z našo ustavo. Na

podlagi te pravice, dodeljene s sklepom vladne komisije za izvajanje zakona o popravil krivic, lahko svojci, če vedo za grob, po svoji presoji napišejo vsebino na spomeniku. Če pa se svojci med seboj dogovorijo, velja to tudi za skupinski grob. Pravice, ki jim je bila avtomatično dodeljena na podlagi 8. člena zakona o popravil krivic, jim zakon o vojnih grobiščih ne more odvzeti,

Pravico vedeti, kaj se je v polpreteklem času dogajalo na območju edanje občine Vojnik in nekdanje, zdaj pomanjšane župnije, imajo tudi zdaj živeči občani in verniki.

Komisija za raziskavo medvojnih in povojnih pobojev, ki so jo ustanovile takratne politične stranke, združene v Demosu, je dala v časopisje oglas o svojem obstoju s prošnjo, naj ljudje na njen naslov javljajo, kaj vedo o grobiščih in o pobojih. Tako so z območja Vojnika prišla tri anonimna sporočila. V enem je pisalo, kar je veljalo verjetno tudi za drugi dve, da se poročevalka ne bo podpisala, ker jo je še vedno strah. Sporočila so prinašala samo lokacijo grobišč, domnevno število pobitih, od kod naj bi bile žrtve in kdo naj bi bili storilci ter sodelavci pri pobojih.

Tri sporočila

V enem sporočilu piše, da je bila pri Naraksu v Bezovici po vojni pomožna milica, kamor so bile žrtve pripeljane, od tod pa so jih vodili na morišča. Eno grobišče je na travniku med Preložnikovimi (po domače pri Rihtarju) in Kramerskovimi v

Bezovici. Pri Preložnikih so si sposodili orodje, saj so si žrtve morale same kopati grob. Kaj več o tem pa bi vedeli povedati nekdanji partizani terenci, in sicer Franc Sitar, Ciril Naglič iz Ilovce, Jurij Korošec iz Ivence ter po domače Ključarjeva Ivanka iz Strmca (zdaj spet Nova Cerkev).

V drugem sporočilu piše, da je grob 13 Vojničanov v Ograjenski hosti, ki so jih pobili Kostanjskovi, in da eden še živi v Bovšah pri Vojniku. Če bi hoteli vedeti, kje je grob, naj se obrnemo na lastnika gozda Gustija Ograjenska, Gradišče pri Vojniku.

Tretje sporočilo opisuje lokacijo groba Vojničanov v Tudrežu; grob je označen s križem iz vej in rdečim trskom. Na to sporočilo sem se takoj odzval in grob tudi našel. Zraven križa in traku sem našel tudi ostanek sveče. Ko pa sem čez nekaj dni tja peljal član komisije, me je neprijetno presenetilo, saj je nekdo, ki je očitno vedel za grob, vse pospravil, zlomljeni križ pa odvrzel daleč proč. Pomožna milica še vedno deluje, sem si mislil.

Umori revolucije

S člani komisije smo se napotili v Bezovico, kjer smo pri Preložnikovih in Kramerskovih izvedeli, da je partizanska pomožna milica žrtve pripeljala do križa pri Preložnikovih. Tu so žrtve kleče prosile, naj jih pustijo pri življenju, medtem ko so morilci čakali na orodje za izkop jam. Odpegljali so jih naprej v dolinico, ki je malo odmaknjena od ceste. Tukaj so si žrtve morale same izkopati jame. Eden od njih si jo je kopal malo v stran pro-

ti gozdnemu robu in je hotel med kopanjem pobegniti, vendar so ga že po nekaj metrih ustrelili, saj ga je terenec na konju takoj dohitel, nato pa so vse skupaj zakopali. Pobite žrtve so bili mož in žena Šauperl, gostilničarja iz Dobrne (lastnika hiš v središču Dobrne, zdaj trgovina Merx), oba že stara, grofica Netta Galle, lastnica graščine Lemberg, stara 76 let, Mastnak in njegova žena, lastnika mesarije iz Dobrne, in čevljar Lončar iz Šenturja; ta je imel zelo lepo obleko, tako da jo je njegov ubijalec nosil kasneje pri svoji poroki. Prav tako je v Gradišču grob štirih ali petih žrtev, med njimi Vizjak in njegova žena, ki je bila Azmanova iz Vojnika. V Bovšah, v Svetičevem gozdu pod Pecajem, so krvoločno ubili Adolfa Zottla, trafikanta iz Vojnika. Posebno so se izkazale partizanke, ki so mu najprej odrezale spollovilo. Pokopan je bil zelo površno, tako da so posmrtno ostanke raznosile lisice. Na Gradišču pa so ujetemu nemškemu vojaku odrezali glavo.

V grobišču Tudrež, kjer je anonimno sporočilo govorilo o 13 žrtvah in kjer je neznanec odstranil križ iz vej, pa je po poizvedbah Huberta Kolska, sina ubitega Kolska, pokopanih 28 do 30 žrtev. Med njimi g. Kolvek, oče treh fantov in ene deklice. Ponj je na dom v Vojniku prišel Rudi Blazinšek iz Kojskega. Kaj več o pobojih teh žrtev bi vedeli povedati Kozlovšekovi iz Bovš. Eden od sinov ubitega Kolska, Friderik, je postal opat in prelat.

Pričevalci dogodkov vzhodnega dela vojniške župnije, proti Dramljam, se spominjajo tudi početja partizanov iz Razgora, kjer je bilo na domačiji Ivana Šmajdeka "obsojenih", v okolici pa pobitih in zakopanih 74 žrtev. Imena tistih, ki bi kaj vedeli o teh dogodkih, se ponavljajo. Pregled grobov na tem območju pobitih žrtev je pod pretvezo, da nabira gobe, še v 80. letih redno opravljal kriminalist s celjske postaje milice Alojz Černe. Medvojnina in povojna evidenca teh revolucionarnih zločinov je ostala verjetno globoko zakopana v arhivih partizanske revolucije, sedanjega notranjega ministrstva in Sove.

Konec prihodnjice
Janez Črnež

Foto: Ivo Zajdelc

Parkirišče ob vojniškem pokopališču. Tudi pod njim je grobišče

O knjigi Larryja Siedentopa
Demokracija v Evropi je *The Economist* zapisal: "Polna provokativnih misli in idej. Najpomembnejše: gre za najizvrstnejšo politično analizo političnega misleca, ne političnega znanstvenika ali ekonomista. Evropa je daleč predolgo čakala na tovrstno raziskavo."

Siedentopova knjiga je izšla leta 2000 in takoj postala evropska uspešnica. Že z naslovom spominja na slovitо Tocquevillovo delo *Demokracija v Ameriki*. Knjiga govori v jasnem (izšla je pri Študentski založbi v zbirki *Claritas*, kar pomeni jasnost), anga-

Jacques-Louis David,
 Prisega Horacijev, 1784

Demokracija v Evropi

žiranem jeziku. Njen namen je sprožiti razpravo o glavnih vprašanih evropskega združevanja. Predstavlja rokavico, vrženo v evropski polis. Kritično razčlenjuje proces evropskega političnega združevanja in se pri tem naslanja na nekatere temeljne Tocquevillove misli. Njena osrednja teza je, da mora Evropa v okviru razmisleka o vseevropski ustavi oblikovati novo in svojo politično obliko, ki bo izhajala iz vrednot demokratične in svobodne družbene ureditve. Zagovarja tezo liberalnega konstitucionalizma o potrebnosti pisane evropske ustave in o nujnosti čim večjega političnega konsenza.

Siedentop prodorno analizira, katera od najvplivnejših oblik evropskih držav (Francija, Nemčija in Velika Britanija) lahko najmočnejše vpliva na razvoj Evrope. Jasno izpostavlja nalogo oblikovanja novega odprtega političnega razreda v celotni Evropi. Avtor razširi svojo kritiko tudi na področje svetovne ekonomije in razmerja do ZDA. Glede identitete Evrope opozarja na zgodovinsko vlogo krščanstva in pomen krščanskih vrednot. Evropa je v krizi, ki se kaže kot kriza liberalne demokracije in kriza njene identitete. Poudarja vrednoto politične zmernosti in

potrebo po federativni ureditvi Evrope, hkrati pa ugotavlja, da Evropa na tako ureditev še ni pripravljena.

Siedentop med drugim zapiše: "V sporu sta viziji, ki bi ju lahko imenovali unitarna in pluralistična vizija. /.../ Unitarna vizija Evrope korenini v centralizirani naravi francoske države in politične kulture, ki je z njo povezana. /.../ Francozi ne morejo razumeti, da njihov unitarni pristop vzbuja strahove pred imperijem, spomine na vsiljeno enotnost, ki jo želijo mnogi Evropejci postaviti trdno v preteklost. /.../ Nasprotno pa pluralistična vizija Evrope sugerira, naj bi se Evropa gibala od konfederacije k federaciji – toda samo počasi. In tu ne zahteva, da bi bil izid kar koli podobnega federalizmu po ameriškem zgledu. Evropa lahko ima in mora najti svojo lastno politično obliko, nekaj, kar lahko razširi pomen tega, kar se je prej opisovalo kot 'federalno'.

Vprašanje, ki ga preučuje ta knjiga, je: ali se lahko in kako se lahko proces evropske integracije izogne slabitvi demokratičnih političnih kultur tam, kjer te že obstajajo (četudi nepopolno) – se pravi v državah članicah. Mislim, da je to veliko vprašanje

našega časa." Na poti oblikovanja skupne evropske identitete je vrsta ovir, meni Siedentop. Med njimi velja izpostaviti predvsem tri. Najprej vprašanje moralnega konsenza. Siedentop vidi izvor moralne enakosti in posledičnega občutka pravičnosti v krščanstvu. Prav iz teh uvidov bi po njegovem lahko vzniknil potreben moralni konsenz, a ga močna tradicija antiklerikalizma v Evropi onemogoča. Naslednji problem vidi v tem, da je jezik ekonomije izpodrinil jezik politike.

LARRY SIEDENTOP
Demokracija v Evropi

Razlog vidi v tem, ker so očitno nekatere od bistvenih sestavin marksizma preživele sesutje komunizma in zdaj doživljajo razcvet v modernem liberalnem kapitalizmu. Tretja ovira do oblikovanja evropske identitete je problematično razumevanje pojma pluralnost. Vse te tri ovire in še vrsto drugih je Siedentop v knjigi *Demokracija v Evropi* obsirno razčlenil.

Znani publicist Mark Mazower je v *Financial Timesu* o Siedentopovi knjigi zapisal: Če bi Tocquevillov duh priletel v Bruselj, bi verjetno ustvaril nekaj takega, kot je pričujoča stimulatívna analiza dilem, s katerimi se trenutno sooča Evropska zveza. /.../ Prvovrstna politična analiza in jasen čut za težave, ki so pred Evropo."

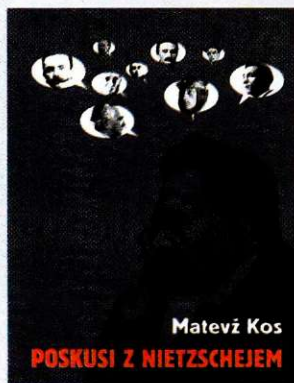
Kdo je Larry Siedentop? Je eden največjih evropskih intelektualcev. Od leta 1973 je profesor politične teorije na oxfordski univerzi. Poglobljeno je preučeval francoski liberalizem 19. stoletja in razlike med ameriškimi in francoskim liberalizmom. Leta 1994 je izdal knjigo o socialni in politični misli Tocquevilla, je sourednik knjige *The Nature of Political Theory* (1983). Knjigi je poglobljeno in aktualno študijo z naslovom *Rokavica, vržena v evropski polis* dodal Igor Senčar.

I. Ž.

Poskusi z Nietzschejem

Poskusi z Nietzschejem s podnaslovom Nietzsche in ničejanstvo v slovenski literaturi je doktorska disertacija Matevža Kosa.

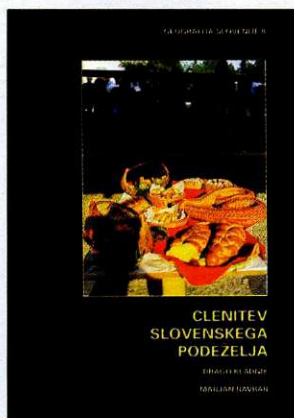
Študijo, izdala jo je Slovenska matica, je razdelil na tri dele. V prvem se je lotil bistvenih točk Nietzschejevega nauka, v drugem filozofovega "kulta" in njegovih vplivov, v tretjem, najobširnejšem, pa obravnava Nietzscheja in slovensko literaturo. Ta del je avtor razdelil na čas od 1890 do 1918 in od 1918 do 1941. Za prvo obdobje Kos ugotavlja, da nemški mislec pri nas še ni imel enakovrednega sogovornika, za drugega pa, da je bil sprejem ničejanstva pri nas, ki nismo mogli nastopiti s pozicije državnega naroda, problematičen, zadregarski, obremenjujoč. Osrednja osebnost te recepcije je bil Josip Vidmar v dvajsetih letih. Avtor je ločil publicistiko in resnejša literarna dela in tako s svojim znanstvenim delom ponuja predvsem komparativistom in ljubiteljem literature pregled in pogled v izvore nekaterih velikih literarnih motivov slovenske literature. Tu se je avtor oprl zlasti na Ivana Cankarja, Otona Župančiča (zbirka *Čaša opojnosti*), na nekatere sopotnike moderne (Ivo Šorli, Fran Albreht, Anton Novčan), na Srečka Kosovela, Antona Podbevška in seveda Vladimira Bartola, čeprav njegov *Alamut* za Kosa ni prav primer, kjer bi literarna ubeseditve ničejanstva zmogla višino naloge. Režim po drugi vojni je pretrgal kontinuiteto in šele od 70. let je Nietzsche spet postal predmet razprav.

Členitev slovenskega podeželja

Knjigo Členitev slovenskega podeželja sta napisala Drago Kladnik in Marjan Ravbar, v zbirki Geografija Slovenije pa jo je izdal Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU.

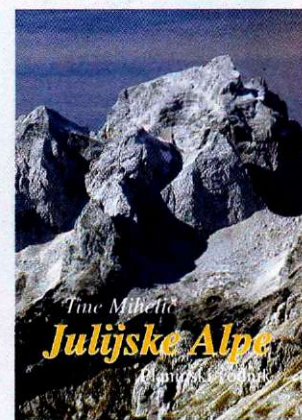
V knjigi so predstavljeni rezultati poskusa celovitega vrednotenja stopnje razvitosti zunajmestnih območij Slovenije. V procesu preobrazbe slovenskega podeželja sta se oblikovali dve območji s povsem specifičnimi razvojnimi problemi. Na eni strani so razmeroma močno urbanizirana ravninska in dolinska območja, na drugi pa periferna omočja, kjer sta čedalje izrazitejša depopulacija in razkroj kulturne krajine. Z razvojem zasebnega drobne gospodarstva in naselitvijo obrti v obmestjih so se na teh še vedno podeželskih območjih začeli uveljavljati procesi suburbanizacije. Za vrednotenje podeželja in njegovo tipološko členitev so izbrani objektivni kriteriji, ki odražajo naravne razmere, glavne značilnosti kmetijstva in temeljne demografske, gospodarske, funkcijske, infrastrukturne in okoljske razmere. Na podlagi delnih sintez sta variantno predstavljeni dve sintetični karti stopnje razvitosti podeželja, ki lahko rabita kot soliden temelj v prizadevanjih za zagotavljanje skladnega regionalnega razvoja. Sodobne razvojne težnje so prikazane v okviru posameznih vsebinskih sklopov, kot so socialne, ekonomske, morfološke in fiziognomske spremembe. Knjiga je bogato ilustrirana s fotografijami, zemljevidi, grafi in preglednicami.

Julijske Alpe

Tine Mihelič je zagotovo eden največjih poznavalcev Julijskih Alp. Planinska zveza Slovenije je izdala že sedmo izdajo njegovega planinskega vodnika po Julijskih Alpah (430 strani), ki je za hribolazce malo sveto pismo.

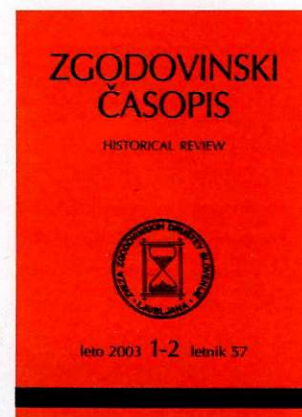
Sedma izdaja (prva je izšla leta 1974) ne pomeni le novega dotisa prejšnjih niti samo aktualiziranja z opisi novih stanj po planinskih poteh, z vsako novo izdajo so se popravljale napake prejšnjih. Nepopolnost in napake pa so pri takšni literaturi, kot so planinski vodniki, neizbežne, saj je bistvo vodnika nizanje podatkov. Kot se za vodnik, ki je namenjen našemu glavnemu gorskemu svetu, spodobi, ima obširen uvodni del, v katerem je avtor predstavil obravnavano gorovje (obseg, razčlenjenost, geološka zgradba, naravna bogastva, vodovje, podnebje in vreme, rastlinski in živalski svet, razgledi in panorame, Triglavski narodni park, promet, prebivalstvo, zgodovina, planinstvo, alpinizem), dal praktične napotke, predloge za ture in navodila za uporabo vodnika. V drugem delu je podrobno opisal doline in naselja, temu pa sledi glavni del z opisi koč, prehodov in vrhov: od Spodnjih Bohinjskih gora, Krnske skupine, Triglavske skupine, Martuljskih gora in Škrlatic, skupine Razorja in Prisanka, skupine Jalovca in Bavškega grintovca, Mangarta in verige Ponc, Kaninskih gora, Muzceva, Stolvega grebena in Matajurja do skupine Viša in Montaža. Takšen planinski vodnik ne pomeni le možnosti natančnega načrtovanja ture, ampak tudi zakladnico podatkov o vsem, kar je vredno videti.

Zgodovinski časopis

Zgodovinski časopis je vodilna revija slovenskih zgodovinarjev oziroma Zveze zgodovinskih društev Slovenije. Na leto izidejo štiri številke.

Zadnji, 57. letnik, je izšel v dveh zvezkih. V prvem (drugega bomo predstavili naslednjič) je objavljenih dvanajst razprav: *Vprašanje regij v naši preteklosti* (Vasilij Melik), *Regionalne razlike v jezikovni podobi prebivalstva slovenskih celinskih mest med 16. in 18. stoletjem* (Boris Golec), *Slovenska država med centralizmom in regionalizmom* (Božo Grafenauer), *Koroško-kranjski odnosi in slovenstvo* (Avgustin Malle), *Prekmurska zavest in slovenstvo* (Darja Kerec), *O razvoju gorjskih deželnih stanov do konca 16. stoletja* (Vojko Pavlin), *Stališča socialne demokracije do vojnega vprašanja pred letom 1914* (Avgust Lešnik), *„Če ne greš volit, pomagaš nasprotniku do zmage!“* (Bojan Balkovec), *Prispevek k kulturni zgodovini Maribora med obema vojnama (likovna umetnost)* (Dragan Potočnik), *Katoliška cerkev in oblast v osemdesetih letih* (Božo Repe), *Neuspeh jugoslovansko-italijanskih diplomatskih pogajanj v letu 1973* (Viljenka Škorjanec), *Nacija i nacionalni identitet: uz porijeklo i integraciju hrvatske nacije* (Petar Korunić). I. Ž.

Najboljši med najboljšimi – režiser trilogije Gospodar prstanov Peter Jackson

Annie Lennox je odpela zmagovalno pesem "Into the West".

Sofia Coppola se je podpisala pod najboljši izvorni scenarij.

Najsrečnejši zvezdi večera – Renee Zellweger in Charlize Theron

Oskarji v prave roke

Največja in najspektakularnejša noč je prav gotovo tista, ko podelijo filmske nagrade oskarje.

To se je zgodilo v noči na ponedeljek. Po pričakovanjih je absolutni zmagovalec film Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev.

Film Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev je na 76. podelitvi nagrad ameriške Akademije filmskih znanosti in umetnosti v Los Angelesu prejel 11 oskarjev oziroma v vseh kategorijah, za katere je bil nominiran. S tem se je pridružil rekordnjema, filmoma Titanic in Ben Hur. Nagrado za najboljši film je prvič v zgodovini prejel fantazijski film. Oskar za najboljšega režiserja je po pričakovanjih pristal v rokah njegovega režiserja Petra Jacksona. Poleg režije in najboljšega filma so njegovi tudi kipci za priredbo scenarija, zvok, izvirno pesem, izvirno glasbo, vizualne efekte, montažo, scenografijo, masko in zvok.

Tako kot pomeni trikilogramski kipec pomembno nagrado in priznanje za dobro odigrano vlogo, pomeni tudi, da tistemu, ki si ga je prislužil, ni treba skrbeti, koliko bo zaslužil v prihodnje, kajti v trenutku mu honorar naraste v milijone ame-

riških zelencev. Na oskarjevih lovorikah bosta prav gotovo živela Charlize Theron, ki je prejela oskarja za glavno žensko vlogo v filmu Pošast, in Sean Penn, ki je bil nagrajen za najboljšo moško vlogo, in sicer v Skrivnostni reki.

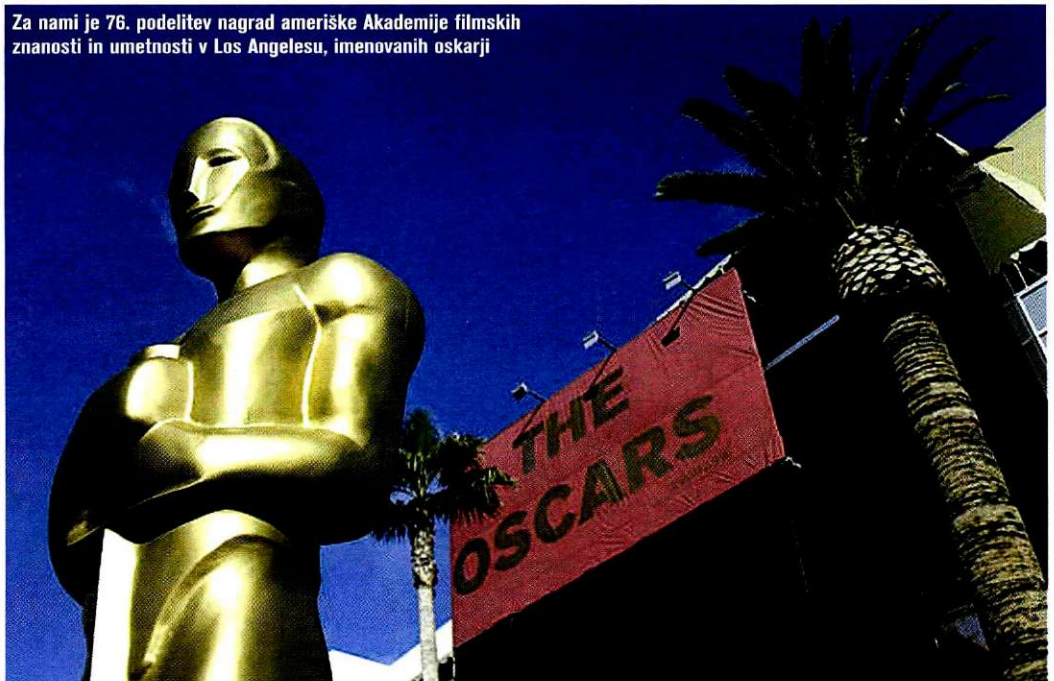
Oskarja za življenjsko delo je letos dobil režiser Blake Edwards, za stransko moško vlogo pa Tim Robbins za portret tragičnega, po krivem obtoženega moralca prijateljeve hčerke v filmu Skrivnostna reka. V

ženski kategoriji je zmagala Renee Zellweger v filmu Hladni vrh, kar ji je po dveh nominacijah v isti kategoriji za vlogo v filmih Dnevnik Bridget Jones in Chicago prvič uspelo. V kategoriji kratkih igranih filmov, kjer je bil nominiran tudi film (A)torzija Beograjčana Stefana Arsenijevića v slovenski produkciji, je zmagal film Dva vojaka Aarona Schneiderja in Andrewa Sacksa, v kategoriji kratkih animiranih filmov pa Harvie Krumpet Adama Elliota. Za najboljši ani-

mirani film je bila razglašena celovečerna risanka o popotovanjih zlate ribice Reševanje malega Nema. Oskarja za montažo zvoka je prejel film Gospodar in bojevnik.

V kategoriji dokumentarnih filmov je zmagal film Errola Morrisa in Michaela Williamsa The Fog of War, ki pripoveduje zgodbo nekdanjega obrambnega ministra ZDA Roberta McNamare o naukih vietnamske vojne. Morris je, ko je sprejel nagrado, izrazil bojazen, da gre

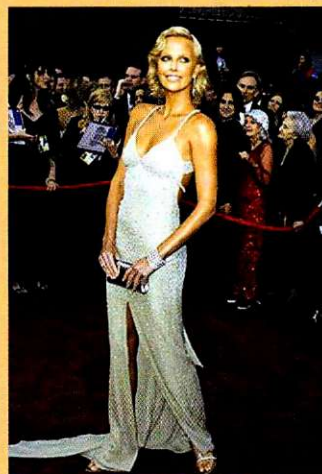
Za nami je 76. podelitev nagrad ameriške Akademije filmskih znanosti in umetnosti v Los Angelesu, imenovanih oskarji

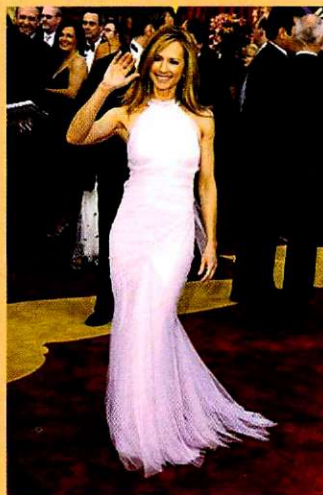
Pogled na rdečo preprogo

Stavni del slavnostne podelitve oskarjev in za nekatere tudi najzanimivejši del je prihod zvezd in njihov sprehod po rdeči preprogi. Pogled, ki se ustavi na lesketajočih se diamantih, razkriva, kdo iz sveta mode se bo vpisal v knjigo najlepših oblačil, ki so kraljevala na podelitvi. Letos smo največkrat občudovali golo kožo in se morali dobro potruditi, da smo našli klasično črnino. Kremasta polt, glamurozne obleke in večni diamanti so bili modna zapoved večera.

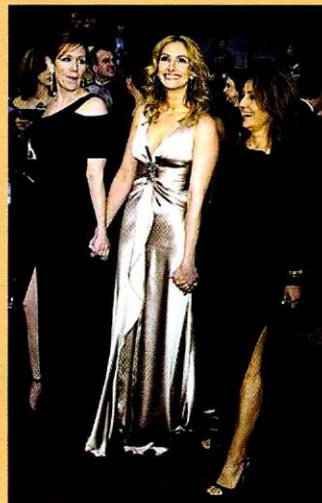
Catherine Zeta Jones: po pričakovanjih Valizanka niti tokrat ni razočarala. V rdeči Versacejevi obleki je bila videti zelo vroča, njeno zapeljivost pa so dodatno poudarili spuščeni lasje.

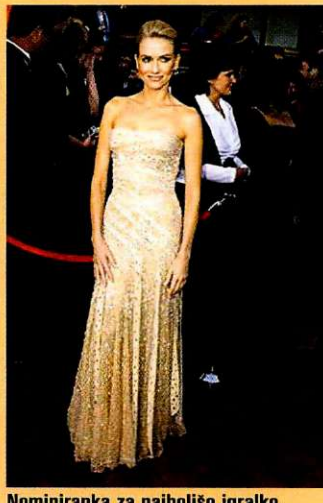
Prelepa nominiranka, danes že oskarjevka Charlize Theron, je od nog do glave sijala v kristalni Guccijevi obleki z velikim hrbtnim izrezom, neopaznim ličilom in pričesko v slogu usodne ženske leta 1930!

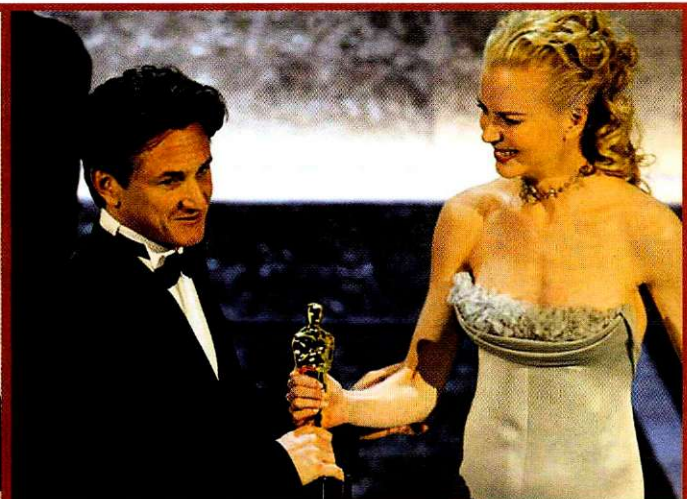
Holly Hunter: nominiranka za najboljšo stransko igralko je blestela v svetli vijolični obleki in nakitu Vere Wang. Obleke so navdihnile 30. leta – odprti hrbet in privlačna vlečka.

Oskarjeva nagrajenka in napovedovalka Julia Roberts se je tudi odločila za naraven videz. Satenasta obleka v barvi šampanjca je delovala zelo mehko in privlačno, piko na i so dali prosto padajoči kodri.

Nominiranka za najboljšo igralko, plavalasa lepota Naomi Watts, je navzoče očarala z do tal segajočo obleko brez naramnic, posuto s srebrnimi in kristalnimi okraski. Diamantni uhani so popolno opravilo le še božansko dopolnili.

Sean Penn je oskarja za najboljšo moško vlogo prejel iz rok oskarjevke Nicole Kidman. Filmsko akademijo je prepričal z vlogo v filmu Skrivnostna reka.

Amerika danes v isto smer kot v času vietnamske vojne, Billy Crystal pa se je pošalil, da ga sedaj zanesljivo čaka davčna revizija. Za najboljši tuji celovečerni film je bil razglašen film Invazija barbarov kanadskega režiserja Denysa Arcanda. Za najboljši kratki dokumentarni film je bila na-

grajena Maryann De Leo za film Chernobyl Heart. Oskarja za najboljši scenarij je prejela Sofia Coppola za film Zgubljeno s prevodom.

Letošnja podelitev zlatih kipcev je znova potekala v vsem svojem blišču in sproščenosti. Spomnimo se, da je v preteklih letih nad podelitvijo visela senca zaradi terorističnih napadov 11. septembra (leta 2002) in vojne z Irakom (leta 2003). A niti letos ni šlo brez grenkega priokusa. Prireditev se namreč prenašali z nekajsekundo zamudo, in sicer zaradi morebitnih protestnih izjav v zvezi s politiko ZDA s strani zmagovalcev in nedavnega škandala Janet Jackson.

Monika Maljevič

Timu Robbinsu je Skrivnostna reka prinesla oskarja za najboljšo stransko moško vlogo.

Oskar za ...

- ... najboljši film: **Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev**
- ... glavno moško vlogo: **Sean Penn (Skrivnostna reka)**
- ... glavno žensko vlogo: **Charlize Theron (Pošast)**
- ... stransko moško vlogo: **Tim Robbins (Skrivnostna reka)**
- ... stransko žensko vlogo: **Renee Zellweger (Hladni vrh)**
- ... režijo: **Peter Jackson (Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev)**
- ... najboljši tuji film: **Invazija barbarov (Kanada)**
- ... izvorni scenarij: **Zgubljeno s prevodom (Sofia Coppola)**
- ... kostumografijo: **Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev**
- ... najboljšo pesem: **Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev ("Into the West")**
- ... življenjsko delo: **Blake Edwards**

Radio Krka
106.6 MHz

Esad Babačić

Kebrovi navijači

Zadnjič sem pisal o tem, da je treba nogometni center premakniti nekam na Štajersko, ker so tam doma prave navijaške strasti. Tokrat moram ugotoviti, da brez štajerskega temperamenta kmalu ne bo šlo niti v smučanju, ki je vendarle doma na Gorenjskem.

Brez treh avtobusov štajerskih navijačev bi bila letošnja Kranjska Gora precej komorna, tako pa smo vendarle slišali nekaj zdravega navijanja, ki smo ga bili doslej bolj vajeni s stadionov in dvoran. Seveda so bile strasti tudi tokrat podkrepjene z dobro kapljico, po kateri smo znani tudi zunaj naših meja. Nasprotniki Kebrovega zakona so enotnejši kot združeni slovenski navijači, kar s pridom izkoriščajo prireditelji naših najzlahtnejših športnih ceremonij. Dobro vino je že pred časom izrinilo dobre rezultate, kar je dokazala tudi nedeljska tekma, da o Planici niti ne govorim. Avstrijski Kulm je baje mali otrok za Planico, ko gre za količino popitega alkohola zunaj prireditvenega prostora. Če špekuliramo naprej, lahko z grozo ugotovimo, da je folklor že davno tega prekrila temeljni namen športnih prireditev.

Neke vrste folklor je tudi delegiranje sodnikov v naši edini hokejski ligi. Založani so z grozo odkrili, da jim usodo krojijo Jeseničani. Žal pa ne hokejisti, ampak sodniki z Jesenic. To niti ne bi bilo tako grozno, če bi na Jesenicah sodili Ljubljancani. A to niti približno ni tako. Pod Mežakljo bojda ne marajo Ljubljancanov, kar je tudi folklor. Zato jim ostanejo domačini. Morda bi tudi tu potrebovali kakšen avtobus sodnikov iz Štajerske, da bi pogasili požar. Sicer pa so hokejisti iz Zaloge upravičeno nervozni, saj jim

zadeve uhajajo iz rok. Potem ko so po prvem delu trdno držali karto za končnico, so se jim Jeseničani nevarno približali. Najstarejši slovenski finale je resno ogrožen, saj bi se prav lahko zgodilo, da bi Jesenice letos ostale doma. Glede na to, da Olimpija letos ne bo dobila okrepitev iz tujine, bi bilo to skorajda tragično.

Ogrožen je tudi večni rokometni derbi med Celjem in Prulami, kar kaže na krizo ljubljanskega rokometista. Nad zadnjim obračunom velikih nasprotnikov so bili razočarani celo zmagovalci, ki se zavedajo, da brez velikega derbija ni zanimive lige.

Mučni se tudi Sašo Filipovski, ki je po uvrstitvi med šestnajst najboljših v Evropi doživel šok v

veda je zdaj na preizkušnji uprava, ki se mora odločiti, ali se bo obnašala, kot se spodobi za velik klub, ali pa se bo prepustila inerciji, kajti to, kar se ta čas dogaja v Tivoliju, je inercija. Kaj naredijo veliki klubi, ko pride do krize, kakršna je sedanja? Zamenjajo trenerja, če ne še koga drugega. Glede na to, da denarja za kakšne konkretnejše nakupe igralcev ni, ostaja samo ena opcija: poskusiti z novim strategom. Olimpija si preprosto ne more privoščiti takšnih porazov, kot sta bila zadnja dva proti Laškemu. Enega še, toda dva zaporedoma v najbolj ključnih trenutkih pač ne. Klub s takšnim ugledom lahko ob koncu sezone ostane brez osvojenega pokala, kar bi bila ve-

Nasprotniki Kebrovega zakona so enotnejši kot združeni slovenski navijači, kar s pridom izkoriščajo prireditelji naših najzlahtnejših športnih ceremonij. Dobro vino je že pred časom izrinilo dobre rezultate, kar je dokazala tudi nedeljska tekma, da o Planici niti ne govorim.

finalu slovenskega pokala. Poraz proti Laškemu bi bil lahko le uvod v trpljenje mladega trenerja, ki se ni ravno priljubil navijačem svojega moštva. Čedalje več je namreč tistih, ki so mnenja, da igra Olimpija preveč mehansko, brez kančka improvizacije, kar se odraža tudi na rezultatih. Igralci očitno ne uživajo v igri, kakršno zahteva mladi strateg. Zadeve vse preveč spominjajo na vladavino Zmaga Sagadina, ki je vendarle razpolagal z večjim številom dobrih igralcev. Se-

lika blamaža. Tudi Evropa ni tako obetavna, kot je videti iz sedanje perspektive. Nekaj porazov v nadaljevanju tekmovanja bi lahko ladjo samo še bolj nagnilo in takrat bi bili domači naslovi zlata vredni. Sagadin je imel glede tega razčiščene zadeve, saj je od svojih igralcev dobil največ, ko je bilo to najpomembnejše. Seveda spet ne bom pozabil poudariti, da je imel Zmago veliko boljše razmere za delo in temu primeren kader, s katerim je bilo lahko vladati na domačem terenu.

Kranjska Gora je bila letos nekoliko manj praznična, kot smo vajeni. Zaskrbljenost na obrazu našega najboljšega smučarja vseh časov Bojana Križaja, ki je nemo opazoval dogajanje na podkorenski strmini, je bila najzgovornejša. Časi, ko smo se veselili stopničk in prvih mest na našem domačem smučišču, so očitno za nami.

Strah za smučarje

Kriza slovenskega športa, ki se čedalje bolj pogloblja, je, kot kaže, zadela tudi naš največji ponos. Alpski smučarji so bili ambasadorji Slovenije in kot takšni so imeli neomejen kredit tako pri publiku kot pri tistih, ki so lobbirali za dobro našega smučanja.

Porazna sezona

Časov, ko so štele zasluge, pa je očitno konec. Nekateri že bijejo plat zvona, saj naj bi bila naša reprezentanca tako rekoč pred

bankrotom. Drugim očitno ustreza status quo, v katerem se nekaterim niti ne godi tako slabo. Širša javnost si je zelo težko na jasnem, kaj se v resnici dogaja z našim smučanjem, saj so informacije od znotraj izjemno skope, če pa že pridejo na dan, so do takšne mere cenzurirane, da se iz njih ne da razbrati prav ničesar. Že nekaj časa poslušamo zgodbe o trdih treningih, ki pa žal ne obrodijo sadov, tu in tam slišimo tudi kakšno na račun premajhne sproščenosti. Kot da bi bi-

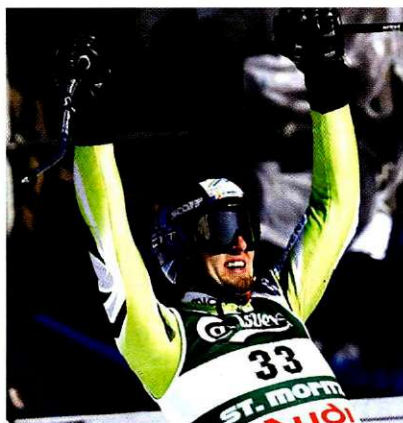
Direktor alpskih reprezentanc Klemen Bergant sicer pravi, da bo do sprememb prišlo, a do kakšnih, še ni povedal.

la sproščenost kriva, da naša reprezentanca ne diha kot eno. Če je bila prejšnja sezona ocenjena kot

slaba, lahko za letošnjo ugotovimo, da je porazna. Edino opravičilo lahko najdemo dejstvu, da je krog tistih, ki lahko posegajo po najvišjih mestih, iz sezone v sezono širši, zato je postal svetovni pokal pravcata ruleta. Napadajo vsi in kakšno posebno "švercanje" ne pride več v poštev. Znotraj takšnega stanja se naši smučarji očitno ne znajdejo najbolje.

Kje je mlada garda?

Pričakovali smo, da bo sčasoma

V letošnji sezoni moška smučarska reprezentanca v veleslalomu ne dosega omembe vrednih izidov. Lani naš najboljši Aleš Gorza ni v formi.

Slovenskih "vražjih deklet" že zdavnaj ni več. Med slovenskimi smučarkami je sposobna dobrega izida samo Tina Maze.

V Kranjski Gori je Drago Grubelnik v slalomu dosegel šesto mesto, Jure Košir pa desetega. Za slovensko moško smučarsko ekipo je bila to najuspešnejša tekma letošnje sezone.

Slovenski smučarski klubi imajo čedalje manj denarja, kar vpliva na smučarski podmladek. Največje finančno breme je tako na starih.

prišel kdo iz mlade garde, toda za zdaj ga še ni na vidiku. Kranjska Gora je bila ena zadnjih priložnosti za popravni izpit, saj je znano, da so naši močno navezani na podkorensko strmino. Grubelnik in Košir sicer nista razočarala, a je bilo to veliko premalo, da bi lahko govorili o vrnitvi. Upoštevati je treba, da gre sezona h koncu in da so najboljši izčrpani, za nameček pa je šlo za več kot domači teren, kar velja predvsem za Jureta. V lanskem finalu smo

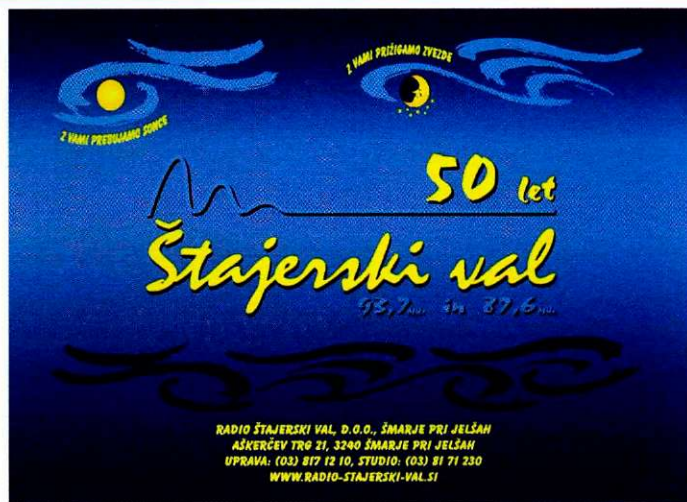
imeli šesterico predstavnikov v treh ženskih in dveh moških disciplinah, čeprav so dejansko kas-

Časi, ko smo Slovenci z velikim navdušenjem in zanimanjem gledali prenose smučarskih tekem, so že zdavnaj minili.

neje nastopili le trije, letos pa imamo v njem poleg Mazejeve le še Draga Grubelnika, ki se je zbudil v samem finišu. Na pragu Sestriera je bil tudi Dragšič, ki je tvegval vse, a ostal brez dobre uvrstitve. Prav lahko bi se torej zgodilo, da bi prvič ostali brez finalista na sklepnem tekmoivanju. Direktor alpskih reprezentanc Klemen Bergant sicer pravi, da bo do sprememb prišlo, a do kakšnih, še ni povedal. Bržčas bo udari-

lo tudi po trenerjih, ki so očitno izgubili stik z bazo. Seveda je težko odkrivati toplo vodo, še posebej če vemo, da gre za izrazito individualen šport, v katerem je kolektivizem že zdavnaj opelel. Vzemimo primer Bodeja Millerja, ki se je iztrgal iz družinskega objema in zablestel v lastni režiji. Tako radikalnih rešitev pri nas seveda ni pričakovati, za začetek pa bi bilo dovolj, če bi se nekateri močno zamislili nad smislom svojega početja. Esad Babičić

RADIO ŠTAJERSKI VAL, D.O.O., ŠMARJE PRI JELŠAH
ASKERČEV TRG 21, 3240 ŠMARJE PRI JELŠAH
UPRAVA: (03) 817 12 10, STUDIO: (03) 81 71 230
WWW.RADIO-SHAJERSKI-VAL.SI

na kratko

FINALE PRED FINALOM

Na sedežu Evropske rokometne zveze (EHF) na Dunaju so pretekli teden izžrebali pare polfinala evropske lige prvakov. Rokometaši Celja Pivovarne Laško pri žrebu niso imeli posebne sreče, saj se bodo v polfinalu pomerili s španskim Ciudad Realom, ki je ta čas ena najboljših ekip na sve-

Bodo Celje še enkrat ustavili v polfinalu?

tu. V njenih vrstah so denimo slovita imena evropskega in svetovnega rokometista, kot so Pajović, Dušebajev, Zaky, Stefansson, Hombrados, Kallman, Dinart, Ortega, Iker Romero.

Real je tekmelec, ki so si ga Celjani zagotovo najmanj želeli, saj je to ekipa z najmočnejšo obrambo

v Evropi in seveda tudi z največjimi zvezdniki v napadu. "Na žreb nismo imeli vpliva. Dobili smo najtežjega nasprotnika, a gremo na zmago. Prej ali slej bi se pomerili z njimi. Upam, da nam bo uspelo zmagati," je po žrebu za tisk dejal predsednik celjskega kluba Tone Turnšek. Kljub temu pa Celjani ne obupujejo in napovedujejo, da bodo na obeh tekmah, tako v Španiji kot na povratni v Celju, igrali na zmago.

BOGATI NOGOMETAŠI – STVAR PRETEKLOSTI?

Španski velikan Real Madrid, večina klubov italijanske Serie A in po zadnjih podatkih tudi nemške Bundeslige imajo čedalje večje finančne težave. Javno je, da se bodo v skladu s tem morali delu bajnih zaslužkov odreči tudi nogometaši. Nemški Bayer Leverkusen je že napovedal, da namerava do leta 2006 prepoloviti dohodke akterjev na igrišču. Pritrujujejo mu tudi pri Werderju, kjer poudarjajo, da so bogata leta nogometa dokončno minila.

Na podoben način razmišlja cela Bundesliga. "Pri novih pogodbah varčujemo na vseh koncih in krajih. Seveda ne moremo vedno ravnati po svojih željah," je za nemški tisk dejal predsednik Hamburger SV Bernd Hoffmann. "Eno je jasno. Pri vsaki pogodbi, ki jo bomo podaljšali ali sklenili na novo, bo manj denarja kot doslej," dodaja menedžer Bayern iz Münchna Uli Höness.

UMRL LEGENDARNI VRATAR MASPOLI

Pretekli teden je v bolnišnici v Montevideu umrl legendarni nekdanji vratar urugvajske nogometne reprezentance, s katerim je Brazilija leta 1950 v Braziliji osvojila naslov prvaka. 86-letni Roque Gaston Maspoli je umrl od starosti. Maspoli je bil eden izmed najboljših vratarjev sveta in eden izmed junakov finalnega srečanja svetovnega prvenstva leta 1950. Urugvajci so na stadionu Maracana 16. julija v Riu de Janeiru pred več kot 200.000 gledalci z 2:1 premagali favorizirane Brazilce.

Roque Gaston Maspoli

V dresu Penarola, s katerim je osvojil sedem naslovov urugvajskega prvaka, je branil od leta 1940 do 1955, kot trener omenjenega kluba pa je skupaj osvojil 54 naslovov, med drugim leta 1966 tako pokal Libertadores kot prestižni medcelinski pokal. Poleg tega je Maspoli še leta 1997 vodil selekcijo Urugvaja na kvalifikacijah za svetovno prvenstvo leta 1998 v Franciji, vendar se ekipi ni uspelo uvrstiti na sklepni turnir.

V nedeljo je bil v CD dan sodobne duhovne glasbe kot uvod v praznovanje 10-letnice Radia Ognjišče.

Kristus, upanje Slovenije

V nedeljo sta bila v Gallusovi dvorani Cankarjevaga doma koncerta sodobne duhovne glasbe Kristus, upanje Slovenije. Nastopili so: Nada in Dečo Žgur s prijatelji, Damijana Golavšek, Sandra Zupanc, Katarina Turinski, Iva Stanič, Marija in Silvo Bukovec, Marjan Bunič, Ivo Špacapan in Patrik Greblo (pevci); Primož Grašič, Aleš Avbelj, Ratko Divjak, Grega Grašič, Blaž Jurjevičič in Martin Žvelc (instrumentalisti). Nastopili so še najstniki iz mladinskih maš Life teen, vokalna skupina Gloria, p. Janez Ferlež, Sašo & Robi in Judita Kavčnik. Prireditev sta povezovala Pavle Ravnohrib in Gregor Čušin. Kot je dejal Franci Trstenjak, direktor programa Radia Ognjišče, ki je koncert organiziral, je med katoličani ta zvrst glasbe že dolga leta dobro sprejeta in se ne prepeva le med svetim bogoslužjem, marveč tudi pri različnih srečanjih za mlade in starejše. V širši slovenski javnosti je duhovna glasba v angleškem ali katerem drugem jeziku razmeroma dobro sprejeta. Spomnimo se, kako številčno obiskani so koncerti New Swing Quarteta in drugih zasedb, ki prepevajo duhovno glasbo. Koncerta sta bila dobro obiskana ter vredna ogleda in poslušanja.

Duran Duran pri vrhu

Skupina Duran Duran bi se morala prvič po desetih letih vrniti v top 10 britanskega seznama albumov. Njihova izdaja albuma z največjimi uspešnicami z naslovom The Greatest Hits se je prejšnji te-

po albumu Celebrity skupine NSync, ki se je v prvem tednu prodal v milijon izvodih. Album Feels Like Home je za sabo povlekel tudi njen prvi album Come Away With Me, ki se je v zadnjih tednih prodal v dodatnih 80 tisoč izvodih, znova pa je na ameriški lestvici Top 20. Norah Jones se je ta teden povzpela tudi na 1. mesto angleške topliste, njen zadnji album pa se je v Angliji prodal že v več kot 250 tisoč kopijah.

“To bi moral storiti že davno!”

“To bi moral storiti že davno,” je dejal Eric Clapton o svojem poklonu človeku, ki ga je v njegovi karieri najbolj navdihnil. To je Robert Johnson, zaradi katerega je sploh vzel kitaro v roke. Tako je nastal album Me and Mr. Johnson, ki bo uradno izšel 23. marca. Clapton je še dejal, da se je zaljubil v Johnsonovo zbirko King of the Delta Blues Singers, takoj ko je leta 1961 izšla; večina pesmi na albumu Me and Mr. Johnson je iz tega albuma. “Johnsonov slog je tako zapleten, da sta ponavadi potrebna

dva, da lahko kopirata njegov zvok,” je rekel Clapton. “Vedno sem čutil, da moram njegovo glasbo predstaviti tudi drugim glasbenikom.”

Ericov najljubši izdelek je Kindhearted Woman Blues. “Tako nežen je,” je dejal o izvirniku. “Blind Willie Johnson, Charley Patton in Son House so fantje, ki so proizvajali trde zvoke. Robert Johnson pa ni mogel skriti svoje ranljivosti.”

Na MTV nič več Toxic

Nov videospot za skladbo Toxic Britney Spears se bo lahko v Ameriki odslej vrtel le ponoči. Odločitev je predvsem posledica spora zaradi dogodka na Superbowlu, zaradi katerega si želijo zmanjšati vse (morebitne) čutne vplive na gledalce. Odločitev je sledila po nesrečnem odkritju desne dojke Janet Jackson, ki jo je razkril Justin Timberlake med nastopom na športnem dogodku leta za Američane, ki je znan tudi kot najbolj gledani program v letu.

Toxic je video, v katerem Britney igra razposajeno igro v toaleti letala, medtem ko ima oblečeno obleko, skozi katero se vse vidi. Gre za enega od šestih videov, ki se ne bodo smeli vrteti podnevi (med drugimi še Blink 182 in Maroon 5 pa Incubus za najnovejši single Megalomaniac, v katerem se pojavlja Adolf Hitler z angleškimi krili in preleta množico), ampak šele pozno zvečer, vse to zaradi približno 200.000 pritožb zaradi dogodka na Superbowlu. Kitarist Mike Einzigersai komentira: “Ironično je, da MTV zaradi incidenta, kjer je nekdo prvič v javnosti pokazal prsi, ne bo vrtel nekaterih videov. Naš pevec ima prav v

prepovedanem videu prvič v naši zgodovini ves čas na sebi majico.”

Ana Gabriel znova na sceni

Ena najboljših mehiških pevk Ana Gabriel se vrača na slovenski trg z novim albumom in tako nadaljuje svojo 29-letno kariero. Pri nas je po-

stala priljubljena s svojim albumom Joyas De Dos Siglos iz leta 1995. Preteklo leto je bil tudi na naših radijskih postajah pogostokrat predvajan njen veliki hit Obsesion z njenega zadnjega albuma, ki pa je veliko bolj dinamičen, kot smo navajeni pri večini mehiških izvajalcev. Z novim albumom Dulce Y Salado se z malo hitrejšimi ritmi spet vrača h koreninam svojega uspeha, saj je precej podoben albumoma Joyas De Dos Siglos in Ayer Y Hoy. Gre za zanjo tako značilno čutno prepevanje, izražanje globokih čustev skozi tipične zvoke mehiške glasbe.

Justina Hawkins navdihuje Geri Halliwell

Justin Hawkins pravi, da bo na svojem naslednjem nastupu oblečen v t. i. catsuit (seksi obleko) z vzorcem britanske zastave. Pevec zasedbe The Darkness je še dejal, da ga je za to navdihnila Geri Halliwell, ki je obleko nosila na nekem nastupu Sipce Girls leta 1997. Justin, čigar

den začela prodajati zelo dobro, in to zaradi posebne nagrade, ki so jo prejeli na podelitvi britanskih nagrad. Skupine Duran Duran ni med top 10 že od albuma The Wedding Album iz leta 1993, ko se je na seznamu pojavljala njihova velika uspešnica Ordinary World.

Norah Jones na vrhu

Album Norah Jones Feels Like Home je postal v Ameriki prvi album

skupina vodi v nominacijah za dobitnike letošnjih britanskih nagrad (štirikrat so nominirani), je rekel: "Očitno smo najhitreje vzpenjajoča se britanska skupina v ZDA po Spice Girls. Mogoče bo Garijina obleka povedala, od kod inspiracija. Moja garderoba za na oder letos doživlja veliko preobratov. Tokrat, s seksi obleko Geri, bom naredil zares veliko in grobo spremembo."

Justin Timberlake na velikem platnu

Znano je, da bo Justin v prihodnosti predstavil svoj prvi film na velikih platnih. Superpopzvezdnik bo nastopil v kriminalni drami Edison. Igral bo mladega novinarja, ki je za petami podkupljivim policistom. Timberlake, ki je pretekli konec tedna osvojil nekaj grammyjev, bo s snemanjem začel konec februarja v Kanadi. Film predvidoma ne bo na ogled pred letom 2005. Justin se je menda odločal med kar nekaj scenariji, na koncu pa se je odločil za omenjenega. V igralski zasedbi je tudi LL Cool J.

Utrujena Cher

Ameriška pevka in igralka Cher se je odločila, da ne bo več pela na turnejah. Njeni oboževalci imate maja letos zadnjo priložnost, da vidite 57-letno pevko v akciji na njenih koncertih v Veliki Britaniji in na Irskem (zadnjih sedem koncertov z njene poslovilne turnee bo v Dublinu, Belfastu, Glasgowu, Birminghamu, Manchesteru, Sheffieldu in Londonu). Glasbenica je pojasnila, da je prestara, da bi bila venomer na poti in vsakokrat v drugem hotelu. Utrudilo jo je življenje na turnejah.

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

KNJIGA IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE JE ENA NAJBOLJ ISKANIH KNJIG.

Razkriva podrobnosti slovenskih komunističnih tajnih služb vključno z imeni njenih članov. Zajema obdobje od zametkov ustanavljanja teh služb leta 1941, obdobje revolucije in druge svetovne vojne in obdobje poveljnih pobojev. Konča se z letom 1950.

ZA KNJIGO, KI OBSEGA 520 STRANI, BOSTE ODŠTELI 5.000 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTINA).

Knjigo lahko naročite na številki 01-434-54-63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net

horoskop

Ribi (19. februar – 20. marec)

Morali boste poskrbeti za domače, ki ste jih malce zanemarili. Morda boste z njihove strani doživeli kakšen pritisk in zdelo se vam bo, da ste za vse čisto sami. Če je vaše delo povezano z reklamno industrijo ali mediji, vas čaka vznemirljiv teden.

Oven (21. marec – 20. april)

Pazljivo opazujte dogajanje v svoji okolici pa tudi svoje notranje odzive. Nekoliko boste nemirni in živčni, če si še niste uredili vsega v zvezi s financami in davki. Veliko poudarka boste dajali družabnosti in se pri tem imeli odlično.

Bik (21. april – 21. maj)

V smeh vas bo spravila že vsaka malenkost in prav navdušeni boste nad vsakovrstnimi vragolijami. Saj je prav, da se zabavate, če le pri tem koga ne užalite. Zaposlite se s službo – prav tam potrebujete veliko navdušenja. Uspeh ne bi izostal.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Vaši zmenki bodo ta teden prav fantastični! Prijatelji vas bodo spraševali, kako vam vendar uspeva urediti situacijo tako, da je volk vedno sit in koza vedno cela. Prijetno vam bo, ker se boste lahko sončili v morju pogledov, in prav je tako!

Rak (22. junij – 21. julij)

Polno luno imate v svojem znamenju, zato ste veliko bolj odprti pa tudi ranljivi kot sicer. Po podporo vam ne bo treba daleč. Morda se vam bo ponudila nova priložnost za delo. Do tedaj pa se zadovoljno posvečajte drugim radostim in se ne grenite.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Morali boste misliti na svoje zdravje prav zato, ker so nastopili hladnejši dnevi. V službi vas bo čakalo neprijetno presenečenje, vendar vseeno ne obupajte. Dovolj ste domiselni, da se boste izvlekli. Če imate otroke, se boste z njimi imeli čudovito.

Devica (22. avgust – 21. september)

Imate več kot dovolj časa za načrtovanje in organiziranje. Vendar pazite, če niste povsem prepričani o ljudeh, ki so okoli vas, se raje ne spuščajte v kakšen tvegan posel. Posebej ne zaupajte opravljevcem. Konec tedna bo nekoliko težak.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Bodite oprezní in dobro glejte, kaj se godi okoli vas in kaj o vas govori. Tudi če se vam zdi, da je vse v najlepšem redu, raje ostanite na trdnih tleh in delajte vse tisto, kar je potrebno. Pri napornem delu ne obupajte – dober konec je na vidiku.

Škorpiljon (23. oktober – 21. november)

Počasi nehaite godrnjati in poglejte življenje s svetlejši plati, posebej ker je zunaj tako lepo belo od snega. Ste morda pomislili, da bi si privoščili smučarski konec tedna? Če imate postoriti kaj nujnega, naredite to zdaj in hitro, potem se zabavajte.

Strelec (22. november – 20. december)

Vaše ljubezensko življenje se vam bo zdelo podobno detektivki, strahovi, ki so se vas začeli lotevati pred kratkim, se stopnjujejo in iskali boste dokaze za potrditev svojih teorij. Malo bolj se sprostite in dajte času čas. Vse bo še v redu.

Kozorog (21. december – 19. januar)

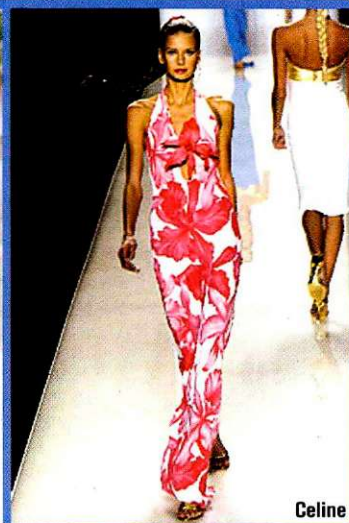
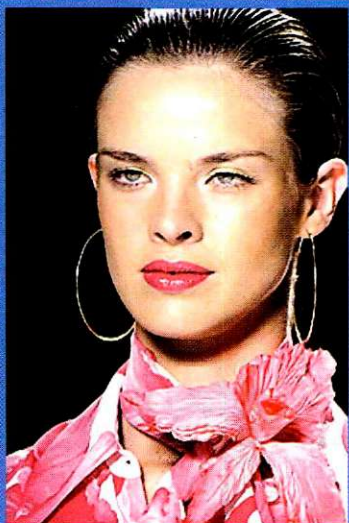
Sonce in Merkur sta še naprej v vašem znamenju, zato izkoristite ugodno stanje in naredite čim več zase. Imeli boste velike skušnjave, da bi se vtaknili v neko tujo zadevo, toda bolj bo, da se zadržite, sicer si lahko nakopljete preveliko zamero.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Beli dnevi, ki jih je naredil zapadli sneg, vam prinašajo dobro voljo in svetel pogled v prihodnost. Z domačimi se te dni čudovito razumete in prijetno vam bo prihajati vsak večer domov. Navdušilo vas je, da lahko prihranite kakšen del plače.

Po vladavini agresivne erotike bo prihajajoča modna sezona za pomlad in poletje 2004 v znaku nostalgije, optimizma, uživaštva osemdesetih in najbolj od vsega – nežne ženskosti.

Celine

Šarm nove ženskosti

Posejano z rožicami

Cvetlični vzorci letošnje toplejše oblačilne sezone včasih spominjajo na rajski vrt, včasih so komajda vidni. Ne glede na to je cvetje prevladujoč vzorec sezone, ki se ga uporablja na najrazličnejše načine: sije v različnih barvah ali je dvobarven in se kombinira z drugimi vzorci, še posebej s črtastimi.

Svetleče se zlato

Modni oblikovalci se že nekaj sezon ne odrekajo tkaninam kovinskega leska. Na vrsto je tokrat prišlo 24-karatno zlato. Iz svetlikaajočih se tkanin izdelujejo klasične jakne, mikrotople in vroče hlačke pa tudi večerne toalete in celo ko-

palne kostime. Pozorne moramo biti pri izbiri pudra, saj se zlata ujame le z belo ali nežno barvo pudra.

Iz moške omare

Že davno smo iz omare izbrskale njihova oblačila in jih prilago-

dile sebi. V prihajajoči sezoni bomo še posebej oboževale smoking, ravne hlače s spuščanim pasom in kos oblačila, brez katerega ne gre – belo srajco v vseh mogočih različicah. Namesto kravate (modna je v sezoni jesen/zima) bomo svoje suknjice dopolnjevale z velikimi rožami – broskami ali pa z okoli vratu zavezanimi prosojnimi šali.

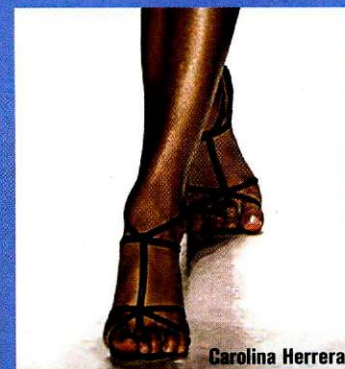
Prada

Viktor&Rolf

Detalji

Domisljija modnih oblikovalcev se je najbolj poigrala prav z modnimi dodatki in detajli. Ženska, ki želi biti modna, bo tako mo-

Carolina Herrera

Puder na tkaninah

Valentino

Bež je brez dvoma zamenjala barva pudra. Velika vrnitev te navtralne in sveže barve v vseh odtenkih od umazano bele do roza. V teh barvah najdemo vse od balonarjev do spomladanskih jaken prek kril in majic z dolgimi rokavi do večernih toalet. Ženski polti dajejo poseben sijaj, telesnim linijam pa zeleno mehko.

Barve sezone

- vsi odtenki barve pudra
- črna, sama ali v kombinaciji z belo
- bela
- srednje siva
- barve tropskega sadja

Donna Karan

rala v svoji garderobi imeti čevlje s paščki in visokimi petami, polčevlje ali čevlje, katerih oblika spominja na teniske, in torbe s cvetličnimi vzorci. Cvetje bo lahko le kot del pozitivne enobarvnosti ali pa bo z njim posuta vsa tkanina. Dolge šale iz voala bomo zavezale v razkošne pentlje okoli vratu, saj so še posebej zaželen modni dodatek.

Monika Maljević

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU

GENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH

POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	ITALIJANSKA NOVINARKA FALLACIJEVA	OBLIKA ŽENSKEGA IMENA ALBINA	SEDMA GRŠKA ČRKA	IZRAŽANJE NEZADOLJSTVA	SLOVENSKA IGRALKA (BERNARDA)
KRAJ PRI MENČSU						
VNETJE KOŽE						
PLANOTA MED DALMACIJO IN BOSNO						
IGNAC (KRAJŠE)				GRGA NOVAK	MESTO NA HRVASKEM	
SUMERSKA BOGINJA						DEMOKRACIJA
SLOVENSKI DRAMATIK						

DEMOKRACIJA	DRAG KAMEN	PREKAJEN SVINJSKI VRAT	PREPROST PLUG	OVČJI SAMĚC	IGRALEC IN REŽISER HOWARD	OKRASNA CVETLICA	NAPOVE-DOVALKA BAŠEVA		ONDREJ NEPELA		ELTON JOHN
RIMSKA BOGINJA JUTRANJE ZARJE						VATROSLAV OBLAK		INJE			
SLOVENSKI PESNIK (MARKO)						POLITIK KOSIGIN		DRŽAVNA BLAGAJNA			
KNJIŽEVNIK VODNIK								TERMIN		FRANCOSKA FILMSKA IGRALKA (JANE)	JANEZ ERZEN
EGIPČANSKI BOG SONCA					VZDEVEK IGRALCA RADKA POLIČA			POKRAJINA V VIETNAMU			MUHI PODOBNA ŽUZELKA
KEMIJSKI ZNAK ZA MOLIBDEN			MESTO V ŠPANJI (IZ ČRK RUSE)	NADZORNIK POSLOPI V STAREM RIMU	STARO-ZIDOVSKI KRALJ			ROBERT OWEN	ANTON OCVRK	POLITIK GLIGOROV	
DVE REKI V FRANCJI (IZ ČRK VERA)					BIVŠI JAPONSKI ROKOBOREC (MASAKI)	POGOST VEZNIK TISOČINKA JENA		ŽELEZOV OKSID	BRIGA	UGANDSKI DIKTATOR AMIN	
AVSTRIJSKI SLIKAR (WILHELM AUGUST)							OCENA				
DRUGO IME ZA ESKIME							SORTA JABOLK				
DEL STOLA ZA NASLANJANJE							RAZLOG, SMISEL, RAZUM				DEMOKRACIJA

rešitev prejšnje križanke

UDINE, RENATA, ADAMOV, RN, EST, KAAN, AGRIPA, ASKARIDA, OSLAR, SLADOLED, RENTA, KARABIN, DANIEL, EVA, ERATO, EK, TOVOR, RISA, TN, SANTI, STARINA, OPNA, MAKARONAR, ČEK, NARAV, ŽELO, IVE, OMARA, ASAD

nagrajenci 8. številke

1. nagrada: FRANCKA TROBEVŠEK,
Zikova 44, 1241 Kamnik

2. nagrada: KATARINA KLINE,
Rimska cesta 98, 3311 Šempeter v Savinjski dolini

3. nagrada: SLAVKO ČEH,
Trnje 79, 9232 Črešnovci

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

1. nagrada: bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

2. nagrada: bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

3. nagrada: bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 11. 3. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **1. 3. 1565** so Španci ustanovili nekdanje glavno mesto Brazilije Rio de Janeiro.
- **1. 3. 1810** se je rodil poljski skladatelj Frédéric Chopin, mojster romantične, narodno občutene klavirske glasbe
- **1. 3. 1954** so Američani na tihomorskem atolu Bikini preskusili prvo vodikovo bombo. Bila je približno 500-krat močnejša od atomske bombe, ki je leta 1945 porušila Hirošimo.
- **2. 3. 1824** se je rodil Bedrich Smetana, utemeljitelj sodobne češke glasbene šole (Prodana nevesta, simfonična pesnitev Moja domovina).
- **2. 3. 1900** se je rodil ameriški skladatelj nemškega rodu Kurt Weill, ki je znan predvsem po Beraški operi (tudi Opera za tri groše), ki jo je napisal na besedilo Bertolta Brechta.
- **3. 3. 1847** se je rodil škotski izumitelj telefona Alexander Graham Bell. Prvi uspešen telefon je sestavil leta 1876.
- **4. 3. 1844** se je na Muljavi rodil pisatelj Josip Jurčič, avtor prvega slovenskega romana Deseti brat.
- **4. 3. 1844** se je v Slovenski Bistrici rodil slovenski politik in gospodarstvenik Josip Sremec. Na njegovo pobudo so leta 1897 v Celju zgradili Narodni dom.
- **4. 3. 1879** se je v Ljubljani rodil slovenski pesnik Josip Murn Aleksandrov.
- **4. 3. 1947** sta Francija in Velika Britanija podpisali zvezo proti oživitvi nemške agresivne politike. Praktično je s tem začel nastajati obrambni pakt NATO v sedanji obliki.
- **4. 3. 1962** je bil slovesno umeščen prvi ljubljanski nadškof Anton Vovk.
- **5. 3. 1946** je britanski ministrski predsednik Winston Churchill prvič uporabil oznako "železna zavesa", ko je dejal: "Hudo zaskrbljen opažam, da se je železna zavesa spustila od Ščecina na Baltiko do Trsta na Jadranskem morju." Očitno ni vedel, da občudovalci komunizma na Slovenskem ne bodo priznavali "do Trsta".
- **6. 3. 1475** se je rodil veliki umetnik visoke renesanse kipar, slikar, arhitekt in pesnik Michelangelo Buonarroti.
- **6. 3. 1836** se je v Podsmreki pri Velikih Laščah rodil slovenski pesnik in pisatelj Josip Stritar.
- **6. 3. 1909** se je rodil poljski pesnik, aforist in satirik judovskega rodu Stainslaw Jerzy Lec. Rekel je: "Ne pozabimo: hudič je v peklu pozitivni lik."
- **7. 3. 1850** se je rodil filozof in politik, utemeljitelj češkoslovaške republike in njen prvi predsednik Tomáš Masaryk.
- **7. 3. 1875** se je rodil francoski skladatelj Maurice Ravel.

Maše v slovenščini

Prve maše v slovenščini je napisal skladatelj in organist Gregor Rihar, ki se je rodil **1. marca 1796** v Polhovem Gradcu. V slovensko cerkveno glasbo je prvi uvedel večglasje.

Riharjev oče je bil izdelovalec glasbil in glasbeni samouk. Mlademu Gregorju je dal prvi pouk iz glasbe jezuit Robert, ki je omogočil, da je postal Gregor s 13 leti organist v domačem kraju. Leta 1829 je bil posvečen v duhovnika in postal kaplan ter vikar v Ljubljani, kjer je ostal do smrti.

Postal je ne le slovit pevovodja in mojster v improviziranju, ampak tudi orgelski strokovnjak in svetovalec pri nakupu zvonov. Tedaj so za glasbo v cerkvah skrbeli organisti samo-uki ali pa je bilo pri mašah samo ljudsko petje. Kjer niso imeli orgel, so petje spremljali godci.

V času, ko je bilo v slovenskih cerkvah v navadi samo ljudsko petje, je Rihar v slovensko cerkveno glasbo uvedel umetno štiriglasje. Čeprav je bil predvsem cerkveni skladatelj, je zlagal tudi posvetne pesmi. Leta 1853 je izdal Venec štiriglasnih pesmi, po smrti leta 1866 pa je izšla še njegova zbirka Narodni napev.

Pokorno javljam

"Pokorno Javljam, gospod nadporočnik, ime mi je Švejka." S temi besedami je Jaroslav Hašek **1. marca 1921** v praških gostilnah predstavil dobrega vojaka Švejka.

Tri leta po koncu prve svetovne vojne je cesar že zdavnaj odstopil, monarhija pa razpadla. Čehi so uživali v češkoslovaški republiki. Bohemi so se spet zbirali po kavarnah. Človek, ki je poosebljal to ozračje, je bil takrat 35-letni Jaroslav Hašek. V tretjem letu miru je ustvaril literarno osebnost, skozi katero se je še enkrat na naivno zabaven način odvrtna celotna vojna.

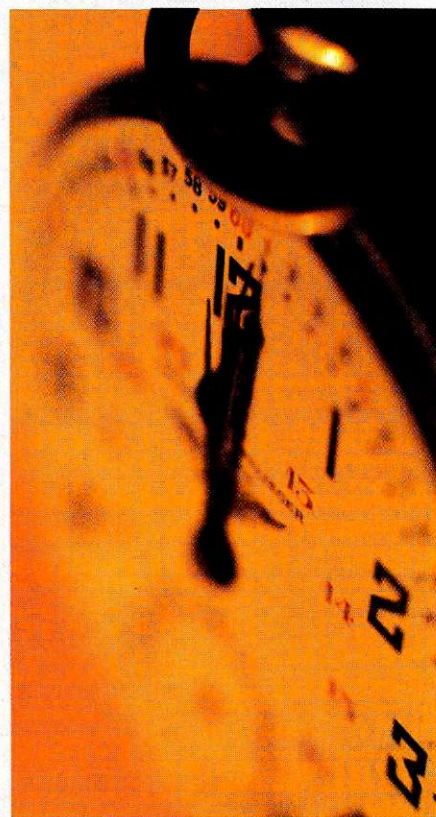
S tremi prijatelji je ustanovil družbo, ki je nadaljevanja romana o dobrem vojaku Švejku izdajala v obliki zvezkov in jih prodajala po praških pivnicah. Hašek je rokopolis, ki ga je narekoval za mizo v svoji priljubljeni pivnici v Lipnicah, dobavljal le po straneh. Prepričan je bil, da se lahko Čehi za svojo državo zahvalijo srbskim separatistom, ki so poleti 1914 v Sarajevu ubili prestolonaslednika Franca Jožefa. Zato Švejka ni zapadel v splošno žalovanje, ampak je neprizadeto komentiral: "Glej no, glej, gospa Müllerjeva, v avtomobilu, pravite! Hm, takle gospod si to lahko privoščiti in niti ne pomisli, da se utegne taka voznica z avtomobilom nesrečno končati. In v Sarajevu povrh, to je v Bosni, gospa Müllerjeva. ... Ta naš vojvoda je

torej že stopil pred večnega sodnika. Ali se je dolgo mučil?" Švejka je naredil nesmrtnega njegov dvoumni humor, ki izraža tragične in komične občutke. Hašek ni dočakal mednarodnega uspeha svojega junaka.

SZDL danes

Po dolgotrajnih razpravah na RK SZDL so **3. marca 1970** sprejeli dokument "SZDL danes". Prvotna zasnova, ki so jo pripravili nekateri profesorji s fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo, je izhajala iz politične presoje, da se mora SZDL vrniti k zasnovi OF, da mora imeti nacionalni značaj in da mora biti politično avtonomna ter dovoljevati soočenje interesov različnih političnih skupin.

Seveda je partijski politični vrh (zlasti Edvard Kardelj) dovolil le kozmetično oblikovanje namišljene demokratizacije. Za navedene spremembe se je odločil ob bojaz-

ni zaradi praške pomladi na Češkoslovaškem. Po posredovanju sil varšavskega pakta na Češkoslovaškem se je tudi formalno vse vrnilo na stare tirnice. SZDL je (p)ostala samo ena od združb, ki so jo vodili partijski izvoljenci. Odnos do demokratičnih procesov se je tudi v Jugoslaviji znova zostril in v končni različici dokumenta od predlaganih sprememb ni ostalo skoraj nič.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

interese. Stvari so šle še dlje. Po izjavah stečajnega upravitelja je namreč denar v Sicuri potonil prek obvodnih podjetij, ki so šla v stečaj, in kljub pravočasnim ovadbam varčevalcev so bile baze računalniških podatkov uničene, krivci za to početje pa se že leta prosto gibljejo naokoli. In v teh okoliščinah si visok predstavnik BS (Mitja Gaspari, TV Slovenija, 23. 2. 2004) še vedno cinično dovoli kazati s prstom na

varčevalce kot glavne krivce te tragedije. Dvakrat prevarani varčevalci, s strani lastnikov HKS in države, so se po brezuspešnem trkanju na vrata slovenskih oblasti obrnili na evropske organe. Dne 3. 11. 2003 je iz Prodijevega kabineta prišlo nedvoumno sporočilo, ki odločno demantira predstavnike BS, saj poziva varčevalce, naj poskušajo rešiti problem najprej "prek pristojnih slovenskih oblasti, ki so prve odgovorne za zagotovitev korektnega izvajanja zakonov o bančnem nadzoru in zavarovanju varčevalcev". Z vstopom Slovenije v EZ bodo ti primeri prišli pod strogo evropsko zakonodajo in bodo o njih odločale tudi evropske finančne oblasti. In ko so se varčevalci, ki jim je bila kratena pravica do varnosti prihrankov, obrnili tudi na slovenskega varuha človekovih pravic, jim je ta 19. 12. 2002 prepisal odgovor BS, ki jo seveda razrešuje sleherne krivde. S tem si je pilatsko umil roke in se, verjetno zadovoljen s svojim delom, zvalil v dobro plačan fotelj. Evropski ombudsman pa je 9. 10. 2003 sporočil, da je pritožbo dobil in določil osebo, ki se bo poglobila v sporni primer.

Poziv Drnovšku

Spoštovani gospod predsednik!

Kot vam je znano, je zlom nekaterih hranilno-kreditnih služb (HKS) potegnil v svoj vrtinec na tisoče varčevalcev. V Sicuri so npr. med njimi tudi kritični primeri mater samohranilk in takih z invalidnimi otroki pa tudi ljudje, ki so varčevali za starost, zdravljenje, študij otrok, reševanje stanovanjskih stisk ipd. Pri mnogih se je izguba skoraj vseh prihrankov končala tragično (živčni zlomi, infarkti idr.).

Banka Slovenije (BS) je z zakoni iz obdobja 1990—1991 prevzela nase odgovornost za zavarovanje hranilnih vlog tudi v HKS, vendar tega ni zagotovila polno desetletje. Z zakonom o bančništvu iz leta 1999 pa je bil ta nered proti vsaki zdravi pameti podaljšan za novih pet let, ne da bi BS javno in učinkovito opozorila nič hudega sluteče varčevalce v spornih HKS na strahotna tveganja, ki so jim bili izpostavljeni. S tem jih je prepustila na milost in nemilost brezvestnim manipulatorjem, zaradi česar je država sokriva za njihovo tragedijo. Glede na to, da je bila npr. Sicura ena od izpeljank propadlega postojanskega Optimizma, katerega lastniki so bili člani oz. simpatizerji vladajoče LDS, obstaja utemeljen sum, da je BS tako dolgo tolerirala neurejeno poslovanje HKS na pritisk teh lobijev in s tem varovala njihove

Spoštovani g. predsednik, prosim vas, da uporabite ves svoj vpliv, da se v naši državi ustavi brezpravje,

kaznuje kriminal, zaostri odgovornost oblasti za njeno početje in predvsem vzame pod okrilje žrtve prevar, v našem primeru varčevalce. S tem bomo hkrati rešili ugled države, ki je z razkazovanjem te bede pred očmi Evrope vsak dan bolj klavrn.

Milan Gregorič, Koper

Parlament v Celju?

Ponudba celjskega župana, da za DZ zgradi parlamentarno palačo, ne pomeni le možnosti decentralizacije Slovenije, ampak ima lahko še nekaj drugih posledic. Namesto na mošeje na močvirnih tleh Ljubljane ima Celje priložnost, da parlament postavi na kosteh druge svetovne vojne in revolucije. V Ljubljani stoji parlament pred spomeniki revolucije in revolucionarjev, v Celju pa bi stal na rezultatih ljubljanskih voditeljev in štajerskih izvajalcev. Bližnji teharski spomenik po vojni pobitih bi v interesu sprave imenovali pomnik vojne. Nikoli preštetih skeleti bi končno v miru počivali pod svetiščem parlamentarne demokracije. V neposredni bližini bi imeli igrišče za golf, kar je velika prednost pred Ljubljano, ki se duši v pločevini. Zadovoljni bi bili tudi Ljubljančani, saj bi v središču mesta lahko prirejali mitinge revolucije.

Knežje Celje ima prednost tudi zaradi bogate tradicije vladanja in še posebej glede simbolnega opozorila današnjim politikom, da je zadnji veliki

Celjan Ulrik II. življenje izgubil v nekdanji prestolnici. Zaradi vstopa Slovenije v EU in Nato je priporočljivo, da bo zakonodajna oblast bliže Balkanu. S tem se bo vzpostavilo ravnotežje kot nekoč v zlatih časih neuvrčenosti.

Veliko bodo pridobili tudi kmetje. Župan stranke, ki ob-

vladuje kmetijsko ministrstvo, bo lahko izposloval, da v nekdanjo prestolnico federacije poleg atašeja za kmetijstvo pošljejo še atašeja za mostogradnjo med savsko in savinjsko prestolnico. S tem bi morda preprečili kakšen nov atentat na predstavnike srednjeevropske kulture. Nove priložnosti bodo dobili tudi mediji.

Večina se bo verjetno preselila v Celje, da bodo bližje savskim prestolnicam.

Že sedaj dobimo državljani Slovenije iz Beograda in Zagreba več informacij kot iz vseh prestolnic EU skupaj. Parlament v Celju bo imel tudi priložnost, da reši vprašanje državnih simbolov. Prevzame lahko grb in zastavo grofov Celjskih. Če pa potomci revolucionarjev menijo, da so ti simboli preveč fevdalni, imajo priložnost, da v grb vnesejo še okostnjaka. Namesto zlatih judovskih zvezd vzamejo rdeče peterokrake in tako bo lahko borčevski šef poljubljal kar državne simbole. V novem parlamentu pa naj odločijo, ali bo v grbu okostje celjskega grofa ali okostje ostankov pod temelji parlamenta. Za nekatere bo tudi vprašanje sprave rešeno. To velja predvsem za tiste, ki se pustijo zavajati vplivnim borcem. Drugi, ki bi si radi iz zopovedjo olajšali breme, pa tudi potomci žrtev ne bodo mogli sprejeti parlamenta kot svojega spomenika. Parlament na kosteh, smeteh in industrijskih odpadkih pa bodo verjetno sprejeli kmetje, saj bo neuporabna zemlja dobila uporabno funkcijo. Dom parlamentarne demokracije bo na svetem kraju in ob naslednjem sporazumu med Slovenijo in RKC bodo lahko potomci starih sil prek mostov kmečkega lobija dosegli uradno posvetitev kraja, kjer je revolucija dosegla enega svojih vrhuncev. Delitev Slovencev bo zagotovljena tudi v prihodnje.

Ernest Pušnik, Hrušica

Izbrisani? Ne, prebrisani!

Če je zadeva s t. i. izbrisanimi po eni strani pravno čedalje bolj zaple-

» tena, je po drugi moralno čedalje bolj jasna: izbrisanih (skoraj) ni. Očitno gre le za to, da poskuša vladajoča koalicija (LDS + ZLSD), ki ji zadnje čase ne kaže najbolje, pred volitvami na hitro "pridelati" nove volilce. Te naj bi ustvarili s podeljevanjem državljanstva tistim ljudem, ki ga leta 1992 niso hoteli pridobiti.

Večina le-teh je leta 1991 nasprotovala osamosvojitvi Slovenije, marsikdo med njimi se je celo bojeval proti njej, veliko pa jih je takrat odšlo za dalj časa. Šele ko so uvideli, da se v drugih republikah nekdanje SFRJ živi zelo slabo, so se vrnili in začeli zahtevati slovensko državljanstvo pa še odškodnine za obdobje po letu 1992, ko so v Sloveniji tudi formalno, ne samo dejansko postali tujci.

Pri tem so se oprli na odločbo ustavnega sodišča, ki je posegla celo v ustavno ureditev Slovenije in je že zato precej sporna. Vladajoči koaliciji je zadeva prišla kot naročena. Sprenevedavo noče vedeti, da večina t. i. izbrisanih (menda 18.305) iz spekulativnih razlogov v predpisanem zakonskem roku ni hotela vložiti zahteve za pridobitev slovenskega državljanstva. Prav tako vladajoča koalicija noče priznati, da si mora svoj status urejati vsak sam. Že od nekdanj velja kot temelj pravnega reda, da nepoznavanje zakonov škoduje. Jasno, saj bi se drugače vsak zaloteni tat uspešno izgovarjal, da ni vedel, da je kraja prepovedana!

Nastali problem bi se dalo rešiti povsem preprosto. Samo pregledati bi bilo treba situacijo vsakega od teh 18.305 "izbrisanih" in pri vsakem ustrezno ukrepati. Smola za veliko večino "izbrisanih" in njihovih političnih botrov iz LDS in ZLSD pa je, da bi se izkazalo, kako se je le malokateremu res naredila administrativna krivica. S tem tudi tako zaželenih novih volilcev ne bi bi-

96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Tig osvobodilne 5, 2230 Lomart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-sg.si, INTERNET STRAN: www.radio-sg.si

lo. To seveda vsi dobro vedo, zato se na vse kriplje poskušajo izogniti posamičnemu preverjanju. V svojem početju sta se LDS in ZLSD spustili celo tako nizko, da sta v parlamentu uprizorili pravi ustavni puč.

Osebnost me mnogo bolj moti usoda pravih izbrisanih na Slovenskem. Mednje štejem tiste tisoče, ki so bili leta 1945 na ozemlju Slovenije zverinsko pobiti in še danes ne vemo niti njihovih imen, nadalje tisoče drugih, ki so morali istega leta pobegniti v tujino brez vsega, da so si rešili golo življenje. Le malo se jih je vrnilo. Pridružuje se jim več kot 70.000 slovenskih ekonomskih emigrantov po koncu druge svetovne vojne, od katerih se bodo vrnili le redki, gre pa za najbolj delavne in prodorne Slovence. Njihova usoda LDS in ZLSD ni mar, saj ne eni ne drugi v nobenem primeru ne bi bili njihovi volilci.

Nihče se tudi ne vznemirja zaradi "socialno izbrisanih". Mednje lahko uvrstimo vsaj 100.000 brezposelnih, od katerih jih večina najbrž nikoli več ne bo imela primerne dela (in dostojnega zaslužka). Omeniti je treba desetisoče delavcev, ki garajo vsak dan za majhno plačo. Ne kaže pozabiti na tisoče upokojevcov, ki imajo tako majhno pokojnino, da lahko kvečjemu životarijo in si ne morejo več pomagati. Usoda "socialcev" ne skrbi vladajoče koalicije, saj povečini ne hodijo na volitve.

Kaj v taki zagati sploh lahko na-

redimo? Vzemimo že enkrat pamet v roke in recimo LDS in ZLSD: Dovolj vas imamo!

Andrej Muren, Ljubljana

Atentat na pravno državo (1)

Najprej hvala tedniku Demokracija za odpiranje demokratičnega medijskega prostora. V 5. številki Demokracije sem z zanimanjem prebral uvodne besede g. Metoda Berleca pod naslovom Atentat na pravno državo. Kot pravnik (četudi upokojen) seveda z zanimanjem prebiram članke, posebej če so pravnega značaja. V prejšnjem režimu smo se res srečevali s pravno prakso, ki jo je g. Berlec poimenoval "revolucionarno pravo". Kot pravnega legalista me je to zelo bolelo in me seveda moti, če se ta vzorec obnavlja še danes.

Ne zamerite, da sem problem izbrisanih spremljal z legalističnega vidika. Lahko se povsem strinjам, da smo bili pri dodeljevanju državljanstev in drugih pravic tujcem preveč širokogrudni. Nemčija je na primer ob integraciji vzhodnega dela zahtevala obnovitev stalnega prebivališča za vse nove državljane v razmeroma kratkem roku. V Sloveniji so zadeve potekale po eni strani žal preveč liberalno, po drugi pa tudi pravno nekonsistentno. Z očitkom merim pravzaprav na prvo Demosovo vlado.

Na tej točki polemiziram z uvod-

ničarjem Metodom Berlecem. Prva napaka, ki je bila usodna tudi za prihodnost, je bila storjena leta 1992, ko je prišlo do nezakonitih izbrisov iz evidenc stalnega prebivališča. Da ni bil upoštevan pravnoformalni postopek, danes potrjujeta (s težkim srcem, pa vendar) tudi tako ugledna strokovnjaka, kot sta dr. Lovro Šturm in dr. Rajko Pirnat. Zaradi te napake, ki bi jo prosto po F. Cukjatiju in (pravnem nestrokovnjaku) B. Grimsu poimenovali kot prenos iz ene evidence v drugo, bo prišlo tako do zahtevkov za odškodnine kot do drugih znanih posledic. Odgovornost za posledice bodo morali nositi takratni ministri in sekretarji. Jasno je že tudi, da je kasneje prišlo do kršitev ustave in zakonov, vendar je bila izhodiščna nezakonitost storjena leta 1992. Atentata na pravno državo tako ne moremo obtoževati le ministra Bohinca, saj se je to dogajalo tudi v času Demosove vlade.

Marsikdo bo ob tem reagiral. To je bilo prav, že tako in tako smo preveč odprli vrata tujcem, med katerimi je bilo veliko nasprotnikov osamosvojitve, kaj bomo gledali na postopke itd., vendar bi dodal le to: če ne spoštujemo postopkov (katekizem pravne države), sami privolimo v metodo revolucionarnega prava. Pri tem moramo biti dosledni, ne pa da smo legalisti le takrat in toliko časa, dokler nam naključno uspeva. Kot kaže, "revolucionarno" ne razmišljajo in ne ravnaajo le na levi.

Miro Kolenc, Ljubljana

Če to niso čudeži ...

Ni samo Jezus vode spremenil v vino, tudi naše vode niso od muh! Okoli petdeset let so ONI in njihovi predniki sistematično in grobo kršili človekove pravice, a glej, kar čez noč so se prelevili v demokrate. Mar ni to pravi čudež? Toda čudež mora biti vseeno bolj prepoznaven. Dovčerajsnji vneti podporniki in komisarji diktature zdaj učijo nas, uboge drugorazredne pare, demokracije in celo moralnih vrednot. To ni majhen čudež, o ne! Prodajati in učiti nekaj, česar ne prepoznavas in nimaš, to pa je že velikanski čudež. Naša presvetla garda pa tako rekoč zmore vse, prav vse! A kako bodo zdaj to demokracijo in moralo prodajali? Na unče, jarde ali metre ali na vatle? No, na Balkanu bi se morda kaj od slovenske demokracije in morale še dalo iztržiti, v Evropi pa menda ne bo velikega povpraševanja po komunistični demokraciji in moralni.

Vladajoči imajo v svojih šapah vse, za kar so se borili: na kupe cekinčkov itd. Ker denar mora krožiti, so pač legalno in ilegalno "kupili" kak avionček ali pridobili kak medij, kak časopisec ali RTV-postajo, vsa vplivna in donosna mesta v upravi, zasedli so najpomembnejša mesta v sodstvu, celo najvišji partijski sekretarček je naš ustavni sodnik, pa predsednik vlade itd. Vsa donosna in vplivna mesta v sodstvu, bankah, zavarovalnicah, gospodarstvu in še in še. Tako zabiti pa res nismo. Še posebej si zapomnimo zametljanje, saj smo imeli izvrstne učitelje vse od Stalina prek Mačka do Miloševića. Nekaj čveka pa zmeraj ostane za raznovrstne linčje in napade na Janeza Janšo, Bajuka, Rodeta, Peterleta in še koga. Najprej moraš reveže oskubiti in vse spraviti v svojo malho, nato jih še osmešiti ... Za take podvige je Golobič mojster nad mojstri ...

In tako se krvnik žrtvi še posmehuje. Za vsako ceno mora ostati na oblasti in v areni. Opoziciji in narodu je treba zabiti v glavo, da se za oblast bojuje opozicija in ne partiji, čeravno so na oblasti že 60 let. Ali to ne diši po neke vrste čudežu? Le kako to, da na volitvah vedno dobivajo aparatčiki, in to ob tako velikem šte-

vilu brezposelnih in zaposlenih revežev, ob veliki razprodaji državne premoženja, ob astronomski zaženoosti, ob padanju realne vrednosti nizkih in nižjih pokojnin, ob zmanjševanju zdravstvenih storitev, kjer na primer čakaš na protezo dve leti itd. Kje so pluralni mediji, kje enako razvite regije? Naše volitve so tako višek demokratičnega cirkusa in čudeža. Čim bolj skubijo, ožemajo in zastrašujejo narod, tem več navivežev jih voli. V manipuliranju in sprenevedanju jim nihče ne seže niti do malega prsta na nogi, kaj šele do kolen. Liberalci, združena lista in petični upokojenci so ja skrajno strpni (seveda le na papirju). Zelo tolerantni so do drugih ras, narodov, do drugačnih, do vseh vernikov, samo ne do katoličanov. Posebno strpni so do bogatih, do goljufov, do velikih rib, ne pa do ideološko drugače mislečih oziroma do mislečih nasploh, češ, saj mi mislimo zanje.

V SDS nikakor nismo proti "izbrisanim", želimo le, da se to vprašanje uredi po evropskih merilih, da se Evropa seznani z resnico. Med tako imenovanimi izbrisanimi so lahko agresorji, zato smo za temeljito preverjanje posameznikov. Sodno naj se dokaže njihovo prebivanje pri nas, ne pa tako, da se odločba ustavnega sodišča upošteva samo takrat, ko to nekomu ustreza in je v škodo Slovenije ...

Pred tremi leti take odločbe niso zadostovale, ker so bile v škodo Sloveniji. Ne kvasimo torej o spoštovanju zakonov. To govorijo tisti, ki jih grobo kršijo in postavljajo slovenske državljane v neenakopraven položaj. Mislim, da zakoni in odločbe nikakor ne morejo presegati nacionalnih interesov in posledično finančnih zmožnosti Slovenije. Verjetno bi bilo dobro spremeniti zakon v tem posebnem primeru. Ne bi bilo odveč preveriti prebivališč tujcev, upravičenosti do dodelitve državljanstev in nas končno seznaniti z natančnim številom ljudi tujih narodnosti. Čudim se, da tega nismo opravili pri zadnjem popisu prebivalstva!

Sicer pa, kdo ve, ali pri teh "izbrisanih" niso bile v ozadju kake kравje kupčije!

Slovenci tako in tako nismo ena-
»

Kdo so prejemniki milijonskih honorarjev?

O tem se ne sprašujeta le nebodijutreda tednika Demokracija in Mag, temveč 16. februarja tudi časnik Dnevnik, ko obširno piše o večmilijonskih honorarjih naše vlade. Komu se izplačujejo in zakaj? Če prebereš članek in si ogledaš tabelo izplačanih honorarjev, moraš, pa če si še tako lahkoveren, ugotoviti, da so na nekaterih ministrstvih vključno z resornim ministrom zaposleni mnogi nesposobneži, ki niso kos svoji službi! To jim je pravzaprav le neke vrste sinekura – dobra plača za malo dela. Zato morajo najemati "strokovnjake", da jim pripravijo razne projekte, ki so seveda mastno plačani, minister pa jih predstavi kot svoj izdelek. Največkrat pa so ti "strokovnjaki" kar funkcionarji istega ministrstva. Za primer pogledimo ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, kjer je za več kot 50 milijonov tolarjev izplačanih honorarjev. Komu in za kakšne projekte? Vsak izplačani honorar bi moral biti točno opisan. Znano je, da večina naročenih projektov ostane v predalih, vendar so bogati honorarji avtorjem izplačani. Vsi ti "honorarji" pa so v pričakovanju še kakšnega "mastnega zaslužka" zvesti svojim gospodarjem. V televizijskem Tedniku pa smo 19. februarja slišali neprijetno zgodbo Osnovne šole Bežigrad, kjer se neka učiteljica obnaša kot paznica v Stalinovih zaporih. Kljub pisnim pritožbam staršev, naslovljenim na ministra za šolstvo Slavka Gabra in na varuha človekovih pravic Matjaža Hanzka, od njiju ni glasu. Zakaj ne? Zakaj bi se funkcionarja, ki prejemata visoke plače, ukvarjala z "malenkostmi"? Kdo štiti učiteljico in ravnateljca in zakaj? ODMEVI, 20. februarja; soočila sta se Janez Janša, predsednik SDS, in Gregor Golobič, predsednik sveta LDS. Pogovor je obravnaval najnovejši Tošev Politbarometer, v katerem je bilo prikazano upadanje priljubljenosti LDS in rast priljubljenosti opozicijske SDS. Predsednik SDS Janez Janša je menil, da je prikaz stanja verjetno napihnen v cilju takojšnje mobilizacije volivcev in simpatizerjev LDS. Podpora vladi upada, ker ljudje vidi-jo, da slednja bolj skrbi za tujce kot za svoje državljane. Gregor Golobič meni, da nestrpna politika SDS mobilizira "nestrpneže"! Potemtakem ima Gregor Golobič vse državljane Slovenije, ki ne odobravajo politike sedanje vlade, za nestrpneže. Glede razrešitve dose- danjega predsednika uprave Telekoma je Gregor Golobič takoj začel z očitki, da je bilo imenovanje Marjana Podobnika leta 2000 na to mesto politično kadrovanje, kar je potrdil tudi Janez Janša. Očitno pa je Golobič pozabil na politično kadrovanje Marjana Podobnika na mesto podpredsednika Drnovškove vlade, čeprav ta funkcija ni bila nikjer predvidena. To izsiljeno funkcijo je Marjan Podobnik opravljal mnogo dlje kot tisto na vrhu Telekoma v času Bajukove vlade! Na tem mestu je ostal tudi še kar nekaj časa v Drnovškovi vladi! Pogojevalec, da ne rečemo izsiljevalec, pa je bila SLS. V petkovem in nedeljskem soočenju je bil Gregor Golobič tisti, ki je vseskozi izkazoval skrajno nestrpnost, in ne Janez Janša. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kako se kadrujejo člani nadzornih svetov, ki v taki sestavi, kot so, opravijo "ukazano umazano" delo. Česar ne naredijo nadzorni sveti, nadaljujejo provladni mediji. V sobotnem Delu v Temi dneva, Tretja pot, Veso Stojanov na koncu članka napiše: "Morda pa so nastopile idealne razmere za nekoga tretjega, politično bolj spretnega, ki bi s svojim ponovnim vstopom na politično prizorišče poskrbel za drugačno delitev političnih kart." Kdo neki je ta "odrešenik"? Pa ja ne "bivši"?

Še kratka omemba TV Tarče, 24. februarja, kjer je bil govor o korupciji. No, po tej oddaji si je korupcija globoko oddahnila. Nič si ji ne bo zgodilo!

Marija Vodišek, Ljubljana

» kovredni s tujci, ki jim je Slovenija tako pri srcu, da nekateri pridejo nadno celo s tanki in po desetih letih komaj klatijo slovenščino. Dr. Bajuk je moral leta in leta preživeti v pregnanstvu, med tujci, a je že po prihodu v domovino kar dobro govoril slovenščino, pa so se še norčevali iz njega. Toda zamejskim Slovencem se državljanstva in druge pravice niso tako radodarno podeljevali, čeravno so vsestransko pomagali pri slovenski osamosvojitvi. Osamosvojitelji, naši vojaki, ki so se nesebično bojevali, pa danes niti služb nimajo.

Vdova dobi po padlem možu 31 tisočakov. Kaj pa borčevske pokojnine, so po 60 letih tudi tako sramotne??? Boj proti agresorjem je bil nujen, tudi leta 1941. Kje so pravice delavcev, ki so zgradili našo domovino, kje za upokojece z najnižjimi pokojninami, kje so izenačene pokojnine, če ima profesor z visoko izobrazbo okoli 130.000 tolarjev pokojnine, borci in elita z mnogo nižjo izobrazbo pa dvakrat več? Kje so pravice pobitih, izgnanih, pokradenih, ki še po 61 letih niso enakovredni s privilegiranci, kje? Kdo se okorišča s krvavimi žulji pridobljenim premoženjem naših staršev? Po "demokracijskih" zakonih so nam pokradli premoženje, porušili bajto ...

Terjamo pravico in izenačenje z drugimi državljani. Zahtevamo odškodnino. Kdo bo plačal odškodnino za šestdesetletno uporabo premoženja? Ne more biti zakona ali odloka, ki bi žrtvam nalagal, da poklonijo odškodnini in državljanstva svojim rabljem in agresorjem! V taki demokraciji nismo to, kar smo, temveč so drugi to, kar bi morali biti mi ... res velika kolobocija.

Mar Slovenci in Slovenke ne vidijo in ne slišijo ničesar? Se izvaja nad nami tiha, neslišna invazija? To bo Evropa vesela, če bi z nami pridobila še del Balkana skupaj s križanimi udbovcami. Mimogrede, tam so znova volili predstavnike haških zapornikov in osumljencev, ker tisti najboljši letijo kar z raketami na oni svet. Čudno je to, da se tisti, ki so zase hoteli neomadeževano, etnično čisto državo, sedaj ne bojijo, da bi se okužili in onesnažili z našo neciviliziranostjo. Kako že

piše na Tyrševi v Mariboru: "Ajde, bečki konjušari, marš u Nato!" in verjetno v EU ... Ja, prav nam je! Mi smo samo necivilizirani "konjušari", oni pa tankisti, to je nekaj več. Morda bodo dobili še kako odškodnino, ker so rovarili proti nam, nam grozili, morda celo s puškami merili v nas. Podelili jim bomo nazadnje še odlikovanja in spomenice. Ali obstaja pod soncem dobrodušnejši narod, ki nagrajuje svoje napadalec? To je danes velikanska redkost, to je tako rekoč čudež v naši čudežni deželici.

Marta Frajman, Maribor

Človekove pravice?

Besedi, ki ju v zadnjem času pogosto slišimo in vidimo, še posebno v zvezi z izbrisanimi. Kršitev človekovih pravic izbrisanim je v oddaji Trenja na Pop TV močno poudarjal tudi minister Gaber in s tem pokazal svojo dvoličnost. Zelo gledana oddaja Trenja naj bi po njegovem mnenju vsej širši javnosti pokazala njegov pozitivni pogled in zavzemanje za človekove pravice.

Minister Gaber bi moral odpraviti kršitve človekovih pravic najprej na ministrstvu za šolstvo, kjer so kršitve človekovih pravic še večje, saj se namerno kršijo pravice otrok s posebnimi potrebami, odgovornost za tako stanje pa je predvsem ministrova.

Zakon o osnovni šoli iz leta 1996, v katerem je kot zadnji rok za uveljavitev vseh določil tega zakona navedeno šolsko leto 2003/2004, zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potre-

bami iz leta 2000, Konvencija o otrokovih pravicah, katere podpisnik je tudi Slovenija, navajajo vključitev otrok s posebnimi potrebami v redne osnovne šole. Minister Gaber je v začetku šolskega leta 2003/2004 med drugim hvalisavo poudarjal veliko število vpisanih otrok s posebnimi potrebami (3500) v redne šole. Zavajal je vso slovensko javnost. Dejansko stanje je povsem drugačno.

Vsi naštetih zakoni, še posebej mednarodno zavezujoča konvencija, poudarjajo specifičnost teh otrok in njihovih težav skozi določila večje pozornosti in s tem tudi pomoči, nediskriminacije zaradi njihove drugačnosti, vključevanja in druženja z drugimi, zdravimi sovrstniki. V naprednih evropskih državah so proces vključevanja otrok v redne šole predvsem pa upoštevanje njihovih pravic izvedli že pred mnogimi leti, v Italiji leta 1976, v skandinavskih državah pa še prej.

Imamo zakon, toda samo na papirju. Kaj pomeni nespoštovanje zakonov in konvencij? Kršitev, ki ni samo kršitev zakonov, ampak je v tem primeru kršitev človekovih (otrokovih) pravic.

Kakšen je odnos do staršev teh otrok? Nespoštljiv, ponižujoč in žaljiv. Kolikor starši pri iskanju pravic za svojega otroka ne popustijo, so zoper njih uporabljena tudi sredstva prisile in terorja, vključno s predlogom o izvršbi in prijavi sodniku za prekrške, kar sva doživljala tudi midva.

Osnovna šola Frana Erjavca, s katero sva v sporu, se tudi na sodbo sodišča ne odziva, čeprav je sodišče ugotovilo kršenje postopkovnih določil.

Pravico sva iskala tudi pri varuhu človekovih pravic, s tem da sva ga sprotno seznanjala o kršitvah. Varuh niti na najino zahtevo ne poda poročila ali ocene za leto 2003 zaradi kršitev zakonov s strani ministrstva za šolstvo in kaj je ministrstvo storilo za odpravo teh kršitev; nasprotno, v nama poslanem dopisu ga kljub kršitvam zagovarja in pričakuje najino razumevanje.

Na čigavi strani je varuh in v službi koga je, presodite iz izvlečka dopisa, ki ga nama je poslal:

"Dejstvo namreč je, da država do sedaj ni zagotovila vseh pogojev za izvajanje inkluzivnega načina izobraževanja za vse otroke s posebnimi potrebami, pa čeprav bi to morala storiti ob uveljavitvi zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Pogoji za tak način izobraževanja so namreč zelo zahtevni, raznovrstni in zahtevajo veliko finančnih sredstev. Vse to je proces, ki ga ni mogoče izpeljati v zelo kratkem času in ne z enkratnim dejanjem."

Varuh s takim odgovorom zavaja. Razprave in študije za pristop k inkluzivnemu načinu izobraževanja so se pri nas začele pred tridesetimi leti. Mnenja varuha v poslanih dopisih so do teh otrok diskriminatorna, saj pozablja na sobivanje z drugimi otroki, ki je za te otroke primarnega značaja, kar bi pomenilo tudi odpravo ali vsaj zmanjševanje izločenosti teh otrok iz družbe.

Varuh v dopisu navaja tudi bojazen, da večina težko sprejme manjšino.

Kriviči za tako nepripravljenost so vodilni v nekaterih institucijah, vključno z ministrom, kar se je izkazalo tudi na primeru v Novi Gorici, ko kljub obljubam o skupnem praznovanju novega leta obeh šol le-tega ni bilo.

Lep primer nevzgojnega odnosa in pogleda na drugačnost. Sodni postopki so dolgotrajni. Kršene so zakonsko določene pravice otrok s posebnimi potrebami. Starši nimajo pri odločanju nikakršnih pravic. Zoper kršilce ni sankcij. To je sramota za naš šolski sistem, za katerega kršitve in človekovih oziroma otrokovih pravic je prvi odgovoren minister Gaber.

Zmagao in Alijana Magajne,
Nova Gorica

ELEKTROPROM

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke 22

I412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

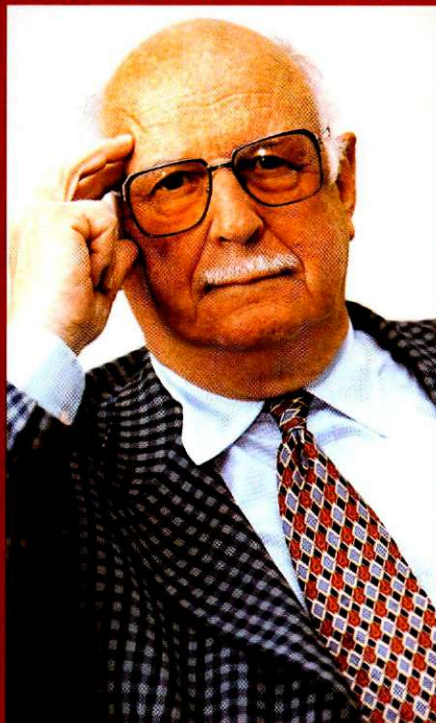
www.elektroprom.si

- ◆ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ◆ bar sedmica
- ◆ lokalna televizija ETV

- ◆ trgovina EVJ Center
- ◆ elektroinstalacije
- ◆ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ◆ kablensko komunikacijski sistemi
- ◆ grafitne ščetke
- ◆ tiskana vezja
- ◆ delovni stroji in nizke gradnje

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov.

MED SVOBODO Dušan S. Lajovic IN RDEČO ZVEZDO

Knjiga obsega 350 strani napetega in zanimivega branja. Priloženo naročilnico pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

Napeta avtobiografska pripoved Dušana S. Lajovca, zavednega Slovence, uspešnega poslovneža in nekdanjega častnega generalnega konzula Republike Slovenije na Novi Zelandiji.

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. Mnogokrat je ostal živ in zdrav predvsem zato, ker je tudi v najtežjih preizkušnjah ohranil vedrino in smisel za humor, ki ga spremljata še danes. Sin znanega ljubljanskega tovarnarja Lajovca, ustanovitelja Saturnusa in Tube, se je skozi burno obdobje druge svetovne vojne prebijal kot ilegalce Kraljeve vojske v domovini, kot obveščevalec za potrebe zaveznikov v boju z nemškimi okupatorji in komunističnimi partizani. Po vojni je delal za angleško obveščevalno službo, pomagal demokratični emigraciji v zamejstvu, študiral v izgnanstvu in nato odšel v Avstralijo, kjer je začel novo življenje kot navaden delavec. Komunistična policija mu je doma zaprla starše in zaročenko, ki jo je grobo zasliševal znani udbovec in donedavni svetovalec Milana Kučana dr. Zdenko Roter. Avtor opisuje tudi novo življenje v Avstraliji, kjer postavi na noge Impact International, uspešno podjetje s tovarnami po vsem svetu, in svoje vezi z domovino, ki je za desetletja potonila v močvirje komunističnega enoumja. Ob osamosvojitvi se prvič vrne v domovino

in doživi napad JLA na Slovenijo junija 1991. Z vsemi močmi dela za mednarodno priznanje Slovenije in Avstralija ter Nova Zelandija predvsem po njegovi zaslugi Slovenijo priznata med prvimi.

Postane častni konzul na Novi Zelandiji in še naprej pomaga demokratičnim procesom v Sloveniji. Prizadeva si za resnico o preteklosti in zbere številne dokumente in druge dokaze o kršenju človekovih pravic v času komunističnega režima. Spozna ljudi, ki so bili nekoč na drugi strani in želijo sedaj popraviti napake iz preteklosti. Veliko ve o ljudeh, ki so v Sloveniji še vedno na oblasti. Kako je prišel do seznamov Udbe, na katerih je tudi sam kot strogo nadzorovana oseba, ki ji je bil vse do leta 1990 prepovedan prihod v domovino? Vse to in še več v knjigi, ki posveti v doslej temačne kote slovenske polpreteklosti.

V knjigi je objavljen tudi obsežen seznam glavnih sodelavcev Udbe.

Po posebni založniški ceni 6.200 SIT nepreklicno naročam knjigo
Dušana S. Lajovca MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

ime in priimek: _____

datum: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V ceni je všteta DDV, ni pa všteta poštnina.

Imam svoj Life.

Četrtek, 4. marca 2004, št. 10, leto IX., ISSN 1408-04

DEMOKRI

Ministra zrela za

POLITIKA
Nestrpni
slovenski
komsomolci

94, vsak četrtek, cena 550 SIT • 2,35 EUR

RACIJA

Vloženi sta interpelaciji proti ministru za zdravje Dušanu Kebru in ministru za notranje zadeve Radu Bohincu. Očitajo se jima številne nepravilnosti.

slovo

TUJINA
Mednarodno prijateljsko prisluškovanje

FILM
Oskarji v prave roke

Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni

Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

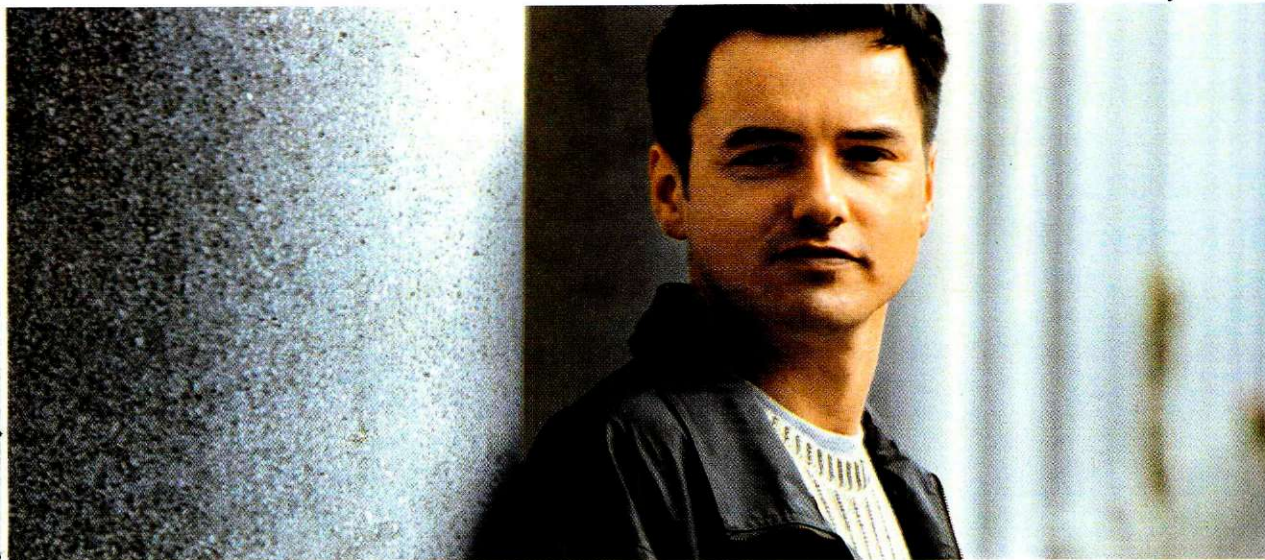

Agencija 41, design: LUXS Studio, foto: T. Gregorič, J. Puskarič, Mestni d.o.o., 1000 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

Komsomolci v stiski

Pred slabimi štirinajstimi dnevi so prišli v javnost izidi februarskega Politbarometra, ki so presenetili praktično vse, tako tiste na oblasti kot tiste v opoziciji. Že res, da je v zadnjih mesecih zaznati trend upadanja priljubljenosti liberalne demokracije in naraščanje priljubljenosti slovenskih demokratov, vendar kljub temu ni nihče pomislil, da se bosta stranki tako kmalu znašli druga ob drugi. Izidi so še posebej zaskrbeli vladajočo tranzicijsko levico, ki se je živčno odzvala. V dveh televizijskih soočenjih (v petek, 20. februarja, pri Odmevih na nacionalni televiziji in v nedeljo, 22. februarja, na POP TV) s predsednikom SDS Janezom Janšo je predsednik sveta LDS Gregor Golobič pokazal skrajno nestrpnost. Z njo je skušal reševati stisko, v kateri se je znašla stranka. Po Golobiču so sedanji javnomnenjski izidi posledica mobilizacije "nestrpnih kova gospoda Janše in privržencev njegove stranke". Od predsednika sveta LDS pa smo slišali tudi globokoumno trditev, da je "... gospod Janša tisti, ki je splošno priznано v slovenskem političnem prostoru nosilec nestrpne politike, nosilec sovražnega govora ..." Golobič je tako ravnal v skladu z besednjakom svojih političnih prednikov, ki niso skoparili z ostrimi besedami (in tudi dejanji) pri obračunu s svojimi političnimi nasprotniki, pozabil pa je, da že vsa leta tranzicije poskušajo kontinuitetni mediji slovenski javnosti na podlagi manipulacij in tudi laži vsiliti takšno negativno podobo Janeza Janše. Živčnosti vladajoče elite pa ni povzročil samo nizek odstotek, ampak tudi dejstvo, da ne vidijo pravega izhoda za rešitev iz nastalega položaja, da nimajo pravih odgovorov na številne težave in afere, ki se iz dneva v dan pojavljajo. Problem slovenske vladajoče nomenklature je v tem (podobno velja za vsako elito), da je postopoma zapadla v dekadenco (razkroj), saj je dobila občutek trajnosti vladanja, politika ji je postala rutina, zato je postala neinovativna, namesto da bi bila kreativna. Zato je njen odgovor opoziciji nestrpen. Verjetno je v tem mogoče iskati vzroke za blatenje prvaka opozicije. Akcija društva Dostje, ki ga sestavljajo večinoma asistentje in študentje predavatelja na fakulteti za družbene vede in ideologa združene liste Igorja Lukšiča, pred sedežem glavne opozicijske stranke, je bil tako samo vrh levičarske, anarholiberalne nestrpnosti, saj so Janšo primerjali s Haiderjem, Finijem in podobnimi skrajno spornimi politikami. Janša se je na to odzval z mnenjem, da je

očitno, da se proti SDS in njemu osebno znova vodi kampanja po znani formuli iz Nove Gorice izpred desetih let, ki se glasi: Najprej diskreditacija, nato likvidacija. "Izvajalci diskreditacije se zgledujejo po hordah nestrpnih kričarjev pred sodiščem ob dachavskih procesih, ki so zahtevali smrt za razredne sovražnike, ali pa tistih, ki so nekdanj prekinjali gledališke predstave, kot je bila Rožančeva Topla greda. Kljub temu pa so botri tokratnih diskreditacij pozabili pogledati na koledar. Slovenija kljub njihovemu nasprotovanju letos odhaja v EU in NATO, sami pa nezadržno na smetišče zgodovine."

Minuli teden smo bili pričje tudi tako imenovanemu tednu izbrisanih ob dvanajsti obletnici domnevnega izbrisa in znova je bil eden izmed glavnih krivcev za vse Janez Janša. Priče pa smo bili še eni sporni odločitvi ustavnega sodišča glede problematike "izbrisanih" (o tem več na naslednjih straneh). Pri tem je treba opozoriti na članek nekdanjega ustavnega sodnika dr. Toneta Jerovška v mesečniku Ampak "Vse za človekove pravice?", v katerem pravi, "da je Ustavno sodišče naredilo 'izbrisane', je bilo potrebno več protustavnih in nezakonitih manevrov. Najprej ugotoviti neustavnost 81. člena Zakona o tujcih, ki je del Ustavnega zakona in ni v presoji Ustavnega sodišča. Zamolčati dejstvo, da so bili po Zakonu o tujcih in po 13. členu Ustavnega zakona dolžni vložiti vloge (do izteka roka po 81. členu) in si urediti enega od ponujenih statusov. Zamolčati ustavno možnost iz 157. člena ustave, ki določa: 'Če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, odloča v upravnem sporu pristojno sodišče tudi o zakonitosti posamičnih dejanj in aktov, s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika.' Če je namreč komu organ z nezakonitim dejanjem odvzel npr. vozniško dovoljenje ali kakšen drug dokument brez izdaje upravnega akta ali odklonil sklenitev delovnega razmerja, ker so ga nezakonito izbrisali iz ustreznih evidenc, bi lahko takoj vložil tožbo na Upravno sodišče, in to bi moral zagotoviti vzpostavitev prvotnega stanja, če bi seveda ugotovilo, da je oseba izrabila zakonite možnosti in da ji je bila kršena kakšna ustavna pravica. Po tej edino zakoniti poti, ko se v ugotovitvenem in dokaznem postopku obravnava vsak primer posebej, se seveda ne da skriti državljanov bivših republik, ki so pred in po desetdnevni vojni zapustili državo, ob odhodu celo grozili in si morda nekateri umazali roke s kaznivimi dejanji. Tudi vse te je naredilo Ustavno sodišče za žrtve, ki so jim kratene ustavne pravice. Ustavno sodišče ni imelo tudi nobene pravne podlage za ugotovitev neustavnosti zakona..." Skratka, toliko napak ustavnega sodišča, da se človek zgrozi. In vse to zaradi zlorabe tega sodišča za politične potrebe.

Ob vsem tem protislovenskem delovanju vladajoče elite in blatenju prvaka opozicije morda sploh ni tako nenavadno, da je po zadnji Delovi javnomnenjski anketi opozicijska Slovenska demokratična stranka za malo celo prehitela vladajočo liberalno demokracijo. Je to efekt kotaleče se snežne kepe?

Metod Berlec

Ob vsem tem protislovenskem delovanju vladajoče elite in blatenju prvaka opozicije morda sploh ni tako nenavadno, da je po zadnji Delovi javnomnenjski anketi opozicijska Slovenska demokratična stranka za malo celo prehitela vladajočo liberalno demokracijo. Je to efekt kotaleče se snežne kepe?

9 Avtohtonost na Slovenskem

Beseda o avtohtonosti postaja na Slovenskem aktualna zadnje čase – v navezavi na človekove pravice.

11 Teden mitingaštva

12 Pravokatorji s FDV

Ko je center za raziskovanje javnega mnenja na FDV 20. februarja objavil izide javnomnenjske ankete Politbarometra, po katerih razlika med največjo vladajočo stranko LDS in največjo opozicijsko stranko SDS znaša samo še odstotek, je v Kučanovih krogih zavladala panika kljub verjetnosti, da realna razlika med obema strankama le ni tako majhna, kot jo prikazuje dr. Niko Toš.

15 Legende o partijcih

18 Grehi ministra Kebra

Minister za zdravje Dušan Keber je v svojem mandatu, ki se mu počasi izteka, naredil bore malo, pa še to, kar je naredil, je prineslo več škode kot koristi. Tako nekako razmišljajo v koaliciji Slovenija, zato so v petek popoldne vložili interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Dušana Kebra.

20 Ropovi privilegiranci

22 Koliko stane demokracija?

31 Prijateljsko prisluškovanje

Britanski premier Tony Blair si verjetno ni mogel misliti, da bo imel z iraško vojno toliko političnih težav še tako dolgo po njenem koncu. Komaj ga je Huttonovo poročilo uradno opralo krivde za samomor dr. Kellyja, povezan s poročili o (neobstoječem) iraškem orožju za množično uničevanje, že se je prejšnji teden razvila nova afera. Clare Short je Blairovo vlado obtožila prisluškovanja generalnemu sekretarju ZN Kofiju Ananu.

34 Energijo usmeriti za doseg pravih ciljev

Pogovor z dr. Antonom Jurgtzem

V srednji Evropi je na tem področju velika konkurenca s strani drugih koncernov v tej branži. Ne spleča se izgubljati energije za nekaj, kjer ima družba največ deset odstotkov možnosti za uspeh. Energijo je treba usmeriti za doseg natančno določenih ciljev. Te je treba izbrati tam, kjer so večje možnosti.

48 Oskarji v prave roke

56 Strah za smučarje

Kranjska Gora je bila letos nekoliko manj praznična kot doslej. Časi, ko smo se veselili prvih mest naših, so mimo.

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Ivo Žajdela, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Florjančič tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Krekova banka d. d. Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografiji na naslovnici: Dane Kostrič

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za tujino znaša 230 evrov oziroma 240 ameriških dolarjev.

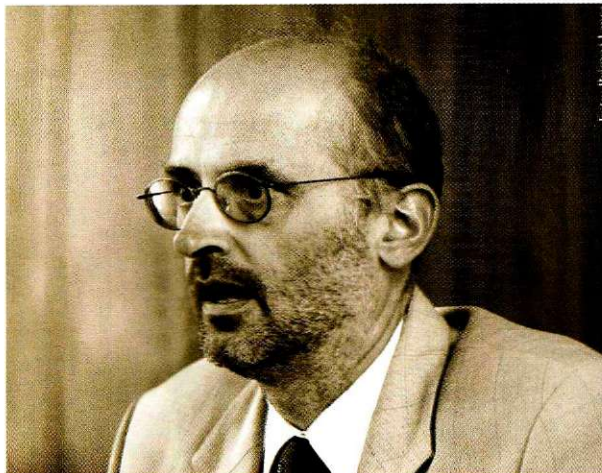

Foto: Primož Lavrič

Razpis referenduma je obvezen

Pogovarjali smo se z Dimitrijem Kovačičem (SDS), svetnikom mestne občine Ljubljana.

V javnosti še vedno odmeva referendum o džamiji in z njim povezane razprave v mestnem svetu, zlasti po sklepu županje Simšičeve o zadržanju izvajanja referenduma.

Islamska skupnost v Sloveniji ima v ustavi zagotovljeno pravico do veroizpovedi, ki vključuje tudi pravico do graditve primernega verskega objekta. Kakšnega, je stvar islamske skupnosti. Stvar mestne občine Ljubljana (MOL) pa je, da na podlagi urbanističnih norm ureja prostor in predpisuje pogoje, ki jih morajo investitorji izpolnjevati pri načrtovanih gradnjah na določenih lokacijah. Stroka na področju urbanizma in urejanja prostora mora skrbeti za to, da pozidave potekajo urejeno. Ne more vsakdo graditi kjer koli, kar koli in kakor koli, ampak le v skladu s prej sprejetimi prostorskimi urbanističnimi načrti, ki na neki lokaciji predpisujejo obliko, velikost in namembnost objekta. V primeru islamske skupnosti v Ljubljani je problem nastal, ker je mestna oblast, ki prej leta in leta ni naredila nič, sprejela odlok o pogojih graditve na popolnoma neustrezni lokaciji, ki zanika strokovne norme na področju urejanja prostora in interese okoliskega prebivalstva. Tu ne gre za to, da je objekt neprimeren, ker je islamski, neprimeren bi bil vsakršen objekt enake oz. podobne velikosti katerega koli investitorja. Prav gotovo bi prišlo do enakega nasprotovanja prebivalcev, če bi jim bil na tej lokaciji vsiljen npr. industrijski obrat z visokim dimnikom, večnadstropni stanovanjski objekt ali razgledni stolp. Na podlagi zahteve več kot 5 odstotkov ljubljanskih volilcev je razpis referenduma obvezen, zato je ravnanje mestne koalicije LDS in ZLSD ter županje Danice Simšič, ki skuša referendum prepričati, protizakonito. Sklicevanje na to, da o ustavno zagotovljenih človekovih pravicah ni mogoče odločati na referendumu, je privlečeno za lase, saj ne gre za odločanje o nesporni pravici do graditve verskega objekta, ampak o pogojih graditve, zapisanih v spornem odloku, ki je eklatantno povozil urbanistično stroko in interese prebivalcev.

Pred kratkim je prišlo do prometne nesreče s tragičnim izidom, v kateri je bila udeležena deklica. Dogodek

ustvarja dvome o skrbi za prometno varnost v Ljubljani. Kaj je po vaše treba storiti na tem področju?

Gre za nesrečo, ki se je zgodila v bližini mojega doma na prehodu za pešce. Življenje je izgubila desetletna deklica na poti iz šole, po tem ko jo je podrl osební avtomobil. Na tem mestu je bilo že več nesreč in krajani, šola, nekdanja krajevna in sedanja četrtna skupnost že od leta 1996 nenehno prosimo odgovorne v MOL za ureditev te nevarne prometne točke; če že ne bi zgradili podhoda, naj vsaj postavijo semafor, ki bi otrokom zagotavljal bistveno varnejše prečkanje ceste na poti v šolo in iz nje. Žal so naše prošnje vedno naletele na nerazumno brezbriznost oblasti. Morda bo najnovejši tragični dogodek vendarle dovolj velik opomin, da bodo pristojni storili tisto, kar bi že davno morali. Vendar pa škode ne bo mogoče povrniti.

Ali je v zvezi z aferama banke SIB oz. Holdinga Ljubljana mogoče pričakovati kakršen koli epilog?

Sedanja mestna in državna oblast sta povezani z afero, v kateri so visoki predstavniki LDS in ZLSD sodelovali pri ključnih odločitvah. Posledica teh odločitev je bila večmilijardna škoda v MOL, pri čemer so se snovalci posla bogato omastili. Posel so lahko izpeljali zato, ker ga je omogočila mestna oblast in še nekateri nosilci oblasti na državni ravni, npr. Banka Slovenije. Vsi ti še naprej z najrazličnejšimi sredstvi poskušajo zadeve in njihove posledice čim bolj prikriti ali vsaj zmanjšati njihov pomen, vpletene pa čim bolj zavarovati, da ne bi bili podvrženi kazenskim in odškodninskim postopkom. Pri tem sedanja županja ravna enako kot prejšnja, zato posebnega napredka pri odkrivanju in sankcioniranju storilcev kaznivih dejanj in povzročiteljev škode ni. Vse to napeljuje na utemeljeno misel, da je danes korupcija močno navzoča v vrhovih političnega odločanja tako na mestni kot državni ravni, kajti prav zaradi njihove pasivnosti, v nekaterih primerih pa celo aktivne vloge pri zaviranju postopkov preiskave in uveljavljanja odškodninskih terjatev ostajajo storilci kaznivih dejanj na prostosti oz. povzročitelji škode le-te še vedno ne vračajo.

V mestnem svetu bomo svetniki SDS še naprej zahtevali dokončno razjasnitev celotne zgodbe, ugotovitev, kdo so zanj odgovorni, in ustrezno ukrepanje zoper njih. **Mitja Volčanšek**

Bohinčevi zdrsi
(Stran 8)

Interpelaciji proti ministroma
(Stran 14)

Nestrpnost na Koroskem
(Stran 23)

Brezzobi inšpektorat
(Stran 24)

Težave Gabrove devetletke
(Stran 26)

Mestni pogledi
(Stran 39)

Zviševali povprečje
(Stran 25)

Hrvaski tajkuni
(Stran 28)

Slovo od igralko
(Stran 40)

Pobijanje "izdajalcev"
(Stran 42)

Grobišča v Vojniku
(Stran 44)

Demokracija v Evropi
(Stran 46)

Oskarji v prave roke
(Stran 48)

Kebrovi navijaci
(Stran 55)

Šarm nove ženskosti
(Stran 60)

Mase v slovenščini
(Stran 62)

Kdo so prejemniki milijonskih honorarjev?
(Stran 65)

Miše se bojim ...

Na nedavni prireditvi Slovenska polka in valček 2004 so med izvajalci polk zmagale Navihanke s skladbo Miši se bojim. Zlobneži pravijo, da bi se moral naslov glasiti Miše se bojim glede na to, da so najboljši kadri že zdavnaj ušli iz razvedrilnega programa TV Slovenija, ki ga vodi Miša Molk.

Baby parlament

Pretekli teden je v veliki dvorani državnega zbora zasedal nacionalni otroški parlament. Kot je poročalo dnevno časopisje, so mladi prihodnji poslanci razpravljali o medsebojnih odnosih in zdravi spolnosti. O čem natančno so govorili, mediji niso poročali, predvidevamo pa, da je debata tekla približno takole. Uvodoma je predsednik Matic Veliki vsem navzočim poslanskim kolegom sporočil, da sta na dnevnem redu rednega plenarnega zasedanja baby parlamenta dve točki, in sicer razprava o medsebojnih odnosih in splošna razprava o seksu, pardon, spolnih odnosih. Uvodoma je svoje stališče do te problematike predstavil vodja poslanske skupine Ki več ne kaka v pleničke Mali Miha. Dejal je, da so se v zadnjem času medsebojni odnosi v parlamentu zelo zaostriili, saj je pred kratkim vodja poslanske skupine Ki še kaka v pleničke Luka Lukec njihovemu poslancu Mikiju Miški ukradel kepico sladoleada, zaradi česar je njihova poslanska skupina ostro protestirala proti takšnemu obnašanju in zahtevala, da mu Lukec v znak dobrih odnosov liziko nemudoma vrne. Proti temu je protestiral sam Lukec, ki je dejal, da lizike ne namerava vrniti, ker mu je Miška dan pred tem sunil liziko skupaj s sliko najnovejšega Telebajnska. Po njegovem nastopu se je začelo vsesplošno prerekanje, ki se je pomirilo šele ob nastopu poslanca poslanske skupine Radi jemo riž Pinkija Binkija, ki je predlagal, da o tem vprašanju čim prej izvedejo referendum. S tem so se strinjali vsi in v nadaljevanju odločili, da se referendum razpiše na prvi mogoči termin, referendumsko vprašanje pa naj se glasi: Ali ste za to, da Luka Lukec Mikiju Miški liziko vrne ali naj jo raje polize sam?

Zdaj pa k resnejšim temam. Kar se tiče malih nadobudnežev, ki tožijo, da dobijo premalo informacij o tej temi, si za razpravo o seksu, pardon, spolnosti, seveda niso mogli izbrati boljšega kraja, kot je parlament. Tam namreč vedno nekdo nekoga, problem je le v tem, da ni vedno povsem jasno, kdo je spodaj in kdo zgoraj. Pretekli teden se denimo poslanke in poslanci niso mogli poenotiti, kdo bo (na kandidacijskih listah za EZ) spodaj in kdo zgoraj. Majda Širca iz LDS je predlagala, da bi bila ona zgoraj, njeni poslanski kolegi pa spodaj, nasprotno pa so njeni poslanski kolegi menili, naj bodo zgoraj oni, ona pa spodaj. Na koncu je prevladal kompromisni predlog po principu sendviča ali zadrge, po katerem bodo oni zgoraj, one (ženske namreč) pa spodaj, pa spet oni malo spodaj pa one malo zgoraj. Za zdaj še ni jasno edino to, kje bo Borut Pahor, lahko pa sklepamo, da bo nekje na sredini. On je namreč vedno na sredini, četudi mu enkrat tisti zgoraj, drugič tisti spodaj dopovedujejo, da bo letel. Nič ne de, pomembno je le, da so prihodnji predstavniki baby parlamenta zagotovljeni ...

Aleš Kocjan

“Manipulacije na temo izbrisanih so pač nekaterim obrodile sadove.”

(Podpredsednik LDS Slavko Gaber išče razlog za padec podpore svoji stranki v tem, da politični nasprotniki očitno bolje obvladajo vrtnarstvo in sadjarstvo.)

“Po zdravstveni reformi bodo bolni zdrave nesli, reveži pa bogate podpirali.”

(Tovarišica Sonja Lokar opozarja na nelogične posledice Kebrove zdravstvene reforme.)

“Kdaj boste, gospod premier, zaradi čudnih in kriminalnih aktivnosti odstranili iz vlade Dušana Kebra?”

(Zmago pl. Jelinčič zaznava mafijske aktivnosti v slovenskem zdravstvu, zato terjaja odstop “botra”.)

“Letos bo svinčnik zamenjalo s tipkovnico približno petdeset tisoč davčnih zavezancev.”

(Direktor DURS Stojan Grilj je končno poskrbel za to, da so davčni zavezanci stopili iz srednjega veka v moderno dobo.)

“Slovenski kmet se k maši pripelje z novim traktorjem, s starim pa na njivo.”

(Predsednik sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Bojan Žlender opaža, da so novi traktorji kmetom samo za okras, podobno kot “zakmašni gvant”.)

“Raje gledam nagice na medmrežju.”

(Igralec Elijah Wood si raje napase oči na medmrežju kot pa v Playboyu, kjer so lepotice zanj preveč silikonske.)

“Svet brez osebne higiene je zame popoln. Žal se moram prilagajati družbi in družini.”

(Miha Šalehar bi najraje živel kot umazanec, a kaj ko mu tega drugi ne dovolijo.)

“To, da sem hodil v šolo.”

(Hrvaški glasbenik Giuliano Đanić razkriva svojo največjo neumnost iz šolskih dni.)

“Vi ne veste, koliko ljudi v LDS me sovraži.”

(Predsednik sveta LDS Gregor Golobič se v lastni stranki očitno ne počuti dobro.)

“Ja, z naslednjim bom zelo zadovoljna.”

(Tina Krajnik iz skupine Rožmarinke očitno živi že v prihodnosti.)

“Če bi jo ponoč srečal, bi sam denarnico vrgu pa letu!”

(Anonimni bralec spletnih strani Večera si večer ne bi želel srečati Svetlane Makarovič.)

“Pogosteje bi ženske raje bile – moški.”

(Saša Pukl v brezplačniku Dobro jutro o skritih ženskih frustracijah.)

Testen na vrhovnem sodišču

Vrhovno sodišče RS je pretekli teden končno dobilo novega predsednika. To je postal 56-letni nekdanji ustavni in sedanji vrhovni sodnik Franc Testen. Z njegovo izvolitvijo se je tako končalo obdobje, ko je vrhovno sodišče delovalo brez pravega vodstva. Že vse od poletja lani ga je namreč vodil podpredsednik Marko Šorli, saj je moral njegov dotedanji predsednik Mitja Deisinger najprej zaradi hudega padca v bolniški stalež, nato pa so novembra poslanci v državnem zboru odrekli podaljšanje njegovega mandata, ki se mu je sicer iztekel 17. decembra. Testen, ki je očitno navdušil večino parlamentarnih strank, njegovo kandidaturo je pod-

Franc Testen je v torek že prevzel mesto predsednika Vrhovnega sodišča RS iz rok Mitje Deisingerja.

prlo kar 62 poslancev, nihče pa ni bil proti, je v programu dela, ki ga je priložil svoji prijavi za kandidaturo, zapisal, da bi bilo treba za odpravo ta čas nabolj žgočega problema v slovenskem sodstvu, to so sodni zaostanki, vztrajati pri izvajanju že uvedenih ukrepov. To so program Herkules, informatizacija zemljiške knjige, izvajanje določb o premestitvah in doselitvah, potrebna pa je tudi preučitev možnosti za zakonsko uvedbo projekta premika spisov k ne dovolj obremenjenemu sodišču oziroma sodniku. Predlagal je tudi zaostritev sodniških norm, vendar se po njegovem mnenju zaradi poudarjanja količine ne bo znižala kakovost. V svojem programu se je Testen zavzel tudi za večjo objektivnost in neodvisnost sodišč, zlasti pri t. i. kriminalu belih ovratnikov. Glede tega bi bilo po njegovem mnenju treba dodatno izobraževanje sodnikov in morebitno oblikovanje specializiranih skupin sodnikov, ki bi obravnavale takšne primere. Lahko rečemo, da je Testen s takšnim predlogom programa svojega dela pokazal prave probleme slovenskih sodišč, zato tako velika podpora njegovi kandidaturi ni presenečenje.

A. K.

modrestvi tedna

“Razpad socialnega sistema se ne bo zgodil v neki daljni prihodnosti, ampak se je že začel. Vsi ga tudi že čutimo. Uvoženi delavci, na katere po tihem računa naša liberalna politika, socialnega zloma ne bodo mogli preprečiti. Razen če bi tujcev prišlo toliko, da bi postali večina, slovenski narod pa ostarela manjšina.”

(Teolog dr. Janez Gril)

“Je bilo torej pravno dopustno in sploh možno narediti ‘izbrisane’ na temelju posledic, ki so nastale zaradi nespoštovanja našega prava ali zaradi opustitve pravnih procesnih možnosti, ki so jih imeli? Ne! Narejeni so bili, ko je Ustavno sodišče nepravilno ugotovilo neustavnost 81. člena Zakona o tujcih, ki je vključen v 13. člen Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS in ima s tem rang ustavnega zakona, ki ga Ustavno sodišče ne more presojsati. Še zlasti, ker gre za akt nastanka naše države. Za Ustavno sodišče je zato 81. člen nedotakljiv.”

(Pravnik dr. Tone Jerovšek)

Tri leta od napada

V soboto, 28 februarja, je minilo tri leta, odkar se je na Koroškem zgodila obžalovanja vredna sramota. V Mežici je bil pred lastno hišo hudo pretepen novinar Večera Miro Petek. Kdo so naročniki brutalnega napada na novinarja, še danes ni znano, medtem ko so pred časom že bile vložene obtožnice zoper pet oseb, osumljenih poskusa umora oziroma pomoči pri poskusu umora (za kar je zagrožena zaporna kazen od deset do trideset let zapor). Do premika je dejansko prišlo v zadnjega pol leta, potem ko je primer Petek od slovenjgraškega tožilstva prevzelo mariborsko tožilstvo pod vodstvom tožilke Elizabete Györkös. Veliko je k odkrivanju kaznivega dejanja pripomogla tudi parlamentarna preiskovalna komisija, ki jo vodi poslanec Mirko Zamernik. Tako tožilstvo kot policija si ne upata govoriti o rokih, kdaj bi bil primer Petek lahko končan, kajti obtožnici zoper napadalce sledi še njihova obsodba, in če bo do nje prišlo, bo s tem opravljena še polovica dela, kajti primer bo sklenjen, ko bomo izvedeli, kdo so ljudje, ki so naročili napad na novinarja Petka. Ob vsem tem bo zanimivo izvedeti, kako daleč v politične vrhove sega primer Petek. Prav na to vprašanje išče odgovor parlamentarna preiskovalna komisija, ki se je po besedah predsednika Zamernika že dokopala do nekaterih povezav. Končno poročilo bo komisija podala ob koncu svojega mandata (slednji ji poteče ob letošnjih parlamentarnih volitvah). Ali se bo preiskovalna komisija oblikovala tudi v novem mandatu, po državnozborskih volitvah, je težko napovedati. Po

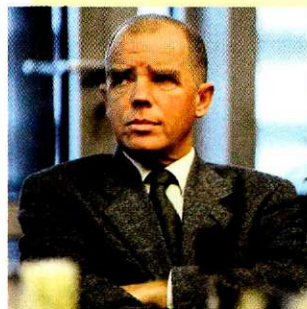

Kako dolgo bo Petek se moral čakati na rešitev primera?

Zamernikovemu mnenju pa bi bila ustanovitev nove komisije, če sedanja ne bo končala svojega dela, več kot potrebna.

M. P.

Vložene nove ovadbe

Kriminalisti so vložili ovadbo tudi zoper Hermana Rigelnika, predsednika uprave Autocommerca.

V ponedeljek so ljubljanski kriminalisti na okrožno državno tožilstvo vložili ovadbi zoper dve osumljeni osebi v primeru Zavarovalnice Triglav zaradi zlorabe uradnega položaja. Čeprav so preiskave v predkazenskem postopku še potekale, se je izvedelo, naj bi bili ovadbi vloženi zoper Nado Klemencič, nekdanjo predsednico uprave Zavarovalnice Triglav, in Milana Marolta, nekdanjega predsednika nadzornega sveta zavarovalnice. Policisti pa naj bi na tožilstvo podali ovadbo tudi zoper Hermana Rigelnika, predsednika uprave Autocommerca. Slednjega naj bi bili ovadili zaradi nepravilnosti pri kupovanju delnic družbe Coming. V zvezi z ovadbami je Peter Kralj iz ljubljanske policijske uprave dejal, da so kriminalisti na Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani poslali ovadbo zoper dva osumljenca, ki sta utemeljeno osumljena storitve dveh kaznivih dejanj: zlorabe položaja in pravic, in sicer po 244. členu kazenskega zakonika. Policija v interesu preiskave do na-

daljnega ne daje podrobnejših podatkov. V zadevi Autocommerce pa gre za precej drugačno zgodbo. Gre za upnika podjetje M.A. & L., kjer trdijo, da je Autocommerce Comingove delnice prodal Comingu samemu po ceni okoli 14.000 tolarjev, na trgu pa jih je v istem času kupoval po ceni od 5.000 do 9.000 tolarjev, s čimer naj bi Comingu povzročil škodo. Poleg tega naj bi si bil Autocommerce s prodajo Comingovih zgradb izboljševal poslovne izide. Prodajo nepremičnin naj bi bili knjižili kar med prihodke in s tem izkazovali večji dobiček od dejansko doseženega. Ovadba zoper Rigelnika je presenečenje, saj je doslej veljal za nedotakljivega.

V. K.

Oh, ta Orion

Čedalje bolj so jasne povezave med akterji Slovenske investicijske banke (SIB), finančno družbo Orion in njihovim podjetjem Pay Consulting. Vse bolj je jasno tudi, da je šlo za velike finančne posle, v katerih se je prelivalo veliko denarja, med drugim ustrezno "opranege". Takšne finančne združbe je vladajoča elita v največji meri potrebovala zase. Pri tem so obogateli še nekateri drugi posamezniki, vendar je to kapljica v morje vseh svinjarij.

Četudi so poslanci na torkovi izredni seji državnega zbora obravnavali poročila državnih ustanov in nosilcev javnih funkcij v zvezi s prodajo SIB, je bilo že s ponedeljkovo zavrnitvijo večine predlogov sklepov, ki jih je za matični odbor za finance in monetarno politiko pripravila skupina poslancev iz vrst SDS in NSi, jasno, da se velikim ribam ne bo zgodilo nič. Poslanci koalicije Slovenija so namreč predlagali, naj posebna tožilska skupina za organizirani kriminal v sodelovanju z uradom za preprečevanje pranja denarja pristojnim

Čedalje jasnejše so povezave med SIB, finančno družbo Orion in podjetjem Pay Consulting.

okrožnim sodiščem takoj uvede predkazenski postopek zaradi suma organiziranega kriminala med udeleženci v poslih prodaje SIB kakor tudi v povezavi banke s podjetjema Orion in Pay Consulting. Zdenka Cerar, generalna državna tožilka, se je temu predlogu odločno uprla, češ da politika ne naroča državnemu tožilcu, kdaj naj uvede kazenski postopek. Po njenih besedah vse zadeve potekajo v skladu z zakonskimi možnostmi ob veliki angažiranosti policije, tožilstva in drugih nadzornih ustanov. Tudi drugače ni treba biti nikogar strah, da se stvari ne bi reševale, saj tako nalaga že

zakon. Lepo povedano, vendar se je še istega dne izkazalo, da je bila policija o spornem poslovanju Oriona obveščena že v letu 1997. Šlo naj bi za klasična kazniva dejanja, med drugim za izsiljevanje. Podane so bile že kazenske ovadbe, za katere pa se ne ve, kako so se končale. Tako sta zatrjevala Cerarjeva in Miha Molan, državni sekretar na notranjem ministrstvu. Slednji je tudi dejal, da sumi kaznivih

dejanj oderuštva segajo "še" v leto 2002. Stvari so smešne, saj Orion deluje že več kot 12 let in prav toliko časa tudi posoja denar. Pri tem se ni nihče skrival, morda se le ljudje niso upali odkrito govoriti o tem. Poznavalci razmer zatrjujejo, da Orion iz te godlje ne bo izšel cel. Na to naj bi se v družbi že pripravljali in "pospravljali" kapital. Ko bo šla družba v stečaj, pa tako ali tako ne bo več kje vzeti. Dejstvo je namreč, da je Orion vsa leta kršil zakonodajo. Če nič drugega, je bilo narobe to, da so morali posojiljemalci tudi v primeru predčasnega poplačila

posojila plačati vrednost zaračunanih obresti do tistega leta, kot so ga navedli v posojilni pogodbi. Povedano drugače: če je nekdo poplačal posojilo pet let pred dogovorjenim rokom, je moral plačati obresti za vsa naslednja leta, četudi posojila že zdavnaj ni imel več. To je prvo, kar bi morale ustrezne nadzorne ustanove že zdavnaj ugotoviti. Na tem področju bo Orion "padel", pravijo pravniki, vendar ljudem samo zaradi ovadbe ali sodbe ne bo dolžan vračati preplačil. Za to bodo morali posamezniki vlagati posebne tožbe. Če pa ne bo kje vzeti, ne bo z vračilom nič.

Vida Kocjan

Bohinčevi zdrsi

Minuli petek sta predsednika strank koalicije Slovenija na tiskovni konferenci, na kateri sta komentirala odločbo ustavnega sodišča, na novinarsko vprašanje, kdaj bo vložena interpelacija proti ministru za notranje zadeve Radu Bohincu, odgovorila, da se bo to zgodilo najkasneje do ponedeljka. Le nekaj ur po konferenci so iz SDS sporočili, da uradno vlagajo interpelacijo pro-

Bohinčeva interpelacija je zorela od trenutka, ko je začel izdajati odločbe t. i. izbrisanim.

ti Bohincu. Novica ni pretirano šokirala javnosti, saj se je o Bohinčevi interpelaciji govorilo že od trenutka, ko se je slednji odločil za izdajanje odločb t. i. izbrisanim na podlagi odločbe ustavnega sodišča.

Ta Bohinčeva poteza, s katero je ignoriral mnenja pravnih strokovnjakov, ki zavračajo izdajanje tovrstnih odločb brez zakonske podlage, pa je po mnenju vlagateljev interpelacije le ena od številnih nepravilnosti, ki jih je storil v svojem mandatu.

Minister Bohinc je slovenske davkoplačevalce oškodoval za vsaj

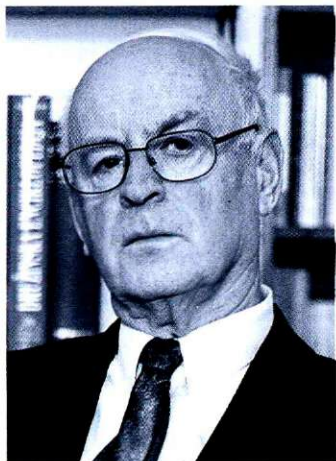
nijo vlagatelji interpelacije. Bohinčevo ministrstvo se je pri ureditvi kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbence odločilo, da izbere le en pokojninski sklad za vse javne uslužbence. Ob takšni odločitvi se samo po sebi postavlja vprašanje, ali je sploh mogoče govoriti o dodatnem prostovoljnem zavarovanju, saj posamezni javni uslužbe-

nec ne odloča sam, ali bo sklenil dodatno zavarovanje, kajti sistem velja za vse javne uslužbence.

Slednji pa niso izenačeni v plačnem sistemu. Plačni sistem v javnem sektorju je pri nas vse prej kot zgleden. Minister Bohinc je obljubljal red na tem področju, a bo, kot kaže, celotna zadeva ostala samo pri besedah, tako kot je samo pri besedah ostalo delovanje inšpektorata za notranje zadeve, ki bi glede na uredbo o organizaciji organov v sestavi ministrstva moral začeti z delom januarja letos. Obljube pa niso bile realizirane niti na področju priprave zakonodaje, kajti od načrtovanih 20 novih zakonov in zakonskih novel jih je Bohinčevemu ministrstvu uspelo v državni zbor poslati le sedem. In ko smo že pri zamudah, slednjim smo priče tudi pri uveljavljanju schengenske meje, ki se bo vzpostavila z vstopom Slovenije v EU.

Vse to so zadeve, ki bi se jim moralo ministrstvo za notranje zadeve bolj posvetiti, ne pa da zapravlja čas s pisanjem člankov o t. i. izbrisanim v lastni reviji Slovenska uprava, ki je mišljena kot strokovna revija in ne kot revija za pranje možganov javnim uslužbencem.

Mihaela Praprotnik

Dr. Janko Kos

Avtohtonost na Slovenskem

Beseda o avtohtonosti postaja na Slovenskem aktualna zadnje čase – v navezavi na človekove pravice. Ustava iz leta 1991 govori o avtohtonih narodnih skupnostih, italijanski na Koprskem, madžarski v Prekmurju; na teh ozemljih živita dolga stoletja, italijanska kot naslednica prvotnega romanskega življa, madžarska morda od 13. stoletja naprej.

Avtohtoni niso nujno posamezni člani, ampak narodna skupnost kot celota; mnogi so se vanjo preselili šele v zadnjem stoletju in si s tem pridobili posebne pravice, ki pripadajo skupnosti kot celoti in prek te njenim članom. Ustava sicer avtohtonih narodnih skupnosti ne imenuje manjšina, vendar sta prav to. Obe sta precej manjši od večinskega naroda Slovenije, hkrati pa zelo majhen del narodov, ki živijo večinsko v sosednjih državah. Toda podobno velja za slovenski narodni manjšini v Italiji in Avstriji, Slovenci za zahodno mejo so majhen del slovenskega naroda, prav tako na avstrijskem Koroškem ali onstran madžarske meje. In vsi so avtohtoni, kot jim pravi tudi slovenska ustava – okoli Trsta in Gorice že od 8. stoletja, na Koroškem so prvotnejši od kasnejših bavarskih in drugih nemških priseljencev, vse do sudetskih Nemcev po drugi svetovni vojni.

Z idejo avtohtonosti se odpirajo številna vprašanja o človekovih pravicah. Po ustavi gredo posebne zgodovinske pravice samo avtohtonim manjšinam. Drugi "neslovenci" Slovenije so "alohtoni", za sabo nimajo večstoletne naselivitvene zgodovine, kot narodnost so majhen del avtohtonih večinskih narodov drugih držav, v Sloveniji živijo razseljeno, v "diaspori", ne kot avtohtona narodna skupnost. Zato jim pripadajo temeljne "naravne" pravice, veljavne za vse ljudi, ne pa z zgodovino pridobljene in potrjene.

To bi veljalo tudi za položaj nemško govorečih, ko bi njihova skupnost v slovenski državi še zmeraj obstajala. V srednjem veku se je na njena ozemlja iz Bavarske in drugih nemških dežel priseljevalo številno nemško prebivalstvo, strmjeno so poselili Kočevsko, manjše kmečke okoliše, kasneje predvsem mesta. Deloma so postali avtohtona manjšina, deloma člani "diaspore". V teh stoletjih so se mnogi poslovenili, med drugo svetovno vojno in po nji so bili prostovoljno ali prisilno preseljeni, eni iz-

gnani, drugi pobiti. Končno je tu še romska skupnost, kot ji pravi ustava. Zagotavlja ji posebno varstvo, vendar ne kot avtohtoni manjšini. Zaradi nomadskega ali polnomadskega življenjskega načina?

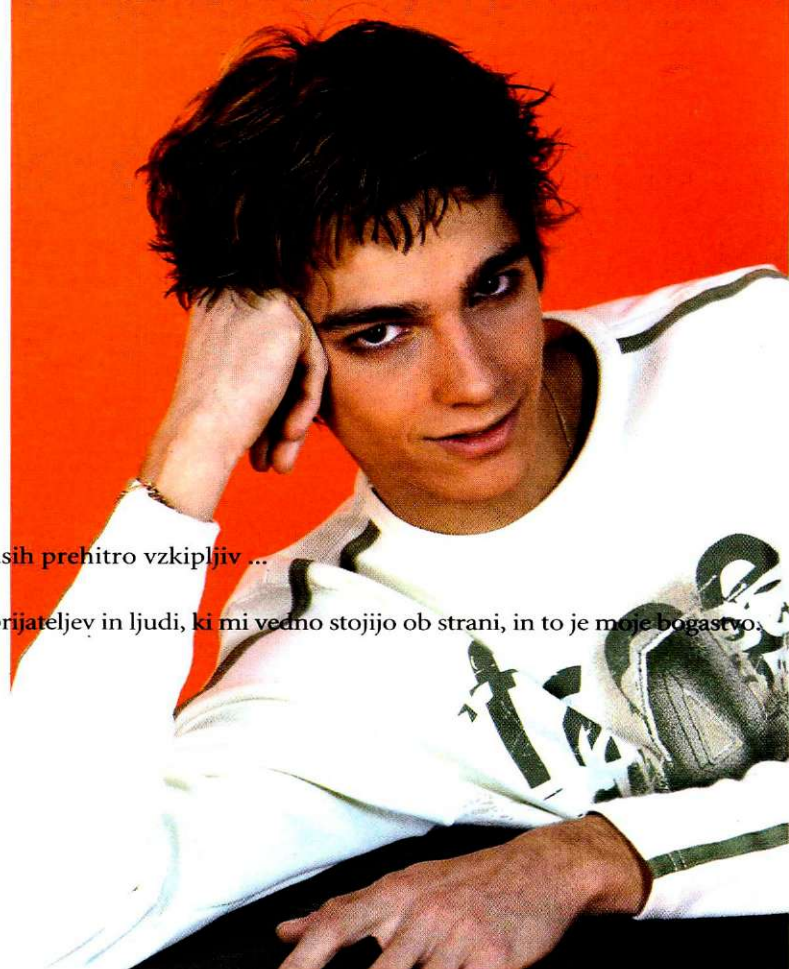
In kaj je s Slovenci? Po ustavi so nosilci države, Slovenija je država slovenskega naroda, ker so od 7. stoletja na tem ozemlju najstarejša, avtohtona, še zmeraj večinska populacija. Vendar številčnost ni glavno merilo avtohtonosti, odločilno je trajanje v zgodovinskem času. To trajanje bi zagovorniki venetske teorije – morda iz prevelike nacionalne vneme – radi podaljšali do zgodovinskega prapočetka. To ni potrebno. Prava avtohtonost Slovencev je ta, da niso samo najstarejše še živeče ljudstvo na Slovenskem, ampak ker so skozi stoletja nepretrgano, s skupnim delom mnogih zaporednih generacij izoblikovali današnjo podobo tega ozemlja – od gozdov, polj in hribov do cest, vasi in mest, od estetike hiš in cerkva do gospodarskih, socialnih in političnih naprav. Slovenije niso samo poselili, ampak so jo ustvarili. Temu rečemo naravna in kulturna dediščina, zanjo skrbimo tako, da jo od prednikov

Prava avtohtonost Slovencev je ta, da niso samo najstarejše še živeče ljudstvo na Slovenskem, ampak ker so skozi stoletja nepretrgano, s skupnim delom mnogih zaporednih generacij izoblikovali današnjo podobo tega ozemlja.

prinašamo potomcem. To se sliši staromodno, a je še preveč stvarno. Od tod posebne pravice in odgovornosti slovenske narodne skupnosti. Ta ne zajema samo vseh živečih Slovencev, ampak še vse mrtve in vse še ne rojene. To zveni mistično, a je še preveč resnično. Še več, člani te skupnosti niso in nikoli niso bili samo "čisti" Slovenci, mnogi so potomci južnoslovanskih, nemških, italijanskih, madžarskih, židovskih in še drugačnih rodov, daljnih in bližnjih, toda ob svojem času vključenih v to narodno skupnost.

Končno je za avtohtonost Slovencev odločilno to, da so v Sloveniji matična narodna skupnost, drugače kot italijanska in madžarska manjšina ali pa "alohtoni" priseljenci. Izvor te matičnosti, ki sega k manjšinam v Italiji in Avstriji, je slovenska kultura kot avtohtona večinska kultura Slovenije. Ustvarjali je niso samo "čisti" Slovenci, ampak pogosto tudi polslovenski ali "čisti" Italijani, Nemci, Čehi, Rusi in drugi – od Valvasorja do Foersterja, od Janeza Svetokriškega do Zoisa, od Metzingerja do Elzeja, od Attemsa in Erberga do Dimitza, z "nemškutarjem" Dežmanom na čelu. Njen temelj je slovenski jezik, vendar sodijo v slovensko kulturo tudi dela, napisana v drugih jezikih. Prešeren je pisal včasih nemške pesmi, pred njim Linhart, Hren je pesnil latinsko, znanstvene spise v nemščini so pisali Čop, Stefan, Miklošič, Murko, Milan Vidmar in drugi. V 19. stoletju se je končno uveljavila težnja, naj obseže slovenščina vsa znanstvena področja; tako se je zgodilo v 20. stoletju. Zahteva po slovenščini v humanistiki in družboslovju s filozofijo vred ostaja še zmeraj veljavna. Za matematične in na-

razvoslovne vede se zdi mnogim naravno, čeprav ne ravno zaželeno, da se pišejo tudi v svetovnem jeziku; in ta je angleščina. Na tej ravni se sproža spor o tem, kdo vse mora pisati slovensko in kaj vse naj plačujejo davkoplačevalci, ki vzdržujejo slovensko državo, gospodarstvo, umetnosti in znanosti; spor, ki razdvaja akademski svet, fakultete in inštitute, na čelu s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. In to je spor o tem, do kod segajo pravice slovenskega naroda kot avtohtone, večinske, matične skupnosti današnje Slovenije.

Kje ste prišli na svet?

V ljubljanski porodnišnici.

Kdaj?

16. septembra 1985 ob 3. uri zjutraj.

Kako bi označil svoj značaj?

Vztrajen, trmast, pozitiven, ljubitelj vsega lepega, včasih prehitro vzkipljiv ...

Ste bogati?

V premoženjskem smislu ne, drugače pa imam veliko prijateljev in ljudi, ki mi vedno stojijo ob strani, in to je moje bogastvo.

Verjamate v Boga?

Da.

Berete horoskope?

Včasih – samo za zabavo.

Vaš stan je?

Samski.

Imate kaj nepremičnin?

Ne.

Kdaj ste začeli peti?

Pojem, odkar se zavedam, v javnosti pa od 13. leta.

Med znane obraze slovenske glasbene estrade vas je izstrelila oddaja Orion. Kaj se je od takrat spremenilo?

Spremenilo se je veliko; izdal sem svoj prvi CD, nastopi in druge obveznosti si sledijo druga za drugo, tu je še šola in prostega časa skoraj ni več. Lahko rečem, da se mi čas vrti s pospešeno hitrostjo. Vesel sem, da je tako, ker to pomeni, da je moje delo uspešno in da sem na pravi poti..

Besedila in glasbo še vedno pišete sami?

Da, še vedno in upam, da me "glasbene muze" še zelo dolgo ne bodo zapustile.

Imate kakšnega posebnega glasbenega vzornika?

Včasih sem imel posameznike, ki so bili moji glasbeni vzorniki (npr. Jerry Lee Lewis, Freddy Mercury, Oliver Dragojevič), danes me poleg njih navdušuje še vrsta odličnih in uspešnih glasbenikov čisto različnih glasbenih zvrsti. Zelo pozorno prisluhnem posameznemu vokalu, aranžmaju, instrumentu in se tako učim.

Najljubši del dneva?

Večer.

Najljubše dnevno opravilo?

Igranje klavirja in ustvarjanje novih melodij.

Skriti kotiček?

Moja soba, v kateri je klavir.

Hobi?

Poleg igranja klavirja računalniške igrice.

Recept za premagovanje žalosti?

Poslušanje glasbe.

Najljubša jed?

Zrezki v omaki z njoki, testenine, marelični cmoki, palačinke.

Pijača?

Voda in jabolčni sok.

Sanjske počitnice?

Južni kraji, sonce in toplo morje.

Knjiga vašega življenja?

Dale Carnegie: Kako si pridobiš prijatelje.

Pesnik, ki ga ne morete pozabiti?

Simon Gregorčič.

Film, ki vas je spravil v solze?

Duh.

Slovenski Elton John

ROK KOSMAČ

Teden mitingaštva

Slovenska politika se v minulem tednu dni ni pretirano ukvarjala z vprašanjem "izbrisanih". Bili smo priče nekakšnemu zatišju pred viharjem, kajti čakati je bilo treba odgovor ustavnega sodišča na zahtevo po razpisu predhodnega referenduma o predlogu zakona o stalnem prebivanju tujcev z državljanstvom drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Sloveniji, ki so imeli na dan 23. decembra 1990 in 25. februarja 1992 v Sloveniji prijavljeno stalno prebivališče (širši javnosti bolj znan kot sistemski zakon). Zato pa so bili aktivnejši t. i. izbrisani in njihovi privrženci, ki so v okviru "tedna izbrisanih" (ob dvanajsti obletnici domnevnega izbrisa) organizirali nekaj prireditev, ki so na neki način spominjale na nekdanje mitinge resnice.

Odločba v prid "izbrisanim"

V četrtek je bilo čakanja konec. Ustavno sodišče je izdalo odločbo, ki je v strankarskih vrstah povzročila različne odzive. Pobudniki razpisa predhodnega referenduma o sistemskem zakonu (mimogrede, kakšna je bila odločitev ustavnega sodišča, so pobudniki kot stranke v postopku izvedeli kasneje kot nekatere medijske hiše, kar ocenjujejo kot nekorektno ravnanje sodišča) so bili nad odločbo vidno razočarani, saj so želeli s predlaganim referendumom preprečiti uveljavitev zakona, po katerem bi stalno prebivališče neselektivno podeljevali za nazaj in omogočali vlaganje odškodninskih zahtevkov, medtem ko je druga stran, predvsem liberalna demokracija in ZL, odločbo ustavnega sodišča pozdravila. Vodja poslanske skupine ZL Miran Potrč jo je vidno zadovoljen označil celo kot "... politični nauk vsem, ki so želeli z referendumom ali ustavnim zakonom izigrati pravice izbrisanim". Bogdan Biščak, izvršni direktor LDS, pa je odločbo ustavnega sodišča pozdravil z zadovoljstvom predvsem zato, ker "brani ustavno pravico referenduma pred politikantskimi in populističnimi zlorabami". O politikanstvu referendumov bi se dalo na široko pisati, a nima smisla, kajti jasno je, da imamo pravico do referendumskega odločanja zapisano v ustavi, da ta pravica državljanom in državlankam ne more in ne sme biti odvzeta, pa politikanstvo gor ali dol. Spoštovati je treba tisto odločitev, za katero se je večina na referendumu odločila. Ali je nekaterim političnim strankam to všeč ali ne, je seveda drugo vprašanje. Izkušnje z referendummi v preteklosti kažejo na to, da so strahovi pred referendummi v vrstah vladnih strank upravičeni, kajti volja ljudstva je drugačna od tiste, ki jo želi vsiliti oblast. Seveda pa je pri tem najlažje nasprotni strani pripisati politikanstvo in pridobivanje političnih točk na račun referenduma.

"Izbris" Zveze veteranov vojne za Slovenijo

A vrnimo se k zahtevi za razpis referenduma oziroma k referendumskega vprašanju o sistemskem zakonu. Vprašanje je vsebovalo sedem alinej. Ustavno sodišče je v svoji odločbi zapisalo, da kar pet od sedmih vprašanj ne vzdrži ustavne presoje. Kot že rečeno, sta LDS in ZL zadovoljni s takšno presojo ustavnega sodišča, kar po mnenju predsednika SDS Janeza Janše pomeni, da so zadovoljni s tem, da iz skupine "izbrisanih", ki se jim status prizna za nazaj in omogoči plačevanje za nazaj, ni mogoče izključiti oseb, ki so Slovenijo napadle, da Zveza veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS) ni pristojna zahtevati revizije, ki jo opravljajo pristojni organi, in da odškodnin ni mogoče izključiti. Zapis ustavnega sodišča, da ZVVS ni pristojna zahtevati revizije, po mnenju predlagateljev referendumskega vprašanja ni na mestu, saj menijo, da ima vsak možnost zahtevati revizijo česar koli, če gre po zakonitih poteh, zato menijo, da je ustavno sodišče preprosto "izbrisalo" ZVVS. Kar pa zadeva zadovoljstvo LDS in ZL z odločitvijo ustavnega sodišča, da odškodnin ni mogoče izključiti, se predlagatelji referenduma čudijo, da je še nekaj dni pred izdajo odločbe US predsednik vlade in LDS Tone Rop zatrjeval, da so tudi v njegovi stranki za izključitev odškodnin.

Kako naprej

Tako na strani LDS in ZL kot na strani opozicije oziroma koalicije Slovenija so se poglobili v izdano odločbo ustavnega sodišča in iščejo poti naprej. Neomajna pri svojih stališčih je opozicija, ki ne namerava popustiti in dopustiti, da bi se uveljavil zakon, po katerem bi stalno prebivališče neselektivno podeljevali za nazaj in omogočali vlaganje odškodninskih zahtevkov. Koalicija Slovenija, pobudnica referenduma o sistemskem zakonu, vidi dve možnosti. Prva je, da spremenijo oziroma popravijo besedilo referendumskega vprašanja, druga pa, da počakajo, da se sistemski zakon v državnem zboru sprejme, in šele potem vložijo zahtevo za naknadni zakonodajni referendum.

Teden "izbrisanih" je minil v znamenju zmerjaških mitingov in v znamenju odločbe US, ki je po mnenju opozicije politično motivirana.

Pobudniki razpisa predhodnega referenduma o sistemskem zakonu so bili nad odločbo vidno razočarani, saj so želeli s predlaganim referendumom preprečiti uveljavitev zakona, po katerem bi stalno prebivališče neselektivno podeljevali za nazaj in omogočali vlaganje odškodninskih zahtevkov.

Mihaela Praprotnik

Ko je center za raziskovanje javnega mnenja na FDV 20. februarja objavil izide javnomnenjske ankete Politbarometra, po katerih razlika med največjo vladajočo stranko LDS in največjo opozicijsko stranko SDS znaša samo še odstotek, je v Kučanovih krogih zavladala panika kljub verjetnosti, da realna razlika med obema strankama le ni tako majhna, kot jo prikazuje dr. Niko Toš.

Dva dni po objavi rezultatov Politbarometrove raziskave je bila anketa o strankarski opredeljenosti objavlj-

Demonstracije pred sedežem SDS

Provokatorji s FDV

na tudi v Dnevniku, kjer je Niname dia namerila LDS okrog 19, SDS pa le okrog 13 odstotkov. Po zadnji Delovi anketi pa je SDS celo minimalno prehitela LDS. Glede na to, da verjetno nobena od omenjenih anket ne odseva realnega stanja, je bolj kot to, koliko znaša razlika med obema javnomnenjsko najmočnejšima strankama, pomembno vprašanje, kaj namerava storiti vladajoča elita. Dogodki zadnjih dni kažejo, da so nekateri znotraj LDS in Kučanovega interesnega kroga, ki ga formalno poseeblja kontroveržno društvo Forum 21, izgubili živce in mrzlično iščejo rešilno bilko, s katero bi LDS spet pridobila prednost. Ker pa je LDS v zadnjem času preglobo-

ko zabredla v krog gospodarskega kriminala in afer, zaradi česar ne more več pridobiti izdatne prednosti pred SDS, je verjetneje, da bo glavna taktika tranzicijske levice slabitev (moralne) moči opozicije s pomočjo sistematičnih medijskih napadov in angažiranjem tistega dela civilne družbe, ki se ideološko vsaj delno pokriva s postkomunističnimi strankami.

Vrnitev "izbrisanih"

Manj kot mesec dni po tistem, ko je LDS ugotovila, da s potenciranjem afere "izbrisani" dela sebi medvedjo uslugo in je zato omenjena tema nekako "izpadla" iz provladnih medijev, so se "izbrisani" znova vrnili v me-

dijski prostor. Zanimivo je, da se je dvanajsta obletnica "izbrisa", ki ga mnogi še vedno pripisujejo Demosovi vladi, nekako ujela z odločbo ustavnega sodišča o zavrnitvi referendumskega vprašanja v zvezi s sistemskim zakonom o "izbrisanih", saj naj bi bilo v referendumskem vprašanju kar šest alinej od osmih v nasprotju z ustavo, zaradi česar so triumfirali protagonisti afere, predvsem Miran Potrč. Zmagoslavje "dušebrižnikov" pa je dejansko samo delček v mozaiku pogroma proti opoziciji, ki je v zadnjem času doživel vrhunec z obujanjem virtualne ksenofobije, to je že vidnega vzorca iz kampanje v zvezi z oplojevanjem samskih žensk in po-

dobnih afer, v katerih je bila koalicija Slovenija, "desnica", prisiljena sprejeti vlogo grešnega kozla, saj so ji očitali ksenofobijo, homofobijo, nazadnjaštvo, sovraštvo, nestrpnost, fašistoidnost itd. Vzorec ustvarjanja virtualnih ksenofobov se torej ponavlja, njegova temeljna značilnost pa je mimikrijsko in hinavsko delovanje protagonistov tega vzorca, seveda v odsotnosti vsakršne samokritike.

Zloraba civilne družbe

Dejstvo, da so dvanajsto obletnico "izbrisa" zaznamovali z javnimi manifestacijami, seveda ni presenetljivo – ena od njih je bila na primer 25. februarja pred sedežem SDS v

Predsednik sveta LDS Gregor Golob se je v nastopu v oddaji Odmevi na TVS izkazal kot precej nestrpen sogovorec. Bo lahko on rešil potapljačo se LDS?

Predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša za preobrazeno nomenklaturu še vedno predstavlja zlo.

Primerjave Slovenske demokratske stranke razkrivajo protislovja tako imenovani

Golobičeva »strpnost«

(TV Slovenija, Odmevi, 20. 2. 2004, soočenje Gregorja Golobiča in Janeza Janše)

“Poglejte, mi se nikoli ne prepiramo z rezultati javnomnenjskih raziskav, gospod Janša ne samo da se prepira z rezultati raziskav, s tistimi, ki jih izvajajo, pa kdorkoli že to je, on se ne strinja tudi z volilkami in volilci, po volitvah jih proglasi za bedake, jih razdeli na tiste, ki so bili kupljeni, ki so bili zavedeni, ki so tako ali drugače pomanjkljivi, ker niso volili zanj in za njegovo stranko. Tudi sedanji rezultat je posledica mobilizacije nestrpnih, nestrpnih kova Janeza Janše in njegove stranke, vendar rezultat je mogoče doseči v tako kratkem času tudi z bajoneti, metaforično rečeno. Ampak, veste, kot je že Napoleon rekel, z bajoneti se da doseči marsikaj, ampak sedeti se ne da na njih in slovenski volilke in volilci bodo hoteli od politike tudi, da jim pove, kako bodo bolje živeli, ne samo kdo je sposoben koga oblatiti, kako je sposoben koga zaničevati, kako je sposoben o kom kaj sovražnega povedati. In v tem pač priznamo prvenstvo socialdemokratski stranki, mi tekmuje v drugem prizorišču, vlada tekmuje v drugem ...”

“Zelo nesmiselno je pravzaprav detajlno odgovarjati na te absurde očitke. Gospod Janša je tisti, ki je splošno priznано v slovenskem prostoru nosilec nestrpne politike, nosilec sovražnega govora, govora, ki ljudi deli na naše in njihove, na črne in na bele, in to poljudno, nekdo, ki je en dan črn, bo drug dan bel in obratno, kakor njemu politična dnevna računica ustreza.”

Ljubljani, kjer je skupina mladih postavila transparent z napisom JANŠA=HAIDER. Pod omenjenim napisom je bila napisana kratica SDS s prečrtano črko D, kar naj bi pomenilo, da je Slovenska demokratska stranka dejansko sinonim za zloglasno nacistično organizacijo SS. Zid iz stiroporja naj bi simboliziral “politiko sovraštva, hujskanja in apartheida, ki je v zadnjih nekaj mesecih postala izključna politika oblasti, predvsem SDS”, kot pravijo predstavniki skupine Dostje, ki so pripravili obsežno akcijo, imenovano “dan rušenja zidov izključevanja”. Pri vsem tem ni toliko presenetljivo, da so konkretizirali Hanzkove primerjave z nacistično Nemčijo, ampak to, da so SDS uvrstili med vladne stranke.

Tisto, kar nas mora skrbeti pri tovrstnem angažiranju civilne družbe, je to, da civilnodružbene skupine, ki izhajajo iz t. i. hiše strahov na Metelkovi, očitno zastopajo prav tovrstno politiko, proti kateri se deklarativno bojujejo, kajti etiketiranje in primerjave z nacisti dejansko pomenijo podpiranje politike izključevanja, kar je prav tako že viden vzorec boja “z nestrpnostjo proti nestrpnosti”. V medijih se je prav v zadnjih dneh pogosto omenjal dr. Andrej Kurnik, politolog in asistent na FDV, ki je postal širsi javnosti znan pred skoraj tremi leti, ko se je moral Urad za intervencije braniti očitkov, da je v Sloveniji uril nasilne protiglobaliste. Zato je povsem na mestu domneva, da gre pri zadnjih demonstracijah pred sedežem SDS za nastop ljudi iz pod istega ideološkega dežnika, pod katerim vedrijo tudi Forum za levico, Mladi forum, Mirovni inštitut, Avto-

nomna cona Molotov itd. Skupna značilnost omenjenih organizacij je zastopanje ideološkega interesa, še bolj pa vloga uničevalca “notranjega sovražnika” države, saj so bolj kot kapitalistično elito iz LDS doslej napadali desnosedinske stranke in Cerkev. Povsem verjetno je torej, da omenjene organizacije opravljajo vlogo izvrševalca, kapitalistični centri moči, ki se držijo v ozadju, pa vlogo botra. Ideološka razhajanja med prvimi in drugimi zaradi (proti)kapitalizma zaradi interesov ohranjanja oblasti tu ne igrajo velike vloge.

Golobič kot eksekutor?

Pri vsem tem pa ne smemo prezreti vloge Gregorja Golobiča, predsed-

nika sveta LDS, ki je že pred leti svoj odhod iz politike oklical z izgovorom, da se bo posvetil “študijskim zadevam”, kasneje pa je naznanil, da odhaja v gospodarstvo. Vendar je očitno, da je pri tem šlo za nekakšen “sestop z oblasti” (po Kučanu), saj je obdržal funkcijo predsednika sveta LDS in se pred nedavnim znova vrnil v politiko v vlogi izvrševalca politike celotnega postkomunističnega bloka, s tem pa je delno razbremenil tudi prej omenjene civilnodružbene levičarske skupine, čeprav pripada kapitalistični eliti – znano je namreč, da ima Golobič velik vpliv v tistem delu gospodarstva, ki zajema telekomunikacije, kar je v pogovoru za tednik Mag potrdil tudi nekdanji državni

sekretar za telekomunikacije dr. Miro Rozman. Nedavna in presenetljiva odslovitve Petra Graška z mesta predsednika uprave Telekomu namreč daje slutiti, da je v ozadju omenjene poteze prav Golobič, puč na Telekomu pa je nekoliko presenetil celo nekatere člane na novo ustanovljenega Forumu 21, na primer Zorana Jankoviča.

Vprašanje pa je, koliko lahko Golobič pripomore k rešitvi ne preveč ugodnega položaja LDS, ki si je – to je posredno tudi sam priznal v oddaji 24 ur na Pop TV 22. februarja, ko je pritrdil mnenju urednika Financ Petra Frankla v zvezi z aferami, ki jih ljudje čedalje bolj povezujejo z največjo vladajočo stranko – za svoj položaj kriva sama. Njegov nastop na Pop TV je bil nekoliko bolj umirjen kot nastop dva dni prej v oddaji Odmevi na TV Slovenija, kjer je v soočenju z Janšo nastopal s pozicije moči in si privoščil tudi precej agresiven nastop (nekaj teh izjav je navedenih v posebnem okvirju). Golobičevi očitki Janši glede nestrpnosti so v kontekstu afer (SIB, Zbiljski gaj, Orion itd.), s katerimi se oblast neuspešno spopada, tako le spuščanje megle ter izraz živčnosti in panike vladajoče elite spričo dejstva, da že prihajajo računi za njeno slabo vladanje.

Janša kot moteča figura

Jasno je torej, da bo prihodnje predvolilno obdobje, kjer ne bo manjkalo umazanih iger in medijskih umorov, usmerjeno zlasti na eno osebo, to je na Janeza Janšo kot tisto figuro v slovenski politiki, ki posebej uporablja interesom preobražene partije. Medtem ko je medijski stroj na eni strani ustvaril Kučana kot “boga” (in ga še vedno ustvarja), na drugi strani prikazuje Janšo kot “hudiča”, torej kot izvor zla. Plenilci tranzicije pa se brzkone ne bodo zadovoljili samo z medijskim uničenjem Janše (letos bo minilo deset let od konstrukta v Depali vasi), ampak tudi celotne stranke (izraba primerov Kelemina, Rupar itd.). Zato bi bilo zelo pomembno, da bi opozicija pred volitvami ohranila čiste roke. Nobenega dvoma pa ni, da bodo, če sploh bodo, na volitvah o uspehu LDS očitno odločale predvsem tiste teme, ki zadevajo pravno državo in gospodarski kriminal.

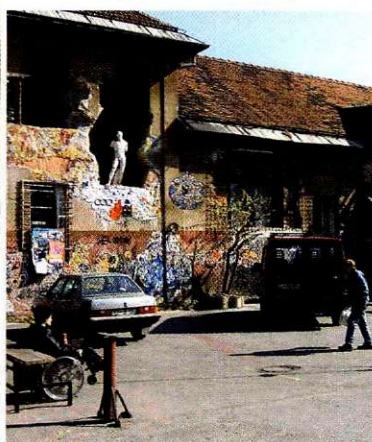
Gasper Blažič

Stranke z nacizmom in fašizmom in borbe proti nestrpnosti.

Je bil odslovljen predsednik Telekomove uprave Peter Grašek žrtev Golobičevih politično-ekonomskih ambicij?

Metelkova mesto – simbolna upodobitev ideološkega dežnika levičarske “alternative”.

Interpelaciji proti ministroma

Koalicija Slovenija je vložila interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Dušana Kebra, le nekaj ur kasneje pa so slovenski demokrati (SDS) vložili tudi interpelacijo zoper ministra za notranje zadeve Rada Bohinca.

Prvi očitek ministru Kebru se navezuje na bolnišnico Trnovo, ki je bila po mnenju koalicije Slovenija brez javnega razpisa za nerazumno nizko ceno prodana mestni občini Ljubljana oziroma zamenjana za stare prostore na Štefanovi 1 (Nebotičnik). Odgovornost ministra Kebra je po mnenju koalicije Slovenija ta, da je dopustil finančno oškodovanje državnega premoženja in javne zdravstvene službe s postopki menjave in nabave prostorov za potrebe povečane administracije ministrstva. Drugi očitek Kebru je, da je nenamensko porabljal proračunska sredstva, zavajal ministrstvo za finance in DZ pri porabi sredstev iz razvojnih programov ter izvedel negospodarno investicijo v prostore, iz katerih se bo po vladnih načrtih že leta 2006 izselil v nove in mnogo večje prostore

za Bežigradom. Kot tretji razlog za interpelacijo je naveden projekt graditve nove pediatrične klinike. Kebru očitajo, da ni poskrbel za aktivnosti, s katerimi bi se ne preprečila ustavitve projekta, temveč bi se graditev nove pediatrične klinike pospešila. Keber tako ni poskrbel, da bi z nadomestno gradnjo ali drugimi pravočasnimi ukrepi izboljšal pogajalski položaj nasproti zavodu za varstvo pri delu (od omenjenega zavoda je bila zgradba za potrebe pediatrične klinike kupljena po bistveno višji ceni, kot je bila ocenjena na začetku mandata ministra Kebra). Nadalje je med razlogi za Kebrovo interpelacijo mogoče zaslediti kritiko, da ni opravil javnih razpisov za podelitev koncesije zbiranja in uničevanja infektivnih odpadkov, po drugi strani pa je samostojnemu pravnemu subjektu omogočil monopol, s tem pa preprečil kakršno koli možnost varčevanja z javnimi zdravstvenimi sredstvi na tem področju. Minister Keber je po mnenju vlagatelj interpelacije tudi odgovoren, da ni poskrbel za pripravo podzakonskih aktov in izvršitev zakonskih določb, zaradi česar v Sloveniji še vedno nimamo ne jasne slike stanja ne dolgoročne načrta reševanja kadrovskih potreb, predvsem zdravnikov in sester.

Eden od očitkov ministru Kebru je povezan z diagnostično in terapevtsko opremo. Vlagatelji interpelacije mu očitajo neracionalno trošenje javnih zdravstvenih sredstev za nabavo materiala in opreme v javnih

zdravstvenih zavodih, ker še ni določil standardov materialov in opremljenosti javne zdravstvene službe.

Pod Kbrovim ministrovanjem se še vedno ne izvaja 25. člen zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, po katerem so posamezne kategorije zavarovancev oproščene doplačil za nujno zdravljenje, kadar niso prostovoljno zavarovane, za razliko v vrednosti storitev. Kot zadnji razlog za Kbrov odstop vlagatelji interpelacije navajajo zdravstveno reformo. Ministru Kebru očitajo, da je na nezakonit način potrošil velika proračunska sredstva za pripravo bele knjige, ki je za slovenske razmere v veliki meri neprimerna ali celo škodljiva podlaga za načrtovanje zdravstvene politike (več o Kbrovi interpelaciji na straneh 18 in 19).

Na isti dan je bila s strani SDS vložena tudi interpelacija zoper ministra za notranje zadeve Rada Bohinca, ki mu SDS v glavnem očita izdajanje odločb t. i. izbrisanim na podlagi odločbe ustavnega sodišča, nepravilnosti pri nakupu policijskega čolna, neustrezne rešitve pri ureditvi vzajemnega pokojninskega sklada, neustrezen zakon o sistemu plač v javnem sektorju itd., neustrezen postopek reševanja pritožb zoper ravnanje policistov itd.

Podeljevanje častnega znaka svobode

Poslanci so minuli teden sprejeli novelo zakona o odlikovanjih. Bistvo novele je poenotenje politike po-

deljevanja najvišjih državnih odlikovanj in omejitev podeljevanja prvega državnega odlikovanja samostojne in suverene Slovenije.

Poslanci so sprejeli odločitev, po kateri se bo tudi v prihodnje ohranjalo odlikovanje častnega znaka svobode, ki ga bo predsednik republike še naprej podeljeval kot najvišje državno priznanje za zasluge, povezane z dejanjem osamosvojitve. To pomeni, da bo lahko predsednik republike častni znak svobode v prihodnje podeljeval za junaštvo pri varovanju svobode RS in izjemne zasluge pri uveljavljanju in obrambi samostojnosti in suverenosti države. Za zasluge, dosežene na civilnem, diplomatskem ali mednarodnem področju, ki niso neposredno povezane z osamosvojitvijo, pa naj bi predsednik republike vendarle začel podeljevati nova državna odlikovanja, ki jih je vzpostavil že zakon o odlikovanjih, sprejet decembra 1994, in določa štiri rede: za izredne zasluge, zlati red za zasluge, srebrni red za zasluge in red za zasluge, ter tri vrste medalj za zasluge, hrabrost in za častna dejanja.

Nekateri poslanci, predvsem iz vrst SDS in NSi, so bili skeptični do predlaganih rešitev. Opozarjali so, da bi bilo odpravo častnega znaka svobode mogoče razumeti kot razvrednotenje oziroma poskus zmanjševanja pomena osamosvojitve. Med drugim so opozorili, da nekaterim zaslužnim častni znak svobode še ni bil podeljen, čeprav se je v preteklosti veliko podeljeval.

Mihaela Praprotnik

Edvard Kardelj in
Josip Broz-Tito

Kdor piše o Titu, bo moral pisati o pobjah in umorih, za katere nosi Tito največjo odgovornost. Ker je bil izjemen strateg za pridobivanje svoje moči in oblasti, je bila njegova oblast vsemogočna. Odstranil je vse svoje najžejše sodelavce, če so ga ogrožali, pa naj je bil to Djilas, ki ga je dal za osem let zapreti, ali Ranković ali vrsta drugih političnih osebnosti na Hrvaškem, v Srbiji in Sloveniji. Celó Kardelj je bil v nekem času v nevarnosti.

Legende o partijcih

2. del

Res pa je, da si je znal Tito ustvariti veliko priljubljenost med ljudmi in v Sloveniji jo še danes uživa. To je posledica njegove izjemno karizmatične osebnosti, izjemno prikupnega obnašanja, sposobnosti stika z ljudmi, saj je v svojih govorih nastopal včasih kot oblastnik, včasih pa kot nekakšen zahodni vodja opozicije.

Nekritično o Titu

Najpomembneje je, da smo bili z njegovo osebnostjo prek šolskega sistema in množičnih občil več desetletij indoktrinirani, da nikoli ni bila o njem napisana nobena kritična pripomba, čeprav je živel s stoterimi vilami razkošneje in bolj zapravlivo kot kateri koli veliki kapitalist. Poleg tega je bila njegova osebnost tako čaščena, da je bila kritika strogo kaznovana. Imeli smo kazenski zakon o verbalnem deliktu. Njegov kult osebnosti je presegal kult osebnosti Stalina.

Če beremo Repetovo legendo o Titu, moramo zapisati, da je takšno pozitivno pisanje že izjemno in ni več

v skladu s časom in novimi zgodovinskimi dejstvi. Tito je ustvaril Jugoslavijo in jo tudi uničil, kot je to zapisal Veljko Rus. Ustvaril je socializem, vendar je ta propadel in ni bil sposoben nadaljnega preživetja. O Titu zato obstajajo drugačni, re-

kel bi povsem nasprotni teksti, kot nam jih ponuja zgodovinar Repe. O tem je pisal Drago Jančar, čigar dela Repe ne navaja. Potem je tukaj znamenita knjiga Titova posljednja izpovjest Vjenceslava Cencića, ki je sicer na Hrvaškem izzvala precejšnje

polemike, vendar je ne kaže kar zanemariti. O njej je v Delu pisala Alenka Puhar. Obstajajo pa tudi drugi teksti. Zgodovinsko vlogo Tita, ki je razpolagal s tolikšno močjo in karizmo, še čaka zgodovinska ocena, vendar ne v obliki Repetove legende in z njegovo metodologijo, s katero s svojim vnaprej določenim vrednostnim sistemom izbira in selekcionira gradivo in informacije. Metodološko se opira na tako nezanesljive vire, kot so podatki javnega mnenja. Navaja podatek, da je 18 odstotkov anketirancev Tita ocenilo kot zelo pozitivno osebnost, 65 odstotkov pozitivno in samo 8 odstotkov negativno. S tem da je bil diktator, se je strinjalo 24 odstotkov anketirancev. Iz tega sklepa, da bo Tito pri Slovencih še naprej prevladoval kot pretežno pozitivna osebnost. Tisti, ki vemo, kako spremenljivo je javno mnenje in kako se do njega pride, vemo, da je za zgodovino ta metoda brez vrednosti. Javno mnenje delajo solstvo in mediji s svojo indoktrinacijo. Pri Ti- »

Josip Broz na balkonu Univerze v Ljubljani, 26. maja 1945, kjer je napovedal pobje. Dejal je: "Ta manjšina ne bo nikdar več gledala naših divnih planin, naših cvetočih polj. Če bi se to vendarle zgodilo, bo to trajalo zelo kratek čas."

Najslabši in najbolj neverodostojen je tisti del knjige, v kateri Repe prikazuje Stalina, Tita, Kardelja, Kidriča, Dolanca in Kučana.

Tovrstno prikazovanje zgodovine še ustreza tistim vladajočim elitam, ki jim zgodovinski simboli in vrednote podeljujejo legitimiteto; v našem primeru vladajoči tranzicijski levici.

» tu se je to delalo več desetletij, učinkuje pa lahko tudi v nekaj mesecih. Svež primer je dr. France Arhar, ki so mu javnomnenjske ankete kazale, da postaja nevaren tekmelec dr. Janezu Drnovšku. Nato so se začeli sami negativni članki o Arharju in njegovi plači, ki so bili tako uspešni, da so ga praktično medijsko "umorili". O Janši je bilo napisanih najmanj 200 uničujočih negativnih člankov, zato je bil njegov javnomnenjski položaj zelo nizek. Če pa bi v dveh letih o njem napisali 200 pozitivnih člankov, kot so jih napisali o Kučanu, bi bil zelo visok. Zato je taka metoda za vrednotenje zgodovinskih osebnosti brez vrednosti.

Pisano na ravni legende

Najslabši in najbolj neverodostojen je tisti del knjige, v kateri Repe prikazuje Stalina, Tita, Kardelja, Kidriča, Dolanca in Kučana. To je besedilo, pisano na ravni legende, ki bi bilo morda primerno pred dvajsetimi leti kot indoktrinacijsko gradivo za srednje šole. Za današnji čas je to dolgočasno in lahkotno pisanje, ki je časovno že davnaj preseženo. Seveda tovrstno prikazovanje zgodovine še ustreza tistim vladajočim elitam, ki jim zgodovinski simboli in vrednote podeljujejo legitimiteto.

Vendar se Slovenija pomika v Evropo in Nato, zato tudi vladajočim političnim elitam ni zagotovljena trajna oblast. Ko bo enkrat v Sloveniji prišlo do spremembe globalne politične moči, se bo zgodovina na novo pisala in razne knjige, kot je Rdeča Slovenija, bodo pozabljene in presežene.

Repe trdi, da v času Djilasa in Kidriča ni bilo liberalnih razmer. Ponekod daje pojem liberalno v nareko-

vaje. Danes je čas, da zgodovina ugotovi in prizna, da v rdeči Sloveniji do leta 1990 nikoli ni bilo liberalnih razmer. Tito in Kardelj sta o liberalizmu imela vedno negativno mnenje in sta ga imenovala anarholiberalizem. Biti predstavnik liberalizma je bilo sila nevarno. Partija kot monopolna in vodilna sila sistemsko ni mogla dopuščati kakršnega koli liberalizma v smislu zahodnih demokratičnih standardov. Z določenim mehčanjem ali odstopanjem od dogem se je hotela vsaj delno prilagoditi velikim tehnološkim in drugim spremembam v okolju. Zato je uvajala razne kardeljanske eksperimente od tozdov do združenega dela in končala pri svojem višku v tako imenovanem pluralizmu samoupravnih interesov, ki pa je bil znotraj ene stranke, ki si je lastila vodilno vlogo, povsem neuresničljiv. Takšnemu mehčanju sistema, ki so ga nekateri imenovali liberalistična obdobja, je vedno sledilo obdobje vračanja nazaj v obliki svinčenih let in podobno. Tito, Kardelj, Popit, Kraigher in njim podobni so vedno do-

bili vtis, da "liberalno" mehčanje lahko vodi v izgubo njihove oblasti. Ko je že v veliki krizi socializma izšla resnično liberalna 57. številka Nove revije, je zvezni javni tožilec vložil obtožbo s hudimi kazenskimi posledicami, slovenska partija pa je izjavila, da administrativno ne bo ukrepala – kar je pomenilo, da avtorjev ne bo zapirala –, bo pa storila vse, da se njihove ideje ne bodo uresničile. (Repe seveda tega ni povedal, ker bi se s tem rušila njegova legenda.) Partija sistemsko ni bila do konca sposobna prenesti liberalizma v evropskem smislu.

Brez dogodkov na Poljskem, pojava Gorbačova v Sovjetski zvezi in brez padca berlinskega zidu Slovenija ne bi dosegla tiste stopnje liberalizma in samostojnosti, ki je za zahodni svet značilna.

Repetov interpretativni model je zelo ozek in v bistvu partijski. Priznava, da je bil "liberalizem" leta 1974 poražen, ne pove pa cene tega poraza. Takrat so bili napredni slovenski in jugoslovanski vodilni politiki odstranjeni in udbovsko zasledovani, na

stotine direktorjev je bilo odpuščenih, uvedena je bila čistka univerzitetnih profesorjev, strogo so bili uvedeni moralno-politični kriteriji v delanju kariere. To čistko je iniciral in izvedel Tito – tudi s Kardeljevo pomočjo –, in če bi bil Repe verodostojen in samostojen zgodovinar, bi lahko analiziral, kolikšno ekonomsko, družbeno, politično in moralno škodo je Slovenija pri tem utrpela. Seveda se z legendami tega ne more prikazati.

Povzdigovanje "farsičnih volitev"

Podobno kot o Titu piše in prikazuje tudi druge pomembne osebnosti, kot so Kardelj, Kidrič, Dolanc, Kavčič, Kučan. Metodološko izbere tiste podatke, ki potrjujejo njegovo izhodiščno pozitivno vrednostno sodbo. Uporablja pojmovni aparat, ki je zastarel, opozicijo imenuje razredni sovražnik, ne pove, kako grdo se je Kardelj zlagal Kocbeku o pobojih, in podobno. Navaja ustavo in program Zveze komunistov Jugoslavije iz leta 1958 kot najmodernejši program med programi komunističnih partij, kot da bi

T. i. liberalističnim obdobjem je vedno sledil čas vračanja nazaj v obliki svinčenih let. Na sliki zapori Udbe, zdaj Povšetova.

V prejšnjem režimu smo imeli zapleten pravni sistem, v katerem smo imeli poleg javne zakonodaje še tajno.

In končno, če zgodovinar piše o rdeči Sloveniji tako, da prikaže samo njene voditelje (slika desno), ki so razpolagali z absolutno močjo in vsakega nasprotnika razglasili za sovražnika države, bi bilo prav, da prikaže tudi njihove žrtve (slika levo). Zato bi moral prav tolikšno pozornost posvetiti npr. Nagodetu, Sircu in drugim.

lahko dobili zgodovinsko realnost rdeče Slovenije iz programskih, ideoloških in ustavnih dokumentov.

Podrobno opisuje razne dogodke, kot so volitve, ki so, zgodovinsko gledano, tako kot jih avtor prikaže, povsem brez pomena. Izvedene so bile kot farsa in ponaredek in so imele samo to vlogo, da so vladajoči komunistični eliti dale videz legitimnosti. Za zgodovino bi bilo zanimivo ugotoviti ozadje takih volitev, ne pa da nam predstavi gradivo, ki ga lahko najdemo v takratnih režimskih dnevnikih ali propagandnih priročnikih. S to svojo metodo pride do takih absurdnih ugotovitev, kot je ta, da je bil v Sloveniji uveden enostrankarski sistem šele leta 1965 (str. 23). Podobno ugotovitev je napisal že leta 1995, ko je dejal, "da je politična opozicija imela možnost delovanja v Jugoslaviji in zunaj nje pravnoformalno do leta 1965" (Ključne značilnosti slovenske politike v letih 1929—1955, str. 86).

Poleg javne še tajna zakonodaja

Zgodovinar ne more iz polstoletnega obdobja pobirati dogodkov, jih stresti v košaro in reči bralcu: tukaj imate svojo zgodovino. Izbirati in analizirati mora tiste dogodke, ki so opredelili stanje duha, delovali na človekove pravice in demokratične potence, in predvsem v kolikšni meri so odpirali in omogočali razvojne možnosti naroda. Tako pa Repe kar mimogrede pove, da smo imeli zapleten pravni sistem, v katerem je vladala zmeda, in smo od leta 1980 dalje imeli poleg javne še tajno zakonodajo (str. 156). Pa to je vendar za zgodovinarja izredno pomemben in

prav katastrofalen podatek. Poleg uradnega lista smo dobili še vzporedni uradni list s podnaslovom "poverljivo glasilo". Kakšna je to pravna država, ki vzpostavlja dva vzporedna pravna sistema – legalnega in zapupno nelegalnega? To pomeni kršitev temeljnih človekovih pravic, če so v nelegalnem uradnem listu določene kazenske sankcije, o katerih državljani sploh ne smejo biti obveščeni. V enem od teh tajnih uradnih listov je bila v primeru nemirov predvidena ustanovitev koncentracijskih taborišč (številka 32, 1980). To pomeni, da je bila oblast že leta 1980 povsem paranoična. In zgodovinar bi moral analizirati, kako je prišlo do tega tajnega uradnega lista, katera elita je stala za njim in kaj je pomenil za razvoj družbe, saj je šlo očitno za pravno in demokratično regresijo.

Sklicevanje na neverodostojne dokumente

Njegova metoda je tudi v tem, da se sklicuje na dokumente, ki ne nosijo v sebi nobene resničnosti. Laži

in prevare ne morejo biti verodostojni zgodovinski dokumenti. Zgodovina se ne piše na podlagi tega, kar zmagovalec in absolutni posedovalec moči in vseh instrumentov nasilja piše sam o sebi. Usodnost te metode je v tem, da obstaja nevarnost, da bi se takšen tip zgodovine uveljavil v naših šolskih učbenikih. Potem bomo glede vrednot in njihove indoktrinacije tam, kjer smo bili v času socializma.

In končno, če zgodovinar piše o rdeči Sloveniji tako, da prikaže samo njene voditelje, ki so razpolagali z absolutno močjo in vsakega nasprotnika razglasili za sovražnika države, bi bilo prav, da prikaže tudi njihove žrtve. Zato bi moral prav tolikšno pozornost posvetiti na primer Črtomiru Nagodetu, ki so ga po nedolžnem obsodili na smrt in ustrelili in še danes ni mogoče zvedeti za njegov grob. Pozornost bi zaslužil tudi dr. Ljubo Sirc, ki je bil obsojen na smrt, pa je vendar po večletnem zaporu preživel. Dalje bi lahko povedal kaj o Edvardu Kocbeku, ki ga je Kardelj politično zlorabil, na koncu pa odvrigel in v go-

voru izjavil, da je absolutna ničla, poleg tega pa ga ves čas udbovsko zasledoval. So pa še druga pomembna imena, ki so na neki način vplivala na rdečo Slovenijo, vendar ne v smislu Repetovih vrednostnih izhodišč. Naj jih nekaj naštejemo: dr. Jože Pučnik, dr. Dušan Pirjevec, Vitomil Zupan, dr. France Bučar, nadškof Anton Vovk, ki so ga polili z bencinom in zažgali, Dane Zajc, Igor Torkar, dachavski obsojenci, nekateri obsojeni duhovniki, prikazal bi lahko tudi kakšnega kmeta, ki je bil zaprt, ker ni hotel vstopiti v zadrugo.

Za knjigo Rdeča Slovenija velja ocena, ki jo je za takšen tip zgodovine dal Taras Kermauner, ko je dejal, "da ostaja znotraj vrednostno interpretativnega modela Partije in liberalnega marksizma". Poleg tega je to zelo površno in lahkotno napisano besedilo brez kakšnih poglobljenih analiz. Je pa žal deležno velike pozornosti nekaterih občil, ki bi takšen tip zgodovine želela uveljaviti kot državno zgodovino.

K sreči imamo tudi drugačen, profesionalnejši in vrednostno nevtralnejši tip zgodovine, ki jo predstavljajo Jera Vodušek-Starič, Boris Mlakar, Ivo Žajdela, Alesander Bajt, Taras Kermauner in drugi.

Pred seboj imam knjigo dr. Žože Pučnika z nalovom Izbrano delo. Tudi to je zgodovina rdeče Slovenije, ki pa ni samo rdeča, temveč je tudi mučeniška in krvava. Ti dve knjigi – Repetova in Pučnikova – se mesebojno ne dopolnjujeta, temveč izključujeta. Ker pa nismo predstavniki dveh resnic o eni in isti stvari, mora biti ena od teh neresnična ali vsaj nizko verodostojna.

Dr. Janez Jerovšek

K sreči imamo tudi drugačen, profesionalnejši in vrednostno nevtralnejši tip zgodovine, ki se je razvil v letih po padcu prejšnjega režima in nam daje upanje za prihodnost. Tako objektivno zgodovino podaja tudi zgodovinar in novinar Jože Možina.

Minister za zdravje Dušan Keber je v svojem mandatu, ki se mu počasi izteka, naredil bore malo, pa še to, kar je naredil, je prineslo več škode kot koristi. Tako neka-ko razmišljajo v koaliciji Slovenija, zato so v petek popoldne vložili interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za zdravje Dušana Kebra.

Grehi ministra Kebra

Priznati je treba, da je besedilo interpelacije vse prej kot kratko, saj je v njem zapisanih kar osem za ministra Kebra obremenilnih točk. V koaliciji Slovenija so prepričani, da so argumenti, navedeni v interpelaciji, dovolj močni in da bodo poslanci in poslanke v državnem zboru pri glasovanju o Kebrovi interpelaciji dali prednost presoji navedenih očitkov in ne politični pripadnosti oziroma poslušnosti. Če bo obveščalo slednje, potem se ministru Kebru ni bati, da bi mu spodnesli ministriški stolček, kajti jasno je, da ima vladajoča koalicija zadostno večino, s katero lahko prepreči njegov odhod.

Kebra krivijo finančnega oškodovanja

Eden ključnih očitkov Kebrove-

mu delu je povezan z bolnišnico Trnovo. Da bi osvetlili celotno zadevo, moramo pogledati v leto 1997. Takrat je bila bolnišnica Trnovo ocenjena na 552,800.000 tolarjev. Po vladnih načrtih prodaje državnega premoženja naj bi prišlo do prodaje (in ne zamenjave, kot se je dejansko zgodilo) omenjenega objekta, sredstva od prodaje pa naj bi namenili preselitvi Kliničnega oddelka za žilne bolezni iz Trnovega v Klinični center (KC) in rešitvi prostorske stiske Oddelka za intenzivno interno medicino in Oddelka za kirurgijo srca in ožilja KC.

V drugi polovici leta 2002 je prišlo do podpisa tripartitne pogodbe, kjer kot podpisniki nastopajo takratna ljubljanska županja Vika Potočnik, minister za zdravje Dušan

Keber in nekdanji direktor KC Primož Rode. S to pogodbo je MOL dobila v last bolnišnico Trnovo z vsem zemljiščem, ki je po zadnji opravljeni cenitvi v začetku leta 2002 znašala 546,139.000 tolarjev, izločila pa je poslovne prostore v Nebotičniku v vrednosti 191,325.710 tolarjev; ti prostori so bili izročeni v last Republiki Sloveniji in v posest KC, razliko v vrednosti 372,813.290 pa je MOL nakazala na račun ministrstva za zdravje. Več kot očitno je, da je bil s tem KC dvakrat oškodovan: prvič za znesek, ki ga je občina nakazala ministrstvu za zdravje, drugič pa so prostori v Nebotičniku za KC neuporabni, saj v njih ne more opravljati svoje dejavnosti. To dokazuje tudi podatek, da je minister Keber 4. 7. 2003 objavil javni razpis naročila ob-

nove poslovnih prostorov za potrebe ministrstva. Kaj ima torej od prostorov v Nebotičniku KC? Nič.

Domnevnih nepravilnosti pa z vsem naštetim še ni konec. V letu 2002 ni bilo v nobenem vladnem načrtu zaslediti, da bi vlada imela namen pridobiti nove prostore za potrebe ministrstva za zdravje, a je omenjeno ministrstvo le prišlo do njih (govor je o prostorih v Nebotičniku). In ne le to. V letu 2003 je bilo dokazano porabljen najmanj 23 milijonov tolarjev nenamenskih sredstev za obnovo teh prostorov, za povrh pa naj bi se razpis za obnovo izpeljal brez ustreznih dovoljenj in brez investicijske dokumentacije. Odgovor na vprašanje, zakaj tolikšne investicije v Nebotičnik, bo minister Keber še toliko

Ministru Kebru očitajo, da je z zamenjavo bolnišnice v Trnovem za prostore v Nebotičniku dopustil oškodovanje državnega premoženja in KC.

V zvezi z operacijskimi mizami minister Keber odgovarja za tri sklope nepravilnosti, in sicer za nezakonnost postopka, ekonomsko neučinkovitost in korupcijske razsežnosti.

Slovenija nima dolgoročnega načrta reševanja kadrovskih potreb, še posebej kaotično pa je stanje na področju delovanja medicinskih sester.

teže podal, kajti že leta 2002 je vlada sprejela sklep, da se v Bežigrajskem dvoru zgradijo novi prostori za nekatera ministrstva, med drugim za ministrstvo za zdravje. Da gre v celotni zadevi za vprašljiva in negospodarna dejanja, še bolj potrjuje vladni podatek, da bodo ob preselitvi v Bežigrajski dvor prostori v Nebotičniku prodani po 300.000 tolarjev za kvadratni meter, medtem ko je Kebrovo ministrstvo mestni občini plačalo 500.000 tolarjev za kvadratni meter.

Zapleti pri pediatrični kliniki

“Kljub ministrovim zagotovitvam na začetku mandata nove pediatrične klinike se ni in verjetno je še lep čas ne bo, saj doslej minister še ni rešil niti pravnih vprašanj v zvezi s sprostitvijo lokacije,” so kritični pobudniki interpelacije. Na dan prihajajo celo informacije, da je bila priprava investicijske dokumentacije nestrokovna, gradbena dokumentacija pa pridobljena na podlagi neveljavnih dokumentov, kar povzroča neupravičene zamude in s tem podražitve gradnje, kajti minister Keber podpre vse večje odhodke pri odstranjevanju ovir za začetek graditve. Tako naj bi bil po zatrjevanju vlagateljev interpelacije iz namenskih sredstev za graditev pediatrične klinike plačal za zgradbo zavoda za varstvo pri delu kar 1,1 milijarde tolarjev namesto 500 milijonov, kot je bilo ocenjeno na začetku ministrovega mandata.

Brez javnih razpisov

Programa za zbiranje in uničevanje infektivnih odpadkov ministrstvo za zdravje še nikoli ni oddalo v skladu z zakonom o javnih naročilih oziroma na podlagi javnega razpisa, zatrjujejo vlagatelji interpelacije. Tisti pa, ki se kolikor toliko spoznajo na številke, lahko hitro vidijo, da je omenjeni program za usposobljene izvajalce ekonomsko zelo zanimiv, saj njegova letna pogodbeni vrednost znaša 600 milijonov tolarjev.

Generalno pogodbo za ta posel sta z ministrstvom za zdravje imeli podjetji Mollier, d. o. o., in Aico, d. o. o., ki pa jima je potekla 30. 11. 2001. Aneks, s katerim je bila pogodba podaljšana, je bil sprejet šele ob koncu leta 2002, in to brez javnega razpisa (z navedbo, da imamo v Sloveniji sa-

Vlagatelji interpelacije – koalicija Slovenija – pričakujejo, da bodo argumenti interpelacije premagali politično pripadnost poslancev.

mo enega usposobljenega izvajalca, je ministrstvo za zdravje zavajalo urad za javna naročila, da je izdal pozitivno mnenje k neposredni pogodbi brez javnega razpisa, svojo napačno navedbo pa opravičevalo z dejstvom, da oba izvajalca tesno sodelujeta). Poleg te domnevne napake, je prišlo tudi do stanja, ko sta izvajalca skoraj vse leto 2002 dejavnost opravljala brez pogodbe, ko pa je bila le-ta podpisana, se je cena storitev dvignila za 12,4 odstotka, njeno povišanje pa se je priznalo za nazaj, kar je pomenilo, da se je odstranjevanje infektivnih odpadkov javni zdravstveni službi podražilo za 45 milijonov tolarjev na letni ravni.

Neracionalne nabave materiala in opreme

Pobudniki interpelacije so prepričani, da je minister Keber odgovoren za neracionalno trošenje javnih zdravstvenih sredstev za nabavo materiala in opreme v javnih zdravstvenih zavodih, ker se ni določil standardov materialov in opremljenosti javne zdravstvene službe. Te standarde, s katerimi bi lahko ministrstvo izvajalo nadzor nad investicijami v drago opremo, namreč ministru nalaga Nacionalni program zdravstvenega varstva (NPZV) iz leta 2000. Pobudniki interpelacije so tako prepričani, da se bodo zaradi tega tudi v prihodnje dogajale “operacijske mize”, tega pa si slovensko zdravstvo ne more in ne sme privoščiti.

Nerešeni kadrovski problemi

Kar precej dolgov ima minister Keber tudi do zakonskih določb o

reševanju kadrovskih problemov. Čeprav je zakon o zdravniški službi že leta 1999 določil, da v 12 mesecih po uveljavitvi zakona minister določi razpored zdravniških delovnih mest v mreži javne zdravstvene službe, Keber tega vse do danes ni storil. Čeprav je NPZV že leta 2000 določil, da bo vlada določila minimalne kadrovske standarde v zdravstveni dejavnosti najkasneje v enem letu po sprejetju NPZV in mrežo javne zdravstvene službe na sekundarni in tercialni ravni s posebnim predpisom v štirih mesecih po sprejetju NPZV, se to še ni zgodilo. Poleg neupoštevavanja konkretnih zakonskih določil vlagatelji interpelacije ministru Keberu očitajo, da je tudi sicer zanemaril kadrovsko problematiko posameznih zdravstvenih poklicev. Nalagajo mu odgovornost za neurejeno področje delovanja medicinskih sester, kar je izpostavljeno tudi v zadnjem poročilu o napredku držav za članstvo v EU. Direktive EU določajo na področju zdravstva pet reguliranih poklicev, in sicer zdravnik, zobozdravnika, farmacevta, diplomirano medicinsko sestro in diplomirano babico. Od teh petih v Sloveniji status diplomirane medicinske sestre in diplomirane babice še vedno ni urejen, za kar vlagatelji interpelacije krivijo ministra Kebr, ker je doslej preprečil vse poskuse ureditve statusa Zbornice zdravstvene nege.

Pozabil na izvajanje 25. člena ZZVZZ

Po 25. členu zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) so posamezne

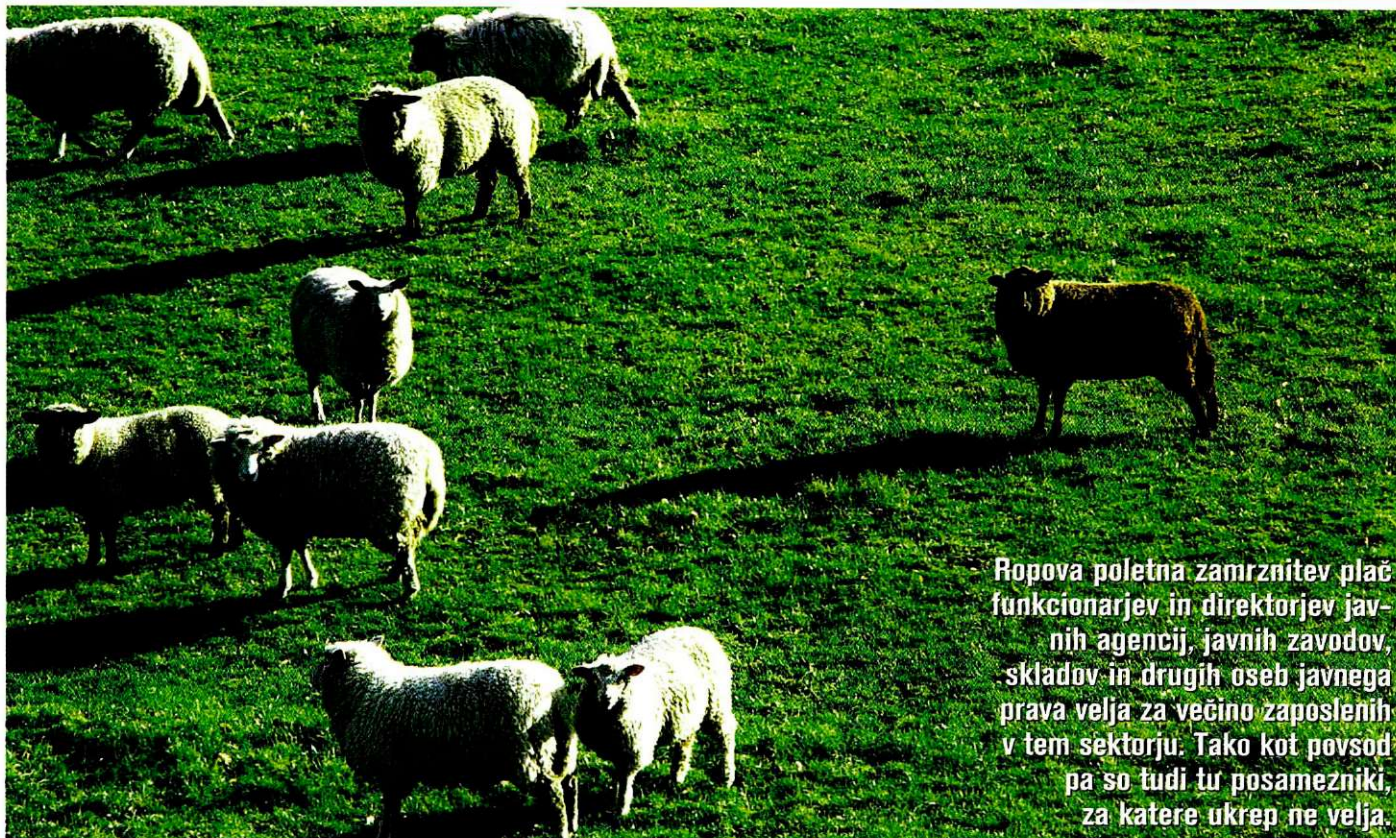
kategorije zavarovancev oproščene doplačil za nujno zdravljenje, kadar niso prostovoljno zavarovane, in sicer za razliko v vrednosti storitev. Gre za invalide, za osebe, starejše od 75 let, socialno podpirane osebe itd. Vlagatelji interpelacije so mnenja, da bi minister Keber moral poskrbeti za okoliščine, ki bi omogočile nemoteno uveljavitev tega člena, česar pa ni storil in s tem ni omogočil, da bi zakon omenjene kategorije zavarovancev oprostil doplačil in s tem potrebe po dodatnem zdravstvenem zavarovanju.

Črna bela knjiga

O vsebinskih napakah, napačnih ocenah in nejasnih načrtih v beli knjigi o zdravstveni reformi so vlagatelji interpelacije že veliko govorili. Ob sami interpelaciji pa ministru Keberu očitajo, da je financiranje priprave bele knjige potekalo brez javnega razpisa, za povrh pa je minister Keber sklenil pogodbo o svetovanju s podjetjem Health International Consulting (HIC) iz Avstralije v vrednosti kar 1,130.050 evrov. Odgovornost ministra Kebr je po mnenju vlagateljev interpelacije v tem, da je na nezakonit način (brez javnega razpisa) potrošil velika proračunskih sredstva za pripravo bele knjige, ki pa je za slovenske razmere v veliki meri neprijemna ali celo škodljiva podlaga za načrtovanje zdravstvene politike.

Mihaela Praprotnik

Save K. Javna 2
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
 e-mail: viva@radio-viva.com

Ropova poletna zamrznitev plač funkcionarjev in direktorjev javnih agencij, javnih zavodov, skladov in drugih oseb javnega prava velja za večino zaposlenih v tem sektorju. Tako kot povsod pa so tudi tu posamezniki, za katere ukrep ne velja.

Ropovi privilegiranci

Z individualnimi pogodbami, ki so jih odobrili ministri, so si namreč zagotovili izplačila, ki presegajo vse meje zdravega razuma. Vnovič se je izkazalo, da ukrepi veljajo le za nekatere in da je v Sloveniji bistveno več privilegirancev, kot smo doslej mislili.

Zamrznitev plač pesek v oči večini državljanov

Uvodoma spomnimo, da je vlada 9. junija lani sprejela sklep, da bo takoj po podpisu novega aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti za leto 2003 sprejela ukrepe, da se plače funkcionarjev in direktorjev javnih agencij, javnih zavodov, javnih gospodarskih zavodov, javnih skladov in drugih oseb javnega prava v letu 2003 ne bodo povečale. Občila so pohitela in objavila naslove, da je "vlada zamrznila plače funkcionarjev in direktorjev", vse skupaj pa naj bi bil sad pogajanj med vlado in sindikalno pogajalsko skupino. Šlo je namreč za pogajanja o usklajevanju osnovnih plač v javnem sektorju do leta 2005, ko je sindikalna pogajalska skupina za zač-

tek pogajanj o dopolnitvi 52. člena zakona o sistemu plač v javnem sektorju postavila pogoj – zamrznitev plač funkcionarjev in direktorjev javnega sektorja (vseh treh vejah oblasti). S tem naj bi se vzpostavila pravna podlaga za pogajanja o novem aneksu h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti, s katerim bi bilo mogoče odpraviti že dogovorjeno uskladitev izhodiščne plače v avgustu in jo nadomestiti s premijo prostovoljnega dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja. To

naj bi bili ukrepi, ki "sodijo v okvir celovitih ukrepov deindeksacije". Tako so še pred dobrega pol leta zatrjevali na ministrstvu za notranje zadeve pa tudi v vladi. Skladno s tem so se nato sindikati in vladajoča stran dogovorili, da se bodo premije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje vplačevale v enakem znesku vsem zaposlenim v javnem sektorju. Kakšen dan pozneje je vlada kar na dopisni seji sklenila, da bo zamrznila plače vsem nosilcem funkcij v zakonodajni, izvršni in sodni veji oblasti

ter tistim, ki so v javnem sektorju plačani po individualnih pogodbah. "Ukrep se bo izvedel takoj po podpisu aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti in naj bi veljal do konca leta 2003. Z aneksom bi že dogovorjeno avgustovsko eskalacijo plač v javnem sektorju nadomestili z uvedbo dodatnega pokojninskega zavarovanja za zaposlene v javnem sektorju," je pisalo v uradnem sporočilu vladajoče strani. Sindikati v javnem sektorju so bili s tem zadovoljni, Bojan Hribar, vodja sindikalne pogajalske skupine, pa je nato pojasnil, da "so vladni predlog za začetek pogajanj o tem vprašanju sprejeli pod pogojem, da se bodo sočasno pogajali tudi o načinu usklajevanja plač v letih 2004 in 2005". Zakon o dopolnitvi zakona o sistemu plač v javnem sektorju je začel veljati 26. julija lani, v njem pa je bilo zapisano, da se bo "višina uskladitve izhodiščne plače za prvi tarifni razred za avgust 2003 in januar 2004 odslej lahko spremenila samo z aneksom h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti". Aneks h kolektivni po-

Končne pogodbe o izplačilih plač vodstvom zavodov in drugih javnih družb vedno na koncu podpisujejo ministri. Zakaj so nekatere plače bistveno višje od ministrskih, najbolje vedo ministri sami. So nagrada za nekaj, česar davkoplačevalci ne vemo!

Izplačane brutoplače zaposlenih v Sloveniji v septembru 2003

		% vseh zaposlenih	
do	112.000	tolarjev je prejelo	4,8
od	112.001 do 125.000	tolarjev je prejelo	5,8
od	125.001 do 155.000	tolarjev je prejelo	4,8
od	155.001 do 200.000	tolarjev je prejelo	20
od	200.001 do 245.000	tolarjev je prejelo	15,6
od	245.001 do 350.000	tolarjev je prejelo	21,5
od	350.001 do 500.000	tolarjev je prejelo	10,7
od	500.001 do 800.000	tolarjev je prejelo	5
nad	800.000	tolarjev je prejelo	1,8

VIR: Statistični urad Republike Slovenije

godbi za negospodarske dejavnosti so nato vlada in reprezentativni sindikati javnega sektorja slovesno podpisali, potem ko so se po dolgotrajnih pogajanjih dogovorili, da bo vlada namesto predvidene uskladitve plač v avgustu za 2,4 odstotka uvedla dodatno pokojninsko zavarovanje za 140.000 javnih uslužbencev.

Mesečno večja plača, kot jo nekateri prejmejo za vse leto

Če na tem mestu odmislimo vse zaplete okrog dodatnega pokojninskega zavarovanja in se osredinimo le na plače, ugotovimo, da so se le nekaj mesecev pozneje v javnosti začele pojavljati vesti o tem, da nekateri vodilni v javnih zavodih prejmejo izredno visoke plače. Najprej se je izkazalo, da plače nekaterih direktorjev ustanov, katerih ustanovitelj je država ali mesto Ljubljana, prejmejo mesečno bistveno več kot milijon tolarjev brutoplače. Občila so med prvimi

Vodstvo nacionalne RTV prejema milijonska izplačila; Aleks Štakul je decembra z dobrima dvema milijonoma brutoplače na tretjem mestu v državi.

objavila podatke, da Renata Rankovič, direktorica Centra za izobraževanje odraslih Cene Štupar (ustanovila ga je mestna občina Ljubljana), mesečno prejme več kot 2,6 milijona tolarjev brutoplače, česar sama ni zanimala, ampak je dejala, da "zasluži toliko, kolikor ji glede na uspešno delo pripada". Na mestni občini so bili nad podatki "presenečeni", hkrati pa niso bili pripravljeni javnosti razkriti podatkov, kolikšne so plače drugih direktorjev. Za razkritje naj ne bi imeli prave pravne podlage. Nato se je izvedelo, da Nina Kaizer, direktorica ljubljanskega Živalskega vrta, mesečno prejme nekaj manj kot 1,5 milijona tolarjev brutoplače. Kaizerjeva je nato na pritisk javnosti privolila v znižanje za 30 odstotkov. Dokončno pa se je zapletlo pri podatkih o plačah vodstva nacionalne radiotelevizijske hiše. Aleks Štakul svoje pla-

če namreč ni bil pripravljen razkriti, v poročilih nacionalne TV pa smo lahko slišali, da znaša njegova mesečna osnovna plača približno 570.000 tolarjev neto, vsi dodatki, kjer so bili poudarjeni predvsem odstotki glede na njegovo več kot 30-letno delovno dobo, pa so "njegova osebna stvar".

Plače na nacionalki

Šele po izdaji odločbe, s katero je Igor Šoltes, pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja, nacionalni RTV naložil posredovati natančne podatke o plačah vodilnih delavcev na nacionalni RTV, je ta nato konec februarja javnosti le sporočila plače vodilnih delavcev. Po podatkih RTV Slovenija je generalni direktor Aleks Štakul januarja prejel 1,47 milijona tolarjev, direktorica televizijskih programov Mojca Menart 1,02 milijona tolarjev, direktor radijskih programov Miha Lamprecht 995.000 tolarjev, pomočnik generalnega direktorja za mednarodno sodelovanje Boris Bergant 917.000 tolarjev, pomočnica generalnega direktorja za ekonomiko poslovanja Irma Gubanec pa je prejela 1,15 milijona tolarjev. Pomočnik generalnega direktorja za trženje in odnose z javnostjo Iztok Malačič je prejel 1,01 milijona tolarjev, pomočnik generalnega direktorja za organizacijo, kadre in informatiko Janez Sajovic 1,21 milijona tolarjev, pomočnica generalnega direktorja za pravne zadeve Irena Urbanc 1,05 milijona tolarjev in pomočnik generalnega direktorja za tehniko, investicije, razvoj in produkcijo Jože Vesel 1,09 milijona tolarjev. Dodajmo, da niti v teh podatkih ni zajet dodatek za delovno dobo posameznikov.

Seznami – zanimiv vir informacij za javnost

Objave so nato sprožile nove reakcije. Ministrstvo za notranje zadeve je skupaj z agencijo za javne prihodke (AJPEŠ) in uradom za sistem plač v javnem sektorju (ta deluje znotraj ministrstva) na spletni strani objavilo podatke o izplačanih plačah pri pravnih osebah v javnem sektorju, in sicer od septembra 2003 dalje. V prihodnje naj bi podatke ob-

javljali redno vsak mesec. Vendar pa gre le za tabele, ki na kar 101 strani prikazujejo različne podatke (izplačane povprečne plače, najvišje in najnižje izplačane plače po individualnih pogodbah, število zaposlenih in podobno) za vse pravne osebe (tudi upravne enote, krajevne skupnosti in podobno). Objavljeni podatki so tako pravi vir informacij in so vredni podrobne obdelave. Najzanimivejši so podatki o tem, koliko je individualnih pogodb in kolikšna plačila posamezniki prejmejo po tako dogovorjenih pogodbah. Izkazalo se je, da je na ministrstvih in njihovih organih sklenjenih 74 individualnih pogodb, najvišji brutoznesek pa prejema predsednik države Janez Drnovšek, mesečno nekaj več kot 1,441 milijona tolarjev. Na upravnih enotah po državi ni nikogar, ki bi imel sklenjeno individualno pogodbo, povsem drugače pa je na področju pravosodja, kjer so sklenjene individualne pogodbe na vseh sodiščih in tožilstvih. V okviru občin je sklenjenih 89 individualnih pogodb, kar pomeni v nekaj manj kot polovici občin. Nadalje je s seznama razvidno, da ima večina poslovojestev v državnih ustanovah, kot so otroški vrtci, šole, zdravstveni domovi in podobno, prav tako sklenjeno individualno pogodbo. Prav za ta izplačila se je izkazalo, da so bila v decembru bistveno višja od izplačila, ki ga je na primer prejel predsednik države. Direktor Zavoda za zdravstveno varstvo Koper je na primer decembra prejel nekaj manj kot 3,2 milijona tolarjev brutoplače (menda zaradi poročila dodatkov na uspešnost). Direktorica Centra za permanentno izobraževanje Cene Štupar pa je z 2,3 milijona tolarjev "šele" na drugem mestu. Na tretjem mestu je prvi človek RTV Slovenija. Uradno je prejel ne-

kaj več kot 2 milijona tolarjev brutoplače, kar pomeni, da je Aleks Štakul decembra prejel 530 tisoč tolarjev več, kot znaša njegova "osnovna" plača. Tolikšni so torej "dodatki", ki jih vodstvo RTV po navodilih Igorja Šoltesa, vnuka Edvarda Kardelja, ni bilo dolžno javno objaviti. Primer Aleksa Štakula je v tem primeru resnično le vzorčen primer, ki dokazuje, da objava zaradi objave še ne pove vsega. Prav dodatki namreč močno povečajo mesečne prejeme večine vseh, ki plačo prejmejo po individualnih pogodbah. K temu je treba pristeti še določila iz individualnih pogodb, po katerih so vodilni delavci dodatno zdravstveno in pokojninsko zavarovani, hodijo na redne menedžerske preglede, dobijo dodatke za obleko in obutev in podobno. Za ta izplačila vedo le v ustanovah samih in tisti, ki z vodilnimi sklepajo individualne pogodbe. Za konec spomnimo, da ima marsikateri v javnosti povsem neznan direktor v javnem sektorju bistveno višjo plačo od ministra. Vemo tudi, da to ni naključje, saj noben minister svojemu "podrejenemu" ne bo podpisal plače, ki bo višja od njegove, če ne bo dobro vedel zakaj. Individualne pogodbe na koncu vedno podpišejo ministri, četudi to v javnosti zanikajo in se sklicujejo na organe javnih zavodov. Na dlani je torej, da so tako visoke plače nekaterih "zaslužnih" nagrada za nekaj, s čimer javnost sploh ni seznanjena. Naj sklenemo z začetkom: lanske vladna zamrznitev plač funkcionarjev in direktorjev javnega sektorja je bila čisto sprenevedanje. Sklep sicer velja za večino, posamezniki pa so izvzeti in za svojo politično pripadnost ter lojalnost vladajoči eliti mesečno na račun davkoplačevalcev dobro nagrajani.

Vida Kocjan

Koliko stane demokracija?

Izvedba referenduma ob dejstvu, da se del sredstev, namenjenih za referendum, vrne v državni proračun, stane slovenski proračun okoli 400 milijonov in ne 600 milijonov tolarjev, kot v javnosti navajajo nasprotniki referenduma. To pa seveda še ne pomeni, da se ne bi dalo še kaj privarčevati. Še preden si pogledamo kako, poglejmo dejanske stroške, ki jih ima z izvedbo referenduma Republiška volilna komisija (RVK).

Po podatkih, ki nam ji je posredoval tajnik komisije Marko Golob, izvedba enega referenduma slovenske davkoplačevalce stane bruto okoli 530 milijonov tolarjev (zadnji referendum o obratovalnem času trgovin je stal 522 milijonov). Od 522 milijonov RVK nameni okoli 140 milijonov tolarjev za najem, ureditev in čiščenje približno 3.400 volišč in izplačilo nagrad članom volilnih odborov. Tako predsednik in namestnik predsednika volilnega odbora prejmeta nadomestilo v brutoznesku 12.000 tolarjev, vsak član pa nadomestilo v brutoznesku 10.000; 13.000 tolarjev gre po podatkih RVK v povprečju za najem volišča, kadar je to v stanovanjskih hišah, 2.500 tolarjev za čiščenje volišč, še dodatnih 4.000 tolarjev pa za opremo volišča s kartonskimi skrinjicami in pregradami ter potrošni material, kot so na primer svinčniki ipd. Nadaljnji večji strošek pri izvedbi referenduma so obvestila volilcu z napotki, kje in kdaj bo lahko glasoval. Za tisk ene-

ga obrazca RVK nameni štiri tolarje, za pošiljanje po pošti pa še dodatnih 30 tolarjev, kar ob dejstvu, da je v Sloveniji približno 1,6 milijona volilnih upravičencev in da vsak prejme eno obvestilo, znese 55 milijonov tolarjev. Za tiskanje vseh drugih tiskovin, kot so glasovnice, različni obrazci, RVK odšteje 18 milijonov tolarjev, za nadomestilo članom okrajnih volilnih komisij in njihovim tajnikom ter vsej drugi administraciji 140 milijonov tolarjev, za javne objave aktov o raz-

pisu referenduma tri milijone, drugim proračunskim uporabnikom pa porazdeli še 30 milijonov.

Pri vseh navedenih stroških je treba upoštevati, da gre pri večini za brutostrošek, od katerega se del vrne nazaj v državni proračun. Člani volilnih komisij in odborov morajo namreč nadomestilo, ki ga prejmejo, vključiti v dohodninsko napoved (od prejema plačajo 17 odstotkov davka), podjetja pa morajo od denarja, ki ga dobijo za kupljeni material, plačati DDV (okoli 20 odstotkov). Okoli 30 milijonov pa RVK že v osnovi nakaže drugim proračunskim uporabnikom.

Izvedba referenduma dejansko stane okoli 400 milijonov tolarjev, kar v primerjavi z milijardnimi oškodovanji družbene lastnine ali aferami, kot je afera SIB, niti ni tako veliko.

Marko Golobič tako ocenjuje, da se v državni proračun vrne okoli 20 odstotkov brutostroškov referendumov, in seveda 30 milijonov, ki jih RVK plača drugim proračunskim uporabnikom. Slednje torej pomeni, da se vrne nazaj v proračun okoli 130 mili-

nih obvestil volilcem, kje je njihovo volišče, poslali eno obvestilo za celotno gospodinjstvo," pravi Golobič.

Da bi bilo stroške referendumov mogoče zmanjšati, so prepričani tudi nekateri člani volilnih komisij, ki delajo na terenu. Tako nam je ena od članic okrajne volilne komisije, ki pa je želela ostati neimenovana, dejala, da bi lahko denar prihranili pri izplačilu nadomestil predsednikom in tajnikom komisij v volilnih okrajih. "Po dosednji praksi predsednik in tajnik okrajne volilne komisije prejmeta nekaj desetisočakov nadomestila, kar je nesmisel, saj oba prihajata iz državne uprave in bi se lahko njuno delo štelo za sestavni del rednega delovnega časa. Enako velja za najem prostorov, v katerih delajo okrajne volilne komisije. Te namreč večinoma delajo v občinskih prostorih in prostorih upravnih enot, v državnih

prostorih torej, zato ni smiselno, da Republiška volilna komisija plačuje najemnino zanje." Prav tako bi se po mnenju naše sogovornice dalo bistveno zmanjšati stroške za sedenje kartonske volilne skrinjice, pregrade na voliščih in spremljajoči potrošni material. "Namesto sedanjih kartonskih škatel, ki so za vsak referendum in volitve nove, bi lahko kupili lesene volilne skrinjice in jih uporabljali več let. Enako velja za potrošni material. Svinčnikov je navadno toliko, da volilni odbori niti ne vedo, kam bi z njimi," pravi naša sogovornica.

Če torej upoštevamo vse navedbe, ki jih navajata članica volilne komisije in tajnik RVK, ugotovimo, da bi lahko stroške za izvedbo referendumov in volitev hitro zmanjšali. Nekateri spremembe bi lahko uveljavili že na naslednjem referendumu, za nekatere pa bi bile verjetno potrebne spremembe volilne zakonodaje. Možnosti vsekakor so, le izrabiti jih je treba. **Aleš Kocjan**

Predsednik RVK Marko Golobič pravi, da stroški referendumov (dejanski strošek na volilca znaša okoli 240 tolarjev, op. A. K.) v primerjavi z nekaterimi drugimi državami niso previsoki, vendar bi jih z nekaterimi manjšimi spremembami lahko še zmanjšali.

jonov, dejanski strošek referendumov pa je okoli 400 milijonov tolarjev ali dve tretjini tistega, kar v javnosti navajajo nasprotniki referendumov.

Možnosti za racionalizacijo so

Kljub vsemu temu pa seveda ne moremo trditi, da je referendum poceni in da se stroškov zanj ne bi dalo še zmanjšati. Tajnik Republiške volilne komisije Marko Golobič pravi, da sedanji strošek referendumov v primerjavi z drugimi državami niti ni prevelik, vprašanje pa je, ali se ne bi dal še zmanjšati. "Ta strošek bi najlažje zmanjšali z zmanjšanjem števila volišč, vendar pa bi lahko v tem primeru prišlo do položaja, ko bi bil dostop do volišč za veliko volilcev preveč oddaljen in se referendum ne bi udeležili. Del stroškov bi lahko zmanjšali tako, da bi pri glasovanju po pošti namesto pošiljanja glasovnic po priporočeni pošti uvedli pošiljanje glasovnic z navadno pošto, in tako, da bi namesto dosedanjih oseb-

Celovec

Nestrpnost na Koroškem

Na avstrijskem Koroškem bodo v nedeljo, 7. marca, potekale deželne volitve, ki jih začinjajo verbalni napadi na koroške Slovence. Prvi človek svobodnjaške stranke in koroški deželni glavar Jörg Haider na vsak način poskuša obdržati oblast na Koroškem, tudi z nestrpnostjo do slovenske narodnostne manjšine.

Jörg Haider kot enega izmed svojih glavnih dosežkov vladanja na Koroškem izpostavlja dejstvo, da je preprečil postavitve novih dvojezičnih napisov na južnem Koroškem. To je zahtevalo avstrijsko ustavno sodišče, ki je menilo, da je treba postaviti dvojezične topografske table v vseh krajih, kjer živi vsaj deset odstotkov Slovencev. Poleg tega je pripadnike slovenske manjšine na Koroškem razburil letak Koroške bramborske zveze, ki je 16. februarja prispel po internem poštnem sistemu koroškega deželnega sveta in je bil razdeljen otrokom na četrti šolski stopnji. Kot so zapisale Novice (tednik koroških Slovencev), je na letaku koroška zgodovina prikazana močno enostransko, hkrati pa hujška proti slovenski narodni skupnosti. Na letaku tako piše, da so "Slovani hoteli razdeliti našo deželo" in "agresivna dejanja in zločini Slovanov so zaznamovali zgodovinsko zavest

Korošcev". Slovenska narodna skupnost se v letaku omenja le kot "vindišarji", v prikazu koroške zgodovine od leta 1918 dalje pa so zavestno prezrli obdobje nacizma. Podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Rudi Vouk je v odzivu na to provokacijo menil, ni tak problem, če Koroška bramborska zveza v svojem strahu pred vsem slovanskim piše take pamflete, da pa je resen problem, če to razširajo uradne koroške šolske ustanove. "Deželni svet je s tem jasno prekršil določila o nalogah avstrijske šole v zakonu o organizaciji šole, podobni poskusi indoktrinacije pa so sicer znani iz totalitarnih diktatur," je še menil Vouk. NSKS je tako zahteval odgovornost. Kritični do omenjene pravokacije so bili tudi v Zvezi slovenskih organizacij.

Slovenci na tokratnih deželnih volitvah ne bodo nastopili samostojno, saj je treba za prestop deželnega praga doseči kar deset odstotkov glasov. Zato se je edina slovenska stranka na Koroškem Enotna lista odločila, da na teh volitvah ne nastopi, ampak da nastopa samo še na lokalnih volitvah. Podpira pa stranko Zelenih, ki se je v preteklosti pokazala kot največja zagovornica slovenskih manjšinskih interesov. Na Koroškem bodo po vsej verjetnosti še naprej glavno vlogo igrale tri stranke; Haiderjevi svobodnjaki, socialdemokrati in ljudska stranka. O tem, da bi imeli Slovenci avtomatično zagotovljen deželni sedež v Celovcu, pa na žalost lahko samo sanjajo. **M. B.**

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon **01/434-54-63**

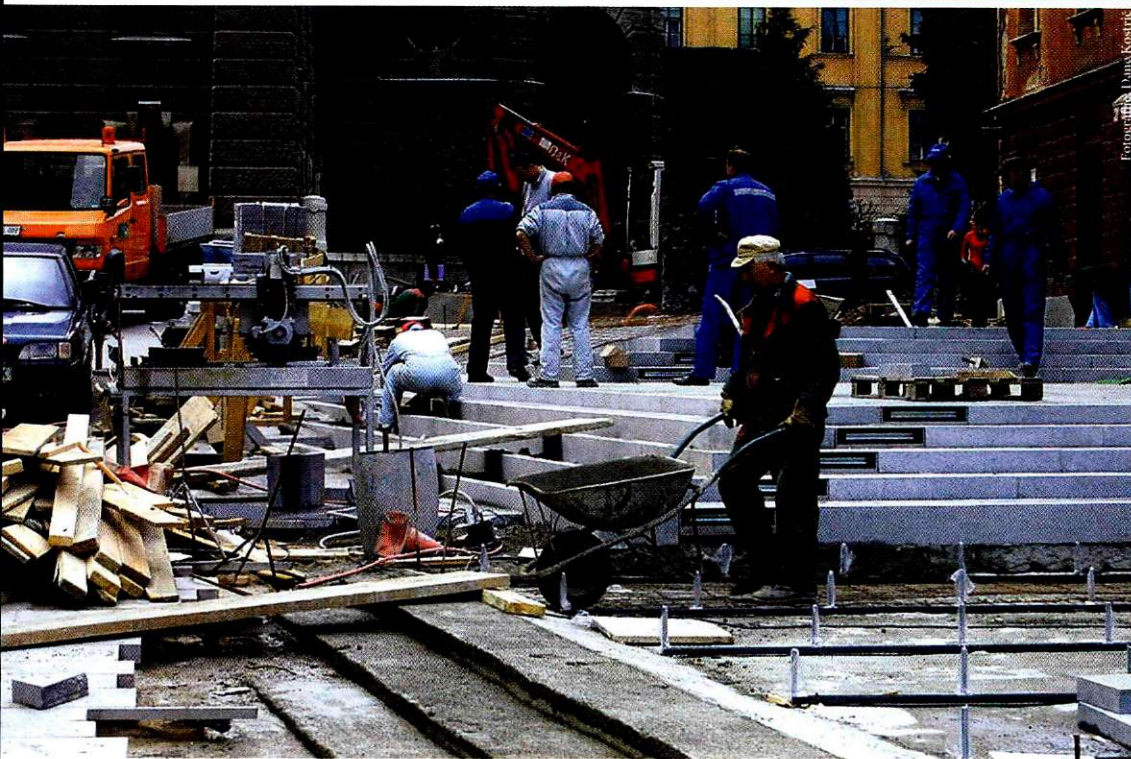

Foto: Dana Kovič

Slovenski sindikati že dlje časa opozarjajo, da je v Sloveniji iz leta v leto več kršitev delovne zakonodaje. Nad zakonodajo bi moral po zakonu bedeti inšpektorat za delo, ki pa se, kot pravijo v sindikatih, sooča s pomanjkanjem kadrov in pristojnosti. V zadnjih tednih lahko v dnevnikih občilih beremo številne prispevke o kršitvah delovne zakonodaje, ki si jo na račun slovenskih delavcev privoščijo delodajalci.

Brezzobi inšpektorat

Znan je denimo primer delavk Meridiane iz Kobarida, ki so zaradi pomanjkanja dela v podjetju že več mesecev na prisilnem dopustu, brez plače in brez statusa. Ker podjetje uradno še vedno ni v stečajju, delavke ne morejo dobiti statusa brezposelnih oseb, s katerim bi se lahko vsaj prijavile na zavod za zaposlovanje, in če ne dobijo plače, bi pridobile vsaj socialno podporo za brezposelne. Znan je tudi primer mežiških rudarjev, ki že enajst let čakajo, da jim bo rudnik, v katerem so delali, izplačal zaostale plače, vendar se to vse do danes ni zgodilo. V obeh prime-

rih bi seveda moral posredovati inšpektor za delo, vendar odziva, kot so ga pričakovali delavci, ni bilo - inšpektor za delo v Kopru naj bi bil delavkam Meridiane po njihovem opozorilu, kaj se dogaja v podjetju, celo zagrozil, da bodo morale iz svojih plač plačati kazen za kršenje delovne zakonodaje podjetja.

Sindikati: inšpektorat ima premalo kadrov in pristojnosti

Ob vseh podobnih primerih se seveda samo po sebi postavlja vprašanje o učinkovitosti in hitrosti inšpektorata za delo. Najboljši naslov

za mnenja o tem so seveda sindikati, njihova mnenja o delu inšpektorjev za delo pa so zelo različna. V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije pravijo, da so z delom inšpektorata, kadar problema ne morejo rešiti sami in kadar predlagajo njegovo ukrepanje, na splošno zadovoljni, želijo pa si njegove večje učinkovitosti. Kot pravijo, je inšpektorjev, ki preverjajo kršitve delovne zakonodaje, odločno premalo, zaradi česar se ne morajo vedno pravočasno odzvati na vse prijave in kršitve, ki se pojavijo. "Prav takojšnje ukrepanje pa je največkrat najučinkovitejše.

Pogosto zadostuje že sam obisk," pravijo. Problem, zakaj se inšpektor na prijave ne odzove vedno pravočasno, vidi sindikat v predpisih, ki urejajo delovanje inšpektorjev, saj slednji po njihovem mnenju delodajalcem dopuščajo, da izigravajo in ignorirajo njihove odločbe.

Tudi v Konfederaciji sindikatov Slovenije - Pergam, kjer sodelovanje z inšpektoratom za delo prav tako ocenjujejo kot korektno, razlog za pomanjkanje njegove učinkovitosti vidijo v premajhnem številu inšpektorjev. V Konfederaciji sindikatov '90 pa izpostavljajo problem večje ko-

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije opozarjajo na pomankljivo zakonodajo, ki delodajalcem omogoča, da izigravajo odločbe inšpektorjev za delo.

Foto: Primorje / APT

Po zakonodaji mora glavni inšpektor za delo predlagati spremembe zakonodaje, s katero bi lahko učinkoviteje stopili na prste njenim kršilecem. V tem primeru je to Borut Brezovar.

Inšpektorat za delo ta čas zaposluje 76 inšpektorjev, kar pa očitno ne zadostuje za nadzor nad čedalje pogostejšimi kršitvami delovne zakonodaje.

munikacije z inšpektoratom. "Želeli bi si, da bi v nekaterih primerih dobili mnenje inšpekcije, kako ukrepati v spornih zadevah, da bi pravočasno preprečili morebitne kršitve delodajalca, saj so bile do zdaj naše izkušnje z inšpektoratom na tem področju slabe." Če torej povzamemo ugotovitve, so sindikati z delovanjem inšpektorata za delo na splošno zadovoljni, menijo pa, da ima za ukrepanje premalo ljudi in pristojnosti. Pa slednje drži?

Nujne spremembe zakonodaje

Če podrobneje pogledamo zakon o inšpekciji dela, ki natančno opredeljuje dejavnosti, pristojnosti in ukrepe, ugotovimo, da pristojnosti in možnosti za ukrepanje inšpektorata vendarle niso tako majhne, kot

vanje, z odločbo prepove opravljanje delovnega procesa. 21. člen zakona mu daje tudi pravico, da v primerih, ko dvakrat v šestih mesecih ugotovi katero izmed prej navedenih kršitev, pristojnemu organu takoj poda predlog za odvzem dovoljenja za opravljanje dejavnosti, delodajalec pa je v roku dveh mesecev inšpektorja dolžan obvestiti, kako je ukrepal v zvezi z njegovim predlogom. Težava torej ni v premajhni pristojnosti inšpektorjev, ampak v tem, da se lahko delodajalci odločbam inšpektorja zelo preprosto izognejo, in sicer na dva načina: tako, da se na odločbo inšpektorja pritožijo na ministrstvo za delo, ki nato porabi kar nekaj časa, da o njej odloči, in tako, da preprosto počakajo, da predlog inšpektorja pri sodniku za prekrške zastara. Sindikati pravijo, da večina predlogov, ki jih sodniku za prekrške predlaga inšpektor, zaradi počasnega dela sodišč zastara.

Poleg večjega števila inšpektorjev bi bili za boljše in hitreje delovanje inšpektorata za delo potrebni tudi ustrezni popravki obstoječe zakonodaje, ki bi na eni strani pravico delodajalcev do pritožb omejili, na drugi pa pristojne organe prisilili, da bi o pritožbah na odločbe inšpektorjev odločali hitreje. Za to pa je že odgovoren inšpektorat za delo. Zakon mu namreč možnosti, da predlaga spremembe in ukrepe, s katerimi bi se izboljšalo njegovo delo in preprečile zlorabe zakonodaje, ne samo dovoljuje, ampak tudi zapoveduje.

Aleš Kocjan

V sindikalni centrali Pergam glavni razlog za pomanjkanje učinkoviti inšpektorata vidijo v premajhnem številu inšpektorjev.

pravijo sindikati. Tako denimo 17. člen zakona pravi, da lahko inšpektor za delo, če ugotovi, da delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe o delu, ki je v skladu s predpisi in kolektivno pogodbo, ali če ugotovi, da delodajalec delavca ni prijavil oziroma zanj ne plačuje prispevkov za invalidsko in pokojninsko ter zdravstveno zavarovan-

Po podatkih inšpektorata za delo je ta v lanskem letu opravil 9.083 inšpekcijskih pregledov s področja delovnih razmerij in pri tem ugotovil 13.736 kršitev.

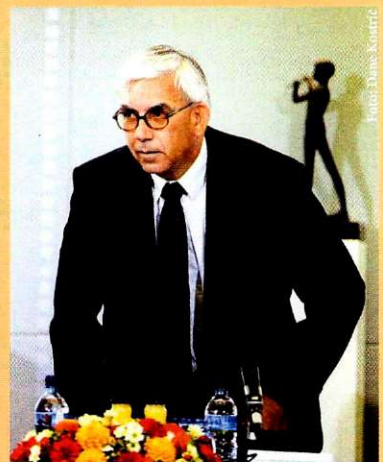
Zviševali povprečje

V preteklih dneh so mediji razkrili višino plače generalnega direktorja RTV Slovenija Aleksa Štakula in rast te plače v zadnjih letih. V "svojih" Odmevih je Štakul pojasnil, da se je povprečna plača novinarjev RTV v obdobju med januarjem 2001 in marcem 2003 zvišala za približno 20 odstotkov.

S tem je pokazal, da mu ni vseeno za ne najbolj rožnato finančno stanje RTV in da zna biti skromnejši od lastnih novinarjev, saj je v izjavi za javnost razkril, da se je njegova izhodiščna plača od junija 2001 do danes povišala za borih 16,25 odstotka. Štakulova izhodiščna netoplača je ob podpisu individualne pogodbe znašala 560.000, januarja 2004 pa 651.000 tolarjev. Seveda ni treba posebej poudarjati, da k tej "osnovi" niso prišteti dodatki na minulo delo in na stalnost ter nagrade za uspešnost.

Manjša težava se je pojavila, ko se je oglasil Sindikat novinarjev Radia Slovenija, ki razpolaga z drugačnimi podatki, po katerih se je izhodiščna plača zaposlenih na RTV Slovenija v tem obdobju povišala za slabih 14 odstotkov. Pa tudi sicer naj bi bili novinarji RTV precej slabše plačani od konkurence. Štakulovi podatki torej po mnenju sindikata ne držijo, zato so njegovi predstavniki pozvali direktorja k javnemu preklicu njegove izjave. Dodali pa so, da mora Štakul, če podatek navsezadnje drži, razkriti, kdo v zavodu je s svojimi visokimi plačami povišal povprečje na račun programskih delavcev. Da nihče ne bi dvomil o dobro-

namernosti generalnega direktorja, je Štakul zaradi odhodkov RTV, ki so v minulemu letu preslegli prihodke, sprejel ukrep, s katerim se vsem zaposlenim, ki imajo individualno pogodbo, plača zmanjša za šest odstotkov, in to

Generalni direktor RTV Slovenija Aleks Štakul je zaradi visokih odhodkov RTVS v prejšnjem letu sprejel zmanjšanje plač zaposlenim po individualni pogodbi. Pred tem je seveda poskrbel, da ob tem varčevalnem ukrepu sam ne bo trpel lakote.

že januarja. Poleg tega naj se plače omenjenih uslužbencev do nadaljnjega ne bi povečevale. Omenjeno zmanjševanje naj bi bilo po Štakulovem večje od celoletne rasti plač v letu 2003. Še sreča, da imata nacionalna radio in televizija tako vestnega direktorja, čigar prva skrb ni lastni žep, temveč blagor RTV Slovenija.

Mitja Volčanšek

Kljub stiriletnemu poskusnemu obdobju pri uvajanju devetletke je dilem še precej. Ustanavljajo se državljanske pobude, ki skušajo opozoriti na sistemske napake; ministrstvo za šolstvo in šport pa, kot se za oblastniške cehe spodobi, ostaja nemo za čedalje številčnejše priprošnje.

V začetku leta 1996 je bil sprejet nov zakon o osnovni šoli, ki ureja obvezno devetletno osnovnošolsko izobraževanje. Program devetletne osnovne šole se uvaja postopoma. Medtem ko je bil v šolskih letih 1999/2000,

Težave Gabrove devetletke

2000/2001, 2001/2002 in 2002/2003 vpis v devetletni program osnovne šole prostovoljen, so se v šolskem letu 2003/2004 morali obvezno vpisati otroci, ki so v koledarskem letu 2003 dopolnili šest let. Prav tako se je začel izvajati tudi za vse učence, ki so bili vpisani v šesti razred osnovne šole.

Zakaj za devetletko?

Zakaj naj bi se pravzaprav odločili za 9-letno osnovno šolo? Otroci so pri vstopu v devetletko stari približno toliko kot včasih v mali šoli. Ista učiteljica bo otroka praviloma spremljala v prvih treh razredih, v 1. razredu pa se ji bo pri polovici ur pouka pridružila še vzgojiteljica. Učiteljice in učitelji v novem 1. razredu uporabljajo tak način poučevanja, ki je primeren za otroke in naredi po-

uk bolj raznolik, igriv in zanimiv. Novi učni načrti (pripravljani naj bi bili tako, da ostaja učiteljem in učencem dovolj časa za ponavljanje in utrjevanje snovi) upoštevajo razvojno stopnjo otrok, učencem višjih razredov pa namenjajo še posebej velik poudarek na eksperimentalnem in problemskem učenju. Učenci začnejo z učenjem tujega jezika že v četrtem razredu (pri desetih letih), drugi tuj jezik pa si lahko izberejo v zadnjih treh letih kot izbirni predmet. Izbirni predmeti sodijo pod obvezni program in si jih morajo učenci zadnje triade (7., 8. in 9. razred) obvezno izbrati: tri predmete iz družbeno-humanističnega oziroma naravoslovno-tehničnega sklopa. Pomembna novost v okviru organizacije pouka pa predstavlja nivojski pouk. V 1., 2. in

3. razredu naj bi učitelj delo z učenci diferenciral glede na njihove zmožnosti, v 4., 5., 6. in 7. razredu pa se delo pri pouku že organizira kot temeljni in nivojski pouk. Slednji se lahko organizira le pri matematiki, slovenščini in tujem jeziku, in sicer na dveh ali več ravneh zahtevnosti. Učenci pa se po ravneh zahtevnosti še enkrat razporedijo ob koncu 7. razreda.

Nivojski nesmisel

Dušan Merc, pisatelj in ravnatelj OŠ Prule, ostro nasprotuje (pre)korenitit sistemskim spremembam osnovnega šolstva in še posebej nivojskemu pouku. "Nivojski pouk je krivičen in neustrezen. Pred testiranjem namreč ne vemo povsem natančno, pa tudi potem ne zelo natančno, kdo je bolj pameten in kdo

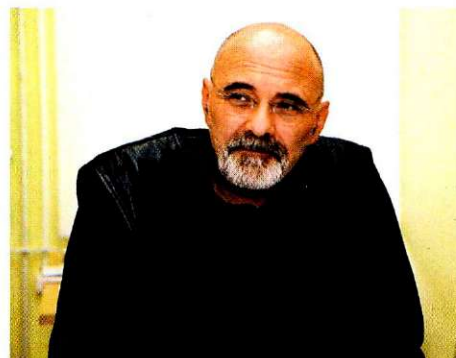
ne. Otroci živijo in bodo živeli v svoji skupnosti, generaciji in jih zato ni treba že vnaprej deliti. V ZDA slednje odpravljajo, pri nas pa smo začeli izvajati veliko krivico sodržavljanom. Ljudje smo si mogoče res različni, imamo pa enake pravice! Razvojno so si otroci namreč tako različni, da je prezgodnja selekcija škodljiva. In če spravite trideset odličnjakov skupaj, se vam bodo le-ti spet razporedili po normalni distribuciji in dobili boste novo notranjo diferenciacijo, ki pa se lahko znova pregrupira..." V zadnjem obdobju se je torej vsul plaz vprašanj, pobud in pripomb tako staršev, učiteljev kot tudi ravnateljev. Ministru Gabru očitajo, da je bila prenova osnovne šole veliko premalo strokovno in organizacijsko pripravljena. In kje so izvirni grehi pre-

Foto: Primož Lavre
Slavko Gaber: "V Evropi smo na repu tako po številu ur, ki jih otroci preživijo v šoli, kot tudi po skupnem številu ur, namenjenih pouku in domačim nalogam."

Foto: Dane Kostrič
Nekdanja ravnateljica Angelca Likovič: "Učenci so preobremenjeni in imajo več domačih nalog in učenja doma kot pa njihovi vrstniki po Evropi."

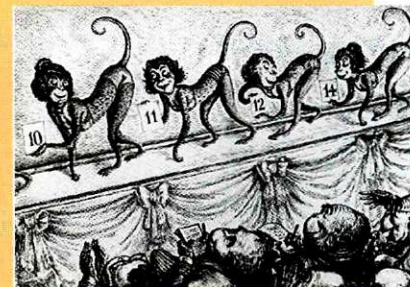

Pisatelj in ravnatelj Osnovne šole Prule Dušan Merc: "Nivojski pouk je nepotreben!"

Politika in mediji

V zadnjem času računalniške dobe so zelo aktualne spletne informacije. Skoraj ni manjšega ali večjega podjetja, ki ne bi podatkov o svojem podjetju objavljalo prek spleta. Tudi občine so pri tovrstnem načinu informiranja svojih občanov storile korak naprej. Ne sicer vse enako sprotno, pa vendarle.

V zadnjem času pa se pojavljajo tudi tako imenovani lokalni spletni časopisi, kjer avtorji besedil radovednežem posredujejo različne novice iz svojega okolja z različnih področij: od politike prek gospodarstva, kulture do športa. Tudi v Zasavju lahko na spletni strani zasavje.org

izvemmo marsikaj z omenjenih področij. Seveda ni to nič narobe. Kdor se želi na računalniški način seznaniti z novicami iz okolja, od koder prihaja, mu je to sedaj že nekaj mesecev omogočeno. Vse prav, dokler v javnost ne pricurjla novica (ki jo mimogrede lahko preberemo tudi v omenjenem spletnem časopisu), da je bil urednik in največkrat podpisani pod članki tega spletnega časopisa Aljoša Železnik pred kratkim izvoljen v izvršilni odbor trboveljskih Mladih liberalnih demokratov (MLD). In kaj so v izjavi za javnost, ki so jo povzeli tudi nekateri mediji, zapisali novoizvoljeni člani vodstva: "... v izvršilnem odboru nas je sedem in vsak od nas ima veliko novih idej in projektov, kateri nam bodo pomagali še k boljši prepoznavnosti naše stranke, pri pridobivanju novih članov in simpatizerjev ter nenazadnje glavnem cilju volitvam ..." (Dobesedno prepisano iz spletnega časopisa Zasavje avtorja Aljoše Železnika, op. I. G.)

Je treba še kaj dodati?

Zakaj? Zato!

To je vprašanje, ki ga večkrat slišim od svojih znancev, češ, ali je res treba, da prav vse zapišeš tako, kot čutiš, kot vidiš. Teško je kar koli pojasnjevati, najpreprosteje je odgovoriti: "Zato, ker tako je, ker stvari tako vidim in nič drugače! In jih tako poskušam tudi zapisati."

Če bi napisal drugače, kot vidim, kot stvari razumem, potem bi to bilo tisto, kar nam mnogi poznavalci medijskega področja očitajo, da s(m)o torej tisti, ki se ukvarjamo z novinarstvom, samocenzurni. Seveda pa nikoli nisem trdil, da je tisto, kar čutim, opažam in potem zapišem v glosi ali v kakšni drugi obliki, edino, kar drži. Nikakor ne, dopuščam, da imajo mnogi povsem nasprotno videnje neke stvari od mojega, verjamem celo, da je teh več kot onih, ki z menoj delijo podobno mnenje o neki nepravilnosti. In jih tudi razumem, kajti opozarjati na nepravilnosti, ki jih delajo naši vladarji, je mnogo težje, kot jim držati prižgano svečo.

Prav vsi pa vendarle ne smemo držati sveče. Moramo kdaj vanjo tudi pihnuti.

Igor Gošte

nove? Angelca Likovič, ki je bila 18 let ravnateljica na OŠ Majde Vrhovnik, ugotavlja, da je bila celotna prenova OŠ strogo politično obarvana. Pri prenovi bi morali namreč sodelovati vrhunski strokovnjaki različnega idejnega prepričanja, učitelji in starši. Že pri pripravi bele knjige (predstavitev konceptualne rešitve sistema vzgoje in izobraževanja Republike Slovenije) je ministrstvo za šolstvo in šport v delo vključilo le strokovnjake iz LDS in ZLSD. Apeli o vzgojni sestavini šole pa so trčili ob odgovor: šola bo izobraževala, vzgajali pa bodo starši! Mnogi so tedaj ugovarjali, da morata obe sestavini potekati vzporedno, zaradi česar tudi govorimo o vzgojno-izobraževalnem programu.

Ravnatelji opozarjajo

Že pri pripravi zakonodaje so ravnatelji opozarjali, da je zadnja triada slabo pripravljena tako z vsebinskega kot tudi organizacijskega vidika. Prav tako so opozarjali na prenatrpanost učnih načrtov, preobremenjenost učencev, problem nivojskega pouka, izbirnih predmetov in oblikovanje skupin. Učenci se morajo namreč v zadnji triadi pri devetih predmetih grupirati v nove skupine, kar pri mnogih učencih povzroča stres. Nesprejemljivo je tudi, da gre sedanja generacija otrok 5. razreda kar v 7. razred, in to brez poglobljenih analiz o otrokovi teles-

ni in duševni zrelosti. Nihče se strokovno ne pogloblja v problem organizirane šolske prehrane, kakšna je in ali jo starši zmorejo plačevati. Pri nas je premalo skupinskega dela, v drugih državah pa v nasprotju s Slovenijo učenci naredijo mnogo več v šolah in imajo neprimerno manj domačih nalog in učenja doma.

Preobremenjen slovenski sedmošolec

Svet staršev OŠ Danila Lokarja v Ajdovščini je nedavno na šolskega ministra naslovil pismo z naslovom Devetletka – zgodba o uspehu ali ... V njem ugotavljajo, da državna šola, ki naj bi bila po pogojih šolanja enaka za vse državljane, spet postaja opsesivna, odvisna od premožnosti posamezne občine. To utemeljujejo z dejstvom, da je polovico delovnega dneva učiteljica sama s celo skupino otrok v prvem razredu OŠ, zato delo ne more biti organizirano tako, kot bi moralo biti. Starše moti tudi 7. razred devetletke: učenci so preutrujeni, obremenjeni s šolskimi torbami, primanjkuje jim časa za dejavnosti, ki so jih obiskovali prej. Otroci imajo preveč predmetov, zato ministru predlagajo, naj se izbirni predmeti uvajajo postopoma. Nekaj šol je pred tem že poslalo podobna pisma, v katerih pa izražajo podporo pobudi Odbora za šolo po meri človeka, ki zahteva, naj se za izbirne predmete štejejo vse zunajšolske dejavnosti, tudi župnijski verouk. Starši učencev 7. razreda devetletke menijo, da imajo ti preveč predmetov, zmanjkuje pa jim tudi časa za zunajšolske dejavnosti. Povprečen sedmošolec ima namreč 30 ur pouka tedensko, k temu pa moramo pristeti še dve do tri ure na teden za zunajšolske dejavnosti in dve uri dnevno za domače naloge in učnje. Tako ugotavljajo, da je tedenski "delavnik" njihovih 12-letnikov dolg 42 ur, medtem ko je tedenski delavnik šestošolcev v prejšnjem sistemu obsegal "le" 26,5 ure tedensko, kar nasprotuje obljubam, da bodo otroci v devetletki manj obremenjeni.

Bolečine v hrbtenici (bodo)

Obolenja hrbtenice se razvijajo dolgo časa. Raziskovalci otroškega zdravja v zvezi z zdravjem hrbtenice opozarjajo predvsem na težke šolske

torbe, nepoznavanje pomena pravilne telesne drže, neprimerno šolsko pohištvo, veliko sedečega dela in premalo telesnih aktivnosti. Učenci pa bi morali vplivati na izbiro prostočasnih aktivnosti in težo šolskih torb, ki naj po priporočilu šolskih zdravnikov ne bi presegala 10 odstotkov telesne teže učenca. Preprosta raziskovalna naloga pa lahko ponudi odgovor na vprašanje, ali šolska torba ogroža telesno zdravje učencev. Urška (8. razred osemletke) in Jernej

(7. razred devetletke) sta učenca OŠ Prule v Ljubljani. Do šole imata 20 minut hoje, po šoli pa pogosto, s šolsko torbo na ramenih, obiskujeta zunajšolske dejavnosti. Po tehtanju smo ugotovili, da sta njuni šolski torbi (ob sredah, ko je njun urnik najbolj poln) različno težki. Urška nosi 5 kg, mlajši Jernej pa celo 8 kg. Slovensko povprečje je že tako ali tako 12,1 odstotka povprečne teže anketiranih učencev ... In tudi to daje slutiti, da ni vse v najlepšem redu.

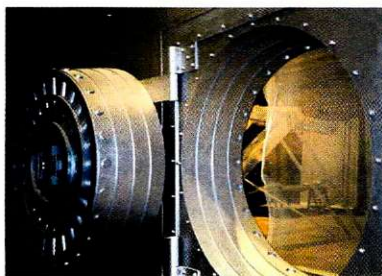
Lovro Kastelic

Ivan Mamič: "Število tedenskih ur pouka v zadnjem triletju devetletke bi se moralo zmanjšati na povprečno primerljivo število ur, ki velja tudi za Evropsko unijo. Sedaj so namreč učenci s tem pokom oziroma prostovoljnimi dejavnostmi še dodatno obremenjeni."

Najvarnejši kraji

Garažna hiša v Derbyju v osrednji Angliji, trezor v ameriški banki Fort Knox in letalo ameriškega predsednika Air Force One so najvarnejša mesta na svetu. Po študiji, objavljeni v britanskem znanstvenem časopisu Focus, v večnadstropni garažni hiši Bold Lane v Derbyju v šestih letih oz. od leta 1998, ko so jo zgradili, ni bilo niti enega vloma niti vandalizma. Senzorji nadzirajo vsa vozila v garažni hiši; če opazijo kaj nenavadnega, pa četudi najmanjšo malenkost, se kamere takoj aktivirajo, posnetki pa se pre-

našajo neposredno do nadzorne sobe. Poleg omenjenih najvarnejših mest na svetu se je na seznamu deseterice, ki ga je sestavil Focus, znašel tudi bunker nekdanjega iraškega predsednika Sadama Huseina v Bagdadu.

Hrvaški tajkuni

V zadnjih dveh letih so na Hrvaškem registrirali 1.200 jaht, predvsem jadrnic, v vrednosti okoli 150 milijonov evrov, kar je glede na prejšnja leta za 170 odstotkov več. Lani je bi-

lo na Hrvaškem prodanih 43 porschejev, katerih cena znaša tudi do 200.000 evrov. Živahno je tudi trgovanje z razkošnimi nepremičninami. Najdražje vile se prodajajo v Dalmaciji: leta 2003 so za svojemu družbenemu statusu primerno domovanje novopečeni milijonarji porabili okoli dvajset milijonov evrov. Vendar pa nekateri niti s tem niso zadovoljni, ampak si želijo imeti cel otok. Neki hrvaški državljani je, ne da bi trenil z

očmi, za otok odštel 1,2 milijona evrov. Pri tem najbolj bode v oči dejstvo, da kar 90 odstotkov bogatašev plačuje za gotovino. Sicer pa so v zadnjem času prodali tri jadranske otoke za skupaj 2,8 milijona evrov. Podpredsednik hrvaške vlade in minister za zdravstvo Andrija Hebrang je nad nakupi izrazil zadovoljstvo, skrb pa ga le, ali so kupci državi plačali davke. Mnogokrat namreč ob nakupu

ve med delovnim tednom. Londonski Coliseum so prvič odprli 24. decembra leta 1904. Že tedaj so morali odprtje prestaviti, in to zaradi goste megle, ki se je spustila nad London.

Sporno financiranje KP

Najnovejše raziskave čeških zgodovinarjev so pokazale, da je Komunistična partija Českoslovaške (KPČ) politični prevzem oblasti februarja 1948 financirala s sredstvi, zbranimi s tihotapljenjem in drugimi nezakonitimi dejavnostmi. Po trditvah češkega zgodovinarja Františka Hanzlika naj bi tihotapljenje biserov in cigaret v diplomatskih pošiljkah agentje KPČ organizirali že leta 1946 v Angliji. Leto dni kasneje so komunisti že razvili posel s tihotapljenjem alkohola v vojni uničeno in opustošeno Nemčijo, v kateri je tedaj primanjkovalo vsega, tudi alkohola. Prvo pošiljko alkohola je po Hanzliko-

jaht kupec prijavi plačilo davka, ki znaša 13.000 kun ali 1.800 evrov.

Opera odprla vrata

Londonski Coliseum, največje gledališče v britanski prestolnici in sedež Nacionalne opere, je odprl vrata z dvotedensko zamudo po koncu obnove, ki je veljala 41 milijonov funtov (60 milijonov evrov). Javne površine so razširili, dvorano z 2.364 sedeži obnovili in prebarvali z enako barvo, s kakršno je bila prepleškana pred sto leti, ko so jo prvič odprli za javnost. Vnovično odprtje je bilo predvideno za 7. februar, vendar so morali datum premakniti zaradi zamud pri delih na gledališkem odru. Nacionalna opera bo ostala zvesta želji utemeljiteljev Coliseum, da opera ostane dostopna vsem, zato je že napovedala, da bo petsto sedežev dostopnih po deset funtov (14 evrov) ali še manj, in to za vse večerne predsta-

vih trditvah peljal prav tovornjak, ki je bil v lasti Centralnega komiteja KPČ. Na ta način je KPČ zaslužila šest milijonov tedanjih kron, kar bi danes zneslo skoraj stokrat več, največji dobiček pa je KPČ ustvarila s podcenjeno nemško marko, ki je bila po vojni vredna vsega desetino češko-slovaške krone. KPČ je tako v Nemčiji kupovala zelo poceni blago, ga pretihotapila v Českoslovaško in ga tam

drago prodajala. Na ta način je zaslužila še dodatnih 30 milijonov kron, kar je nato uporabila pri financiranju državnega prevrata, v katerem je KPČ prevzela oblast in zadušila demokracijo v državi.

Potres v Maroku

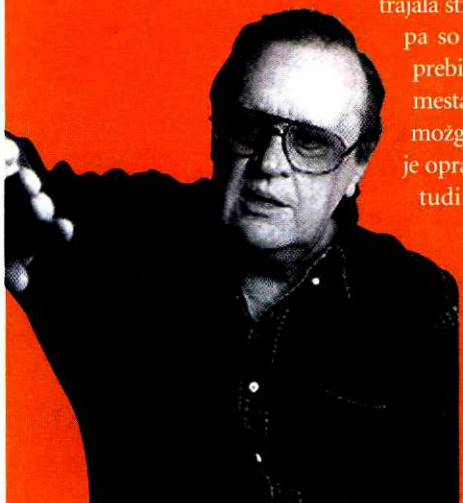
Silovit potres, ki je stresel sever Maroka, je zahteval najmanj 560 smrtnih žrtev, okoli 300 ljudi pa je ranjenih. Reševalci se borijo, da je pod ruševinami v okolici obalnega mesta Al Hoceima še več žrtev. Po potresu so na prizadetem območju

zaznali več precej močnih popotresnih sunkov, ki so dosegli moč med 3,8 in 4,3 stopnje po Richterjevi lestvici. Oblasti so zaradi tega prebivalce posvarile, naj se še ne vračajo v

Oboleli šansonjer

Na univerzitetni kliniki v Padovi so znanemu hrvaškemu skladatelju, pesniku in šansonjerju Arsenu Dediću presadili jetra. Operacija je trajala štiri ure in pol, presadili pa so organ neke 30-letne prebivalke tega italijanskega mesta, ki je poprej doživela možgansko kap. V ekipi, ki je opravila presaditev, je bila tudi zdravnica hrvaškega rodu dr. Nela Srsen, ki je neposredno po posegu izjavila, da je stanje hudo obolelega Dedića stabilno. Dedića so zaradi velike oslabelosti organizma na operacijo pripravljali ves mesec.

poškodovane hiše. Potres z močjo 6,3 stopnje po Richterjevi lestvici, ki je prebivalce na severu Maroka presenetil v spanju, je trajal 20 sekund, njegovo središče je bilo v vasi Ait Kamra, občutli pa so ga tudi na jugu Španije. V samem mestu Al Hoceima s 70.000 prebivalci so zaradi potresa stavbe samo poškodovane, drugače pa je bilo v bližnjih vaseh, kjer hiše iz ilovice niso zdržale moči potresa. V vasi Ait Kamra in drugih vaseh v okolici so se tako porušile skoraj vse hiše. Potresno območje je nemudoma obiskal tudi maroški kralj Mohamed VI.

Ples brez posebnosti

Tradicionalni dunajski operni ples, na katerem se vsako leto zbere vsa avstrijska kulturna, gospodarska in politična smetana, je letos minil brez večjih incidentov pa tudi brez večjih posebnosti, ki bi vzbudile pozornost. Prišlo naj bi sicer do več

manjših pretefov med policijo in zagriženimi nasprotniki opernega plesa, vendar pa to ni zmotilo okoli 6.000 gostov, ki so plesali in dunajski operni hiši. Na plesu so se poleg najvišjih predstavnikov avstrijske vlade in številnih evropskih politikov zbrala številna znana imena iz gospodarstva in šovbiznisa. Večinoma je šlo za stare obraze na takšnih prireditvah, največ pozornosti fotografov pa je pritegnila ameriška igralka Andie MacDowell. Med nastopajočimi je največ aplavza požela ruska sopranistka Ana Netrebko. Organizatorji opernega plesa pričakujejo, da bo

do s prireditvijo tudi letos zaslužili približno tri milijone evrov. Vstopnice za ples so bile po 215 evrov. Tisti, ki so si želeli najeti posebno ložo, pa so morali zanj odšteti 16.000 evrov. Operna hiša je bila kljub temu popolnoma razprodana. Organizatorji so se letos še posebej potrudili za okrasitvijo. Poslopje so med drugim okrasili s 60.000 vrtnicami in tulipani temnordeče in vijoličaste barve.

Nova odkritja

Na zahodu Romunije so izkopali okostje prazgodovinske ptice in ostanke njenih jajc, za katere domnevajo, da so stari več kot 70 milijonov let. Vodilni romunski paleontolog je izjavil, da je ptica enantiomitin, velika približno kot kos, najstarejši ptičji fosil, ki so ga kdaj našli v tej državi in za katerega predvidevajo, da je star od 70 do 72 milijonov let. Okostje in jajca so odkrili v bližini mesta Hatega, okoli 350 kilometrov severozahodno od Bukarešte.

Palačink ne bo

Ruski kuhar za kozmonavte je obljubil, da bo za ruski velikonočni praznik maslenica na Mednarodno vesoljsko postajo poslal palačinke za kozmonavte, vendar bo to storil šele prihodnje leto, ko bodo za to ustvarjene tehnološke razmere. Sicer pa so kaviar, ki gre obvezno skupaj s palačinkami, že prej pošiljali v orbito, vendar je zdaj treba poiskati rešitev tudi za palačinke. Težava naj bi bila v tem, da palačink nikakor ni mogoče pospraviti v tube, ki so sicer nujne za pošiljanje hrane kozmonavtom. Sedanja vesoljska posadka se bo morala tako zadovoljiti s piškoti in medenimi skorjicami,

ki jih lahko segrejejo v posebni napravi za segrevanje kruha in dobijo nekaj palačinkam podobnega.

Brez kreditne kartice

Hrvaški vladni predsednik Ivo Sanader je predsedniku Stipetu Mesiću v proračunu za leto 2004 odobril "le"

39 milijonov kun, kar je 300.000 kun manj, kot mu jih je na začetku leta 2003 namenil nekdanji premier Ivica Račan. Mesić nima službene kreditne kartice, te pa nimajo niti njegovi svetovalci. V uradu hrvaškega predsednika imajo na voljo le eno kreditno kartico za nujne primere, ki jo je mogoče uporabiti v primeru izrednih stroškov in dogodkov, vendar je ne uporabljajo. Mesić tudi nima osebnega služabnika. S seboj na potovanja vzame kovček s srjajci, ki mu jih pripravi njegova soproga Milka. Mesić po pisanju hrvaških občil v trenutku, ko pride na cilj potovanja, srjajci in druga oblačila sam zloži v omaro, tako kot vsi "navadni" državljani.

Spletna stran pravi hit

Internetna stran o Marsu, na kateri ameriška vesoljska agencija NASA prikazuje fotografije in druge informacije o dosežkih ameriških vesoljskih robotov Spirit in Opportunity, je prava uspešnica. Stran naj bi namreč "odprli" že večkrat, kot je prebivalcev Zemlje, število obiskov te strani je tako že presežilo 6,5 milijarde. Roboti Spirit in Opportunity bosta z raziskovanjem rdečega planeta nadaljevala vsaj še nekaj tednov, tako da obstaja možnost, da bo nju-

na spletna stran postala največji internetni dogodek v zgodovini.

Odkrit nov planetoid

Ameriški astronomi so na robu našega sončnega sistema odkrili nov orjaški planetoid in ga za zdaj poimenovali kar "2004 DW". Planetoid, sedem milijard kilometrov oddaljen od Zemlje, naj bi bil velik kot pol Plutona. Novi planetoid naj bi bil še večji od pred dvema letoma odkritega planetoida Quaoar. Oba sta v znanem Kuiperjevem pasu – območju v obliki diska, ki se vrti okoli Sonca za orbito Neptuna skoraj 30 do 100 astronomskih enot od Sonca in vsebuje številna ledena telesa. Odkritelj planetoida 2004 DW je dejal, da vedno nova odkritja na robu sončnega sistema dokazujejo, da je tam še več neznanih objektov, ki čakajo na odkritje.

Konec mastne hrane

Britanska vlada razmišlja o uvedbi posebnega davka na mastno hrano, da bi tako zajezila naraščajočo

debelost med prebivalci. Žrtve nove obdavitve bi bili poleg gaziranih pijač in hitre prehrane še mlečni izdelki, kot so polnomastno mleko, sir in maslo. Druga možnost zajezitve te novodobne bolezni pa so tudi zdravstvena opozorila, ki bi jih nalepili na nezdravo hrano. Takšna opozorila so že na cigaretih skatlicah, kmalu pa naj bi se pojavila tudi na steklenicah z alkoholnimi pijačami. Srčne bolezni so v Britaniji postale najpogostejši vzrok smrti, tako da so zdravniki pred kratkim opozorili pred grozljivimi zdravstvenimi posledicami zaradi epidemije debelosti pri mladih. Britanski znanstveniki so ugotovili, da bi lahko davek letno preprečil do tisoč prezgodnjih smrti zaradi srčnih bolezni.

Ko postane toplo

Kosti pogledajo iz zemlje junija, ko se vreme dovolj segreje, da se konča dolga polarna zima in jih topeči se sneg odnaša s kraja, ki ga nekateri v Norilsku v Sibiriji imenujejo Golgota. Te kosti so ostanki tisočih in tisočih sovjetskih zapornikov, ki so jih poslali v taborišča na tem ledenem otoku Arhipelaga GULAG. Koliko natančno jih je bilo, še sedaj ne ve nihče. Spominjajo na mračno preteklost, ki bi jo nekateri najraje pozabili. "Tu imajo ljudje zgodovino taborišča za strašno družinsko skrivnost," je za New York Times dejal Vladislav Tolstov, zgodovinar in novinar, ki je vse življenje preživel v Norilsku, mestu, ki so ga med letoma 1935 in 1956 zgradili tisoči taboriščnikov, povečini nedolžnih žrtev Stalinovih čistk, tako imenovanih sovražnikov ljudstva. "Vsi vemo za taborišča, a se trudimo, da na to ne bi mislili." Spomenika žrtvam taborišča ni, čeprav si 36 ljudi in njihovih 40 otrok, ki so to strašno preizkušnjo preživeli, še vedno prizadeva zanj. Mlademu mestu je – vseeno.

Presaditev obraza

Nekoč smo kaj takega lahko videli samo na filmskih platnih, a kaže, da bo to postalo resničnost. V kliniki na obrobju Pariza se pripravljajo na eno najbolj neverjetnih pustolovščin sodobne kirurgije – na presaditev obraznih tkiv umrlega človeka pacientu z zelo poškodovanim obrazom. Kirurška akademija Velike Britanije se je še novembra lani zelo previdno izražala o takšni možnosti kot o prenašanem postopku, saj še ni znan psihološki vpliv takih presaditev na sorodnike darovalca, sorodnike pacienta in seveda na samega pacienta, saj se morata on in njegova okolica zavedati, da nikoli več ne bo videti tako kot nekoč. Do sedaj je namreč veljalo, da ljudje človekovo osebnost povezujejo tudi z videzom in obrazno mimiko, otrok pa si na podlagi odseva v ogledalu gradi svojo samopodobo. Dvome so izrazili tudi zato, ker je taka operacija veliko zahtevnejša kot presaditev roke ali notranjega organa.

Pozabljeni obraz

Kovanec s podobo Domiciana iz Oxfordshira osvetljuje eno najtemnejših pa tudi najbolj ustvarjalnih obdobij starejše evropske zgodovine. Sredi tretjega stoletja se je Rimski imperij pogreznil v vojno, socialno in politično krizo zaradi novih sovražnikov, ki so se pojavili na severnih in vzhodnih mejah. Ekonomski in kulturni stiki med Rimom in barbari, ki so živeli onkraj Rena in Donave, so vplivali na socialno sestavo teh ljudstev – oblikovala so se plemena in velike plemenske zveze. Do srede tretjega stoletja so bile te zveze dovolj močne, da so omajale rimsko moč v zahodnih pokrajinah. Začetek stoletja je postal tudi začetek gospodstva Sasanidov v Perziji, ki so združili aristokratske vrste, da bi napadali bogata vzhodna območja Rimskega imperija. Rimska vojska ni bila dobro pripravljena na nastali položaj. Do politične nestabilnosti je privedla nesposobnost vladarjev, ki so se nenehno menjavali. Pojav galskega imperija kaže razumeti v tem kontekstu.

Pravi trenutek

Med mnogimi kontroverznimi okoliščinami, ki spremljajo novi film Mela Gibsona Kristusovo trpljenje, je uporaba dveh starih jezikov – aramejščine in latinščine. Nekateri ameriški kritiki so mnenja, da bo to odvrnilo številne gledalce, ker bodo morali brati toliko podnapisov, toda drugi so navdušeni – saj naj bi bil film na tak način pristnejši. Nastopil je pravi trenutek za stare jezike, ki jih ni skoraj nikjer več slišati v živo. Aramejščino, ki izumira, pozna le milijon ljudi na svetu, pa še to v različnih dialektih. Ti so nekoliko drugačni od jezika, ki so ga govorili v okolici Betlehema in Nazareta pred dva tisoč leti. Slednja različica je znana samo iz zgodovinskih spisov in Biblije. Do sedaj je bila edina priložnost govoriti ta jezik le družinski krog in v zadnjem času še inštitut za ta jezik v New Jerseyju.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

3 to naročilnico so zavezani
da bomo naročili Demokracija najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Palača ZN v New Yorku: kdo komu prisluškuje?

Fotografije: Reuters

Prijateljsko prisluškovanje

Britanski premier Tony Blair si verjetno ni mogel misliti, da bo imel z iraško vojno toliko političnih težav še tako dolgo po njenem koncu. Komaj ga je Huttonovo poročilo uradno opralo krivde za samomor dr. Kellyja, povezan s poročili o (neobstoječem) iraškem orožju za množično uničevanje, že se je prejšnji teden razvila nova afeta. Clare Short je Blairovo vlado obtožila prisluškovanja generalnemu sekretarju OZN Kofiju Ananu.

Afero je sprožila nekdanja sekretarka za mednarodni razvoj, ki se je iz Blairove vlade protestno umaknila aprila lani, takoj po začetku vojaškega posega v Iraku, ki mu je nasprotovala. Prejšnji četrtek je Shortova, znana po tem, da vedno pove, kar misli, in se pri tem ne ozira na politične posledice, v intervjuju za BBC omenila, kako je lahko kot ministrica pred iraško vojno prebiralala zapise različnih pogovorov generalnega sekretarja Združenih narodov. Izrazila je prepričanje, da je lahko britanska vlada do takšnih zapisov prišla samo s pomočjo prisluškovanja. To bi pomenilo, da je britanska obveščevalna služba prisluškovala Ananu ali pa da je vsaj uporabljala podatke, ki jih je zbrala kakšna druga služba.

To ni prva obtožba o vohunjenju v Združenih narodih v povezavi z zadnjo iraško vojno. Lani je britanska prevajalka Katherine Gun posredovala medijem zapis Franka Koza, zadolženega za elektronsko zbiranje obveščevalnih podatkov pri ameriški Agenciji za nacionalno varnost (NSA). NSA naj bi takrat Britance prosila za pomoč pri spremljanju komunikacij predstavnikov v ZN iz Angole, Bolgarije, Čila, Gvineje, Kameruna in Pakistana. Tovrstno vohunjenje naj bi bilo povezano z

ugotavljanjem, kako se bodo te nestalne članice varnostnega sveta ZN odločale v zvezi z Irakom. Nekateri strokovnjaki sicer menijo, da bi bilo glede na dosedanje prakso zelo ne navadno, da bi Američani za prisluškovanje v Združenih narodih prosili za pomoč Britance, saj imajo sedež ZN praktično na svojem domačem pragu – v New Yorku. Kljub temu niti takšna možnost ni izključena.

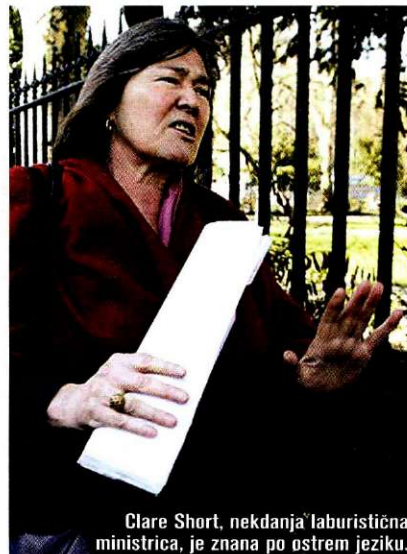
Iraška vojna noče z dnevnega reda

Tožba, ki so jo britanske oblasti potem vložile proti Gunovi, je bila opuščena. Britanski generalni tožilec lord Goldsmith je po-

jasnil, da se za opustitev tožbe niso odločili iz političnih, ampak iz pravnih razlogov. Ne glede na to je bila opustitev tožbe verjetno tudi v političnem interesu Blairove vlade. Čeprav bi prevajalki verjetno lahko očitali neprofesionalno ravnanje zaradi izdaje uradne skrivnosti, bi se lahko ob tem odprla razna druga neprijetna vprašanja, na primer v zvezi s strogo formalnopravno zakonitostjo vojne v Iraku in podobno. Blairova vlada je tako bolj kot za kaznovanje domnevne izdaje skrivnosti zainteresirana za usmeritev pozornosti k drugim zadevam.

Toda premierjeva želja, da bi se pozornost vendarle usmerila drugam, se ni uresničila. Skoraj v istem trenutku, ko se je – vsaj glede sodnega razčiščevanja – končala prva prisluškovalna afeta, se je z nastopom Blairove neposlušne strankarske kolegice začela nova. Redna mesečna vladna tiskovna konferenca naj bi bila na zunanjepolitičnem področju namenjena predvsem novim britanskim pobudam v odnosu do Afrike, toda izjave Shortove tik pred tem so Blaira spet prisilile v obrambo njegove pretekle politike glede Iraka.

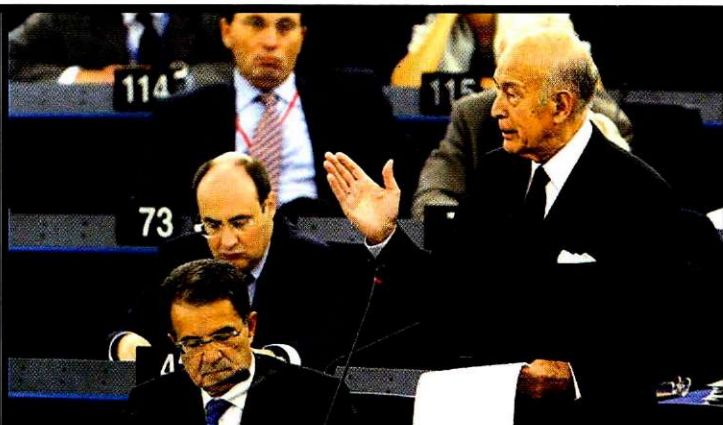
Premier je bil očitno nejevoljen. >>>

Clare Short, nekdanja laburistična ministrica, je znana po ostrem jeziku.

Če mislijo posamezne države v Združenih narodih prisluškujejo, je to po nekaterih razlagah vsaj znak, da je ta država pomembna.

Evropski parlament: evropske poslance in širšo evropsko javnost je leta 2001 zelo vznemirila informacija o globalnem vohunskem sistemu Echelon.

» Vnovično vračanje k tej temi je za Blaira politično neprijetno, saj obtožbe o manipulacijah in prisluškovanjih že same po sebi škodujejo njegovi kredibilnosti ne glede na to, ali je bila vojna v Iraku upravičena ali ne. Tokrat je zadrega še toliko večja, ker se je Blair pred tem rad pohvalil, da je Kofi Anan njegov "osebni prijatelj". Prisluškovanje sovražnikom je razumljivo, prisluškovanje "osebnim prijateljem" pa je najmanj moralno sporno.

"Napad na varnost države"

Blair se je tako odzval precej ostro in svojo nekdanjo sodelavko obtožil neodgovornega ravnanja. Izjavil je, da napadanje dela obveščevalnih služb "pomeni napad na varnost države". Izrecno pa je zavrnil odgovor na vprašanje, ali so Ananu v resnici prisluškovali. Dejal je namreč, da bi bila vsaka javna pojasnila o podrobnostih obveščevalnega dela prav tako neodgovorna in nevarna. Britanska javnost se je morala tako zadovoljiti z njegovim zagotovitvijo, da britanski obveščevalci niso storili ničesar nezakonitega niti z vidika britanskega niti z vidika mednarodnega prava.

Kje je torej resnica? Ali Blairovo zagotovilo, da obveščevalna služba ni ravnala nezakonito, pomeni, da prisluškovanja ni bilo? Odgovor je odvisen tudi od pravne interpretacije, kaj je dovoljeno in kaj ne.

Prisluškovanje konkretni osebi z nastavitvijo temu namenjenih naprav je brez sodnega naloga prepovedano v praktično vsaki demokratični državi, kar seveda vključuje tako Veliko Britanijo kot ZDA. Niti sodni nalog (tega za zbiranje vohunskih podatkov seveda tako ali tako

ne bi mogli pridobiti) pa ne bi mogel obiti mednarodnih konvencij, ki preprečujejo prisluškovanje diplomatov. Poleg britanske in ameriške zakonodaje se na to nanašajo še trije zavzujoči mednarodni dokumenti. To so konvencija iz leta 1946 o privilegijih in imunosti Združenih narodov, sporazum o sedežu ZN med ZDA in ZN iz leta 1947 in dunajska konvencija o diplomatskih odnosih iz leta 1961.

Skrivnostni Echelon

Toda nekateri britanski pravniki menijo, da se ti dokumenti ne nanašajo na vse oblike spremljanja diplomatskih komunikacij. Pravna praznina naj bi po njihovem mnenju nastala z razvojem novih oblik prisluškovanja, ki jih tehnologije izpred štiridesetih in več let niti niso omogočale.

Ena od takih oblik bi lahko bil vohunski sistem Echelon, v katerem sodelujejo nekatere angleško govoreče države, kot so ZDA, Velika Britanija, Kanada, Avstralija in Nova Zelandija. Echelon ne temelji na prisluškova-

nju konkretni osebi, ampak s pomočjo postaj na Zemlji prestreza komunikacije, kar mu omogoča spremljanje nešteti telefonskih pogovorov, faksiv in elektronske pošte. V ogromni količini informacij, ki jih spremlja, lahko s pomočjo upoštevanja nekaterih ključnih besed izbere tista sporočila, ki zanimajo naročnike.

Za Echelon je javnost izvedela šele v zadnjih letih. Mnogi poslanci evropskega parlamenta, ki so o tem prvič razpravljali leta 2001, so bili zaradi tega sistema zelo zaskrbljeni. Poleg običajnega problema poseganja v pravico ljudi do zasebnosti so nekatere skrbje tudi gospodarske razsežnosti. Sistem bi lahko po nekaterih ocenah omogočal vohunstvo tudi na gospodarskem in tehnološkem področju.

Prisluškovanje Ananu in diplomatom posameznih držav, o katerem sta javnost seznanili najprej Katherine Gun in nato Clare Short, bi lahko v obeh primerih pomenilo uporabo sistema Echelon. ZDA namreč ne bi potrebovale britanske pomoči, če bi

hotele prisluškovati diplomatom na sedežu ZN v New Yorku, kot je trdila Gunova, verjetno pa bi potrebovale tako sodelovanje, če bi šlo za prisluškovanje "globalnim" komunikacijam, kar omogoča Echelon.

Je prisluškovanje diplomatov lahko zakonito?

Toda če je po mnenju nekaterih britanskih (vladnih) pravnikov uporaba sistemov, kakršen je Echelon, z vidika konvencij o delovanju ZN in diplomatov nasploh dopustna, menijo v Združenih narodih drugače. Anan in njegovi sodelavci so se navzven sicer odzvali mirno, vendar se je za diplomatskimi frazami skrivalo tudi precej jeze in zamere. Mnogi komentatorji so prepričani, da prisluškovanje resno ogroža normalno delo generalnega sekretarja in drugih diplomatov v ZN, ki se morajo pri svojih medsebojnih komunikacijah večkrat zanašati na precejšnjo stopnjo zaupnosti.

Poleg tega je problem v naslednjih dneh dobil še nove razsežnosti. Med žrtvami raznih prisluškovanj – ni sicer čisto jasno čigavih – se tako danes med drugim omenjata nekdanja komisarka ZN za človekove pravice Mary Robinson in nekdanji predstojnik inšpektorjev ZN za orožje Hans Blix.

Tudi Blixov predhodnik v letih 1997 do 1999 Richard Butler je stoično ugotavljal, da bi bilo "čisto neumno", če bi mislil, da ni nihče prisluškoval njegovim telefonskim pogovorom. Prepričan je, da so mu prisluškovali obveščevalne službe najmanj štirih izmed petih stalnih članic varnostnega sveta ZN: ZDA, Francije, Velike Britanije in Rusije. Zaupnejše pogovore je raje opravljal tako, da je

So prostori Združenih narodov v New Yorku resnično nedotakljivi za vohune?

zapustil stavbo ZN in se sprehodil po newyorškem Centralnem parku.

Ko je Ananov predhodnik Butros Gali leta 1992 prevzel položaj generalnega sekretarja ZN, so mu menda sodelavci že v prvih dneh dejali, naj se zaveda, da mu prisluškujejo v službi in doma, in da to že tradicionalno počnejo vse države članice ZN, ki so tehnično usposobljene za to.

Prisluškovanje kot vsakdanost

Podobno razmišljajo tudi mnogi drugi diplomati, ki delajo v Združenih narodih. Washington Post navaja izjavo španskega veleposlanika pri ZN Ariasa, ki je prepričan, da v ZN "vsak vohuni za vsakim" in da generalnemu sekretarju prisluškuje kar

Kdo je Clare Short?

Osemindesetletna laburistična poslanka in nekdanja britanska ministrica si je svoje privržence in nasprotnike nabrala s pristopom, ki je v politiki precej neobičajen in za katerega večina meni, da ne pelje nikamor: vedno pove tisto, kar misli. Leta 1991 je protestno zapustila vlado v senci, ko ji je njen takratni šef Neil Kinnock prepovedal dajati izjave o stvareh, ki ne sodijo v njen resor. Blairu, ki jo je po prihodu na oblast leta 1997 imenoval za ministrico za mednarodni razvoj, je po nekaterih ocenah močno pomagala, ko je v svojem značilno ostrem slogu zastopala stališča, ki jih sam premier ni mogel neposredno izreči. Njune poti so se razšle lani zaradi iraške vojne.

Če tvoji misiji ne prisluškujejo, to pomeni, da ni nič vredna."

Ruski veleposlanik pri varnostnem svetu Lavrov je domnevno britansko prisluškovanje, če je do njega resnično prišlo, komentiral kot znak visoke tehnične usposobljenosti britanske obveščevalne službe, hkrati pa je menil, da je tako ravnanje nezako-

tem pridruževanju dolgo ovirala. Podobno so Američani prisluškovali Britancem v času sueške krize.

Politični pomen

Ne glede na mednarodnopravne norme se tako zdi, da je prisluškovanje tako med sovražniki kot med "prijatelji" prej pravilo kot izjema. Bolj ne-

žično kršijo, to se ne opravičuje kršitve. Res pa je, da se bodo lahko Britanci (neuradno) izgovarjali, da so k takemu ravnanju prisiljeni, če to že počnejo vsi drugi, in da jih od drugih razlikuje samo eno dejstvo: da se je za njihovo prisluškovanje izvedelo, drugim pa to uspeva bolje skrivati.

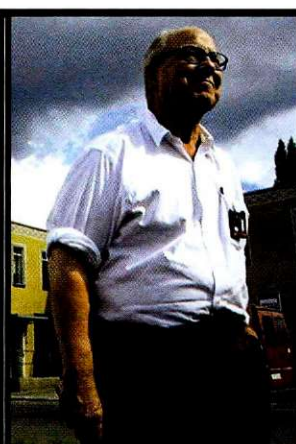
Bo prisluškovalna afera politično škodovala Blairu? Sama po sebi verjetno ne, nerodno zanj je le, da se pojavlja v kombinaciji z drugimi problemi, povezanimi z iraško vojno: ocenami o iraškem orožju za množično uničevanje, ki ga ni bilo, in obtožbami o manipuliranju z javnostjo pred vojno. Raziskava, ki jo je objavil Daily Telegraph, je tako pokazala, da samo 27 odstotkov

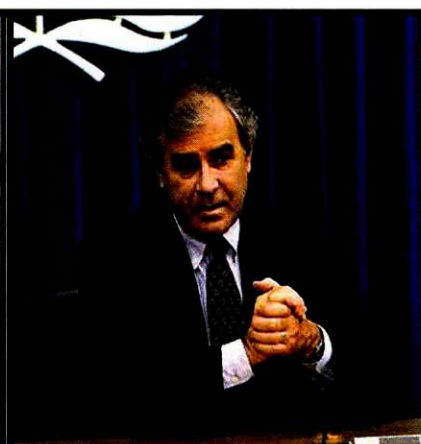
Kofi Anan: je bil generalni sekretar Združenih narodov (spet) zrtve prisluškovanja?

Britanski premier Tony Blair trdi, da britanski obveščevalci ne kršijo niti britanskega niti mednarodnega prava.

Hans Blix, nekdanji inšpektor Združenih narodov za orožje, še ena tarca prisluškovanja?

Blixov predhodnik Richard Butler je prepričan, da so mu prisluškovale najmanj štiri od petih stalnih članic varnostnega sveta.

nekaj držav. Neimenovani veleposlanik pri varnostnem svetu je celo pripomnil, da je lahko diplomatska misija, ki ji ne prisluškujejo, danes kvečjemu zaskrbljena, saj to pomeni, da je popolnoma nepomembna: "Včasih je bila to sramota; danes je stvar statusa.

nito. Na vprašanje, ali Rusi ravnajo podobno, je to odločno zanimal. Veleposlanik neke druge države je to izjavo komentiral: "Uradno: če Lavrov tako pravi, mu moram verjeti," in dodal: "Neuradno: se šali?"

Tudi prisluškovanje "prijateljem" in zaveznikom ni nič novega. Takšne primere lahko najdemo tudi v času hladne vojne, ko članice Nata niso prisluškovale samo članicam Varšavskega pakta in obratno, ampak so si prisluškovale tudi med seboj, še posebej takrat, ko so odnose med zavezniki kvarili bolj in manj drobni spori. Britanci so tako na primer prisluškovali francoskemu veleposlaništvu v času, ko so se pridruževali Evropski skupnosti, Francija pa jih je pri

navadno kot samo prisluškovanje naj bi bilo torej po nekaterih ocenah dejstvo, da pride nekaj takega v javnost. Še posebno če je vir nekdanji član vlade, organa torej, ki je prisluškovanje naročil. Zelo verjetno je torej, da so isto kot Shortova vedeli tudi njeni sodelavci in predhodniki, vendar so v nasprotju z njo raje molčali.

Toda če države neko pravilo množice

anketirancev misli, da je vlada "poštena in vredna zaupanja", dobri dve tretjini pa menita nasprotno. Za zdaj Blaira – pred volitvami prihodnje leto – rešuje samo dejstvo, da se opozicija po dveh zaporednih porazih na nacionalnih volitvah še ni popolnoma opomogla, vendar je verjetno tudi to predvsem vprašanje časa.

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

TESSAROL VENTILACIJSKI TEMELJ

- hitro sušeci temeljni premaz za zaščito lesa
- dopušča »dihanje« lesa
- obarvano površine se dobro brusijo

intervju

Fotografije: Primož Lavre

TESSAROL ANTIKOROZIVNI

- hitro sušeci primarni in sekundarni
- naraščajoča odpornost na vodo in soli

- reparaturni emaji za zaščito in popravilo avtomobilov in ostalih železnih predmetov
- z medsebojnim mešanjem 12 osnovnih tonov, dobimo neomejeno število barvnih odtenkov

OSNOVNI TONI IN MEŠANJE OSNOVNIH TONOV V ZAMERJU 1:1

M 1	M 1 + M 9	M 9	
M 1 + M 10	M 10	M 1 + M 8	M 8
M 1 + M 3	M 3	M 1 + M 2	M 2
M 4	M 1 + M 23	M 23	
M 11	M 1 + M 5	M 5	
M 1 + M 17	M 17		

Rodil se je v Vulbergu in od leta 1965 živi v Nemčiji. Pri svojem delu je zelo uspešen, je velik strokovnjak in velik Slovenec. Vedno je rad pomagal Sloveniji, v zadnjem času temu delu posveča še več svojega prostega časa in energije. Prepričan je, da mora Slovenija svoj pogled usmeriti v prihodnost, urediti stvari na področju lastništva, kjer so pidi in drugi paradržavni skladi povsem nepotrebni zajedalci razvoja in uspešnosti. Zgodovino je treba postaviti na svoje mesto in se zazreti v prihodnost. V Nemčiji tolikšnega vtikanja politike v gospodarstvo oziroma njen menedžment kot v Sloveniji ni. Pravi, da se bo moral po vstopu Slovenije v Evropsko zvezo marsikateri politik in gospodarstvenik še seznaniti z normami Evropske zveze oz. njenimi standardi.

V slovenski tehnični strokovni javnosti ste znani po tem, da ste bili dolga leta vodja laboratorijskih služb v nemškem koncernu BMW. Kakšna je bila in je še vaša vloga na tem mestu?

Dolgo sem bil direktor laboratorijskih služb v koncernu BMW. Te službe so obladovale dejavnosti od raziskav materialov do izboljšanja le-teh, tehnologij, ekologije in vsega, kar je s tem povezano. Odgovoren sem bil za približno 350 strokovnjakov, ki so zaposleni v teh službah na različnih delovnih mestih. Veliko sem potoval tudi po svetu, saj ima BMW veliko tovarn tudi v drugih državah. Kot vodja teh služb sem bil odgovoren tudi za delo v teh delih tovarn. Poleg tega sem veli-

podlagi svoje službene naloge in odgovornosti sem lahko tudi pomagal podjetjem na področju "Qualitätsmanagement" v Sloveniji, posebno še podjetjem, ki so bila poslovni partner BMW.

Ste tudi član nadzornega sveta Heliosa. Ali Helios izvažajo kaj v BMW in kakšno je sodelovanje s slovenskimi podjetji?

Helios v BMW ne izvažajo, ker gre za tovarno barv. Mogoče bi tudi to prišlo v poštev, vendar je strategija Heliosa usmerjena na druge trge. V srednji Evropi je na tem področju velika konkurenca s strani drugih koncernov v tej branži. Ne splača se izgubljati energije za nekaj, kjer ima družba največ deset odstotkov možnosti za uspeh. Energijo je treba usmeriti za doseg natančno določenih ciljev. Te je treba določiti tam, kjer so večje možnosti. BMW uvažajo dele na primer iz Zreč in Slovenj Gradca, Medvoda in drugih krajev. Vedno sem imel stike s temi podjetji in svojimi rojaki, vendar ne tako pogosto kot zdaj. Zdaj je teh stikov več, imel sem več predavanj tudi v Ljubljani, Portorožu in še več v Mariboru. Pred kratkim me je tudi dr. Janez Drnovšek, predsednik države, povabil k sodelovanju na srečanju v okviru razprav o prihodnosti Slovenije, kjer je bila tema razvoj gospodarstva in šolstva. Na ta način sem povezan s Slovenijo, in zdaj ko sem del svoje odgovornosti pri BMW končal, imam več časa in sem tudi večkrat v Sloveniji. V BMW sem končal svojo aktivno odgovornost septembra lani. Ostal pa sem še pogodbeno vezan na BMW, dokler se ne upokojim. To se bo zgodilo v začetku leta 2006.

Po naših podatkih ste tudi izreden inovator. V Sloveniji je inovatorstvo nekako v ozadju. Kaj to pomeni za razvoj družbe?

Vsako gospodarstvo ne glede na to, kje delu-

njno najti ideje, luknje in poti, da bo znanstvenik v Sloveniji z novimi idejami boljši kot kateri drugi. Slovenija ima glede na velikost države fantastično veliko znanstvenikov. Vendar so ti v tujini in vprašajmo se, zakaj je tako. Odgovor je v tem, da v Sloveniji ni možnosti, da bi nekatere stvari lahko svobodno razvijali in za svoje delo dobili tudi finančno podporo iz industrije z nalogami in zahtevami, kaj ta potrebuje. Po drugi strani pa je slaba tudi politika, ki je odgovorna za to, da ne podpre oziroma ne ustvari za to potrebnih razmer. V Sloveniji je šolstvo, kar se tiče študijskih smeri, skorajda v katastrofalnem stanju. Skoraj ni več inženirstva, kar je nujno potrebno za inovacije. Imamo pa veliko ekonomistov, pravnikov, ki se jih ne da vseh zaposliti. Tukaj mora odgovorna politika regulirati šolstvo in znanost, da bodo za mlade ljudi privlačna tudi druga delovna mesta v družbi, politiki, komunikaciji. V Nemčiji je v zadnjem času podobno, vendar postaja mogoče moda, da jih veliko več študira ekonomijo in pravo kot pa naravoslovje. V Nemčiji se to morda ne opazi toliko, v majhni Sloveniji pa to lahko pomeni velik vpliv.

V čem je nemško šolstvo drugačno od slovenskega?

Šolski sistem, kar se tiče poklicnega izobraževanja, je malo drugačen. V Nemčiji se mlad človek tri leta ali tri leta in pol uči na delovnem mestu v tovarni, hkrati pa hodi v šolo. S tem zelo zgodaj pridobi potrebne izkušnje. Učenec je "vajenec" in je vsak delovni dan na delovnem mestu, kjer dela in se tudi uči povezovati teoretično znanje s prakso. V tem so velike razlike s Slovenijo. V univerzitetnem študiju ni prevelikih razlik, to je povsod približno isto. Vprašanje pa je, koliko je univerza samostojna in sama od-

Energijo usmeriti za dosego pravih ciljev

Pogovor z
dr. Antonom
Jurgtzem

ko sodeloval v znanstvenih krogih. Ta čas sem še član uprave v DFO (Deutsche Forschungsgesellschaft für Oberflächentechnik), ki se trudi za razvoj tehnologije za površinsko obdelavo in zaščito v Evropi. Organizacijo podpira industrija, kar pomeni, da strokovnjaki spremljamo želje in zahteve industrije, v katero smer naj se kakšna stvar razvija. V to sem še vpet in odgovoren za to. Na

je, potrebuje inovatorstvo. Potrebuje nove ideje, proizvode in tehnologijo. Brez tega ni razvoja in obstoja v konkurenci. Gospodarstvo nima možnosti preživetja, če ni novih idej. Seveda si lahko pomaga z licencami in podobno, vendar je nato vedno odvisno od znanja drugih. Ni sicer nujno, da bi bilo v slovenskem gospodarstvu čisto tako kot drugje, vendar pa mora to

govorna za svoj uspeh. Univerze se zavedajo, da je treba študijske programe spremeniti oziroma prilagoditi zahtevam politike in gospodarstva.

Kakšno je sodelovanje šolstva in gospodarstva?

V Nemčiji je povsem drug sistem. Sam ne želim ocenjevati, kaj je boljše. Vendar pa inštituti, univerze in šolstvo v Nemčiji veliko tesneje sode- »

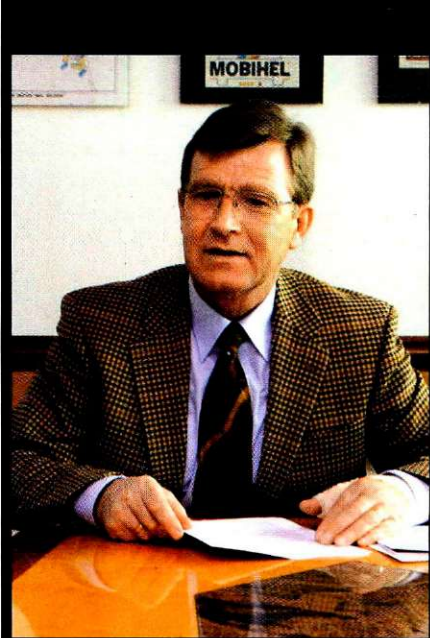
» lujejo z industrijo. Sam imam izkušnje, ker sem kot zastopnik industrije sodeloval z inštituti. Zelo dobre izkušnje imam z Univerzo v Regensburgu, ko smo lahko diplomske naloge delali tudi v industriji. To je danes skoraj normalno, podjetja in univerze iščejo skupne interese. Tako danes ni več izjema, če se doktorske naloge delajo v industriji. V zadnjih treh letih sem strokovno spremljal tri absolvente, ki so delali doktorske naloge s specialno temo, ki je bila v interesu industrije in univerze. Ni pomembna samo teorija, čeprav mora biti tudi ta v skladu s tistimi znanstvenimi pogoji, ki jih predpisuje status univerze. Ti ljudje so naredili stvari, ki jih industrija potrebuje, s tem pridobita oba. V Sloveniji pa imam občutek, da industrija in univerza še težko najdeta skupno uspešnejšo pot. V današnjem času je pritisk konkurence na trgu drugačen, kot je bilo to prej. Že samo iz tega razloga bi bilo treba procese sodelovanja in privatiziranje uspešnejših prilagoditi standardom zahodnoevropskega trga. Do sedaj mi ni uspelo razumeti procesa privatizacije. Ne razumem, kakšno vlogo igrajo tako imenovane paradržavne institucije – pidi in skladi. Tu imam občutek, da si je politika poskušala s to potjo obdržati določen vpliv na gospodarski razvoj. To se opazi, tudi če pogledate, koliko ljudi se, če se zamenja vladajoča stran, zamenja na različnih področjih. To ima negativen vpliv na stabilnost vodenja podjetij in zaupanja v politiko.

Ali se v Nemčiji čuti vpliv politike na gospodarstvo?

Ne. V nemškem gospodarstvu, in to velja tudi za evropskega, ki ga poznam, velja, da politika, politična stranka in vlada nimajo konkretnega vpliva na ljudi, ki delajo v gospodarstvu. Edino če

Vsako gospodarstvo ne glede na to, kje deluje, potrebuje inovatorstvo. Potrebuje nove ideje, proizvode in tehnologijo. Brez tega ni razvoja in obstoja v konkurenci.

je država solastnica, na primer pri Telecomu, pošti in železnici, pa tudi tukaj ima prednost strokovnost. Po mojih izkušnjah so med dogajanjem v Sloveniji in v drugih evropskih državah na tem področju velike razlike. Že pred leti sem opazoval, ko se je v kratkem času v Sloveniji dvakrat zamenjala vlada, da so nekatere ljudi na mestih predsednikov uprav in kot člane nadzornih svetov menjali skladno s političnimi merili. Spraševal sem se, kako je to mogoče. Če nekdo ni sposoben, mora iti, pri tem pa je vseeno, kakšno ima politično mnenje. Če je dober, mora ostati na tem mestu. Na Zahodu je tako, da politika nima vstopa mimo vratarja, kot temu radi rečemo. Tudi če so demonstracije ali podobno, se na delovnih mestih ne politizira in se ne vodijo razprave o tem.

V tako kratkem času se ne da tako obogateti. Seveda so tudi v Nemčiji in v Zahodni Evropi bogati ljudje, vendar je to posledica njihove zgodovine. Če vzamemo na primer družino Krupp ali katero koli drugo, je ta svoje bogastvo gradila tri ali štiri generacije, vse pa se je začelo iz manjše delavnice. Tega se res ne da primerjati.

Organiziranega političnega debatiranja znotraj tovarniških hal nisem nikjer opazil. Vpliv politike na gospodarstvo je v tem, da politika skrbi za zakonske okvirje in pogoje, gospodarstvo pa ima nalogo, da se v tej zakonodaji uspešno razvija in se zaveda tudi socialnopolitične odgovornosti. Interesi gospodarstva so zastopani z njihovimi organizacijami, kot so na primer t. i. Industrieverband ali Arbeitgeberverband, na drugi strani pa je sindikat, ki zastopa delojemalce. Oba sta odgovorna za uspešen razvoj gospodarstva in ohranjanje

socialnega miru. Od politike pa oba zahtevata ustrezno zakonodajo, ki podpira uspešen razvoj.

V zadnjem desetletju se je v Sloveniji marsikaj spremenilo na področju lastništva. Politika ima velik vpliv na gospodarstvo, pričé smo številnim političnim menjavam kadrov. Kako gledate na to?

Vem, da je v starem sistemu, pa to ne velja samo za Slovenijo, ampak za ves del sveta, ki je bil pod tem političnim vplivom, politika imela zelo velik vpliv na gospodarstvo. Vprašajmo se, kaj je lastništvo. Lastnikom so takrat premoženje vzeli, zdaj pa so jim ga vrnili. Vendar kako? Kar se tiče premoženja tovarn in gospodarstva, lahko rečem, da so se ustanovili t. i. pidi in skladi, država je med

prebivalstvo razdelila certifikate z neko vrednostjo, za katero pa ne ve, kako je bila ocenjena. Pametni ljudje so v tej zakonodaji izkoristili možnosti in postali na ta način solastniki pidov in vložili certifikate zaupnikov v podjetja, kjer danes vplivajo na politični in gospodarski razvoj podjetja. Za prestrukturiranje vzhodnonemškega gospodarstva je bila odgovorna t. i. Treuhand Holding Gesellschaft, ki je imela nalogo privatizirati to premoženje. Interesenti oz. investitorji so prihajali od vsepovsod. Pri tem je veljalo za vse ohraniti maksimalno število delovnih mest in investirati v prihodnost. Seveda je bila potrebna infrastruktura zelo draga za vse nemške državljane in jih veliko stane še danes. Bili so tudi slabi in težki časi za veliko ljudi. Če pa gremo zdaj tja, vidimo, da je skoraj vse na novo zgrajeno. V Sloveniji pa se vidi – bil sem v Mariboru, kjer sem obiskal nižjo gimnazijo, kamor sem hodil –, da caplja na mestu. Na tej šoli od takrat do danes ni bila popravljena niti fasada. Koliko starih lepih hiš z lepimi fasadami tistega časa je še takšnih? Pri tem se vprašam, zakaj v gospodarski in finančni politiki ni mogoče sprejeti ukrepov, kako naj bi se to saniralo. Zasebniki tega prej niso mogli narediti. Ko je država to prevzemala, tudi ni nič naredila, danes pa so nekdanji lastniki dobili nazaj ruševine. Zdaj bi morali to podreti, česar pa zaradi spomeniškega varstva ne morejo storiti, zato bi morali v interesu celotne družbe iz nekega sklada tem ljudem pomagati, jim dati posojila po nizki obrestni meri, ti pa bi morali to urediti. Stanje v Sloveniji je nerazumljivo. Zelo težko je razumeti nezainteresiranost, da bi izboljšali položaj.

Dr. Andrej Bajuk je pred kratkim dejal, da je v rokah nekaj ljudi več kot 400 milijard tolarjev premoženja. V desetih letih so nekateri zelo obogateli. Je tako hitro bogatenje v Nemčiji sploh mogoče?

V tako kratkem času se ne da tako obogateti. Seveda so tudi v Nemčiji in v Zahodni Evropi bogati ljudje, vendar je to posledica njihove zgodovine. Če vzamemo na primer družino Krupp ali katero koli drugo, je ta svoje bogastvo gradila tri ali štiri generacije, vse pa se je začelo iz manjše delavnice. Tega se res ne da primerjati. V Nemčiji je šlo to iz roda v rod, premoženje so povečevali z razvojem, investicijami, visoko produktivnostjo in podobno. Ko je družina Quant vstopila v BMW s svojim kapitalom, je bila tovarna samo v Münchnu, v njej so letno izdelali približno 240.000 avtomobilov. Letno danes v okviru koncerna izdelajo več kot milijon avtomobilov. Ta vrednost se je z uspešnim menedžmentom in pravilno strategijo lastnikov zelo pomnožila. S tem razvojem se je pomnožila tudi kapitalna vrednost, kar je tudi zasebno tveganje lastnikov. Ti lastniki

imajo čisto drugačno motivacijo, zakaj ostajajo pri enem ali drugem podjetju in zakaj se bojujejo za napredek. Zato, ker hočejo dosežati dobiček. Če ni investiranja v prihodnost, tega ni. V Sloveniji pa so ljudje, ki so obogateli na drugačen način. Ne bi rekel, da so sami krivi za to, razmere so dopuščale takšen tok dogodkov. Mislim, da se ne motim, če rečem, da so prav ti ljudje spregledali razvoj. Zdaj je njihova moč tako velika, da imajo lahko zelo velik vpliv tudi na politiko.

V Sloveniji prevladuje težnja, da bi razvoj potekal na storitvah in turizmu. Je to prava prihodnost gospodarskega razvoja Slovenije?

Menim, da mora Slovenija prestrukturirati staro gospodarstvo oziroma bi to že morala storiti. Slovenija nima možnosti za uvajanje težke industrije. Ima pa možnost za razvoj t. i. srednje industrije, saj ima zelo iznajdljive ljudi, izrabljati je treba znanje in ga usmerjati v inovacije, sodelovanje s koncerni, kot je na primer Siemens, in podobno. Lahko se razvija sodelovanje z avtomobilsko industrijo, za katero bi se delali deli. Težko pa je na slovenski trg pripeljati avtomobilске tovarne, ker je notranji trg premajhen. Zelo pomembno je postati kompetenten partner za sestavne dele. Avstrijsko gospodarstvo od tega danes zelo dobro živi. V Gradcu zdaj celo izdelujejo avtomobile za BMW in Mercedes, saj so se usposobili za to. Poleg tega je Slovenija lepa dežela. Ima skoraj vse, vendar je treba to organizirati in unovčiti. Ne samo razvijati še naprej to, kar je že precej razvito, moja želja je, da se razvija tudi Štajerska, a ne samo zato, ker imam tam korenine. Če gre nekdo na Štajersko, je to žalosten pogled, v kakšnem stanju je. Za to niso krivi ljudje, ki tam živijo. Verjetno bi morala politika več narediti za to in se zavedati, da tudi ta del potrebuje denar za prestrukturiranje. Vpliv centralizma je v Sloveniji v zadnjem času prevelik in to se mora spremeniti. Ljudem je treba dati možnost in denar, da bodo sami nekaj delali, motivirati jih je treba, sami morajo biti odgovorni za nekatere stvari. Zakonske okvirje je treba urediti.

Velik nosilec razvoja so mala in srednje velika podjetja. V Sloveniji na tem področju zaostajamo. Kaj menite o tem?

V vsakem gospodarstvu prinaša malo in srednje gospodarstvo celo do 70 odstotkov ekonomske vrednosti. Drugo so velika podjetja. Prepričan sem, da vsi tisti, ki se v Sloveniji ukvarjajo z vodenjem gospodarske politike, vedo za to. To ni znanje, ki bi bilo skrito. Če se to ve, se mora tudi vprašati, kakšne so težave in kaj je treba narediti, ali zakonodaja, kot jo imamo v Sloveniji, dopušča ta razvoj. Ali je podpora dovolj velika, da dobi nekdo impulz in tvega tak-

šen razvoj? Pomembna je tudi davčna zakonodaja. Stvari se morajo drugače zastaviti. Tisti, ki začne nekaj ustvarjati, mora dobiti pomoč, da podjetje postavi na noge. Za to je dovolj pozitivnih primerov v drugih državah, kot so na primer Irska, Finska, Luksemburg, Danska.

Bili ste na posvetu pri predsedniku Drnovšku. Zakonodaja naj bi se v Sloveniji nekoliko spreminjala, kaj ste opazili na posvetu?

Ne vem, v katero smer se spreminja, vendar sem v šestinpolurni razpravi, v kateri je sodelovalo 45 ljudi iz znanosti, gospodarstva in politike, ugotovil, da je največ časa slo za ugotavljanje, kaj je narobe, kaj je problem. Zelo malo časa pa je bilo namenjenega temu, kako naj se problemi rešijo, kdo naj prevzame odgovornost, kdo naj začne z reševanjem in podobno. Dejal sem, da pogrešam sklepe, v katerih bi bilo dorečeno, o čem

Ko sem danes zjutraj slišal, da mora DZ ratificirati še 39 zakonov, do vstopa pa je še dva meseca, sem si dejal, da je to neodgovorno.

smo se pogovarjali, kaj so prioritete, kaj je najpomembnejše in kdo je za kaj odgovoren, da se delo začne potiskati naprej. Odločitve o tem na žalost ni bilo. Dogovorjeno je bilo, da bodo vse teme iz razprave strnjene v zbornik in bodo podlaga za uvajanje sprememb v državnih organih. Vsekakor pa bodo ti pogovori dali dosti impulzov. To je pravilno. Menim, da takšni forumi ne morejo rešiti vseh problemov, to je logično in bi bilo napačno pričakovati, da bi našli vse rešitve, vendar pa se mora kljub temu določiti, kakšni so koraki in do kdaj je treba stvari rešiti. Dokler se v gospodarstvu ne bo razrešila vloga pidov in njihovih vplivov na gospodarstvo, bo problem ostajal.

Ali ste se s pidi srečali še kje drugje?

Ne, tega drugje ni. Kapitalska družba in Slovenska odškodninska družba sta isto. Kapitalska družba je morda dobra za to, da rešuje reprivatizacijo nekaterih stvari. Po zakonodaji, ki je ne razume vsak, tega namreč, da ima vsak dostop do nakupa in tujci pri tem niso izzvzeti. Če se ne bo zakonodaja na tem področju uredila in če ne bo postalo povsem normalno, da nekdo iz tuje države prinese kapital v državo in ga vložiti v svojem imenu in s tem tvega, tako dolgo se stvari ne bodo uredile. Dokler bo ostajalo mnenje, da ima nekdo več, drugi pa manj in da poberejo tujci vse, se stvari ne bodo uredile. Evropa je postala velika. Slovenci s prihodom tujega kapitala ne bodo nič izgubili, saj noben tujec ne bo stvari odnesel nikamor.

Slovenci so praviloma proti tujemu vlaganju.

To je neumnost. Stroški dela so v Sloveniji skoraj tako visoki kot v Nemčiji. Vprašanje je, zakaj so tako visoki in kdo vse je stroškovno udeležen

pri tej vrednosti. Produktivnost je še bistveno nižja, saj strukture organizacije še niso počiščene, sinergije, efekti niso rešeni. Tudi zakonodaja ni dorečena. Ko sem bil nedavno na službenem obisku na avstrijskem Štajerskem in sem videl, da tam delajo tudi ljudje iz Slovenije, sem vodstvo vprašal, ali bi šli morda delat 60 kilometrov niže. Član uprave mi je odvrnil, da si to težko predstavlja, saj mu še vedno ni jasno, kdo je za kaj odgovoren in kdo je kompetenten poslovni partner. V Sloveniji se na žalost ljudje premalo zavedajo, da je to treba razčistiti in da se naredijo scenariji, kako se mora industrija v celoti prestrukturirati. To ne velja samo za mariborsko okolje, temveč tudi za Celje in za marsikateri drug kraj v Sloveniji. Vsekakor je največjega prestrukturiranja potrebna Štajerska, ker je bila tam težka industrija. To mora vsakdo razumeti. Prestrukturirati se mora tako, kot se je na primer prestrukturirala težka in-

dustrija v srednji Nemčiji, kjer so mesta, na primer Essen, Dortmund in tako naprej, dobila drug obraz. Tam je bila nekdanja najtežja industrija Evrope in celo sveta. Če gremo danes tja, je vse drugače. V 15 ali 20 letih se je vse prestrukturiralo. Ni več tistih tovarn, ampak so druge. Stvari so urejene, podobno je tudi drugje. Za vse to so potrebni ljudje, ki se zavedajo, kje je prihodnost.

Prej smo rekli, da Slovenija ni konkurenčna na področju gospodarstva. Kaj jo čaka po vstopu v EZ in kaj moramo narediti?

To je dobro vprašanje. Mislim, da Slovenijo zagotovo čaka veliko presenečenje oziroma zdravitev. Marsikdo v politiki in gospodarstvu se bo zdravil in dejal, da mora nekatere stvari drugače delati. Zagotovo bo vpliv evropske zakonodaje velik, saj je ta ista za vse članice. Ko sem danes zjutraj slišal, da mora državni zbor ratificirati še 39 zakonov, do vstopa pa je še dva meseca, sem si dejal, da je to neodgovorno. Tu je zdaj časovni pritisk tudi na kvaliteto odločitev. Kar se tiče gospodarstva, bo to zdaj prišlo v svetovno konkurenco. Mislim, da ni vsak pripravljen pravilno v tem smislu, da je konkurenčen tako v kvaliteti kot v ceni. V Sloveniji še ni tega, da bi lahko rekli, da je produktivna vrednost na istem nivoju, to pa ima vpliv na ceno in stroške, da je kvaliteta na istem nivoju, kar vpliva na tehnološke rešitve, investicijska sredstva pa tudi na inovacijske ideje. Tukaj bo za marsikoga še veliko presenečenje.

Lahko pride do stečajev podjetij?

Do stečajev oziroma do prevzemov. Ti zame niso nekaj posebnega, saj pomenijo združevanje »

» oz. globaliziranje gospodarstva po svetu. Če pogledamo v Nemčijo, je tujega kapitala več kot 35 odstotkov, v vzhodni Nemčiji je tega morda danes tudi do 50 odstotkov. O tem ne govori nihče, niti to ni politični problem. Dejstvo pa je, da imajo vsi manjši narodi manjšinski kompleks, pri tem ima Slovenija še zgodovinsko posebnost. Zdaj je prvič samostojna in v svoji odgovornosti res za vse odgovarja sama. Slovenci imamo tudi nekaj nemškega vpliva, naša miselnost je podobna nemški. To pomeni, da smo pridni, organizirani in sami do sebe dovolj strogi. Smo iznajdljivi, seveda pa se opazi tudi nekaj vpliva Balkana in morda Italijanov, kar se tiče temperamenta. Gospodarstveniki pa morajo sami najti svoje strateške partnerje. Brez teh ne bodo mogli narediti vsega.

Zakaj in kdaj ste odšli v tujino?

To je bilo leta 1965. Poudariti moram, da nisem imel namena oditi iz domovine. Seveda ima vsak mlad človek vedno željo oditi v tujino in videti, kako je tam. Sploh ker so bili takrat še časi, ko to ni bilo tako preprosto, saj si moral imeti izstopni vizum pa vstopnega za državo, kamor si šel, in celo jamstvo, da nekdo skrbi zate. To je bilo takrat zelo zapleteno. Hvala bogu, danes ni več tako. Po mamini strani imam zelo veliko sorodnikov v srednji Nemčiji in želel sem jih le obiskati. Moja mama je iz Vulberga, tam se bil tudi jaz rojen med vojno, oče pa je iz Haloz, iz Gruškovca blizu Cirkulan. Spoznala sta se leta 1941 na Dunaju, ko se je začela vojna. Do leta 1945 sta živela na Dunaju, ker je bil oče kot strojevodja zaposlen pri nemški vojski, mama pa je tudi delala na Dunaju. Po končani drugi svetovni vojni sta se vrnila v svoje rojstne kraje. V šolo sem začel hoditi pri 7 letih in pol. Kot otrok nisem imel zaradi priho-

da staršev iz Avstrije nobenih težav ne s šolanjem ne s študijem. Seveda ni bilo pretirane naklonjenosti, če si za kaj zaprosil, za stanovanje ali službo. V resnici pa večjih represalij ni bilo. Zato se nekoliko čudim tem diskusijam v Sloveniji. Zgodovino je seveda treba postaviti na svoje mesto, vendar menim, da se mora to tudi končati. To je breme, s katerim se izgublja energija. Treba je gledati na prihodnost. Pregledati sicer, kaj je bilo pred več desetletji, to se mora razrešiti, vendar ne na način, kot se to dogaja zdaj. To mi ni všeč. Sam sprejemam, da se mora to rešiti, vendar na drugačen način.

Ste se v Nemčiji počutili kot tujec?

Šel sem na obisk k teti in takrat nisem vedel, da sem že takrat imel dvojno državljanstvo – nemškega in slovenskega oz. takrat jugoslovanskega.

Po osamosvojitvi sem zaprosil za slovensko državljanstvo in ga tudi dobil. Mislim, da je bila v zakonodaji vsakemu, ki je to storil, dana možnost pridobitve državljanstva.

Teta me je nagovarjala, naj še malo ostanem tam, naj kaj delam in se naučim jezika. V 14 dneh sem imel nemške papirje in sem dobil delovno mesto. Začel sem delati, v zelo kratkem času sem pridobil nemške listine in tudi delovno mesto, poleg tega so mi priznali mojo dotakratno izobrazbo. Pozneje sem študiral v Nemčiji in na koncu še pred 12 leti v Franciji na univerzi opravil doktorat iz kemije. A bil sem tam tujec, čeprav sem bil nemški državljan. Človek vse to prenese in vedno sem se moral zelo truditi in pogosto tudi dvakrat ali trikrat kaj bolje narediti, da je bilo moje delo enakopravno delu drugih. Rekel sem si, da bom dokazal, da sem najmanj tako dober kot drugi, da to znam. To je bil razlog, da sem ostal v Nem-

čiji. Zamenjal sem nekaj služb; bil sem na odličnih položajih, sploh na koncu. To je bilo priznanje, da ima nekdo možnost razvoja v svobodnem, demokratičnem prostoru, kjer ni nobenih omejitev in nobene ovire, kjer ti nihče ne reče, da to smeš, tega pa ne. Vsak mora sam odgovarjati za svoje početje, seveda pa je zakonodaja okvirni pogoj za to. Ampak že možnost gibati se prosto in začeti to in ono in s trudom je veliko. Osebnostno sem bil zelo uspešen; prvič kot tujec, nisem bil rojen tam, vsak je vedel, od kod sem. Nikoli nisem zatajil, da sem Slovenec, nisem pa hotel biti Jugoslovian, saj je ta beseda nastala na podlagi političnih odločitev po I. svetovni vojni, ki pa ni pomenila nacionalnosti.

Ali se boste vrnili v Slovenijo?

Kakšna razdalja pa je teh 450 kilometrov od mojega doma do sem? Če bi se peljal na sever Nemčije, je to še več kilometrov. Razdalja ni več ovira za to, kje si doma. EZ pomeni, da mej ne bo več, prav tako ne represalij, ki so bile včasih, ljudje se združujejo in povezujejo, zato je resnično vseeno, kje kdo prebiva. Poleg tega moram reči, življenje skoraj 40 let v tujini pusti tudi nekaj korenin v novi domovini.

Verjetno ste po osamosvojitvi vnovič zaprosili za slovensko državljanstvo. So bile pri tem kakšne težave?

Sam sem imel vedno težavo pojasniti, od kod prihajam in kje leži Slovenija. Imel pa sem težavo, če me je kdo naslovil kot Jugoslovana, saj je to bilo konfederativno združenje Južnih Slovanov. Zaradi tega sem se tudi odpovedal jugoslovanskemu državljanstvu. Po osamosvojitvi sem zaprosil za slovensko državljanstvo in ga tudi dobil. Mislim, da je bila v zakonodaji vsakemu, ki je to storil, dana možnost pridobitve državljanstva. Zato je zame

zdaj razprava o "izbrisanih" povsem nerazumljiva in samo jemlje potreben čas. Morda lahko koga užalim s tem, vendar menim, da so nekateri špekulirali v tem času in se odločili, da bodo počakali, kje bo bolje. Pri tem so se usteli. V demokratičnem svetu ima vsak človek pravico, če v državi živi določen čas, ki je skladen z zakonodajo, in se je naučil jezika, zna zgodovino, zemljepis in nekaj temeljnih zakonov o pravicah in dolžnostih, da po določenem času zaprosi za državljanstvo. Vsaka država ima v ustavi to določilo. Zato imajo danes vsi ljudje, ki so to zamudili iz kakršnih koli razlogov, priložnost, da glede na zakonodajo zaprosijo za državljanstvo tako kot povsod drugje. Tolikšna razprava o tem pa izčrpa ljudi, finančno gledano pa to ni dobro.

Vida Kocjan

Mestni pogledi

Vprašanja, ki jih obravnava skupaj s prebivalci mest, Krenn predstavlja tudi v polurnem videu, je sporočila voditeljica razstavnega programa v CD Nina Pirnat Spahič.

Projekt o mestu

Težišče projekta Mestni pogledi je zorni kot mestnih prebivalcev raz-

ličnega kulturnega izvora. Zasnova no je na Derridajevem konceptu drugačnosti v nasprotju z drugačnostjo, kot je znana iz diskurza o večkulturnosti. Čeprav priznava kulturno raznolikost, diskurz o večkulturnosti uveljavlja nadzor nad kulturno različnostjo in ustvarja etnokulturne identitete. Krenn se v svojem pro-

jektu ukvarja z vprašanji, kot so: kako se življenjske razmere priseljencev razlikujejo od življenjskih razmer v nepriseljenki družbi, katere so te razlike in koliko so priseljenci zaznamovani zaradi "većkulturnih" prepričanj nepriseljenjskih družb.

Sodelovanje

Ssodelovanjem prebivalcev Krenn vizualno predstavlja razlike prek lokacij, ki se v uradnih predstavah mest ne pojavljajo ali pa so predstavljene drugače; mesta se namreč običajno predstavljajo s turističnimi znamenitostmi in kulturno dediščino. Na letakih, v turističnih brošurah in v politični volilni propagandi zavestno izbrani mestni prizori prikazujejo prevladujoče predstave o značilnem mestu in narodni kulturi. Kultura je oboževana kot potrošniški objekt in ima zato povsem uporaben namen, vera v

eno samo, samozadostno kulturo pa legitimira izločitev manjšin, ki se ne ujemajo s to predstavo. Krennov projekt se osredinja na prizorišča osamos-

V Mali galeriji Cankarjevega doma je na ogled razstava avstrijskega umetnika Martina Krenna, ki našemu občinstvu predstavlja projekt Mestni pogledi (City Views), pri izvedbi katerega v izbranih mestih k sodelovanju pritegne priseljence, nato pa s fotografijami in besedili predstavi lokacije, ki imajo v mestih sloves enakopravnosti, in tiste, ki priseljence izključujejo iz javnega življenja.

Zanimivosti

Fotografija velikega umetnika

Ameriški umetnik Tom Stanford je pred nekaj leti v nekem antikvariatu za en dolar kupil fotografijo Vincenta van Gogha. Američani ugotavljajo, da je fotografija avtentična.

Albert Harper, direktor ameriškega Inštituta Henryja Leeja za sodno znanost, je prepričan, da je njegova ekipa dokazala avtentičnost fotografije Vincenta van Gogha, ki jo je v zgodnjih devetdesetih letih v nekem antikvariatu v Massachusettsu izbrskal umetnik Tom Stanford. Fotografija je iz leta 1886 in prikazuje starejšega moškega v preprosti obleki, pod vratom pa ima metuljčka. Moški svetlega pogleda ima na

fotografiji lepo urejeno brado, ozek, dolg nos, nazaj počesane lase pa razdeljuje preča. "Takoj ko sem videl fotografijo, sem vedel, da gre za Vincenta van Gogha," je dejal Stanford, ki je portret kupil za en dolar. Stanford je fotografijo nemudoma

odnesel k fotografskemu zgodovinarju Josephu Bubergerju, ki je prej raziskoval avtentičnost fotografij Abrahama Lincolna, Ulyssesa S. Granta in drugih. Buberger je fotografijo primerjal z van Goghovimi avtoportreti in kar s 40 slikami je odkril izjemno podobnost. Še posebej je pri primerjavi izstopal avtoportret, ki ga je nizozemski slikar ustvaril leta 1887 v Parizu.

Slikarski in fotografski portret so primerjali s pomočjo računalniškega programa. "Ujemata se v vseh nadrobnostih," je navdušen Harper. Buberger pritrjuje, da je povsem mogoče, da je van Gogh svoje avtoportrete ustvarjal na podlagi omenjene fotografije. Buberger kot dodatne dokaze navaja še čas nastanka fotografije, ki se ujema z obdobjem, v katerem je van Gogh naslikal največ avtoportretov. Zanimivo je tudi, da je na fotografiji natisnjeno fotografovo ime - Victor Morin, ki je imel studio v Bruslju, tam pa je kar nekaj časa preživel tudi Vincent van Gogh.

vojitve; v ospredju avtorjevega zanimanja so predvsem mesta, ki jih politično ali kulturno upravljajo priseljenci sami. Barbara Kavtčnik

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o. Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax. 03/ 5869 263

Minuli teden je v 70. letu starosti ugasnilo življenje odlične igralkе, dolgoletne članice igralskega ansambla Mestnega gledališča ljubljanskega, Vere Per.

Vera Per Erzen je igralsko pot takoj po končani akademiji leta 1957 začela v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju, kjer je kot izjemno nadarjena mlada igralka ustvarila kar nekaj vidnejših gledaliških vlog, najbolj pa je zablestela kot Julija (v Shakespeareovi drami Romeo in Julija).

Igralski ansambel Mestnega gledališča ljubljanskega je obogatila leta 1962, s tem pa se je začelo tudi obdobje njenega igralskega zorenja in zrelosti – dokazala se je v sodobni dramatik, satiri, komediji in satiričnem kabareju. To so

Vera Per (21. 1. 1924 do 20. 2. 2004)

stahij iz Šiske in Raj ni razprodan; M. Deleva: Sla boheme), predstavah za otroke (S. Makarovič: Show strahov; M. Jesih: Deseti raček) in v lutkovnih predstavah (D. Zajc: Petelin se sestavi; B. Novak: Nebesno gledališče; Molière: Zlahtrni meščan). Videli smo jo tudi v številnih televizijskih serijah (Zelena luč, Žehtrnik, Strici so mi povedali, Košnikova gostilna) in slovenskih filmih (Občan Urban, Ljubzen, Gledališče na stopnicah, Školjka II.) ter slišali v radijskih igrach in večerih poezije na Radiu Slovenija.

Volja do življenja

Poleg ljubljene soproga Janeza Erzena sta bila igralski poklic in gledališče njeni največji ljubezni. Na vaje je vedno prihajala dobre volje in pripravljena trdo delati. Gledališče hodnike je razsvetljevala s svojim večnim optimizmom, toplino, prijaznostjo,

Slovo od naše igralkе

bile vloge: Lija Vodnar (Hofman: Dan in vsi dnevi), Marianne (F. Werfel: Jacobowaky in polkovnik), Elvira (M. Frisch: Don Juan ali Ljubzen do geometrije), Dvojčica (J. Anouil: Valček toreadorjev), Mati (J. Anouil: Povabilo v grad), Veronika (A. Hieng: Lažna Ivana), Rezka (A. Hieng: Izgubljeni sin) in

druge. Bila je "umetnica, ki v kakovostnem smislu ne niha, temveč vedno izbori nekakšno raven okusa, pretanjenosti, neznosti in humanistične zavzetosti za like, ki bi jih površna pamet lahko zavrгла kot nepomembne". Vrh njenega igralskega ustvarjanja predstavljajo vloge: Igralka v Petanovi Avdiciji,

Stara gospa v Zajčevem Potohodcu, Marlene v Fassbinderjevih Solzah Petre von Kant (za to vlogo je leta 1986 prejela priznanje ZDUS), Trzava saljivka v Flisarjevi igri Kaj pa Leonardo? in Brigita v Kleistovem Razbitem vrču.

Odlična je bila v glasbenih predstavah (M. Mikeln: Inventura; Ž. Petan: Ev-

prsrčnostjo, nasmehom in iskricjo v očeh. Ob njeni 70-letnici ji je v gledališkem listu (Dvanajst jeznih mož) Ira Ratej zapisala: "Ti si ti, takšen nepopovnljiv čudež – plemenita, čudodelna Zvončica mestnega gledališča ljubljanskega, ki siplje bleščeči prah ljubeznivosti med gledalce in igralkе." B. K.

RADIO OGNJIŠČE

RADIO DOMAČIH LJUDI

DRUŽINA JE SVETINJA

Koncert ob materinskem dnevu.

26. marca ob 19. uri v športni dvorani Nazarje.

Nastopili bodo: Slapovi, Policijski orkester, Otroški zbor osnovne in glasbene šole Nazarje, Trio Moj dom, Darja Čremožnik, Barbara Čretnik, Jure Sešek, Ida Baš, Matjaž Merljak, Nataša Ličen.

Vstopnice v predprodaji: Radio Ognjišče, Knjižnica Mozirje, Muzej Vrbovec, župnijski uradi v Zg. Savinjski dolini.

Pridružite se nam!

01/512-11-26 <http://radio.ognjisce.si>

Na kratko

Novi predsednik UZF

Novi predsednik Univerzitetno-znanstvenega foruma je zgodovinar dr. Janko Prunk, ki je profesor na ljubljanski fakulteti za družbene vede.

V torek, 24. februarja 2004, je bil v Ljubljani 3. kongres Univerzitetno-znanstvenega foruma (UZF). Na njem so člani sprejeli spremembe poslovnika in izvolili nove organe. Za predsednika foruma je bil izvoljen prof. dr. Janko Prunk, izvoljeni pa so bili tudi novi člani izvršilnega odbora in nadzorne komisije. Udeleženci kongresa so sprejeli poročilo o delu deset let starega foruma, ki deluje ob pomoči SDS, nova programska izhodišča in dve resoluciji. V Resoluciji o varovanju nacionalne identitete so poudarili pomen nacionalne identitete v času najintenzivnejšega povezovanja z mednarodnim okoljem, v drugi z naslovom Za Slovenijo, družbo znanja pa izrazili potrebo po modernem, decentraliziranem, odprtem in fleksibilnem sistemu visokega šolstva in znanosti ter večji prepoznavnosti slovenske znanosti, šolstva in kulture v evropskem in svetovnem prostoru. Gost kongresa je bil predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša, ki je poudaril, da ima lahko UZF pomembno vlogo pri prehodu slovenske znanosti in šolstva iz "temne grobove sence na evropsko sonce".

Janko Prunk

Martin Heidegger

Slovenska matica

Izbor *Predavanja in sestavki* prinaša enajst Heideggerovih krajših besedil, vsa so nastala v prvem povojnem obdobju. Od leta 1954 so jih samo v Nemčiji ponatisnili desetkrat. V tri sklope razdeljena besedila so močno vplivala na filozofijo in so številne filozofe napotila nazaj k delu *Bit in čas*. Tematsko segajo od vprašanja o bistvu teh-

MARTIN
HEIDEGGER

PREDAVANJA
IN
SESTAVKI

nik do grških začetkov filozofije in pojmov, kot so razpoložljivost, izzivanje, mišljenje in pesnjenje, prebivanje, resnica, bistvo, bit. Gre za temeljne filozofske teme, ki se jih je Heidegger loteval že od začetka svojega filozofskega snovanja, dobijo pa drugačno razsežnost po obratu, ki ga določa tudi plodovit dialog z Nietzschejem in Hölderlinom. Sledimo lahko Heideggerovemu premisleku o bistvenih vprašanjih pri Heraklitu in Parmenidu, kot so odnos med misliti in biti, med poslušanjem in razumevanjem, med enim in množtvom.

Poti v zgodovino

Založba ZRC

Knjiga Igorja Grdine *Poti v zgodovino* tematizira teoretična in praktična vprašanja zgodovinske vede v slovenskem prostoru pa tudi širše. Posebno pozornost namenja racionalni pripovedni konceptualizaciji nekdanjosti v historičnih študijah. Predstavi posamezne paradigme, ki so se v stroki uveljavile v 19. in 20. stoletju. V prvi

vrsti problematizira zamisel zgodovine kot "retrospektivne sociologije". Prav tako kritično obravnava "kronikalni" in "genealoški" pristop k opisovanju minulosti. Drugi del knjige sestavljajo študije in "esejske vinjete", ki na podlagi avtorjevih metazgodovinskih premislekov obravnavajo nekatere teme iz preteklosti in sedanjosti.

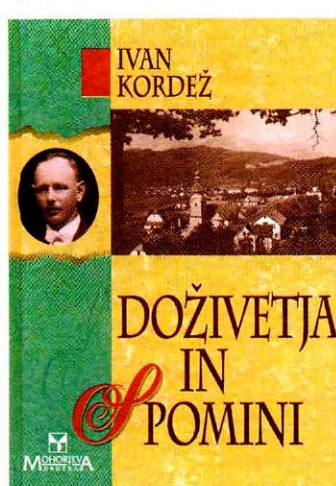
Bivanje v interpretaciji

Založba Nova revija

Prvi trije prispevki revije *Phainomena* (št. 41-42) so namenjeni Aristotelu: *Fizika* (I. knjiga, 1.-3., 7. in 9. poglavje); *Krisis peri tes aletheias. Odločitev o resnici; k odnosu med fiziko in metafiziko v Aristotelovi filozofiji* (Valentin Kalan), *Recepcija Aristotelovega boga pri Tomažu Akvinskem* (Branko Klun). Drugi razdelek *Zven in posluš* prinaša dva prispevka: *Imenovanje in zazvenjanje. Čas kot logos* (Trasibulos G. Georgiades), *Poslušanje. Druga stran transcendentalne poetike* (Holger Schmidt). V tretjem bloku *Pojmov-*

na zgodovina je objavljenih pet prispevkov: *Uvod v pojmovno zgodovino* (Andrina Tonkli-Komel), *Kaj je pojmovna zgodovina in čemu se z njo ukvarjamo* (Gunter Scholtz), *Meje razumevanja in tvorjenje pojmov pri Wilhelmu Diltheyu* (Alfredo Marini), *Univerzalnost evropske znanosti kot pojmovnozgodovinski in znanstvenozgodovinski problem* (Manfred Riedel), *Vicove besede* (Jan Bednarik). V zadnjem razdelku *Kritika uma in kriza modernosti* so objavljeni štirje prispevki.

Spomini Ivana Kordeža

Mohorjeva družba Celje

Ivan Kordež (1893—1979) je bil rojen v kmečki rodbini na Prevaljah še za časa Avstro-Ogrske. Šest let je hodil v nemško šolo, slovenščine pa se je naučil ob branju mohorske večerniške povesti. Bil je vojak med prvo svetovno vojno in ruski ujetnik. Ob oktrobrski revoluciji se je vrnil domov, prevzel kmetijo in jo pametno vodil v prvi (kraljevi) Jugoslaviji, med nemško okupacijo in pod komunizmom. V knjigi *Doživetja in spomini*, izšla je kot 153. knjiga *Slovenskih večernic*, opisuje svoje življenje, spoznanja, tegebe in radosti. Zanima ga vse, kar se dogaja okrog njega. Tako nam med doživetji in spomini zapušča tudi bogato zgodovinsko gradivo o svojem rojstnem kraju, Mežiški dolini in življenju v njej.

V umetnem okolju

Tehniška založba Slovenije

Priročnik *Organizmi v naravi in umetnem okolju* je prazaprav delovni zvezek z navodili za delo za izbirni predmet organizmi v naravi in umetnem okolju v zadnjih razredih osnovne šole. V tem izvirnem priročniku sta dva zvezka, ki bosta mlademu raziskovalcu v pomoč pri samostojnem opazovanju in poskusih. Izhodišče spoznavanja so živa bitja v svojih okoljih. Različne dejavnosti raziskovalca usmerijo pri spoznavanju lastnosti okolij, potreb živih bitij ter različnih povezav med njimi in okoljem. Do mnogih spoznanj ga bo vodilo urejanje umetnih okolij – gojilnic in opazovanje živih bitij v njih. Priročnik je bogato ilustriran.

Ježkove humoreske

Založba Sanje

Frane Milčinski-Ježek (1914—1988) je bil humorist, glasbenik, pesnik, ki je s svojim delom pomembno vplival na mnoga ustvarjalna področja na Slovenskem. Njegovi songi in skeci so danes klasika, tako rekoč vzor v svojem žanru. Četudi je bil Ježek predvsem umetnik živega govora in nastopa, o čemer pričajo predvsem zvočni in videoposnetki, pa mojstrstvo izpričujejo tudi njegovi literarni zapisi. Med slednje sodijo tudi njegove humoreske, ki jih je priložnostno pisal vse življenje. V knjižici *13 + 8 humoresk* je izšel izbor najboljših med njimi.

Pregovori in reki

Svet knjige

Knjigo *Najlepši slovenski pregovori in reki* je ob svoji 30-letnici izdal knjižni klub Svet knjige in ni v prosti prodaji. V knjigi so objavljeni pregovori o sreči, ljubezni, vremenu, življenju in vsakdanji modrosti ... Z njeno pomočjo lahko zajamemo iz bogate zakladnice lepih in resničnih misli, ki so se prenaša-

le iz roda v rod, iz kraja v kraj, in si z njimi obogatimo trenutek, uro ali dan. Kot rdeča nit nas med pregovori in reki vodijo predstavitev slovenskih avtohtonih rokodelstev v besedi in s sliko - od idrijskih čipk prek dražgoških medenih kruhkov, poslikanih steklenih hišnih oltarjev, kmečkih stenskih ur z utežmi do panjskih končnic. Izbrala in spremno besedo napisala je Marjeta Zorec. I. Ž.

Omenili smo že (v 4. delu), da sta "španca" in najpomembnejša komunistično-partizanska poveljnika v tem času Franc Rozman in Dušan Kveder spomladi 1942 kot predhodnika na Štajersko poslala Borisa Čižmeka-Bora in ga opremila s pisnimi navodili, v katerih je med drugim pisalo: "Vse izdajalce morate pobiti." Čižmek in Rudi Knez-Silas, poveljnika 1. Štajerskega bataljona, sta Rozmanova navodila dosledno izvajala.

28. maja je njuna enota pri Blagovici umorila dve osebi in izropala njuno hišo. Še pred tem so v svoji enoti ubili tri ljudi. Tudi v Savinjski dolini so ubili "nekaj" ljudi. 6. julija so na Mrzlici požgali planinski dom in lovsko kočo na Gozdniku. 5. avgusta je Štajerski bataljon zažgal in uničil mozirsko planinsko kočo, nekaj dni kasneje kočo na Smrekovcu,

Franc Rozman-Stane

Zato je sprevrženo, da so in še danes talce štejejo med svoje žrtve, češ, koliko žrtve so imeli. V resnici pa so bili talci žrtve, ki jih imajo na svoji vesti partizani, ki so bili ne glede na krčevite nasprotno trditve le revolucionarna vojska. Organizirali in vodili so jih komunisti in so jih uporabljali le za svoj projekt priti na oblast.

Nadaljujmo s Ferležem. Konec julija in v začetku avgusta 1942 je 4. četa Štajerskega bataljona v Zasavju "kaznovala več izdajalcev". Kozjanska četa je 3. julija pri Štorah "kaznovala izdajalca". Takoj po ustanovitvi je Šaleška četa 5. julija v Ravnah "kaznovala enega od izdajalcev". Tudi slovenjgoriška četa, vodila sta jo komandir Vinko Reš in politkomisar Zvonko Sagadin, je junija in julija 1942 v Kicarju, Janežovcih in Levanjcih "kaznovala izdajalce". Ruška četa je v Maribor poslala posebno "likvidatorsko" trojko, ki je 30. oktobra pred njenim domom ustrelila "izdajalko" Sonjo Oman. Glede Moravske čete, vodila sta jo komandir Ivan Remic in politkomisar Ivan Komelj, je Ferlež zapisal, da zaradi slabe obožitve ni delala večjih akcij. Plenila je hrano, "še bolj pa je bila aktivna, ko je bilo treba uničevati izdajalce".

Pobijanje "izdajalcev" 8. del

30. avgusta pa se kočo na Uršlji gori. Delo je leta 1942 na Pohorju, že pod Rozmanovim neposrednim poveljstvom, dokončal (legendarni) Pohorski bataljon. Štab je sestavljal štiri močnejše skupine, ki so 8. oktobra odšle vsaka k svojemu cilju in še isto noč zažgale kočo na Pungartu, Senjorjev dom, Hutterjevo vilo in nekaj drugih objektov, naslednjo noč pa še Vitanske bajte. To ti je bil "narodnoosvobodilni boj". Vse te podatke navaja v svoji knjigi o Drugi grupi Ivan Ferlež. Kot tudi mnoge druge, ki jih navajamo v nadaljevanju.

"Osvobajanje" v smrt

Na Štajerskem je 1. Štajerski bataljon imel opravka predvsem z vermani, ne pa s kakšnimi "klasičnimi" nemškimi vojaki. Med vermani pa je bilo tudi precej slovenskih prisil-

nih mobilizirancev v nemško vojsko. Nemci so v nasprotju z Italijani proti partizanom nastopali čisto drugače. Povsod, kjer so jih zasledili, so jih divje preganjali. Najhuje pa je bilo, da so se za vsako partizansko akcijo, predvsem takšno s smrtnimi žrtvami, kruto znašali nad nemočnimi in nedolžnimi civilisti – množično so streljali talce v Mariboru in Celju.

Za maj 1942 na primer Ferlež navaja, da so patrolje tretje čete Štajerskega bataljona v Savinjski dolini izvajale "oskrbovalne akcije", kar je za ljudi, ki so jih te akcije doletele, pomenilo ropanje živeža in drugega blaga, "kaznovala pa so tudi nekaj izdajalcev in okupatorskih sodelavcev". 18. maja so napadli orožniško postajo v Ljubnem. Kakšen pomen so imele tovrstne akcije? Ubili so po možnosti policista in gasilca, en orož-

nik je bil huje ranjen. Uničili so še dve motorni kolesi, razlili bencin in zažgali poslopje orožniške postaje. Izropali so tudi trgovino, potem pa so se umaknili v Mozirске planine. Nemci so se kruto maščevali. 21. maja so razglasili, da so kot povračilo v Mariboru ustrelili 35 talcev. Ferlež je, kot je bilo za pro-partizansko literaturo običaj, zapisal, da je napad na Ljubno "popolnoma uspel". Toda za kakšno ceno! Ta komunistov, pa naj je bila še tako visoka, ni nikoli prav nič zanimala.

Partizanska krivda za talce

V tem priložnostnem zapisu seveda ne bomo navajali vseh podobnih partizanskih akcij, kot je bila tista v Ljubnem, toda vedno so se na vsako takšno "akcijo" Nemci kruto znesli nad civilnim prebivalstvom.

Silas in enooki Luka

Takoj ko je štab II. grupe oddelkov konec avgusta prišel na Štajersko, se je lotil reorganizacije tamkajšnjih enot. Nekatero omenjeno četo sta Dobrovljah "reorganizirala" v bataljone. Za vodjo obveščevalne službe ta postavila Rudija Kneza-Silasa, nekdanjega poveljnika 1. Štajerskega bataljona. Verjetno tudi zato, ker se je ta bataljon odlikoval predvsem po tem, da je spomladi in poleti 1942 zavzeto izvrševal Rozmanovo povelje o doslednem pobijanju "izdajalcev". Umori civilistov so zanj postali rutina. V pomoč na novi funkciji sta mu dodelila Ivana Tlakerja-Luko, še enega, ki je v naslednjih letih sodeloval pri krvavih pobojih nedolžnih ljudi na Štajerskem (o tem podrobneje kdaj drugič, ko bomo pisali o

štajerskem partizanjenju Mitje Ribičiča). Glede navodil, s katerimi sta Rozman in Kveder poslala Čizmečka na Štajersko ("Vse izdajalce morate pobiti."), je Ferlež napisal: "Proti izdajalcem, ki so s svojim početjem sovražniku omogočali, da je uničeval pristaše narodnoosvobodilnega boja, ali pa so jih Nemci najeli, da zasledujejo partizane, so enote nastopale zelo odločno, vendar pa tudi obzirno. Uničevale so le najbolj zagrizene, druge pa kaznovala tako, da so jim jemale živež in živino."

Glede Savinjskega bataljona je Ferlež zapisal, da je 20. septembra 3. četa na Kalu pri Hrastniku "kaznovala nekega izdajalca". Potem ko so Nemci 1. četo 29. septembra zasacili na Menini planini, je padlo osem borcev. Oktobra je bil bataljon zaradi nenehnih nemških hajk v slabem stanju: "izčrpani borci so komaj še prenašali napore vsakodnevni premikov. Hodili so le še v prehranjevalne akcije in uničevali najhujše izdajalce" (tako Ferlež).

Rozmanov komandant

Kozjanski bataljon je jeseni vodil Franc Mazovec-Risto, eden od vodilnih Rozmanovih vojakov, ki se

1942: npr. 19. septembra "v poznih večernih urah" sta dve četi "rekvirirali živila in blago" v trgovini v Prevorju, 2. četa je v noči na 5. oktober v Silovcu "usmrtila krajevnega blokovnega vodjo", 3. četa pa je isto noč " naredila več rekvizicij na Vetrniku in v Zagorju, med Planino in Pilštanjem". 2. četa je 23. oktobra v Zdolah "zaplenuila" živež pri kočevskih in besarabskih Nemcih. Ta četa je do konca decembra v okolici Bizelskega in Brežic, "večinoma pri naseljenih Kočevskih, na državnih posestvih in v trgovinah, na 17 mesitih zaplenila živež, živino in druge potrebščine. Ustrelila je tudi tri najbolj nevarne okupatorjeve sodelavce, nakar so še drugi iz strahu pred kaznijo poiskali zavetje v okupatorjevih postojankah. Četa je zaplenila njihovo imovino, hiše in gospodarska poslopja pa v nekaterih najhujših primerih zažgala in uničila". 18. februarja 1943 so jo Nemci pri Drenovcu obkolili in uničili, padlo je 14 borcev, nekatere ranjene pa so zajeli. Tudi 3. četa je do zadnjih dni decembra 1942 izvedla 15 večjih "preskrbovalnih akcij", poleg tega pa še "zaplenuila hrano in živino pri naseljenih kočevskih Nem-

Žrtve Kvedrove propagande

Za vse te in vrsto manjših akcij, kjer so nastradali predvsem nemški orožniki oziroma vermani, so se Nemci celo leto 1942 strahotno znašali z množičnim streljanjem talcev. Samo v začetku oktobra 1942 so zaradi teh "osvobodilnih akcij" v Mariboru ustrelili 143 talcev. Skupno so leta 1942 v 21 streljanjih ustrelili 886 talcev. Poleg tega so zasledovali vsako partizansko enoto, če so ji kje prišli na sled. Tako je prišlo tudi do tragedije na Dobrovljah 7. novembra 1942. Komandant Franc Rozman je bil takrat na Pohorju, kjer je inštruiral Pohorski bataljon. Tako je imel poveljevanje v svojih rokah politkomisar II. grupe odredov Dušan Kveder-Tomaž, ki pa je bil precej neuravnovešena osebnost, saj je s svojo lažnivo komunistično propagando (bil je prekaljen komunist od leta 1933), s katero je nenehno obsipaval okolico, kjer koli se je pojavil, zapeljal v smrt mnoge partizane.

Tako je izkoristil Rozmanovo odsotnost in organiziral napad na nemški poštni avtobus in spremni policijski avtomobil 4. novembra pri Spodnjih Krašah v Zadrecki dolini. V akcijo je poslal Savinjski ba-

zagotovo napadli. Toda ta je vzneseno kot ponavadi raje "načrtoval" nove napade na okoliške postojanke vermanshafta, kot piše Ferlež.

121 življenj v enem dnevu

Maščevanje Nemcev je bilo strahotno. Obkolili so Dobrovlje. Kveder je žrtvoval del enote z ukazom, da varuje preboj glavnine iz obroča. Tej se je res uspelo umakniti, toda Nemci so postrelili 17 borcev te zaščite, pet pa ujeli (razkazovali so jih po celjskih ulicah, potem pa tudi te postrelili; dva Slovence sta bila ubita po Dobrovljah). Savinjski bataljon je bil tako razbit, da je s tem nehal obstajati. Takoj po napadu na poštni avtobus pri Spodnjih Krašah so Nemci v Mariboru iz maščevanja postrelili 97 talcev.

In politkomisar Kveder? Poglejmo, kaj je o tem napisala Vida Rojic v knjigi o njem: "Tomaž je po preboju iz sovražnikovih klešč predvideval tragično usodo borcev, ki so ščitili umik štaboma in prvi ter drugi četi. V njem se je napokčila taka zavest krivde, da so mu noge odpovedale in tovariši so ga prenesli na novo postojanko – v gozdove nad Motnikom. Razumljivo, da so mu komandant Savinjskega odreda Alojz Kolman-Marok in politični komisar Boris Čizmek-Bor ter pomočnik komandanta II. grupe /Rozmana/ Peter Stante-Skala očitali, ker jih ni poslušal, ko so predvidevali na Dobrovljah poraz in hude izgube."

Dodala je Čizmekove besede: "Šele po boju na Dobrovljah je odstopil od mnenja, da so štajerski partizani premalo pogumni. Da bi v njih poteptal strah in malodušje, je do dobroveljske tragedije nastopal pred partizani s spodbudnimi besedami, ki so se odmikale od resnice. Trdil je, da bo nemška vojska kmalu obnemogla, da se proti partizanom bojujejo le še stari nemški soldati in invalidi z berglami."

Kveder je bil notoričen lažnivec. Ko je nekaj dni kasneje napisal "glavnemu poveljstvu" poročilo, je dobroveljsko tragedijo, za katero je nosil vso odgovornost (za smrt 121 Slovencev), povsem zamolčal. Toda niti odgovornost za tolike smrti in lastni živčni zlom ga nista ustavila.

Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

Franc Mazovec-Risto, eden glavnih Rozmanovih partizanskih poveljnikov. Tako kot za drugimi so tudi za njim ostajala trupla in trpljenje.

Ivan Tlaker-Luka in Rudi Knez-Silas, organizatorja Vosa na Štajerskem

Rudi Knez-Silas, šef Vosa na Štajerskem

je na Pugledu pod Rozmanovim in Kvedrovim vodstvom tako kot še vrsta drugih kalil v prihodnje partizanske vodje. Takrat je sodeloval pri zločinih na območju vzhodno od Ljubljane, med drugim pri aretaciji petih civilistov pod Urhom maja 1942. Ferlež navaja akcije njegovega Kozjanskega bataljona jeseni

cih in nekaterih drugih okupatorjevih sodelavcih", ter 3. novembra "izpraznila" (beri: izropala) trgovino v Koprivnici zahodno od Posreje. Med prezimovanjem na Medvednici je štab Kozjanskega bataljona, vodil ga je Franc Mazovec-Risto, "zbral vse potrebne podatke o izdajalcih". Za nove poboje.

taljon, ki je ob cesti postavil zasedo. Padlo je šest policistov, dva so zajeli, sedem civilnih potnikov v avtomobilu pa so s streljanjem ranili. Oba avtomobila so zažgali. Po tej akciji sta štaba savinjskega odreda in bataljona opozorila politkomisarja Kvedra, da se morajo umakniti z Dobrovelj, saj jih bodo Nemci zdaj

Občani imajo pravico vedeti, kaj se je v polpreteklem času dogajalo na območju sedanje občine Vojnik. Pri Naraksu v Bezovici je bila po vojni pomožna milica, kamor so bile žrtve pripeljane, od tod pa so jih vodili na morišča. Eno grobišče je na travniku med Preložnikovimi in Kramerškovimi v Bezovici. Grob 13 Vojničanov je v Ograjenškovi hosti. Eno grobišče Vojničanov je v Tudrežu.

Trg Vojnik leži ob stari cesti Celje—Maribor, deset kilometrov severno od Celja, ob potoku Hudinja na zahodu in pod prisojnim pobočjem vojniškega hriba, ki je po svo-

Vojnik

skupaj z nekaterimi Vojničani ubili kot nemškega orožnika. To dokumentacijo sem iskal v opatiji tudi po smrti g. opata, vendar so mi odgovorili, da ničesar niso našli.

Mene je v tej dokumentaciji zelo zanimal zapis, ki ga je naredil sam opat ob pričevanju g. Koželja iz Bukovzlaka, ki je v času delovanja taborišča Teharje imel v Bukovzlaku gostilno, kamor so zahajali taboriščni stražarji popivat in odkrivati stražarske tegobe, ki so privrele na dan samo po primerni količini popitega alkohola. Koželja sem kot živinozdravnik osebno poznal. Ko ni imel več gostilne, se je ukvarjal z živinorejo in furmanskimi konji. Vendar niti pri tem ni imel sreče. Zakaj niti pri tem? Razložil mi je, da so ga komunistične oblasti imele za kulaka in so mu zato vzele gostilniško obrt, ko pa se je posvetil živinoreji, mu je Cinkarna s svojimi plini zastrupljala živalsko krmo in hrano, ki jo je prideloval za ljudi. Sam sem skozi leta bil priča, da so njegove številne krave molznice s konji vred končale v zasilnem zakolu (kakor povsod na območju Teharij), ker jih noge zaradi s fluorjem (ki ga je Cinkarna uporabljala pri proizvodnji umetnih gnojil in ga spuščala v zrak) uničene kost-

Grobišča v Vojniku

1. del

jem dolgem hrbtu okrašen s kapelami in cerkvami sv. Florijana, Device Marije sedem žalosti in na koncu, že nad Bezovico in Tudrožem, s cerkvijo sv. Tomaža. Ob vznožju slikovite lepote tega hriba se trska naseljenost razširi v južno ravnino proti Arclinu in Ljubečni, kjer na začetku stoji župnijska cerkev sv. Jerneja. Proti severu Vojnik omejuje naselje Višnja vas, sotočje potokov Tesnice in Hudinje ter križišče cest Celje—Maribor in Celje—Vitanje, Celje—Dobrna, Celje—Velenje. Ob sotočju obeh potokov in križišču cest stoji kot mogočni stražar graščina Tabor. Območje vojniške župnije se proti jugu globoko zajeda v predmestja Celja tako, da ta pred-

mestja še danes pokopavajo svoje umrle na pokopališču v Vojniku. Zadnje čase so si del teh območij razdelile nove župnije v Leskovcu in pri sv. Duhu. Župnija Vojnik pa še vedno spada pod dekanijo Nova Cerkev, ki pa je z župnijo Frankolovo in Črešnjice del občine Vojnik.

Kolšek in Koželj

Ob prebiranju zbornika *Vojniški svet v utripu časa*, ki je bil izdan ob 100-letnici vojniške župnijske cerkve leta 1997, me je presenetil manjkajoči utrip, ki zija nad prikritimi grobišči, posebno zaradi tega, ker je bil župan pripadnik krščanskih demokratov, ob vnovični izvolitvi pa SLS. Začudilo me je pred-

vsem zaradi tega, ker manjkajo podatki o grobiščih pobitih vojniških in celjskih občanov ter hrvaških beguncev, ki jih je zbrala celjska komisija Demosa v času, ko je Vojnik še spadal pod občino Celje in je celjski odlok o zavarovanju grobišč veljal tudi za to območje. Začudilo me je predvsem zaradi tega, ker sem članu uredniškega odbora tega zbornika, opatu in prelatu Frideriku Kolsku, že pred leti osebno kot predsednik Demosove komisije dal vso napisano pričevalsko dokumentacijo o teh grobiščih s katastrskimi mapami in številkami, vrisanimi na zemljevid občine Celje. Opat je namreč zanimalo, kje je pokopan njegov oče, ki so ga vojniški terenci po koncu vojne

ne strukture niso več držale. V času propadanja nekdanjega režima sva se večkrat srečala v mestu, kamor je s kolesom velikokrat odšel po opravkih. Nekoč mi je potožil, kakšne težave ima z občinsko oblastjo, ker je prodal zemljišče v Leskovcu za graditev cerkve, kjer nastaja nova župnija, ki se bo ločila od vojniške.

Z resnico v grob

Po letu 1990 in po tistem, ko sem imel pogovor s teharskim stražarjem Kamenskom, sem se odpravil še k njemu na dom (s Kamenskom sta bila skoraj soseda). Prisrčno sva se pozdravila in povprašala drug drugega po zdravju. Razložil sem mu, da nisem prišel k njemu kot živino-

zdravnik, saj živine že dolgo ni več imel, ampak sem ga prišel spraševati, kaj ve o teharskem taborišču. Po nekajminutnem živčnem premoru mi je razložil, da še ni čas za to, da bi kaj povedal, posebno pa ne o tem, kaj so se pogovarjali taboriščni stražarji v njegovi gostilni. Razočaran sem se na hitro poslovil in odšel. Čez tri leta sva se spet srečala v mestu, spet je bil s kolesom, čeprav je bil star že čez 90 let. Spet sva se povprašala po zdravju, jaz pa sem ga še vprašal, ali je že čas za Teharje. Odgovoril mi je: "Še ni, še ni. Veste, malim otrokom so (pogledal je okoli sebe in pokazal z roko na roko) rezali ude, da so ob njihovih krikih mučili mame. Šel bom k opatu in mu vse povedal."

Ob neki priložnosti mi je opat dejal, da je bil neko nedeljo Koželj pri njem v opatiji na pogovoru. Prosil sem ga, naj mi pove, kaj je rekel. "Nič veliko novega, česar še nismo vedeli. Pridite k meni, sem zapisal." Čez nekaj tednov je Koželj umrl. Takrat sem se spomnil, da sva bila z opatom dogovorjena, da pridem k njemu. Toda spet je minilo nekaj časa. Neko jutro mi je nekaj reklo, da moram iti k opatu. Ob deveti uri sem bil spodaj v župnijski pisarni in prosil za sprejem. Dejali so mi, da se mu je zdravje čez noč poslabšalo in naj pokličem popoldne. Tistega popoldneva pa ni bilo več, saj je opatova smrt prišla po božjih urnikih.

Listine, ki sem jih iskal pol leta po njegovi smrti, so neke arhivirane in shranjene po človeški presoji opatove oporoke. Tako so mi dejali.

Pravica vedeti

Zakon o grobiščih, ki je bil sprejet junija 2003 (čeprav je vsebinsko invaliden, civilizacijsko pa terorističen), je vezan na zakon o popravil krivic, ki v 8. členu podeljuje pravico do groba in mrliškega lista (pravico do verodostojnega datuma in kraja smrti, ne sodniško ali upravno prikojenega, kar so sodne ali upravne oblasti ter posamezni uradniki do zdaj delali, da bi časovno in dejansko zameglili delovanje revolucije). Ta pravica je neodtujljiva, vezana na ime in priimek žrtve in svojca, zagotovljena z našo ustavo. Na

podlagi te pravice, dodeljene s sklepom vladne komisije za izvajanje zakona o popravil krivic, lahko svojci, če vedo za grob, po svoji presoji napišejo vsebino na spomeniku. Če pa se svojci med seboj dogovorijo, velja to tudi za skupinski grob. Pravice, ki jim je bila avtomatično dodeljena na podlagi 8. člena zakona o popravil krivic, jim zakon o vojnih grobiščih ne more odvzeti,

Pravico vedeti, kaj se je v polpreteklem času dogajalo na območju edanje občine Vojnik in nekdanje, zdaj pomanjšane župnije, imajo tudi zdaj živeči občani in verniki.

Komisija za raziskavo medvojnih in povojnih pobojev, ki so jo ustanovile takratne politične stranke, združene v Demosu, je dala v časopisje oglas o svojem obstoju s prošnjo, naj ljudje na njen naslov javljajo, kaj vedo o grobiščih in o pobojih. Tako so z območja Vojnika prišla tri anonimna sporočila. V enem je pisalo, kar je veljalo verjetno tudi za drugi dve, da se poročevalka ne bo podpisala, ker jo je še vedno strah. Sporočila so prinašala samo lokacijo grobišč, domnevno število pobitih, od kod naj bi bile žrtve in kdo naj bi bili storilci ter sodelavci pri pobojih.

Tri sporočila

V enem sporočilu piše, da je bila pri Naraksu v Bezovici po vojni pomožna milica, kamor so bile žrtve pripeljane, od tod pa so jih vodili na morišča. Eno grobišče je na travniku med Preložnikovimi (po domače pri Rihtarju) in Kramerskovimi v

Bezovici. Pri Preložnikih so si sposodili orodje, saj so si žrtve morale same kopati grob. Kaj več o tem pa bi vedeli povedati nekdanji partizani terenci, in sicer Franc Sitar, Ciril Naglič iz Ilovce, Jurij Korošec iz Ivence ter po domače Ključarjeva Ivanka iz Strmca (zdaj spet Nova Cerkev).

V drugem sporočilu piše, da je grob 13 Vojničanov v Ograjenski hosti, ki so jih pobili Kostanjskovi, in da eden še živi v Bovšah pri Vojniku. Če bi hoteli vedeti, kje je grob, naj se obrnemo na lastnika gozda Gustija Ograjenska, Gradišče pri Vojniku.

Tretje sporočilo opisuje lokacijo groba Vojničanov v Tudrežu; grob je označen s križem iz vej in rdečim trskom. Na to sporočilo sem se takoj odzval in grob tudi našel. Zraven križa in traku sem našel tudi ostanek sveče. Ko pa sem čez nekaj dni tja peljal član komisije, me je neprijetno presenetilo, saj je nekdo, ki je očitno vedel za grob, vse pospravil, zlomljeni križ pa odvrnil daleč proč. Pomožna milica še vedno deluje, sem si mislil.

Umori revolucije

S člani komisije smo se napotili v Bezovico, kjer smo pri Preložnikovih in Kramerskovih izvedeli, da je partizanska pomožna milica žrtve pripeljala do križa pri Preložnikovih. Tu so žrtve kleče prosile, naj jih pustijo pri življenju, medtem ko so morilci čakali na orodje za izkop jam. Odpegljali so jih naprej v dolinico, ki je malo odmaknjena od ceste. Tukaj so si žrtve morale same izkopati jame. Eden od njih si jo je kopal malo v stran pro-

ti gozdnemu robu in je hotel med kopanjem pobegniti, vendar so ga že po nekaj metrih ustrelili, saj ga je terenec na konju takoj dohitel, nato pa so vse skupaj zakopali. Pobite žrtve so bili mož in žena Šauperl, gostilničarja iz Dobrne (lastnika hiš v središču Dobrne, zdaj trgovina Merx), oba že stara, grofica Netta Galle, lastnica graščine Lemberg, stara 76 let, Mastnak in njegova žena, lastnika mesarije iz Dobrne, in čevljar Lončar iz Šenturja; ta je imel zelo lepo obleko, tako da jo je njegov ubijalec nosil kasneje pri svoji poroki. Prav tako je v Gradišču grob štirih ali petih žrtev, med njimi Vizjak in njegova žena, ki je bila Azmanova iz Vojnika. V Bovšah, v Svetičevem gozdu pod Pecajem, so krvoločno ubili Adolfa Zottla, trafikanta iz Vojnika. Posebno so se izkazale partizanke, ki so mu najprej odrezale spollovilo. Pokopan je bil zelo površno, tako da so posmrtno ostanke raznosile lisice. Na Gradišču pa so ujetemu nemškemu vojaku odrezali glavo.

V grobišču Tudrež, kjer je anonimno sporočilo govorilo o 13 žrtvah in kjer je neznanec odstranil križ iz vej, pa je po poizvedbah Huberta Kolska, sina ubitega Kolska, pokopanih 28 do 30 žrtev. Med njimi g. Kolšek, oče treh fantov in ene deklice. Ponj je na dom v Vojniku prišel Rudi Blazinšek iz Kojnskega. Kaj več o poboju teh žrtev bi vedeli povedati Kozlovšekovi iz Bovš. Eden od sinov ubitega Kolska, Friderik, je postal opat in prelat.

Pričevalci dogodkov vzhodnega dela vojniške župnije, proti Dramljam, se spominjajo tudi početja partizanov iz Razgora, kjer je bilo na domačiji Ivana Šmajdeka "obsojenih", v okolici pa pobitih in zakopanih 74 žrtev. Imena tistih, ki bi kaj vedeli o teh dogodkih, se ponavljajo. Pregled grobov na tem območju pobitih žrtev je pod pretvezo, da nabira gobe, še v 80. letih redno opravljal kriminalist s celjske postaje milice Alojz Černe. Medvojna in povojna evidenca teh revolucionarnih zločinov je ostala verjetno globoko zakopana v arhivih partizanske revolucije, sedanjega notranjega ministrstva in Sove.

Konec prihodnjice
Janez Črnež

Foto: Ivo Zajdelc

Parkirišče ob vojniškem pokopališču. Tudi pod njim je grobišče

O knjigi Larryja Siedentopa
Demokracija v Evropi je *The Economist* zapisal: "Polna provokativnih misli in idej. Najpomembnejše: gre za najizvrstnejšo politično analizo političnega misleca, ne političnega znanstvenika ali ekonomista. Evropa je daleč predolgo čakala na tovrstno raziskavo."

Siedentopova knjiga je izšla leta 2000 in takoj postala evropska uspešnica. Že z naslovom spominja na slovitо Tocquevillovo delo *Demokracija v Ameriki*. Knjiga govori v jasnem (izšla je pri Študentski založbi v zbirki *Claritas*, kar pomeni jasnost), anga-

Jacques-Louis David,
 Prisega Horacijev, 1784

Demokracija v Evropi

žiranem jeziku. Njen namen je sprožiti razpravo o glavnih vprašanih evropskega združevanja. Predstavlja rokavico, vrženo v evropski polis. Kritično razčlenjuje proces evropskega političnega združevanja in se pri tem naslanja na nekatere temeljne Tocquevillove misli. Njena osrednja teza je, da mora Evropa v okviru razmisleka o vseevropski ustavi oblikovati novo in svojo politično obliko, ki bo izhajala iz vrednot demokratične in svobodne družbene ureditve. Zagovarja tezo liberalnega konstitucionalizma o potrebnosti pisane evropske ustave in o nujnosti čim večjega političnega konsenza.

Siedentop prodorno analizira, katera od najvplivnejših oblik evropskih držav (Francija, Nemčija in Velika Britanija) lahko najmočnejše vpliva na razvoj Evrope. Jasno izpostavlja nalogo oblikovanja novega odprtega političnega razreda v celotni Evropi. Avtor razširi svojo kritiko tudi na področje svetovne ekonomije in razmerja do ZDA. Glede identitete Evrope opozarja na zgodovinsko vlogo krščanstva in pomen krščanskih vrednot. Evropa je v krizi, ki se kaže kot kriza liberalne demokracije in kriza njene identitete. Poudarja vrednoto politične zmernosti in

potrebo po federativni ureditvi Evrope, hkrati pa ugotavlja, da Evropa na tako ureditev še ni pripravljena.

Siedentop med drugim zapiše: "V sporu sta viziji, ki bi ju lahko imenovali unitarna in pluralistična vizija. /.../ Unitarna vizija Evrope korenini v centralizirani naravi francoske države in politične kulture, ki je z njo povezana. /.../ Francozi ne morejo razumeti, da njihov unitarni pristop vzbuja strahove pred imperijem, spomine na vsiljeno enotnost, ki jo želijo mnogi Evropejci postaviti trdno v preteklost. /.../ Nasprotno pa pluralistična vizija Evrope sugerira, naj bi se Evropa gibala od konfederacije k federaciji – toda samo počasi. In tu ne zahteva, da bi bil izid kar koli podobnega federalizmu po amerškem zgledu. Evropa lahko ima in mora najti svojo lastno politično obliko, nekaj, kar lahko razširi pomen tega, kar se je prej opisovalo kot 'federalno'.

Vprašanje, ki ga preučuje ta knjiga, je: ali se lahko in kako se lahko proces evropske integracije izogne slabitvi demokratičnih političnih kultur tam, kjer te že obstajajo (četudi nepopolno) – se pravi v državah članicah. Mislim, da je to veliko vprašanje

našega časa." Na poti oblikovanja skupne evropske identitete je vrsta ovir, meni Siedentop. Med njimi velja izpostaviti predvsem tri. Najprej vprašanje moralnega konsenza. Siedentop vidi izvor moralne enakosti in posledičnega občutka pravičnosti v krščanstvu. Prav iz teh uvidov bi po njegovem lahko vzniknil potreben moralni konsenz, a ga močna tradicija antiklerikalizma v Evropi onemogoča. Naslednji problem vidi v tem, da je jezik ekonomije izpodrinil jezik politike.

Razlog vidi v tem, ker so očitno nekatere od bistvenih sestavin marksizma preživele sesutje komunizma in zdaj doživljajo razcvet v modernem liberalnem kapitalizmu. Tretja ovira do oblikovanja evropske identitete je problematično razumevanje pojma pluralnost. Vse te tri ovire in še vrsto drugih je Siedentop v knjigi *Demokracija v Evropi* obsirno razčlenil.

Znani publicist Mark Mazower je v *Financial Timesu* o Siedentopovi knjigi zapisal: Če bi Tocquevillov duh priletel v Bruselj, bi verjetno ustvaril nekaj takega, kot je pričujoča stimulatívna analiza dilem, s katerimi se trenutno sooča Evropska zveza. /.../ Prvovrstna politična analiza in jasen čut za težave, ki so pred Evropo."

Kdo je Larry Siedentop? Je eden največjih evropskih intelektualcev. Od leta 1973 je profesor politične teorije na oxfordski univerzi. Poglobljeno je preučeval francoski liberalizem 19. stoletja in razlike med amerškim in francoskim liberalizmom. Leta 1994 je izdal knjigo o socialni in politični misli Tocquevilla, je sourednik knjige *The Nature of Political Theory* (1983). Knjigi je poglobljeno in aktualno študijo z naslovom *Rokavica, vržena v evropski polis* dodal Igor Senčar.

I. Ž.

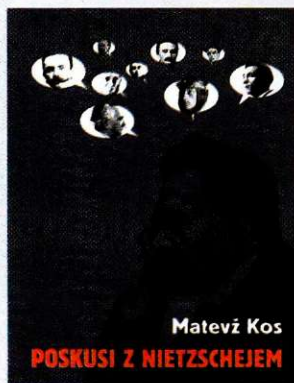
LARRY SIEDENTOP
Demokracija v Evropi

CLARITAS

Poskusi z Nietzschejem

Poskusi z Nietzschejem s podnaslovom Nietzsche in ničejanstvo v slovenski literaturi je doktorska disertacija Matevža Kosa.

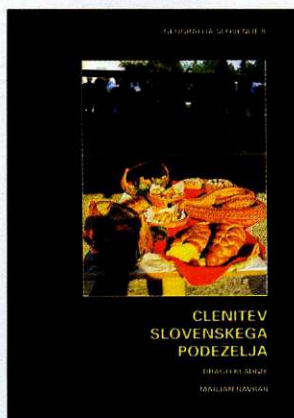
Študijo, izdala jo je Slovenska matica, je razdelil na tri dele. V prvem se je lotil bistvenih točk Nietzschejevega nauka, v drugem filozofovega "kulta" in njegovih vplivov, v tretjem, najobširnejšem, pa obravnava Nietzscheja in slovensko literaturo. Ta del je avtor razdelil na čas od 1890 do 1918 in od 1918 do 1941. Za prvo obdobje Kos ugotavlja, da nemški mislec pri nas še ni imel enakovrednega sogovornika, za drugega pa, da je bil sprejem ničejanstva pri nas, ki nismo mogli nastopiti s pozicije državnega naroda, problematičen, zadregarski, obremenjujoč. Osrednja osebnost te recepcije je bil Josip Vidmar v dvajsetih letih. Avtor je ločil publicistiko in resnejša literarna dela in tako s svojim znanstvenim delom ponuja predvsem komparativistom in ljubiteljem literature pregled in pogled v izvore nekaterih velikih literarnih motivov slovenske literature. Tu se je avtor oprl zlasti na Ivana Cankarja, Otona Župančiča (zbirka *Čaša opojnosti*), na nekatere sopotnike moderne (Ivo Šorli, Fran Albreht, Anton Novčan), na Srečka Kosovela, Antona Podbevška in seveda Vladimira Bartola, čeprav njegov *Alamut* za Kosa ni prav primer, kjer bi literarna ubeseditve ničejanstva zmogla višino naloge. Režim po drugi vojni je pretrgal kontinuiteto in šele od 70. let je Nietzsche spet postal predmet razprav.

Členitev slovenskega podeželja

Knjigo Členitev slovenskega podeželja sta napisala Drago Kladnik in Marjan Ravbar, v zbirki Geografija Slovenije pa jo je izdal Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU.

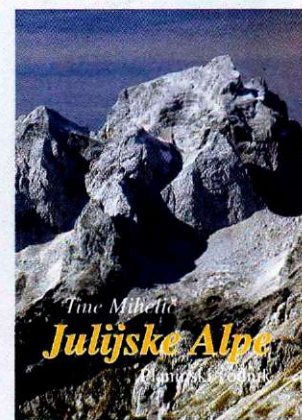
V knjigi so predstavljeni rezultati poskusa celovitega vrednotenja stopnje razvitosti zunajmestnih območij Slovenije. V procesu preobrazbe slovenskega podeželja sta se oblikovali dve območji s povsem specifičnimi razvojnimi problemi. Na eni strani so razmeroma močno urbanizirana ravninska in dolinska območja, na drugi pa periferna omočja, kjer sta čedalje izrazitejša depopulacija in razkroj kulturne krajine. Z razvojem zasebnega drobne gospodarstva in naselitvijo obrti v obmestjih so se na teh še vedno podeželskih območjih začeli uveljavljati procesi suburbanizacije. Za vrednotenje podeželja in njegovo tipološko členitev so izbrani objektivni kriteriji, ki odražajo naravne razmere, glavne značilnosti kmetijstva in temeljne demografske, gospodarske, funkcijske, infrastrukturne in okoljske razmere. Na podlagi delnih sintez sta variantno predstavljeni dve sintetični karti stopnje razvitosti podeželja, ki lahko rabita kot soliden temelj v prizadevanjih za zagotavljanje skladnega regionalnega razvoja. Sodobne razvojne težnje so prikazane v okviru posameznih vsebinskih sklopov, kot so socialne, ekonomske, morfološke in fiziognomske spremembe. Knjiga je bogato ilustrirana s fotografijami, zemljevidi, grafi in preglednicami.

Julijske Alpe

Tine Mihelič je zagotovo eden največjih poznavalcev Julijskih Alp. Planinska zveza Slovenije je izdala že sedmo izdajo njegovega planinskega vodnika po Julijskih Alpah (430 strani), ki je za hribolazce malo sveto pismo.

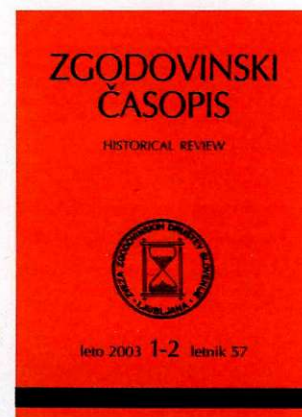
Sedma izdaja (prva je izšla leta 1974) ne pomeni le novega dotisa prejšnjih niti samo aktualiziranja z opisi novih stanj po planinskih poteh, z vsako novo izdajo so se popravljale napake prejšnjih. Nepopolnost in napake pa so pri takšni literaturi, kot so planinski vodniki, neizbežne, saj je bistvo vodnika nizanje podatkov. Kot se za vodnik, ki je namenjen našemu glavnemu gorskemu svetu, spodobi, ima obširen uvodni del, v katerem je avtor predstavil obravnavano gorovje (obseg, razčlenjenost, geološka zgradba, naravna bogastva, vodovje, podnebje in vreme, rastlinski in živalski svet, razgledi in panorame, Triglavski narodni park, promet, prebivalstvo, zgodovina, planinstvo, alpinizem), dal praktične napotke, predloge za ture in navodila za uporabo vodnika. V drugem delu je podrobno opisal doline in naselja, temu pa sledi glavni del z opisi koč, prehodov in vrhov: od Spodnjih Bohinjskih gora, Krnske skupine, Triglavske skupine, Martuljskih gora in Škrlatice, skupine Razorja in Prisanka, skupine Jalovca in Bavškega grintovca, Mangarta in verige Ponc, Kaninskih gora, Muzceva, Stolvega grebena in Matajurja do skupine Viša in Montaža. Takšen planinski vodnik ne pomeni le možnosti natančnega načrtovanja ture, ampak tudi zakladnico podatkov o vsem, kar je vredno videti.

Zgodovinski časopis

Zgodovinski časopis je vodilna revija slovenskih zgodovinarjev oziroma Zveze zgodovinskih društev Slovenije. Na leto izidejo štiri številke.

Zadnji, 57. letnik, je izšel v dveh zvezkih. V prvem (drugega bomo predstavili naslednjič) je objavljenih dvanajst razprav: *Vprašanje regij v naši preteklosti* (Vasilij Melik), *Regionalne razlike v jezikovni podobi prebivalstva slovenskih celinskih mest med 16. in 18. stoletjem* (Boris Golec), *Slovenska država med centralizmom in regionalizmom* (Božo Grafenauer), *Koroško-kranjski odnosi in slovenstvo* (Avgustin Malle), *Prekmurska zavest in slovenstvo* (Darja Kerec), *O razvoju gorjskih deželnih stanov do konca 16. stoletja* (Vojko Pavlin), *Stališča socialne demokracije do vojnega vprašanja pred letom 1914* (Avgust Lešnik), *„Če ne greš volit, pomagaš nasprotniku do zmage!”* (Bojan Balkovec), *Prispevek k kulturni zgodovini Maribora med obema vojnama (likovna umetnost)* (Dragan Potočnik), *Katoliška cerkev in oblast v osemdesetih letih* (Božo Repe), *Neuspeh jugoslovansko-italijanskih diplomatskih pogajanj v letu 1973* (Viljenka Škorjanec), *Nacija i nacionalni identitet: uz porijeklo i integraciju hrvatske nacije* (Petar Korunić). I. Ž.

Najboljši med najboljšimi – režiser trilogije Gospodar prstanov Peter Jackson

Annie Lennox je odpela zmagovalno pesem "Into the West".

Sofia Coppola se je podpisala pod najboljši izvorni scenarij.

Najsrečnejši zvezdi večera – Renee Zellweger in Charlize Theron

Oskarji v prave roke

Največja in najspektakularnejša noč je prav gotovo tista, ko podelijo filmske nagrade oskarje.

To se je zgodilo v noči na ponedeljek. Po pričakovanjih je absolutni zmagovalec film Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev.

Film Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev je na 76. podelitvi nagrad ameriške Akademije filmskih znanosti in umetnosti v Los Angelesu prejel 11 oskarjev oziroma v vseh kategorijah, za katere je bil nominiran. S tem se je pridružil rekordnjema, filmoma Titanic in Ben Hur. Nagrado za najboljši film je prvič v zgodovini prejel fantastični film. Oskar za najboljšega režiserja je po pričakovanjih pristal v rokah njegovega režiserja Petra Jacksona. Poleg režije in najboljšega filma so njegovi tudi kipci za priredbo scenarija, zvok, izvorno pesem, izvorno glasbo, vizualne efekte, montažo, scenografijo, masko in zvok.

Tako kot pomeni trikilogramski kipec pomembno nagrado in priznanje za dobro odigrano vlogo, pomeni tudi, da tistemu, ki si ga je prislužil, ni treba skrbeti, koliko bo zaslužil v prihodnje, kajti v trenutku mu honorar naraste v milijone ame-

riških zelencev. Na oskarjevih lovorikah bosta prav gotovo živela Charlize Theron, ki je prejela oskarja za glavno žensko vlogo v filmu Pošast, in Sean Penn, ki je bil nagrajen za najboljšo moško vlogo, in sicer v Skrivnostni reki.

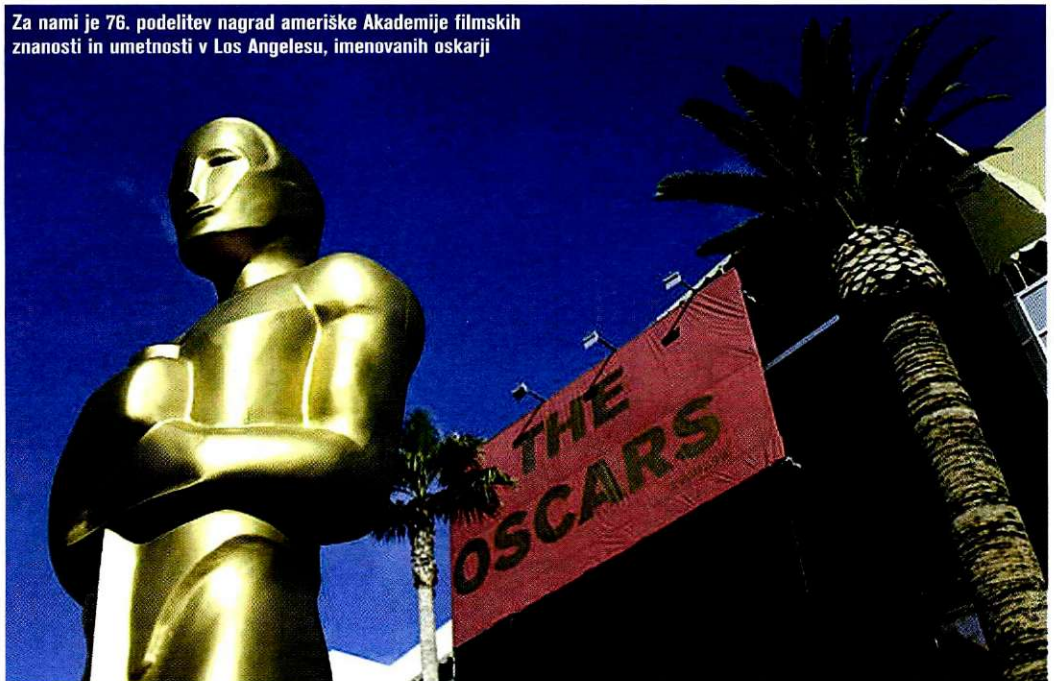
Oskarja za življenjsko delo je letos dobil režiser Blake Edwards, za stransko moško vlogo pa Tim Robbins za portret tragičnega, po krivem obtoženega moralca prijateljeve hčerke v filmu Skrivnostna reka. V

ženski kategoriji je zmagala Renee Zellweger v filmu Hladni vrh, kar ji je po dveh nominacijah v isti kategoriji za vlogo v filmih Dnevnik Bridget Jones in Chicago prvič uspelo. V kategoriji kratkih igranih filmov, kjer je bil nominiran tudi film (A)torzija Beograjčana Stefana Arsenijevića v slovenski produkciji, je zmagal film Dva vojaka Aarona Schneiderja in Andrewa Sacksa, v kategoriji kratkih animiranih filmov pa Harvie Krumpet Adama Elliota. Za najboljši ani-

mirani film je bila razglašena celovečerna risanka o popotovanjih zlate ribice Reševanje malega Nema. Oskarja za montažo zvoka je prejel film Gospodar in bojevnik.

V kategoriji dokumentarnih filmov je zmagal film Errola Morrisa in Michaela Williamsa The Fog of War, ki pripoveduje zgodbo nekdanjega obrambnega ministra ZDA Roberta McNamare o naukih vietnamske vojne. Morris je, ko je sprejel nagrado, izrazil bojazn, da gre

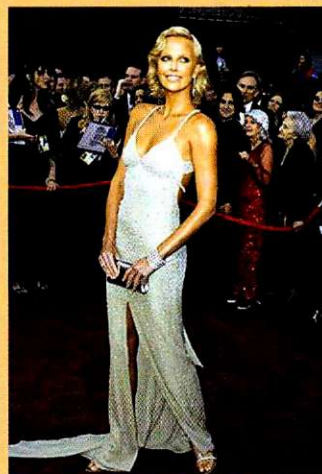
Za nami je 76. podelitev nagrad ameriške Akademije filmskih znanosti in umetnosti v Los Angelesu, imenovanih oskarji

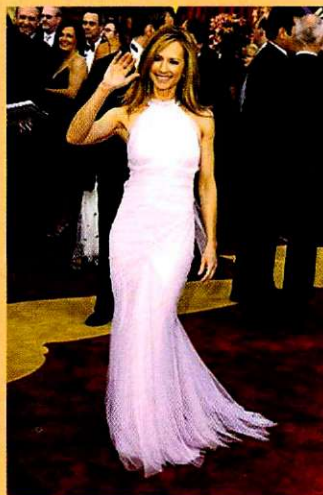
Pogled na rdečo preprogo

Stavni del slavnostne podelitve oskarjev in za nekatere tudi najzanimivejši del je prihod zvezd in njihov sprehod po rdeči preprogi. Pogled, ki se ustavi na lesketajočih se diamantih, razkriva, kdo iz sveta mode se bo vpisal v knjigo najlepših oblačil, ki so kraljevala na podelitvi. Letos smo največkrat občudovali golo kožo in se morali dobro potruditi, da smo našli klasično črnino. Kremasta polt, glamurozne obleke in večni diamanti so bili modna zapoved večera.

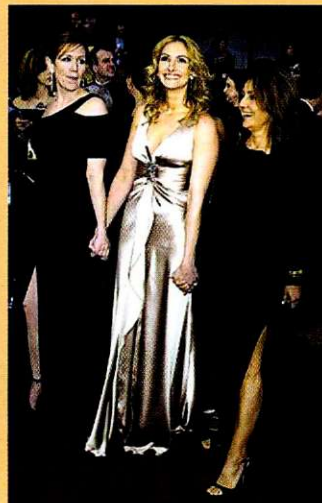
Catherine Zeta Jones: po pričakovanjih Valizanka niti tokrat ni razočarala. V rdeči Versacejevi obleki je bila videti zelo vroča, njeno zapeljivost pa so dodatno poudarili spuščeni lasje.

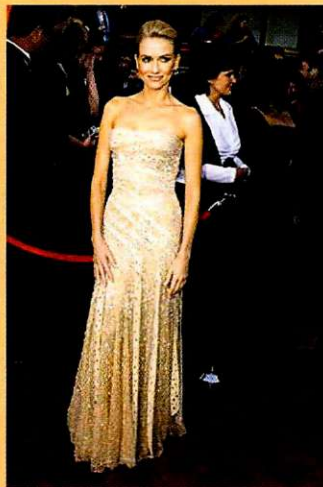
Prelepa nominiranka, danes že oskarjevka Charlize Theron, je od nog do glave sijala v kristalni Guccijevi obleki z velikim hrbtnim izrezom, neopaznim ličilom in pričesko v slogu usodne ženske leta 1930!

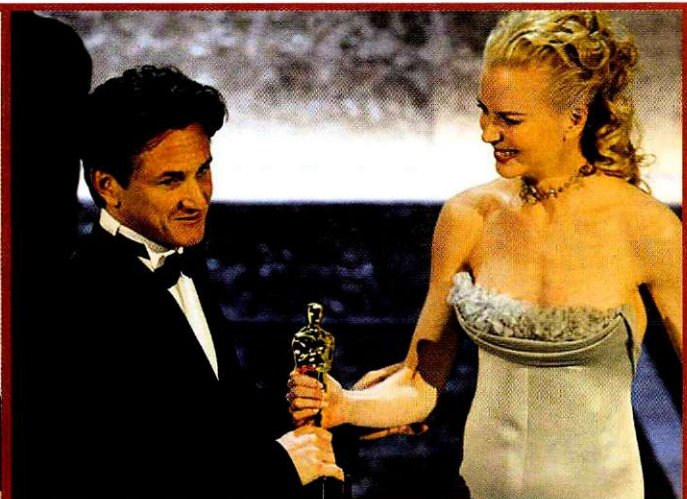
Holly Hunter: nominiranka za najboljšo stransko igralko je blestela v svetli vijolični obleki in nakitu Vere Wang. Obleke so navdihnile 30. leta – odprti hrbet in privlačna vlečka.

Oskarjeva nagrajenka in napovedovalka Julia Roberts se je tudi odločila za naraven videz. Satenasta obleka v barvi šampanjca je delovala zelo mehko in privlačno, piko na i so dali prosto padajoči kodri.

Nominiranka za najboljšo igralko, plavalasa lepota Naomi Watts, je navzoče očarala z do tal segajočo obleko brez naramnic, posuto s srebrnimi in kristalnimi okraski. Diamantni uhani so popolno opravilo le še božansko dopolnili.

Sean Penn je oskarja za najboljšo moško vlogo prejel iz rok oskarjevke Nicole Kidman. Filmsko akademijo je prepričal z vlogo v filmu Skrivnostna reka.

Amerika danes v isto smer kot v času vietnamske vojne, Billy Crystal pa se je pošalil, da ga sedaj zanesljivo čaka davčna revizija. Za najboljši tuji celovečerni film je bil razglašen film Invazija barbarov kanadskega režiserja Denysa Arcanda. Za najboljši kratki dokumentarni film je bila na-

grajena Maryann De Leo za film Chernobyl Heart. Oskarja za najboljši scenarij je prejela Sofia Coppola za film Zgubljeno s prevodom.

Letošnja podelitev zlatih kipcev je znova potekala v vsem svojem blišču in sproščenosti. Spomnimo se, da je v preteklih letih nad podelitvijo visela senca zaradi terorističnih napadov 11. septembra (leta 2002) in vojne z Irakom (leta 2003). A niti letos ni šlo brez grenkega priokusa. Prireditev se namreč prenašali z nekajsekundo zamudo, in sicer zaradi morebitnih protestnih izjav v zvezi s politiko ZDA s strani zmagovalcev in nedavnega škandala Janet Jackson.

Monika Maljevič

Timu Robbinsu je Skrivnostna reka prinesla oskarja za najboljšo stransko moško vlogo.

Oskar za ...

- ... najboljši film: **Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev**
- ... glavno moško vlogo: **Sean Penn (Skrivnostna reka)**
- ... glavno žensko vlogo: **Charlize Theron (Pošast)**
- ... stransko moško vlogo: **Tim Robbins (Skrivnostna reka)**
- ... stransko žensko vlogo: **Renee Zellweger (Hladni vrh)**
- ... režijo: **Peter Jackson (Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev)**
- ... najboljši tuji film: **Invazija barbarov (Kanada)**
- ... izvorni scenarij: **Zgubljeno s prevodom (Sofia Coppola)**
- ... kostumografijo: **Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev**
- ... najboljšo pesem: **Gospodar prstanov: kraljeva vrnitev ("Into the West")**
- ... življenjsko delo: **Blake Edwards**

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

5.3.2004

Slovenija 1

- 6.00 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.20 TEDENSKI IZBOR
6.20 KULTURA
6.30 ODMEVI
7.00 DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00 POROČILA (VPS 09.00)
9.05 TEDENSKI IZBOR
9.05 MELITA OSOJNIK: ZELENÍ ŠKRAT ARIEL, OTROŠKA PLESNA PREDSTAVA
9.45 RISANKA
9.55 NA LINIJI, ODDAJA ZA MLADE
10.30 JASNO IN GLASNO: ADAM IN EVA II: KAKO ADAM VIDI EVO?
11.10 MLADI VIRTUOZI: KITARISTKA META SKOK
11.25 GLASBENI UTRINEK: KARMEN PEČAR (VIOLONČELO) IN SREBRENKA POLAK (KLAVIR)
11.35 HUMANISTIKA
12.05 MCLEODDVI HCERI, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 22., ZADNIJ DEL
13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30 TEDENSKI IZBOR
13.30 OSMI DAN
14.00 DUŠAN JOVANOVIČ: SOBOTA DOPOLDAN, IZVIRNA TV IGRA
15.00 VSAKDANJIK IN PRAZNIK, PONOVITEV
15.55 MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45 PRAKSA, ANGLEŠKA NAN., 17/26 (VPS 16.45)
17.10 IZ POPOTNE TORBE: ZVON (VPS 17.10)
17.30 SPOROČILA IZ PRETEKLOSTI, JAPONSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 3/4 (VPS 17.30)
18.30 ŽREBANJE DETELJICE (VPS 18.30)
18.40 RISANKA (VPS 18.40)
18.55 VREME (VPS 18.55)
19.00 DNEVNİK
19.40 ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00 NAJŠIBKEJI ČLEN, KVIZ (VPS 20.00)
20.50 PRAKSA, AMERIŠKA NAN., 17/22 (VPS 20.55)
22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50 POLNOČNI KLUB (VPS 22.50)
0.00 NOČNI IZBOR
0.00 DNEVNİK, ŠPORT
0.50 DNEVNİK ZAMEJSKE TV (VPS 00.55)
1.10 SPOROČILA IZ PRETEKLOSTI, JAPONSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 3/4
2.10 SKUPAJ BOMO UMRILI, FRANCOŠKI FILM (VPS 02.15)
3.55 POLNOČNI KLUB
5.30 ROCK DOKUMENTAREC ZA GLASBO OZZYJA OSBOURNIA (VPS 05.30)

Slovenija 2

- 7.45 TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05 TEDENSKI IZBOR
9.05 OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA
9.35 MOSTOVI - HIDAK: POD DROBNOGLEDOM - NAGYÖT ALATT
10.05 DICK VAN DYKE, AM. NANIZANKA, 43/158
10.30 VIDEOSTRANI
11.00 TV PRODAJA
11.30 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
15.35 TV PRODAJA
16.10 BUDIMPÉSTA: SVETOVNO PRVENSTVO V ATLETIKI V DVORANI, PRENOS (VPS 16.10)
20.20 DAN, KO SMO SE NAUČILI MISLITI, ANGLEŠKA ZNANSTVENA ODDAJA (VPS 20.20)
21.10 CITY FOLK, LJUDJE EVROPSKIH MEST: NARVA (VPS 21.10)
21.35 SOUTH PARK, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 1/17 (VPS 21.40)
22.00 ZA DOLAR VEČ, ITALIJANSKI FILM (VPS 22.10)
0.10 SLOVENSKA JAZZ SCENA: THE FOOL COOL JAZZ ORCHESTRA, 1. DEL (VPS 00.15)
0.55 POD RUŠO, AMERIŠKA NADALJEVANKA, 13., ZADNIJ DEL, PONOVITEV (VPS 01.00)
1.50 VIDEOSTRANI

Kanal A

- 9.15 TV prodaja
9.20 Xena, 6. sezona, ponovitev 4. dela am. nad.
10.10 Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 13. dela avstralske nanizanke

- 11.00 Non Stop Music, ponovitev
12.30 TV prodaja
13.00 Xena, 6. sezona, 5. del ameriške nadaljevanke
13.50 Mladi in nemirni, 3. sezona, 94. del ameriške nadaljevanke
14.40 Obala ljubezni, 3. sezona, 224. del ameriške nadaljevanke
15.30 TV prodaja
16.00 Varuhi luke, 6. sezona, 14. del avstralske nanizanke
16.55 Hat: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25 Da, draga?, 2. sezona, 23. del ameriške humoristične nanizanke
17.55 Moja najstnica, 1. del am. nanizanke
18.25 XXL premiere
18.30 Non Stop Music
20.00 Romantični film: Zunaj sezone, kanadsko-ameriški film
21.45 Nori na petek: Guinnessova knjiga rekordov, angleška dokumentarna serija
22.35 Osournovi, 2. sezona, 17. del dokumentarne serije
23.05 Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

- 7.00 Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
7.25 Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.15 Maševanje ljubezni, ponovitev 29. dela španske nadaljevanke
9.10 Skrivnost ljubezni, ponovitev 124. dela venezuelske nadaljevanke
10.00 TV prodaja
10.30 Čudež življenja, ponovitev 121. dela venezuelske nadaljevanke
11.20 Družinske vezi, ponovitev 51. dela brazilске nadaljevanke
12.15 Trenja, ponovitev
13.40 TV prodaja
14.10 Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.10 Družinske vezi, 52. del brazilske nadaljevanke
15.55 Čudež življenja, 122. del venezuelske nadaljevanke
16.55 Skrivnost ljubezni, 125. del venezuelske nadaljevanke
17.55 24UR - vreme
18.00 Maševanje ljubezni, 30. del španske nadaljevanke
19.00 24UR
20.00 Akcija: Afera Thomasa Crowna, ameriški film
21.50 Paži, kamera!
22.20 Teksaški mož postave, 6. sezona, 1. del ameriške nanizanke
23.15 XXL premiere
23.20 Vitez apokalipse, ameriško-kanadski film
1.00 24UR, ponovitev
2.00 Nočna panorama

TevePika

- 9.00 Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon.
9.30 Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življensko obdobje, pon.
10.00 Poslovni dnevnik, oddaja o gospodarstvu
11.00 Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, pon.
11.30 IDOL 2004, glasbena oddaja, pon.
13.00 Video top 30, lestvica glasbenih spotov
17.30 Šola na Jupitru, pon.
18.00 Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon.
18.30 Razgledovanja, potopisna reportaža, pon.
19.00 24 UR, prenos v živo
20.00 Petkova pomenkovanja, o prvi Svetovni vojni, prvič
21.00 Predah v gibanju, mag. Nada Rotovnik - Kozjek dr. Med, prvič
22.00 ABCD, svet avtomobilizma, pon.
22.30 Pod židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, prvič
23.00 Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

- 06.00 Videostrani
07.00 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30 Risanke
07.55 TV prodaja
08.25 Risanke
08.50 TV prodaja
09.10 Lisice, 3. del jugoslovanske serije
10.10 TV prodaja
10.25 Sto izložb, sto strasti, ponovitev

- 10.55 Videalisti, glasbene lestvice
12.30 TV prodaja
12.55 Risanke
13.45 TV prodaja
14.00 Sto izložb, sto strasti, ponovitev
14.30 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
15.00 Koncert
16.45 Rad igram nogomet
17.15 Automobile
17.30 Štaj, ponovitev
18.00 Sto izložb, sto strasti, 142. del italijanske telenovele
18.30 Pokemoni, risani film
19.00 Videalisti, glasbene lestvice
19.30 Ilirika, turistična TV prodaja
20.00 Resnična gospa McCartney, dokumentarna oddaja
21.00 Komet 13, zabavnoglasbena oddaja
22.00 Sokrivda, angleški triler, 2000
23.50 TV prodaja
00.20 Videostrani

SOBOTA,

6.3.2004

Slovenija 1

- 6.00 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.20
6.20 TEDENSKI IZBOR
6.20 KULTURA
6.30 ODMEVI
7.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
7.30 POD KLOBUKOM
8.05 VOLKOVI, ČAROVNICE IN VELIKANI, RISANA NANIZANKA, 12/38
8.15 RISANKA
8.20 PRVO TEKMOVANJE, KRATKI DOKUMENTARNI FILM
8.40 KINO KEKEC: PETTSON IN FINDUS: MUCKONAVT, ŠVEDSKI RISANI FILM (VPS 08.40)
9.55 TEDENSKI IZBOR
9.55 NAJŠIBKEJI ČLEN, KVIZ
10.45 POLNOČNI KLUB
12.00 TEDNIK, PONOVITEV
13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.10 TEDENSKI IZBOR
13.10 MARCEL BUH - JURIJ Pervanje:VRTIČKARJI, TV NAN., 7. EPIZODA: BANKOVEC ZA PET JURJEV RAD IMAM LUCY, AMERIŠKA ČB NANIZANKA, 165.EPIZODA
14.05 POTOVANJE S SAMOROGOM, AMERIŠKI FILM, 1/2 (VPS 14.05)
15.30 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 15.30)
15.55 SLOVENSKI UTRINEK, ODDAJA MADŽARŠKE TV (VPS 15.55)
16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50 NA VRTO, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.15 OZARE (VPS 17.15)
17.20 ŠIV V ČASU, FRANCOŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/13 (VPS 17.20)
17.50 ALPE-DONAVA-JADRAN,
PODOBE IZ SREDNJE EVROPE (VPS 17.50)
18.20 ČEBELICA MAJA, RISANA NANIZANKA, 26., ZADNJA EPIZODA (VPS 18.20)
18.45 RISANKA (VPS 18.45)
18.55 VREME (VPS 18.55)
19.00 DNEVNİK
19.25 ŠPORT
19.35 ULTRIP
19.50 VREME
20.00 MARCEL BUH - JURIJ Pervanje:VRTIČKARJI, TV NANIZANKA, 8. EPIZODA: RIBICE PRIJEMLJEJO (VPS 20.00)
20.35 SELENA, AMERIŠKI FILM (VPS 20.35)
22.35 PRVI IN DRUGI (VPS 22.35)
23.00 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 23.00)
23.30 POD RUŠO, AMERIŠKA NAD., 1/13 (VPS 23.35)
0.30 NOČNI IZBOR
0.30 DNEVNİK, ŠPORT
1.10 DNEVNİK ZAMEJSKE TV (VPS 01.10)
1.30 NA VRTO, ODDAJA TV MARIBOR
1.55 ŠIV V ČASU, FRANCOŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/13
2.20 ALPE-DONAVA-JADRAN, PODOBE IZ SREDNJE EVROPE
2.50 SMRTONOSNI KOZAREC, AMERIŠKI FILM (VPS 02.50)
4.30 PRVI IN DRUGI
5.25 KONCERT SAUSAGES - DOBRIH DESET LET (VPS 05.25)

Slovenija 2

- 7.45 TELETEKST TV SLOVENIJA do 08.00
8.00 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05 GLASBENO JUTRO: MLADINSKI PIHALNI ORKESTRER GŠ CELJE
9.35 MOSTOVI - HIDAK, PONOVITEV
10.05 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
11.00 TV PRODAJA
11.30 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
12.30 TV PRODAJA
13.00 ŠPORT
13.55 MARIBOR: NOGOMET, LIGA SIMOBILO VODAFONE: MARIBOR PIVOVARNA LAŠKO - GORICA, PRENOS (VPS 13.55)
15.55 BUDIMPÉSTA: SVETOVNO PRVENSTVO V ATLETIKI V DVORANI, PRENOS (VPS 15.55)
16.30 LAHTI: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, VKLJUČITEV V PRENOS (VPS 16.10)
18.00 BUDIMPÉSTA: SVETOVNO PRVENSTVO V ATLETIKI V DVORANI, PRENOS (VPS 18.00)
20.00 VELIKANI KIPARSTVA 20. STOLETJA: GEORGE RICEY, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
21.00 OTROK RAZSVETLJENSTVA, FRANCOŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 4., ZADNIJ DEL (VPS 21.05)
21.55 OTOŽNI DEČEK, AMERIŠKI FILM (VPS 22.00)
23.40 SOBOTNA NOČ (VPS 23.40)
1.40 24. AM. NADALJEVANKA, 1/24, PON. (VPS 01.40)
2.20 VIDEOSTRANI

Kanal A

- 7.55 TV prodaja
8.25 Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 220. dela ameriške nadaljevanke
9.15 Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 221. dela ameriške nadaljevanke
10.05 Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 222. dela ameriške nadaljevanke
10.55 Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 223. dela ameriške nadaljevanke
11.45 Obala ljubezni, 3. sezona, ponovitev 224. dela ameriške nadaljevanke
12.35 Povodni moč 2003 - podelitev nagrad slovenskim plesnim ustvarjalcem
13.35 Goodyear liga, oddaja
14.00 Dannyjeve zvezde, v živo
15.00 Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55 Oprah Show, pogovorna oddaja
16.55 Goodyear liga, Cibona: Pivovarna Laško, prenos košarke
18.40 Napad skritih kamer, dokumentarna serija
19.10 Simpatije, 6. sezona, 6. del ameriške nanizanke
20.00 Kriminalka: Smrtonosna modrina 2, ameriški film
21.40 Znova na prostosti, 2. sezona, 3. del ameriške nanizanke
22.35 Gabrijelino prebujenje, ameriški film
0.20 Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

- 4.00 Formula 1, prenos treninga
5.30 Nočni program
7.30 TV prodaja
8.00 Ringa-Raja:
8.00 Mala Kitty, sinhronizirana risana serija
8.10 Zelenjavki, sinhronizirana risana serija
8.35 Doktor Oto, sinhronizirana risana serija
8.45 Nas mali svet, sinhronizirana risana serija
8.50 Super punce, sinhronizirana risana serija
9.15 Bucke, sinhronizirana risana serija
9.25 Hikarian, sinhronizirana risana serija
9.50 Aladin, sinhronizirani risani film
10.45 Bobek in Ciril, sinhronizirana risana serija
11.10 Beyblade, risana serija
11.35 Dogodivščine Jackiea Chana, risana serija
12.00 Šolska košarkarska liga
13.00 Formula 1, posnetek treninga
14.30 Mladici narave, dokumentarna serija
15.35 Zgodbe oceanov, dokumentarna serija
16.10 Krvoločni afriški krokodili, dokumentarni film
17.15 24UR - vreme
17.20 Zvezdniške težave, ameriški film
19.00 24UR
20.00 Lepo je biti milijonar
21.10 Filmski hit: Krokodil Dundee v Los Angelesu, ameriški film
22.55 Pogumni, ameriški film
1.10 24UR, ponovitev
2.10 Nočna panorama

TevePika

- 10.00 Spekter, študentska oddaja, pon
11.00 POP TRAX, oddaja o najnovejši pop glasbi, NC
Dance, vodi: Matjaž Kosi, pon
12.00 Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
13.00 Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
14.30 Zrela leta z Melanijo Šter, oddaja za tretje življensko obdobje, pon
15.00 Video top 30, lestvica glasbenih spotov
18.00 Hot Bird TV awards, pon
18.30 Zeleni vodnik, oddaja o hortikulturi
19.00 Petkova pomenkovanja, o prvi Svetovni vojni, pon
20.00 Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, prvič
20.30 A to je to!, oddaja o kuhanju 'da pades do!', vodi: Alenka Strnad - Reza, pon
21.00 Šola na Jupitru, pon
21.30 Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
22.00 ABCD, svet avtomobilizma, pon
22.30 Jana, oddaja o sončni strani življenja, Cindi, pon
23.00 Veliko platno, oddaja o filmu, pon
23.30 POP TRAX, oddaja o najnovejši pop glasbi, NC
Dance, vodi: Matjaž Kosi, pon
00.30 Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

- 07.00 Videostrani
08.00 TV prodaja
09.00 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 138. dela
09.25 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 139. dela
09.50 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 140. dela
10.10 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 141. dela
10.35 Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 142. dela
11.00 Risanke
11.30 Za vas in mesto, ponovitev
12.30 Štiri tacke, ponovitev
13.00 TV prodaja
13.30 Raketa pod kozolcem, ponovitev
15.00 Moderna orožja, ponovitev
16.00 Angleška nogometna liga, prenos
18.00 TV prodaja
18.30 Automobile
18.45 Ilirika, turistična TV prodaja
19.15 Videalisti, glasbene lestvice
20.00 Valentinovo jamskega človeka, ameriška drama, 2001
21.50 Angleška nogometna liga, posnetek
23.30 TV prodaja
00.00 Videostrani

NEDELJA,

7.3.2004

Slovenija 1

- 7.05 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.25
7.30 ŽIV ŽAV: BISERGORA: ČE SI ŽALOSTEN, LUTKOVNA NANIZANKA, 3/15; MEDVEDEK, RISANA NANIZANKA, 10/12; MARCELINO KRUH IN VINO, RISANA NANIZANKA, 1/26; GRIMMOVE PRAVLJICE, RISANA NANIZANKA, 26., ZADNJA EPIZODA (VPS 07.30)
9.25 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVIČEV
9.55 NEDELJSKA MAŠA, PRENOS IZ ČRNEGA VRHA NAD IDRILJO (VPS 09.55)
11.00 DIVJA AZIJA, FRANCOŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 2/12 (VPS 11.00)
11.25 OZARE, PONOVIČEV
11.30 OBZORJA DUHA (VPS 11.30)
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 12.00)
13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.15 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 13.15)
13.15 SKRITA KAMERA
13.20 ČLOVEK IN POL
13.30 NEDELJSKO OKO
13.40 GLAS LJUDSTVA
13.45 KULINARIKA
13.55 PET MINUT SLAVE
14.00 PLANETV
15.00 ČLOVEŠKI FAKTOR
15.10 VABILO ZA DVA
15.30 TRIKOTNIK

- 15.45 ŠPORT NA DANJAŠNI DAN
15.55 FENOMENI
16.00 GLASBENI DVOBOJ
16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 16.45)
16.45 AKCIJA
16.50 LORELLA
17.05 PREDMET POŽELENTA
17.20 DRUŽABNA KRONIKA
17.35 VSAKDANJIK IN PRAZNIK (VPS 17.35)
18.30 ŽREBANJE LOTA (VPS 18.30)
18.40 RISANKA (VPS 18.40)
18.55 VREME (VPS 18.55)
19.00 DNEVNIK
19.25 ŠPORT
19.35 ZRCALO TEDNA
19.50 VREME
20.00 SPET DOMA (VPS 20.00)
21.35 INTERVIJU: DR. FRANC RODE (VPS 21.30)
22.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.25)
23.00 STRELI POPOLDNE, AMERIŠKI FILM (VPS 22.55)
0.35 NOČNI IZBOR
0.35 DNEVNIK, ŠPORT
1.15 DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.15)
2.00 KONCERT ZAJC/ŠKOF (VPS 02.00)
2.25 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA

Slovenija 2

- 7.45 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
8.00 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
11.00 TV PRODAJA
11.30 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
12.10 TV PRODAJA
12.40 23. SREČANJE TAMBURAŠKIH IN MANDOLINSKIH SKUPIN IN ORKESTROV SLOVENIJE, 2/3 (VPS 12.40)
13.10 MAGAZIN LIGE PRVAKOV (VPS 13.10)
13.40 LAHTI: SVETOVNI POKAL V SMUČARSKIH SKOKIH, PRENOS (VPS 13.40)
15.30 BUDIMPEŠTA: SVETOVNO PRVENSTVO V ATLETIKI V DVORANI, VKLJUČITEV V PRENOS (VPS 15.10)
19.00 SKOZI ČAS (VPS 19.00)
19.10 VINKO M. DERNDORFER: PARADIŽ - DREVO, TV TRILOGIJA (VPS 19.10)
20.00 NOMADI NEBA, FRAN. POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 1/3 (VPS 20.05)
20.50 NAŠE SKRIVNO ŽIVLJENJE, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 7/22 (VPS 21.00)
IZ BALETNEGA ARHIVA
21.40 NAŠI BALETNI UMETNIKI: TATJANA REMŠKAR (VPS 21.50)
22.25 M. MUSORGI - M. JERAS: SOROČINSKI SEJEM, NOČ NA LISI GORI (VPS 22.35)
22.55 SOUTH PARK, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 1/17, PON. (VPS 23.05)
23.15 24. AM. NADALJEVANKA, 2/24, PON. (VPS 23.20)
0.00 VIDEOSTRANI

Kanal A

- 9.20 TV prodaja
9.50 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 90. dela ameriške nadaljevanke
10.40 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 91. dela ameriške nadaljevanke
11.30 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 92. dela ameriške nadaljevanke
12.20 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 93. dela ameriške nadaljevanke
13.10 Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 94. dela ameriške nadaljevanke
14.00 Dannyjeve zvezde, posnetek
15.00 Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.55 Oprah Show, pogovorna oddaja
16.50 Resnica TV skandalov, dokumentarna oddaja Čarovnice, 3. sezona, 15. del ameriške nan.
18.30 Planet 10
19.00 Non Stop Music
20.00 Družinski film: Bradyjeva klapa 2, ameriški film
21.40 Tihi zločin, 1. sezona, 4. del ameriške nanizanke
22.35 Goodyear liga, Crvena zvezda: Zadar, posnetek košarke
0.25 Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

- 3.30 Formula 1, prenos dirke za VN Avstralije
6.00 Nočni program
7.30 TV prodaja
8.00 Formula 1, posnetek dirke za VN Avstralije
10.15 Ringa-Raja:

- 10.15 Bučke, sinhronizirana risana serija
10.25 Grof Monte Cristo, sinhronizirani risani film
11.20 Beyblade, risana serija
11.45 Dogodivščine Jackea Chana, risana serija
12.10 Šolska košarska liga, ponovitev
13.05 Nevihtno pristaniste, ameriški film
14.45 Na deželi je lepo, 2. sezona, 3. del avstralske nanizanke
15.40 Mestece za vedno, 1. sezona, 3. del am. nan.
16.30 Šolska policija, ameriški film
18.15 24UR - vreme
18.20 Triki Jamieja Oliverja, 2. sezona, 16. del angleške dokumentarna oddaja
19.00 24UR
20.00 Lepo je biti milijonar
21.30 Športna scena
22.30 Harrison Bergeron, kanadski film
0.20 24UR, ponovitev
1.20 Nočna panorama

TevePika

- 9.30 Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
10.00 Zelena bratovščina, prvič
11.00 Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
11.30 Sanjska poroka, serija oddaj o pripravah na poroko, vodi: Urška Hlebec, pon
12.00 Pod Židano marelo, oddaja z narodno zabavnimi ansambli, pon
14.00 TV DRAŽBA z Mariom, dražba slik, pon
14.30 Tam kjer je veselje doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
17.30 Tekmovanje Barcaffe Ski Open 2004 in pokal Toli, pon
18.00 Jana, oddaja o sončni strani življenja, Cindi, pon
18.30 Jana, oddaja o sončni strani življenja, družinska optika Lah, pon
19.00 Na Piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
20.00 Parni Valjak praznuje svojih 25let - spektakularni koncert z največjimi hiti iz Doma Športov v Zagrebu
22.00 Predah v gibanju, mag. Nada Rotovnik - Kozjek dr. Med, pon
23.00 Spekter, študentska oddaja, pon
0.00 Veliko platno, oddaja o filmu, pon
00.30 Video top 30, lestvica glasbenih spotov

Kanal III

- 07.00 Videostrani
08.00 TV prodaja
09.00 Pokemoni, sinhronizirana risana serija
11.00 Rad igram nogomet
11.30 Za vas in mesto, oddaja o kmetijstvu in turizmu
12.30 Risanke
13.00 TV prodaja
13.30 Šijaj, ponovitev
14.00 Risanke
14.30 Automobile
14.45 TV prodaja
15.00 Koncert
17.00 Ilirika, turistična TV prodaja
17.30 Komet 13, ponovitev
18.30 Štiri tacke
19.00 Videalisti, glasbene lestvice
20.00 Raketa pod kozolcem, ponovitev zabavnoglasbene oddaje
21.30 Reporter X
22.00 Krvavi sport, ameriški akcijski film
23.45 K 1, športni program
00.45 TV prodaja
01.15 Videostrani

PONEDELJEK,

8.3.2004

Slovenija 1

- 6.10 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.15
6.30 TEDENSKI IZBOR
6.30 UTRIP
6.45 ZRCALO TEDNA
7.00 DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00 POROČILA (VPS 09.00)
9.05 TEDENSKI IZBOR
9.05 IZ POPOTNE TORBE: ZVON
9.20 RISANKA
9.25 GRANATNO JABOLKO, DOKUMENTARNA SERIJA, 3/4

- 9.40 PLEME, ANGLEŠKA NANIZANKA, 9/26
10.05 RAZPOKE V ČASU: ZVON ŽELJA (BLED), IGRANO-DOKUMENTARNA NANIZANKA, 10/17
10.30 NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
10.55 SPET DOMA
12.30 PRVI IN DRUGI
13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME
13.30 TEDENSKI IZBOR
13.30 OBZORJA DUHA
14.05 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR
15.00 VSAKDANJIK IN PRAZNIK, PONOVIČEV
15.55 DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50 RADOVEDNI TAČEK: PALETA (VPS 16.50)
17.00 KRIZA S PUNCAMI, KRATKI DOKUMENTARNI FILM (VPS 17.00)
17.15 ZGODBE STAREGA MEDVEDKA, RISANKA, 10/26 (VPS 17.15)
17.35 SKRIVNO ŽIVLJENJE VIDER, ANGLEŠKA POLJUDNOZNANSTVENA ODDAJA (VPS 17.35)
18.25 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.25)
18.35 ŽREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
18.40 RISANKA (VPS 18.40)
18.55 VREME (VPS 18.55)
19.00 DNEVNIK
19.40 ŠPORT, VREME, MAGNET
20.00 JULIJA, AVSTRALSKA NADALJEVANKA, 8/13 (VPS 20.00)
20.55 GOSPODARSKI IZZIVI (VPS 20.55)
21.25 OPUS (VPS 21.25)
22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50 SHAKLETON, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 1/2 (VPS 22.50)
0.35 NOČNI IZBOR
0.35 MARCEL BUIH - JURJI PERVANJE: VRTIČKARJI, TV NANIZANKA, 8. EPIZODA: RIBICE PRIJEMLEJO
1.05 DNEVNIK, ŠPORT
1.55 DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.05)
2.20 SKRIVNO ŽIVLJENJE VIDER, ANGLEŠKA POLJUDNOZNANSTVENA ODDAJA
3.10 GOSPODARSKI IZZIVI
3.40 OPUS
4.05 UBEŽNIKA, AMERIŠKI FILM (VPS 03.15)
6.00 GLASBENA ODDAJA

Slovenija 2

- 6.15 TELETEKST TV SLOVENIJA do 06.30
6.30 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
9.05 PRIMORSKI MOZAIK, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.05)
9.35 SLOVENSKI UTRINKI, ODDAJA MADŽARŠKE TV, PONOVIČEV
10.00 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
11.00 TV PRODAJA
11.30 VIDEOSTRANI - VREMENSKA PANORAMA
12.45 TV PRODAJA
13.20 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVIČEV
17.20 SKOZI ČAS (VPS 17.20)
17.35 DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 44/158 (VPS 17.35)
18.00 POLJUBI ME, NORČEK, AMERIŠKI ČB FILM, PONOVIČEV (VPS 18.00)
20.00 KONČNICA (VPS 20.05)
21.00 STUDIO CITY (VPS 21.00)
21.55 ŠTUDENTSKA (VPS 22.00)
22.25 VIDEOSPTNICKE (VPS 22.25)
22.55 BRANE RONČEL IZZA ODRRA (VPS 23.00)
0.20 24. AMERIŠKA NADALJEVANKA, 3/24, PONOVIČEV (VPS 00.25)
1.05 VIDEOSTRANI

Kanal A

- 9.15 TV prodaja
9.20 Xena, 6. sezona, ponovitev 5. dela am. nad.
10.10 Varuhi luke, 6. sezona, ponovitev 14. dela avstralske nanizanke
11.00 Non Stop Music, ponovitev
12.30 TV prodaja
13.00 Xena, 6. sezona, 6. del ameriške nadaljevanke
13.50 Mladi in nemirni, 3. sezona, 95. del am. nad.
14.40 Obala ljubezni, 3. sezona, 225. del ameriške nadaljevanke
15.30 TV prodaja
16.00 Varuhi luke, 6. sezona, 15. del avstralske naniz.
16.55 Hal: Skrita kamera, humoristična oddaja
17.25 Da, draga?, 2. sezona, zadnji del ameriške humoristične nanizanke
17.55 Moja najstnica, 2. del am. nanizanke
18.25 XXL premiere
18.30 Non Stop Music
20.00 Filmski cikelus Rambo: Rambo 2, am. film
21.45 Mikser: Vsi županovi možje, 4. sezona, 10. del ameriške humoristične nanizanke

PETEK

- 05.00 Pogumno v novi dan
 05.10 Vreme, ceste
 05.30 Poročila
 05.45 Napovednik programa
 06.00 Svetnik dneva
 06.10 Biser za dušo
 06.20 Prognotnik
 06.30 Kratke novice
 06.35 Kličemo 113
 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
 07.00 Zvonjenje
 07.15 Bim-bam-bom
 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
 07.50 Jezikovni brevir
 08.00 Kmetijski nasvet
 08.30 Koledar prireditvev
 08.45 Spominjamo se
 09.00 Poročila
 09.15 Napovednik
 10.00 Poročila
 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
 11.15 Knjižne minute (presoje)
 12.00 Zvonjenje
 12.05 Biser za dušo
 12.15 Voščilo PRO-jevcem
 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
 13.00 Mali oglasi
 14.00 Kratke novice
 14.05 Napovednik
 14.15 GV v etru
 14.30 Kulturni utrinki
 14.45 Komentar tedna
 15.00 INFO oddaja
 15.30 Osmrtnice, obvestila
 15.50 Koledar prireditvev
 17.00 Ob petkih pospravljamo podstrežje
 18.00 Poročila, Vaša pesem
 18.15 2. in 4. Skriti zaklad
 19.00 Glas Amerike
 19.10 Kratke novice
 19.15 Napovednik
 19.30 Za otroke
 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
 20.00 Radio Vatikan
 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
 20.30 Iz Mohorjeve skrinje
 21.15 Ponovitev Komentarja tedna
 21.30 Mozaik dneva
 22.00 Klasična glasba
 Ponovitve:
 23.00 Doživtja gora in narave
 24.00 Srečno na poti
 04.40 Radio Vatikan

SOBOTA

- 05.00 Pogumno v novi dan
 05.10 Vreme, ceste
 05.30 Poročila
 05.45 Napovednik programa
 06.00 Svetnik dneva
 06.10 Biser za dušo
 06.20 Prognotnik
 06.30 Kratke novice
 06.35 Kličemo 113
 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
 07.00 Zvonjenje
 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
 07.50 Jezikovni brevir
 08.00 Naravoslovne zanimivosti
 08.30 Koledar prireditvev
 08.45 Spominjamo se
 09.00 Sobotna iskrica
 10.30 Poročila, Vaša pesem
 11.00 Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
 12.00 Zvonjenje
 12.05 Biser za dušo
 12.15 Voščilo PRO-jevcem
 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
 13.00 Glasbena voščila

- 15.00 INFO oddaja
 15.30 Osmrtnice, obvestila
 15.50 Koledar prireditvev
 16.00 Mali oglasi
 17.00 Slovenec Slovenca vabi
 18.00 Poročila, Vaša pesem
 18.15 Naš gost
 19.30 Poročila
 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
 20.00 Radio Vatikan
 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
 20.30 Radijska molitev
 21.00 Škofov govor pred nedeljo
 21.15 1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
 Ponovitve:
 22.00 Za življenje
 23.00 Obala neznanega
 24.00 Slovenec Slovenca vabi
 04.40 Radio Vatikan

NEDELJA

- 05.00 Pogumno v novi dan
 05.10 Vreme, ceste
 05.30 Poročila
 05.45 Napovednik programa
 06.00 Svetnik dneva
 06.10 Biser za dušo
 06.20 Prognotnik
 06.30 Kratke novice
 06.35 Kličemo 113
 06.45 Škofov govor za nedeljo (ponov.)
 07.00 Zvonjenje
 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
 07.50 Jezikovni brevir
 08.00 Iz življenja vesoljne Cerkve
 08.30 Koledar prireditvev
 08.45 Spominjamo se
 09.00 Prenos sv. maše
 10.00 Oznanila
 10.15 Graditelji slovenskega doma
 11.00 Poročila, osmrtnice, obvestila
 11.15 Kmetijska oddaja
 12.00 Zvonjenje
 12.05 Biser za dušo
 12.15 Voščilo PRO-jevcem
 12.30 Glasbena voščila
 15.00 INFO oddaja
 15.30 Osmrtnice, obvestila
 15.50 Koledar prireditvev
 17.00 Slovenec po svetu in domovini
 18.30 Sakralna glasba
 19.30 Za otroke
 19.45 Škofov govor za nedeljo
 20.00 Radio Vatikan
 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
 20.30 Obala neznanega - izzivi vere
 21.30 Radijski roman
 Ponovitve:
 22.00 Naš gost
 23.00 Iz življenja vesoljne Cerkve
 23.30 Sobotna ob 21.15
 00.30 Graditelji
 04.40 Radio Vatikan

PONEDELJEK

- 05.00 Pogumno v novi dan
 05.10 Vreme, ceste
 05.30 Poročila
 05.45 Napovednik programa
 06.00 Svetnik dneva
 06.20 Prognotnik
 06.30 Kratke novice
 06.35 Kličemo 113
 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
 07.00 Zvonjenje
 07.15 Bim-bam-bom
 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
 07.50 Jezikovni brevir
 08.00 Kmetijski nasvet
 08.30 Koledar prireditvev
 08.45 Spominjamo se
 09.00 Poročila
 09.15 Napovednik
 10.00 Poročila
 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
 11.15 Iz založbe TDO
 12.00 Zvonjenje
 12.05 Biser za dušo
 12.15 Voščilo PRO-jevcem
 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
 13.00 Mali oglasi

- 13.30 Stare, ma lepe
 14.00 Kratke novice
 14.05 Napovednik
 14.15 GV v etru
 14.30 Kulturni utrinki
 15.00 INFO oddaja
 15.30 Osmrtnice, obvestila
 15.50 Koledar prireditvev
 17.00 1. Zdravstvena 2. O. solstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
 18.00 Poročila, Vaša pesem
 18.15 Glasovanje za Vašo pesem
 19.00 Glas Amerike
 19.10 Kratke novice
 19.15 Napovednik
 19.30 Za otroke
 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
 20.00 Radio Vatikan
 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
 20.30 Prijatelji radia Ognjišče
 21.30 Mozaik dneva
 22.00 1. Zanimivosti nočnega neba
 Ponovitve:
 23.00 Sakralna glasba
 24.00 Slovenec po svetu in domovini
 04.40 Radio Vatikan

TOREK

- 05.00 Pogumno v novi dan
 05.10 Vreme, ceste
 05.30 Poročila
 05.45 Napovednik programa
 06.00 Svetnik dneva
 06.10 Biser za dušo
 06.20 Prognotnik
 06.30 Kratke novice
 06.35 Kličemo 113
 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
 07.00 Zvonjenje
 07.15 Bim-bam-bom
 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
 07.50 Jezikovni brevir
 08.00 Kmetijski nasvet
 08.30 Koledar prireditvev
 08.45 Spominjamo se
 09.00 Poročila
 09.15 Napovednik
 10.00 Poročila
 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
 12.00 Zvonjenje
 12.05 Biser za dušo
 12.15 Voščilo PRO-jevcem
 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
 13.00 Mali oglasi
 14.00 Kratke novice
 14.05 Napovednik
 14.15 GV v etru
 14.30 Kulturni utrinki
 15.00 INFO oddaja
 15.30 Osmrtnice, obvestila
 15.50 Koledar prireditvev
 16.00 Glasbena voščila
 17.00 Šport na Radiju Ognjišče I.
 18.00 Poročila, Vaša pesem
 18.15 Šport na Radiju Ognjišče II.
 19.00 Glas Amerike
 19.10 Kratke novice
 19.15 Napovednik
 19.30 Za otroke
 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
 20.00 Radio Vatikan
 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
 20.30 1. Luc v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
 21.30 Mozaik dneva
 22.00 1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in sence
 Ponovitve:
 23.00 Ponedeljek ob 17.00
 24.00 Prijatelji radia Ognjišče
 04.40 Radio Vatikan

SREDA

- 05.00 Pogumno v novi dan
 05.10 Vreme, ceste
 05.30 Poročila
 05.45 Napovednik programa
 06.00 Svetnik dneva
 06.10 Biser za dušo
 06.20 Prognotnik
 06.30 Kratke novice
 06.35 Kličemo 113
 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

- 07.00 Zvonjenje
 07.15 Bim-bam-bom
 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
 07.50 Jezikovni brevir
 08.00 Kmetijski nasvet
 08.30 Koledar prireditvev
 08.45 Spominjamo se
 09.00 Poročila
 09.15 Napovednik
 10.00 Poročila
 10.15 Srečno na poti
 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
 12.00 Zvonjenje
 12.05 Biser za dušo
 12.15 Voščilo PRO-jevcem
 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
 13.00 Zlati zvoki
 14.00 Kratke novice
 14.05 Napovednik
 14.15 GV v etru
 14.30 Kulturni utrinki
 15.00 INFO oddaja
 15.30 Osmrtnice, obvestila
 15.50 Koledar prireditvev
 16.00 Mali oglasi
 17.00 Pogovor o
 18.00 Poročila, Vaša pesem
 18.15 Aktualna tema
 19.00 Glas Amerike
 19.10 Kratke novice
 19.15 Napovednik
 19.30 Za otroke
 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
 20.00 Radio Vatikan
 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
 20.30 Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
 21.30 Mozaik dneva
 22.00 Glasba z znakmo
 Ponovitve:
 23.00 Šport na Radiju Ognjišče
 04.40 Radio Vatikan

ČETRTEK

- 05.00 Pogumno v novi dan
 05.10 Vreme, ceste
 05.30 Poročila
 05.45 Napovednik programa
 06.00 Svetnik dneva
 06.10 Biser za dušo
 06.20 Prognotnik
 06.30 Kratke novice
 06.35 Kličemo 113
 06.45 Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
 07.00 Zvonjenje
 07.15 Bim-bam-bom
 07.30 Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
 07.50 Jezikovni brevir
 08.00 Kmetijski nasvet
 08.30 Koledar prireditvev
 08.45 Spominjamo se
 09.00 Poročila
 09.15 Napovednik
 09.30 Založba Družina
 10.00 Poročila
 10.15 Doživtja gora in narave
 11.00 Kratke novice, Vaša pesem
 12.00 Zvonjenje
 12.05 Biser za dušo
 12.15 Voščilo PRO-jevcem
 12.30 Poročila, osmrtnice, obvestila
 13.00 Mali oglasi
 14.00 Kratke novice
 14.05 Napovednik
 14.15 GV v etru
 14.30 Kulturni utrinki
 14.45 Komentar Družine
 15.00 INFO oddaja
 15.30 Osmrtnice, obvestila
 15.50 Koledar prireditvev
 16.00 Glasbena voščila
 18.00 Poročila, Vaša pesem
 18.15 1.-3. Dijaška oddaja 2.-4. Skavtjski pote
 19.00 Glas Amerike
 19.10 Kratke novice
 19.15 Napovednik
 19.30 Za otroke
 19.45 Sejalec seje besedo (ponov.)
 20.00 Radio Vatikan
 20.20 Kaj bo jutri na R.O.?
 20.30 Karavana prijateljstva I.
 21.30 Mozaik dneva
 22.00 Karavana prijateljstva II.
 Ponovitve:
 23.00 Pogovor o
 24.00 Sveta vera bodi vam luč
 04.40 Radio Vatikan

Esad Babačić

Kebrovi navijači

Zadnjič sem pisal o tem, da je treba nogometni center premakniti nekam na Štajersko, ker so tam doma prave navijaške strasti. Tokrat moram ugotoviti, da brez štajerskega temperamenta kmalu ne bo šlo niti v smučanju, ki je vendarle doma na Gorenjskem.

Brez treh avtobusov štajerskih navijačev bi bila letošnja Kranjska Gora precej komorna, tako pa smo vendarle slišali nekaj zdravega navijanja, ki smo ga bili doslej bolj vajeni s stadionov in dvoran. Seveda so bile strasti tudi tokrat podkrepljene z dobro kapljico, po kateri smo znani tudi zunaj naših meja. Nasprotniki Kebrovega zakona so enotnejši kot združeni slovenski navijači, kar s pridom izkoriščajo prireditelji naših najzlahtnejših športnih ceremonij. Dobro vino je že pred časom izrinilo dobre rezultate, kar je dokazala tudi nedeljska tekma, da o Planici niti ne govorim. Avstrijski Kulm je baje mali otrok za Planico, ko gre za količino popitega alkohola zunaj prireditvenega prostora. Če špekuliramo naprej, lahko z grozo ugotovimo, da je folklor že davno tega prekrila temeljni namen športnih prireditev.

Neke vrste folklor je tudi delegiranje sodnikov v naši edini hokejski ligi. Založani so z grozo odkrili, da jim usodo krojijo Jeseničani. Žal pa ne hokejisti, ampak sodniki z Jesenic. To niti ne bi bilo tako grozno, če bi na Jesenicah sodili Ljubljanci. A to niti približno ni tako. Pod Mežakljo bojda ne marajo Ljubljancanov, kar je tudi folklor. Zato jim ostanejo domačini. Morda bi tudi tu potrebovali kakšen avtobus sodnikov iz Štajerske, da bi pogasili požar. Sicer pa so hokejisti iz Zaloge upravičeno nervozni, saj jim

zadeve uhajajo iz rok. Potem ko so po prvem delu trdno držali karto za končnico, so se jim Jeseničani nevarno približali. Najstarejši slovenski finale je resno ogrožen, saj bi se prav lahko zgodilo, da bi Jesenice letos ostale doma. Glede na to, da Olimpija letos ne bo dobila okrepitev iz tujine, bi bilo to skorajda tragično.

Ogrožen je tudi večni rokometni derbi med Celjem in Prulami, kar kaže na krizo ljubljanskega rokometista. Nad zadnjim obračunom velikih nasprotnikov so bili razočarani celo zmagovalci, ki se zavedajo, da brez velikega derbija ni zanimive lige.

Mučni se tudi Sašo Filipovski, ki je po uvrstitvi med šestnajst najboljših v Evropi doživel šok v

veda je zdaj na preizkušnji uprava, ki se mora odločiti, ali se bo obnašala, kot se spodobi za velik klub, ali pa se bo prepustila inerciji, kajti to, kar se ta čas dogaja v Tivoliju, je inercija. Kaj naredijo veliki klubi, ko pride do krize, kakršna je sedanja? Zamenjajo trenerja, če ne še koga drugega. Glede na to, da denarja za kakšne konkretnejše nakupe igralcev ni, ostaja samo ena opcija: poskusiti z novim strategom. Olimpija si preprosto ne more privoščiti takšnih porazov, kot sta bila zadnja dva proti Laškemu. Enega še, toda dva zaporedoma v najbolj ključnih trenutkih pač ne. Klub s takšnim ugledom lahko ob koncu sezone ostane brez osvojenega pokala, kar bi bila ve-

Nasprotniki Kebrovega zakona so enotnejši kot združeni slovenski navijači, kar s pridom izkoriščajo prireditelji naših najzlahtnejših športnih ceremonij. Dobro vino je že pred časom izrinilo dobre rezultate, kar je dokazala tudi nedeljska tekma, da o Planici niti ne govorim.

finalu slovenskega pokala. Poraz proti Laškemu bi bil lahko le uvod v trpljenje mladega trenerja, ki se ni ravno priljubil navijačem svojega moštva. Čedalje več je namreč tistih, ki so mnenja, da igra Olimpija preveč mehansko, brez kančka improvizacije, kar se odraža tudi na rezultatih. Igralci očitno ne uživajo v igri, kakršno zahteva mladi strateg. Zadeve vse preveč spominjajo na vladavino Zmaga Sagadina, ki je vendarle razpolagal z večjim številom dobrih igralcev. Se-

lika blamaža. Tudi Evropa ni tako obetavna, kot je videti iz sedanje perspektive. Nekaj porazov v nadaljevanju tekmovanja bi lahko ladjo samo še bolj nagnilo in takrat bi bili domači naslovi zlata vredni. Sagadin je imel glede tega razčiščene zadeve, saj je od svojih igralcev dobil največ, ko je bilo to najpomembnejše. Seveda spet ne bom pozabil poudariti, da je imel Zmago veliko boljše razmere za delo in temu primeren kader, s katerim je bilo lahko vladati na domačem terenu.

Kranjska Gora je bila letos nekoliko manj praznična, kot smo vajeni. Zaskrbljenost na obrazu našega najboljšega smučarja vseh časov Bojana Križaja, ki je nemo opazoval dogajanje na podkorenski strmini, je bila najzgovornejša. Časi, ko smo se veselili stopničk in prvih mest na našem domačem smučišču, so očitno za nami.

Strah za smučarje

Kriza slovenskega športa, ki se čedalje bolj pogloblja, je, kot kaže, zadela tudi naš največji ponos. Alpski smučarji so bili ambasadorji Slovenije in kot takšni so imeli neomejen kredit tako pri publiku kot pri tistih, ki so lobi-rali za dobro našega smučanja.

Porazna sezona

Časov, ko so štele zasluge, pa je očitno konec. Nekateri že bijejo plat zvona, saj naj bi bila naša reprezentanca tako rekoč pred

bankrotom. Drugim očitno ustreza status quo, v katerem se nekaterim niti ne godi tako slabo. Širša javnost si je zelo težko na jasnem, kaj se v resnici dogaja z našim smučanjem, saj so informacije od znotraj izjemno skope, če pa že pridejo na dan, so do takšne mere cenzurirane, da se iz njih ne da razbrati prav ničesar. Že nekaj časa poslušamo zgodbe o trdih treningih, ki pa žal ne obrodijo sadov, tu in tam slišimo tudi kakšno na račun premajhne sproščenosti. Kot da bi bi-

Direktor alpskih reprezentanc Klemen Bergant sicer pravi, da bo do sprememb prišlo, a do kakšnih, še ni povedal.

la sproščenost kriva, da naša reprezentanca ne diha kot eno. Če je bila prejšnja sezona ocenjena kot

slaba, lahko za letošnjo ugotovimo, da je porazna. Edino opravičilo lahko najdemo dejstvu, da je krog tistih, ki lahko posegajo po najvišjih mestih, iz sezone v sezono širši, zato je postal svetovni pokal pravcata ruleta. Napadajo vsi in kakšno posebno "švercanje" ne pride več v poštev. Znotraj takšnega stanja se naši smučarji očitno ne znajdejo najbolje.

Kje je mlada garda?

Pričakovali smo, da bo sčasoma

V letošnji sezoni moška smučarska reprezentanca v veleslalomu ne dosega omembe vrednih izidov. Lani naš najboljši Aleš Gorza ni v formi.

Slovenskih "vražjih deklet" že zdavnaj ni več. Med slovenskimi smučarkami je sposobna dobrega izida samo Tina Maze.

V Kranjski Gori je Drago Grubelnik v slalomu dosegel sexto mesto, Jure Košir pa desetega. Za slovensko moško smučarsko ekipo je bila to najuspešnejša tekma letošnje sezone.

Slovenski smučarski klubi imajo čedalje manj denarja, kar vpliva na smučarski podmladek. Največje finančno breme je tako na starih.

prišel kdo iz mlade garde, toda za zdaj ga še ni na vidiku. Kranjska Gora je bila ena zadnjih priložnosti za popravni izpit, saj je znano, da so naši močno navezani na podkorensko strmino. Grubelnik in Košir sicer nista razočarala, a je bilo to veliko premalo, da bi lahko govorili o vrnitvi. Upoštevati je treba, da gre sezona h koncu in da so najboljši izčrpani, za nameček pa je šlo za več kot domači teren, kar velja predvsem za Jureta. V lanskem finalu smo

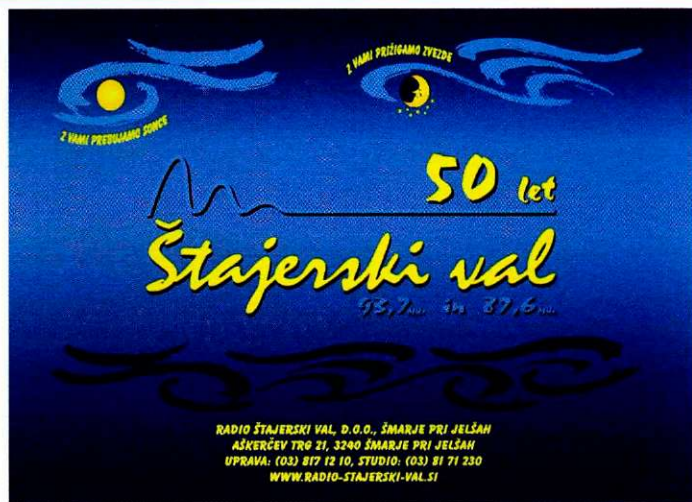
imeli šesterico predstavnikov v treh ženskih in dveh moških disciplinah, čeprav so dejansko kas-

Časi, ko smo Slovenci z velikim navdušenjem in zanimanjem gledali prenose smučarskih tekem, so že zdavnaj minili.

neje nastopili le trije, letos pa imamo v njem poleg Mazejeve le še Draga Grubelnika, ki se je zbudil v samem finišu. Na pragu Sestriera je bil tudi Dragšič, ki je tvegval vse, a ostal brez dobre uvrstitve. Prav lahko bi se torej zgodilo, da bi prvič ostali brez finalista na sklepnem tekmovalju. Direktor alpskih reprezentanc Klemen Bergant sicer pravi, da bo do sprememb prišlo, a do kakšnih, še ni povedal. Bržčas bo udari-

lo tudi po trenerjih, ki so očitno izgubili stik z bazo. Seveda je težko odkrivati toplo vodo, še posebej če vemo, da gre za izrazito individualen šport, v katerem je kolektivizem že zdavnaj opelel. Vzemimo primer Bodeja Millerja, ki se je iztrgal iz družinskega objema in zablestel v lastni režiji. Tako radikalnih rešitev pri nas seveda ni pričakovati, za začetek pa bi bilo dovolj, če bi se nekateri močno zamislili nad smislom svojega početja. Esad Babičić

na kratko

FINALE PRED FINALOM

Na sedežu Evropske rokometne zveze (EHF) na Dunaju so pretekli teden izžrebali pare polfinala evropske lige prvakov. Rokometiša Celja Pivovarne Laško pri žrebu niso imeli posebne sreče, saj se bodo v polfinalu pomerili s španskim Ciudad Realom, ki je ta čas ena najboljših ekip na sve-

Bodo Celje še enkrat ustavili v polfinalu?

tu. V njenih vrstah so denimo slovita imena evropskega in svetovnega rokometista, kot so Pajović, Dušebajev, Zaky, Stefansson, Hombrados, Kallman, Dinart, Ortega, Iker Romero.

Real je tekmelec, ki so si ga Celjani zagotovo najmanj želeli, saj je to ekipa z najmočnejšo obrambo

v Evropi in seveda tudi z največjimi zvezdniki v napadu. "Na žreb nismo imeli vpliva. Dobili smo najtežjega nasprotnika, a gremo na zmago. Prej ali slej bi se pomerili z njimi. Upam, da nam bo uspelo zmagati," je po žrebu za tisk dejal predsednik celjskega kluba Tone Turnšek. Kljub temu pa Celjani ne obupujejo in napovedujejo, da bodo na obeh tekmah, tako v Španiji kot na povratni v Celju, igrali na zmago.

BOGATI NOGOMETIŠI – STVAR PRETEKLOSTI?

Španski velikan Real Madrid, večina klubov italijanske Serie A in po zadnjih podatkih tudi nemške Bundeslige imajo čedalje večje finančne težave. Javno je, da se bodo v skladu s tem morali delu bajnih zaslužkov odreči tudi nogometiši. Nemški Bayer Leverkusen je že napovedal, da namerava do leta 2006 prepoloviti dohodke akterjev na igrišču. Pritrujejo mu tudi pri Werderju, kjer poudarjajo, da so bogata leta nogometa dokončno minila.

Na podoben način razmišlja cela Bundesliga. "Pri novih pogodbah varčujemo na vseh koncih in krajih. Seveda ne moremo vedno ravnati po svojih željah," je za nemški tisk dejal predsednik Hamburger SV Bernd Hoffmann. "Eno je jasno. Pri vsaki pogodbi, ki jo bomo podaljšali ali sklenili na novo, bo manj denarja kot doslej," dodaja menedžer Bayern iz Münchna Uli Höness.

UMRL LEGENDARNI VRATAR MASPOLI

Pretekli teden je v bolnišnici v Montevideu umrl legendarni nekdanji vratar urugvajske nogometne reprezentance, s katerim je Brazilija leta 1950 v Braziliji osvojila naslov prvaka. 86-letni Roque Gaston Maspoli je umrl od starosti. Maspoli je bil eden izmed najboljših vratarjev sveta in eden izmed junakov finalnega srečanja svetovnega prvenstva leta 1950. Urugvajci so na stadionu Maracana 16. julija v Riu de Janeiru pred več kot 200.000 gledalci z 2:1 premagali favorizirane Brazilce.

Roque Gaston Maspoli

V dresu Penarola, s katerim je osvojil sedem naslovov urugvajskega prvaka, je branil od leta 1940 do 1955, kot trener omenjenega kluba pa je skupaj osvojil 54 naslovov, med drugim leta 1966 tako pokal Libertadores kot prestižni medcelinski pokal. Poleg tega je Maspoli še leta 1997 vodil selekcijo Urugvaja na kvalifikacijah za svetovno prvenstvo leta 1998 v Franciji, vendar se ekipi ni uspelo uvrstiti na sklepni turnir.

V nedeljo je bil v CD dan sodobne duhovne glasbe kot uvod v praznovanje 10-letnice Radia Ognjišče.

Kristus, upanje Slovenije

V nedeljo sta bila v Gallusovi dvorani Cankarjevaga doma koncerta sodobne duhovne glasbe Kristus, upanje Slovenije. Nastopili so: Nada in Dečo Žgur s prijatelji, Damijana Golavšek, Sandra Zupanc, Katarina Turinski, Iva Stanič, Marija in Silvo Bukovec, Marjan Bunič, Ivo Špacapan in Patrik Greblo (pevci); Primož Grašič, Aleš Avbelj, Ratko Divjak, Grega Grašič, Blaž Jurjevičič in Martin Žvelc (instrumentalisti). Nastopili so še najstniki iz mladinskih maš Life teen, vokalna skupina Gloria, p. Janez Ferlež, Sašo & Robi in Judita Kavčnik. Prireditev sta povezovala Pavle Ravnohrib in Gregor Čušin. Kot je dejal Franci Trstenjak, direktor programa Radia Ognjišče, ki je koncert organiziral, je med katoličani ta zvrst glasbe že dolga leta dobro sprejeta in se ne prepeva le med svetim bogoslužjem, marveč tudi pri različnih srečanjih za mlade in starejše. V širši slovenski javnosti je duhovna glasba v angleškem ali katerem drugem jeziku razmeroma dobro sprejeta. Spomnimo se, kako številčno obiskani so koncerti New Swing Quarteta in drugih zasedb, ki prepevajo duhovno glasbo. Koncerta sta bila dobro obiskana ter vredna ogleda in poslušanja.

Duran Duran pri vrhu

Skupina Duran Duran bi se morala prvič po desetih letih vrniti v top 10 britanskega seznama albumov. Njihova izdaja albuma z največjimi uspešnicami z naslovom The Greatest Hits se je prejšnji te-

po albumu Celebrity skupine NSync, ki se je v prvem tednu prodal v milijon izvodih. Album Feels Like Home je za sabo povlekel tudi njen prvi album Come Away With Me, ki se je v zadnjih tednih prodal v dodatnih 80 tisoč izvodih, znova pa je na ameriški lestvici Top 20. Norah Jones se je ta teden povzpela tudi na 1. mesto angleške topliste, njen zadnji album pa se je v Angliji prodal že v več kot 250 tisoč kopijah.

“To bi moral storiti že davno!”

“To bi moral storiti že davno,” je dejal Eric Clapton o svojem poklonu človeku, ki ga je v njegovi karieri najbolj navdihnil. To je Robert Johnson, zaradi katerega je sploh vzel kitaro v roke. Tako je nastal album Me and Mr. Johnson, ki bo uradno izšel 23. marca. Clapton je še dejal, da se je zaljubil v Johnsonovo zbirko King of the Delta Blues Singers, takoj ko je leta 1961 izšla; večina pesmi na albumu Me and Mr. Johnson je iz tega albuma. “Johnsonov slog je tako zapleten, da sta ponavadi potrebna

dva, da lahko kopirata njegov zvok,” je rekel Clapton. “Vedno sem čutil, da moram njegovo glasbo predstaviti tudi drugim glasbenikom.”

Ericov najljubši izdelek je Kindhearted Woman Blues. “Tako nežen je,” je dejal o izvirniku. “Blind Willie Johnson, Charley Patton in Son House so fantje, ki so proizvajali trde zvoke. Robert Johnson pa ni mogel skriti svoje ranljivosti.”

Na MTV nič več Toxic

Nov videospot za skladbo Toxic Britney Spears se bo lahko v Ameriki odslej vrtel le ponoči. Odločitev je predvsem posledica spora zaradi dogodka na Superbowlu, zaradi katerega si želijo zmanjšati vse (morebitne) čutne vplive na gledalce. Odločitev je sledila po nesrečnem odkritju desne dojke Janet Jackson, ki jo je razkril Justin Timberlake med nastopom na športnem dogodku leta za Američane, ki je znan tudi kot najbolj gledani program v letu.

Toxic je video, v katerem Britney igra razposajeno igro v toaleti letala, medtem ko ima oblečeno obleko, skozi katero se vse vidi. Gre za enega od šestih videov, ki se ne bodo smeli vrteti podnevi (med drugimi še Blink 182 in Maroon 5 pa Incubus za najnovejši single Megalomaniac, v katerem se pojavlja Adolf Hitler z angleškimi krili in preleta množico), ampak šele pozno zvečer, vse to zaradi približno 200.000 pritožb zaradi dogodka na Superbowlu. Kitarist Mike Einzigersai komentira: “Ironično je, da MTV zaradi incidenta, kjer je nekdo prvič v javnosti pokazal prsi, ne bo vrtel nekaterih videov. Naš pevec ima prav v

prepovedanem videu prvič v naši zgodovini ves čas na sebi majico.”

Ana Gabriel znova na sceni

Ena najboljših mehiških pevk Ana Gabriel se vrača na slovenski trg z novim albumom in tako nadaljuje svojo 29-letno kariero. Pri nas je po-

stala priljubljena s svojim albumom Joyas De Dos Siglos iz leta 1995. Preteklo leto je bil tudi na naših radijskih postajah pogostokrat predvajan njen veliki hit Obsesion z njenega zadnjega albuma, ki pa je veliko bolj dinamičen, kot smo navajeni pri večini mehiških izvajalcev. Z novim albumom Dulce Y Salado se z malo hitrejšimi ritmi spet vrača h koreninam svojega uspeha, saj je precej podoben albumoma Joyas De Dos Siglos in Ayer Y Hoy. Gre za zanjo tako značilno čutno prepevanje, izražanje globokih čustev skozi tipične zvoke mehiške glasbe.

Justina Hawkins navdihuje Geri Halliwell

Justin Hawkins pravi, da bo na svojem naslednjem nastupu oblečen v t. i. catsuit (seksi obleko) z vzorcem britanske zastave. Pevec zasedbe The Darkness je še dejal, da ga je za to navdihnila Geri Halliwell, ki je obleko nosila na nekem nastupu Sipce Girls leta 1997. Justin, čigar

den začela prodajati zelo dobro, in to zaradi posebne nagrade, ki so jo prejeli na podelitvi britanskih nagrad. Skupine Duran Duran ni med top 10 že od albuma The Wedding Album iz leta 1993, ko se je na seznamu pojavljala njihova velika uspešnica Ordinary World.

Norah Jones na vrhu

Album Norah Jones Feels Like Home je postal v Ameriki prvi album

skupina vodi v nominacijah za dobitnike letošnjih britanskih nagrad (štirikrat so nominirani), je rekel: "Očitno smo najhitreje vzpenjajoča se britanska skupina v ZDA po Spice Girls. Mogoče bo Garijina obleka povedala, od kod inspiracija. Moja garderoba za na oder letos doživlja veliko preobratov. Tokrat, s seksi obleko Geri, bom naredil zares veliko in grobo spremembo."

Justin Timberlake na velikem platnu

Znano je, da bo Justin v prihodnosti predstavil svoj prvi film na velikih platnih. Superpopzvezdnik bo nastopil v kriminalni drami Edison. Igral bo mladega novinarja, ki je za petami podkupljivim policistom. Timberlake, ki je pretekli konec tedna osvojil nekaj grammyjev, bo s snemanjem začel konec februarja v Kanadi. Film predvidoma ne bo na ogled pred letom 2005. Justin se je menda odločal med kar nekaj scenariji, na koncu pa se je odločil za omenjenega. V igralski zasedbi je tudi LL Cool J.

Utrujena Cher

Ameriška pevka in igralka Cher se je odločila, da ne bo več pela na turnejah. Njeni oboževalci imate maja letos zadnjo priložnost, da vidite 57-letno pevko v akciji na njenih koncertih v Veliki Britaniji in na Irskem (zadnjih sedem koncertov z njene poslovilne turnee bo v Dublinu, Belfastu, Glasgowu, Birminghamu, Manchesteru, Sheffieldu in Londonu). Glasbenica je pojasnila, da je prestara, da bi bila venomer na poti in vsakokrat v drugem hotelu. Utrudilo jo je življenje na turnejah.

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

KNJIGA IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE JE ENA NAJBOLJ ISKANIH KNJIG.

Razkriva podrobnosti slovenskih komunističnih tajnih služb vključno z imeni njenih članov. Zajema obdobje od zametkov ustanavljanja teh služb leta 1941, obdobje revolucije in druge svetovne vojne in obdobje poveljnih pobojev. Konča se z letom 1950.

ZA KNJIGO, KI OBSEGA 520 STRANI, BOSTE ODŠTELI 5.000 TOLARJEV (V CENO NI VKLJUČENA POŠTINA).

Knjigo lahko naročite na številki 01-434-54-63 ali prek elektronske pošte: obzorja.narocnine@siol.net

horoskop

Ribi (19. februar – 20. marec)

Morali boste poskrbeti za domače, ki ste jih malce zanemarili. Morda boste z njihove strani doživeli kakšen pritisk in zdelo se vam bo, da ste za vse čisto sami. Če je vaše delo povezano z reklamno industrijo ali mediji, vas čaka vznemirljiv teden.

Oven (21. marec – 20. april)

Pazljivo opazujte dogajanje v svoji okolici pa tudi svoje notranje odzive. Nekoliko boste nemirni in živčni, če si še niste uredili vsega v zvezi s financami in davki. Veliko poudarka boste dajali družabnosti in se pri tem imeli odlično.

Bik (21. april – 21. maj)

V smeh vas bo spravila že vsaka malenkost in prav navdušeni boste nad vsakovrstnimi vragolijami. Saj je prav, da se zabavate, če le pri tem koga ne užalite. Zaposlite se s službo – prav tam potrebujete veliko navdušenja. Uspeh ne bi izostal.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Vaši zmenki bodo ta teden prav fantastični! Prijatelji vas bodo spraševali, kako vam vendar uspeva urediti situacijo tako, da je volk vedno sit in koza vedno cela. Prijetno vam bo, ker se boste lahko sončili v morju pogledov, in prav je tako!

Rak (22. junij – 21. julij)

Polno luno imate v svojem znamenju, zato ste veliko bolj odprti pa tudi ranljivi kot sicer. Po podporo vam ne bo treba daleč. Morda se vam bo ponudila nova priložnost za delo. Do tedaj pa se zadovoljno posvečajte drugim radostim in se ne grenite.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Morali boste misliti na svoje zdravje prav zato, ker so nastopili hladnejši dnevi. V službi vas bo čakalo neprijetno presenečenje, vendar vseeno ne obupajte. Dovolj ste domiselni, da se boste izvlekli. Če imate otroke, se boste z njimi imeli čudovito.

Devica (22. avgust – 21. september)

Imate več kot dovolj časa za načrtovanje in organiziranje. Vendar pazite, če niste povsem prepričani o ljudeh, ki so okoli vas, se raje ne spuščajte v kakšen tvegan posel. Posebej ne zaupajte opravljevcem. Konec tedna bo nekoliko težak.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Bodite oprezní in dobro glejte, kaj se godi okoli vas in kaj o vas govori. Tudi če se vam zdi, da je vse v najlepšem redu, raje ostanite na trdnih tleh in delajte vse tisto, kar je potrebno. Pri napornem delu ne obupajte – dober konec je na vidiku.

Škorpiljon (23. oktober – 21. november)

Počasi neahajte godrnjati in poglejte življenje s svetlejši plati, posebej ker je zunaj tako lepo belo od snega. Ste morda pomislili, da bi si privoščili smučarski konec tedna? Če imate postoriti kaj nujnega, naredite to zdaj in hitro, potem se zabavajte.

Strelec (22. november – 20. december)

Vaše ljubezensko življenje se vam bo zdelo podobno detektivki, strahovi, ki so se vas začeli lotevati pred kratkim, se stopnjujejo in iskali boste dokaze za potrditev svojih teorij. Malo bolj se sprostite in dajte času čas. Vse bo še v redu.

Kozorog (21. december – 19. januar)

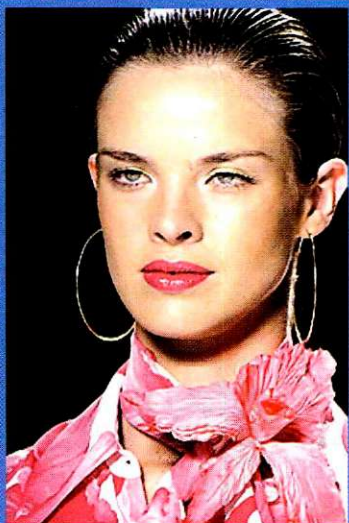
Sonce in Merkur sta še naprej v vašem znamenju, zato izkoristite ugodno stanje in naredite čim več zase. Imeli boste velike skušnjave, da bi se vtaknili v neko tujo zadevo, toda bolj bo, da se zadržite, sicer si lahko nakopljete preveliko zamero.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Beli dnevi, ki jih je naredil zapadli sneg, vam prinašajo dobro voljo in svetel pogled v prihodnost. Z domačimi se te dni čudovito razumete in prijetno vam bo prihajati vsak večer domov. Navdušilo vas je, da lahko prihranite kakšen del plače.

Po vladavini agresivne erotike bo prihajajoča modna sezona za pomlad in poletje 2004 v znaku nostalgije, optimizma, uživaštva osemdesetih in najbolj od vsega – nežne ženskosti.

Celine

Šarm nove ženskosti

Posejano z rožicami

Cvetlični vzorci letošnje toplejše oblačilne sezone včasih spominjajo na rajski vrt, včasih so komajda vidni. Ne glede na to je cvetje prevladujoč vzorec sezone, ki se ga uporablja na najrazličnejše načine: sije v različnih barvah ali je dvobarven in se kombinira z drugimi vzorci, še posebej s črtastimi.

Svetleče se zlato

Modni oblikovalci se že nekaj sezon ne odrekajo tkaninam kovinskega leska. Na vrsto je tokrat prišlo 24-karatno zlato. Iz svetlikaajočih se tkanin izdelujejo klasične jakne, mikrotople in vroče hlačke pa tudi večerne toalete in celo ko-

palne kostime. Pozorne moramo biti pri izbiri pudra, saj se zlata ujame le z belo ali nežno barvo pudra.

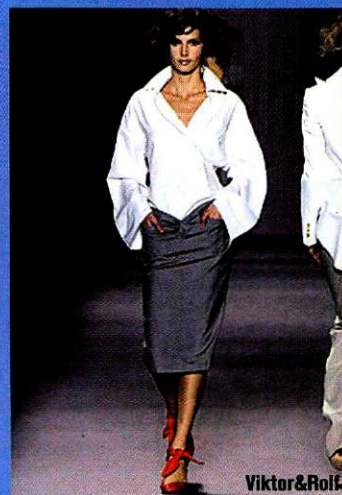
Iz moške omare

Že davno smo iz omare izbrskale njihova oblačila in jih prilago-

dile sebi. V prihajajoči sezoni bomo še posebej oboževale smoking, ravne hlače s spuščnim pasom in kos oblačila, brez katerega ne gre – belo srajco v vseh mogočih različicah. Namesto kravate (modna je v sezoni jesen/zima) bomo svoje suknjice dopolnjevale z velikimi rožami – broskami ali pa z okoli vratu zavezanimi prosojnimi šali.

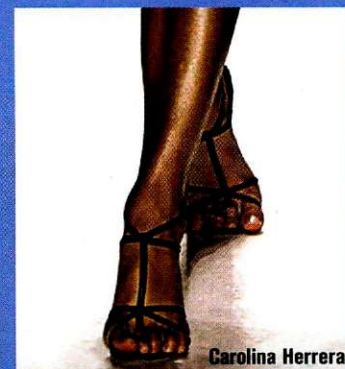
Prada

Viktor&Rolf

Detalji

Domisljija modnih oblikovalcev se je najbolj poigrala prav z modnimi dodatki in detajli. Ženska, ki želi biti modna, bo tako mo-

Carolina Herrera

Puder na tkaninah

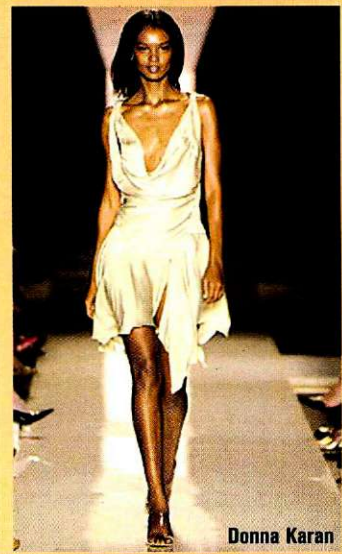

Valentino

Bež je brez dvoma zamenjala barva pudra. Velika vrnitev te navtralne in sveže barve v vseh odtenkih od umazano bele do roza. V teh barvah najdemo vse od balonarjev do spomladanskih jaken prek kril in majic z dolgimi rokavi do večernih toalet. Ženski polti dajejo poseben sijaj, telesnim linijam pa zeleno mehko.

Barve sezone

- vsi odtenki barve pudra
- črna, sama ali v kombinaciji z belo
- bela
- srednje siva
- barve tropskega sadja

Donna Karan

rala v svoji garderobi imeti čevlje s paščki in visokimi petami, polčevlje ali čevlje, katerih oblika spominja na teniske, in torbe s cvetličnimi vzorci. Cvetje bo lahko le kot del pozitivne enobarvnosti ali pa bo z njim posuta vsa tkanina. Dolge šale iz voala bomo zavezale v razkošne pentlje okoli vratu, saj so še posebej zaželen modni dodatek.

Monika Maljević

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU

GENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠČIH IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH

POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	ITALIJANSKA NOVINARKA FALLACIJEVA	OBLIKA ŽENSKEGA IMENA ALBINA	SEDMA GRŠKA ČRKA	IZRAŽANJE NEZADOLJSTVA	SLOVENSKA IGRALKA (BERNARDA)
KRAJ PRI MENČSU						
VNETJE KOŽE						
PLANOTA MED DALMACIJO IN BOSNO						
IGNAC (KRAJŠE)				GRGA NOVAK		
SUMERSKA BOGINJA				MESTO NA HRVASKEM		
SLOVENSKI DRAMATIK						DEMOKRACIJA

DEMOKRACIJA	DRAG KAMEN	PREKAJEN SVINJSKI VRAT	PREPROST PLUG	OVČJI SAMĚC	IGRALEC IN REŽISER HOWARD	OKRASNA CVETLICA	NAPOVE-DOVALKA BAŠEVA		ONDREJ NEPELA		ELTON JOHN
RIMSKA BOGINJA JUTRANJE ZARJE							VATROSLAV OBLAK		INJE		
SLOVENSKI PESNIK (MARKO)							POLITIK KOSIGIN		DRŽAVNA BLAGAJNA		
KNJIŽEVNIK VODNIK								TERMIN		FRANCOSKA FILMSKA IGRALKA (JANE)	JANEZ ERZEN
EGIPČANSKI BOG SONCA					VZDEVEK IGRALCA RADKA POLIČA			POKRAJINA V VIETNAMU			MUHI PODOBNA ŽUZELKA
KEMIJSKI ZNAK ZA MOLIBDEN			MESTO V ŠPANJI (IZ ČRK RUSE)	NADZORNIK POSLOPI V STAREM RIMU	STARO-ZIDOVSKI KRALJ			ROBERT OWEN		ANTON OCVRK	
DVE REKI V FRANCJI (IZ ČRK VERA)					BIVŠI JAPONSKI ROKOBOREC (MASAKI)	POGOST VEZNIK TISOČINKA JENA		ŽELEZOV OKSID	BRIGA	UGANDSKI DIKTATOR AMIN	
AVSTRIJSKI SLIKAR (WILHELM AUGUST)							OCENA				
DRUGO IME ZA ESKIME							SORTA JABOLK				
DEL STOLA ZA NASLANJANJE							RAZLOG, SMISEL, RAZUM				DEMOKRACIJA

rešitev prejšnje križanke

UDINE, RENATA, ADAMOV, RN, EST, KAAN, AGRIPA, ASKARIDA, OSLAR, SLADOLED, RENTA, KARABIN, DANIEL, EVA, ERATO, EK, TOVOR, RISA, TN, SANTI, STARINA, OPNA, MAKARONAR, ČEK, NARAV, ŽELO, IVE, OMARA, ASAD

nagrajenci 8. številke

1. nagrada: FRANCKA TROBEVŠEK,
Zikova 44, 1241 Kamnik

2. nagrada: KATARINA KLINE,
Rimska cesta 98, 3311 Šempeter v Savinjski dolini

3. nagrada: SLAVKO ČEH,
Trnje 79, 9232 Črešnovci

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

1. nagrada: bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

2. nagrada: bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

3. nagrada: bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 11. 3. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **1. 3. 1565** so Španci ustanovili nekdanje glavno mesto Brazilije Rio de Janeiro.
- **1. 3. 1810** se je rodil poljski skladatelj Frédéric Chopin, mojster romantične, narodno občutene klavirske glasbe
- **1. 3. 1954** so Američani na tihomorskem atolu Bikini preskusili prvo vodikovo bombo. Bila je približno 500-krat močnejša od atomske bombe, ki je leta 1945 porušila Hirošimo.
- **2. 3. 1824** se je rodil Bedrich Smetana, utemeljitelj sodobne češke glasbene šole (Prodana nevesta, simfonična pesnitev Moja domovina).
- **2. 3. 1900** se je rodil ameriški skladatelj nemškega rodu Kurt Weill, ki je znan predvsem po Beraški operi (tudi Opera za tri groše), ki jo je napisal na besedilo Bertolta Brechta.
- **3. 3. 1847** se je rodil škotski izumitelj telefona Alexander Graham Bell. Prvi uspešen telefon je sestavil leta 1876.
- **4. 3. 1844** se je na Muljavi rodil pisatelj Josip Jurčič, avtor prvega slovenskega romana Deseti brat.
- **4. 3. 1844** se je v Slovenski Bistrici rodil slovenski politik in gospodarstvenik Josip Sremec. Na njegovo pobudo so leta 1897 v Celju zgradili Narodni dom.
- **4. 3. 1879** se je v Ljubljani rodil slovenski pesnik Josip Murn Aleksandrov.
- **4. 3. 1947** sta Francija in Velika Britanija podpisali zvezo proti oživitvi nemške agresivne politike. Praktično je s tem začel nastajati obrambni pakt NATO v sedanji obliki.
- **4. 3. 1962** je bil slovesno umeščen prvi ljubljanski nadškof Anton Vovk.
- **5. 3. 1946** je britanski ministrski predsednik Winston Churchill prvič uporabil oznako "železna zavesa", ko je dejal: "Hudo zaskrbljen opazam, da se je železna zavesa spustila od Ščecina na Baltiko do Trsta na Jadranskem morju." Očitno ni vedel, da občudovalci komunizma na Slovenskem ne bodo priznavali "do Trsta".
- **6. 3. 1475** se je rodil veliki umetnik visoke renesanse kipar, slikar, arhitekt in pesnik Michelangelo Buonarroti.
- **6. 3. 1836** se je v Podsmreki pri Velikih Laščah rodil slovenski pesnik in pisatelj Josip Stritar.
- **6. 3. 1909** se je rodil poljski pesnik, aforist in satirik judovskega rodu Stainslaw Jerzy Lec. Rekel je: "Ne pozabimo: hudič je v peklu pozitivni lik."
- **7. 3. 1850** se je rodil filozof in politik, utemeljitelj češkoslovaške republike in njen prvi predsednik Tomáš Masaryk.
- **7. 3. 1875** se je rodil francoski skladatelj Maurice Ravel.

Maše v slovenščini

Prve maše v slovenščini je napisal skladatelj in organist Gregor Rihar, ki se je rodil **1. marca 1796** v Polhovem Gradcu. V slovensko cerkveno glasbo je prvi uvedel večglasje.

Riharjev oče je bil izdelovalec glasbil in glasbeni samouk. Mlademu Gregorju je dal prvi pouk iz glasbe jezuit Robert, ki je omogočil, da je postal Gregor s 13 leti organist v domačem kraju. Leta 1829 je bil posvečen v duhovnika in postal kaplan ter vikar v Ljubljani, kjer je ostal do smrti.

Postal je ne le slovit pevovodja in mojster v improviziranju, ampak tudi orgelski strokovnjak in svetovalec pri nakupu zvonov. Tedaj so za glasbo v cerkvah skrbeli organisti samo-uki ali pa je bilo pri mašah samo ljudsko petje. Kjer niso imeli orgel, so petje spremljali godci.

V času, ko je bilo v slovenskih cerkvah v navadi samo ljudsko petje, je Rihar v slovensko cerkveno glasbo uvedel umetno štiriglasje. Čeprav je bil predvsem cerkveni skladatelj, je zlagal tudi posvetne pesmi. Leta 1853 je izdal Venec štiriglasnih pesmi, po smrti leta 1866 pa je izšla še njegova zbirka Narodni napev.

Pokorno javljam

"Pokorno Javljam, gospod nadporočnik, ime mi je Švejka." S temi besedami je Jaroslav Hašek **1. marca 1921** v praških gostilnah predstavil dobrega vojaka Švejka.

Tri leta po koncu prve svetovne vojne je cesar že zdavnaj odstopil, monarhija pa razpadla. Čehi so uživali v češkoslovaški republiki. Bohemi so se spet zbirali po kavarnah. Človek, ki je poosebljal to ozračje, je bil takrat 35-letni Jaroslav Hašek. V tretjem letu miru je ustvaril literarno osebnost, skozi katero se je še enkrat na naivno zabaven način odvrtna celotna vojna.

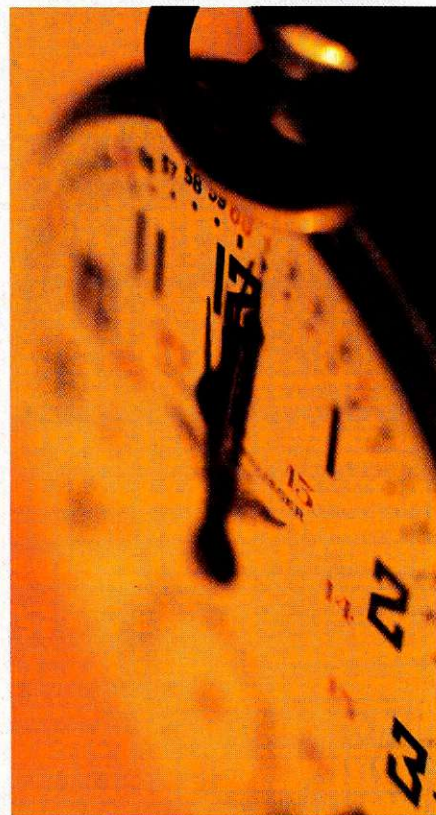
S tremi prijatelji je ustanovil družbo, ki je nadaljevanja romana o dobrem vojaku Švejku izdajala v obliki zvezkov in jih prodajala po praških pivnicah. Hašek je rokopic, ki ga je narekoval za mizo v svoji priljubljeni pivnici v Lipnicah, dobavljal le po straneh. Prepričan je bil, da se lahko Čehi za svojo državo zahvalijo srbskim separatistom, ki so poleti 1914 v Sarajevu ubili prestolonaslednika Franca Jožefa. Zato Švejka ni zapadel v splošno žalovanje, ampak je neprizadeto komentiral: "Glej no, glej, gospa Müllerjeva, v avtomobilu, pravite! Hm, takle gospod si to lahko privoščiti in niti ne pomisli, da se utegne taka voznica z avtomobilom nesrečno končati. In v Sarajevu povrh, to je v Bosni, gospa Müllerjeva. ... Ta naš vojvoda je

torej že stopil pred večnega sodnika. Ali se je dolgo mučil?" Švejka je naredil nesmrtnega njegov dvoumni humor, ki izraža tragične in komične občutke. Hašek ni dočakal mednarodnega uspeha svojega junaka.

SZDL danes

Po dolgotrajnih razpravah na RK SZDL so **3. marca 1970** sprejeli dokument "SZDL danes". Prvotna zasnova, ki so jo pripravili nekateri profesorji s fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo, je izhajala iz politične presoje, da se mora SZDL vrniti k zasnovi OF, da mora imeti nacionalni značaj in da mora biti politično avtonomna ter dovoljevati soočenje interesov različnih političnih skupin.

Seveda je partijski politični vrh (zlasti Edvard Kardelj) dovolil le kozmetično oblikovanje namišljene demokratizacije. Za navedene spremembe se je odločil ob bojaz-

ni zaradi praške pomladi na Češkoslovaškem. Po posredovanju sil varšavskega pakta na Češkoslovaškem se je tudi formalno vse vrnilo na stare tirnice. SZDL je (p)ostala samo ena od združb, ki so jo vodili partijski izvoljenci. Odnos do demokratičnih procesov se je tudi v Jugoslaviji znova zostril in v končni različici dokumenta od predlaganih sprememb ni ostalo skoraj nič.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

interese. Stvari so šle še dlje. Po izjavah stečajnega upravitelja je namreč denar v Sicuri potonil prek obvodnih podjetij, ki so šla v stečaj, in kljub pravočasnim ovadbam varčevalcev so bile baze računalniških podatkov uničene, krivci za to početje pa se že leta prosto gibljejo naokoli. In v teh okoliščinah si visok predstavnik BS (Mitja Gaspari, TV Slovenija, 23. 2. 2004) še vedno cinično dovoli kazati s prstom na

varčevalce kot glavne krivce te tragedije. Dvakrat prevarani varčevalci, s strani lastnikov HKS in države, so se po brezuspešnem trkanju na vrata slovenskih oblasti obrnili na evropske organe. Dne 3. 11. 2003 je iz Prodijevega kabineta prišlo nedvoumno sporočilo, ki odločno demantira predstavnike BS, saj poziva varčevalce, naj poskušajo rešiti problem najprej "prek pristojnih slovenskih oblasti, ki so prve odgovorne za zagotovitev korektnega izvajanja zakonov o bančnem nadzoru in zavarovanju varčevalcev". Z vstopom Slovenije v EZ bodo ti primeri prišli pod strogo evropsko zakonodajo in bodo o njih odločale tudi evropske finančne oblasti. In ko so se varčevalci, ki jim je bila kratena pravica do varnosti prihrankov, obrnili tudi na slovenskega varuha človekovih pravic, jim je ta 19. 12. 2002 prepisal odgovor BS, ki jo seveda razrešuje sleherne krivde. S tem si je pilatsko umil roke in se, verjetno zadovoljen s svojim delom, zvalil v dobro plačan fotelj. Evropski ombudsman pa je 9. 10. 2003 sporočil, da je pritožbo dobil in določil osebo, ki se bo poglobila v sporni primer.

Poziv Drnovšku

Spoštovani gospod predsednik!

Kot vam je znano, je zlom nekaterih hranilno-kreditnih služb (HKS) potegnil v svoj vrtinec na tisoče varčevalcev. V Sicuri so npr. med njimi tudi kritični primeri mater samohranilk in takih z invalidnimi otroki pa tudi ljudje, ki so varčevali za starost, zdravljenje, študij otrok, reševanje stanovanjskih stisk ipd. Pri mnogih se je izguba skoraj vseh prihrankov končala tragično (živčni zlomi, infarkti idr.).

Banka Slovenije (BS) je z zakoni iz obdobja 1990—1991 prevzela nase odgovornost za zavarovanje hranilnih vlog tudi v HKS, vendar tega ni zagotovila polno desetletje. Z zakonom o bančništvu iz leta 1999 pa je bil ta nered proti vsaki zdravi pameti podaljšan za novih pet let, ne da bi BS javno in učinkovito opozorila nič hudega sluteče varčevalce v spornih HKS na strahotna tveganja, ki so jim bili izpostavljeni. S tem jih je prepustila na milost in nemilost brezvestnim manipulatorjem, zaradi česar je država sokriva za njihovo tragedijo. Glede na to, da je bila npr. Sicura ena od izpeljank propadlega postojanskega Optimizma, katerega lastniki so bili člani oz. simpatizerji vladajoče LDS, obstaja utemeljen sum, da je BS tako dolgo tolerirala neurejeno poslovanje HKS na pritisk teh lobijev in s tem varovala njihove

Spoštovani g. predsednik, prosim vas, da uporabite ves svoj vpliv, da se v naši državi ustavi brezpravje,

kaznuje kriminal, zaostri odgovornost oblasti za njeno početje in predvsem vzame pod okrilje žrtve prevar, v našem primeru varčevalce. S tem bomo hkrati rešili ugled države, ki je z razkazovanjem te bede pred očmi Evrope vsak dan bolj klavrn.

Milan Gregorič, Koper

Parlament v Celju?

Ponudba celjskega župana, da za DZ zgradi parlamentarno palačo, ne pomeni le možnosti decentralizacije Slovenije, ampak ima lahko še nekaj drugih posledic. Namesto na mošeje na močvirnih tleh Ljubljane ima Celje priložnost, da parlament postavi na kosteh druge svetovne vojne in revolucije. V Ljubljani stoji parlament pred spomeniki revolucije in revolucionarjev, v Celju pa bi stal na rezultatih ljubljanskih voditeljev in štajerskih izvajalcev. Bližnji teharski spomenik po vojni pobitih bi v interesu sprave imenovali pomnik vojne. Nikoli preštetih skeleti bi končno v miru počivali pod svetiščem parlamentarne demokracije. V neposredni bližini bi imeli igrišče za golf, kar je velika prednost pred Ljubljano, ki se duši v pločevini. Zadovoljni bi bili tudi Ljubljančani, saj bi v središču mesta lahko prirejali mitinge revolucije.

Knežje Celje ima prednost tudi zaradi bogate tradicije vladanja in še posebej glede simbolnega opozorila današnjim politikom, da je zadnji veliki

Celjan Ulrik II. življenje izgubil v nekdanji prestolnici. Zaradi vstopa Slovenije v EU in Nato je priporočljivo, da bo zakonodajna oblast bliže Balkanu. S tem se bo vzpostavilo ravnotežje kot nekoč v zlatih časih neuvrčenosti.

Veliko bodo pridobili tudi kmetje. Župan stranke, ki ob-

vladuje kmetijsko ministrstvo, bo lahko izposloval, da v nekdanjo prestolnico federacije poleg atašeja za kmetijstvo pošljejo še atašeja za mostogradnjo med savsko in savinjsko prestolnico. S tem bi morda preprečili kakšen nov atentat na predstavnike srednjeevropske kulture. Nove priložnosti bodo dobili tudi mediji.

Večina se bo verjetno preselila v Celje, da bodo bližje savskim prestolnicam.

Že sedaj dobimo državljani Slovenije iz Beograda in Zagreba več informacij kot iz vseh prestolnic EU skupaj. Parlament v Celju bo imel tudi priložnost, da reši vprašanje državnih simbolov. Prevzame lahko grb in zastavo grofov Celjskih. Če pa potomci revolucionarjev menijo, da so ti simboli preveč fevdalni, imajo priložnost, da v grb vnesejo še okostnjaka. Namesto zlatih judovskih zvezd vzamejo rdeče peterokrake in tako bo lahko borčevski šef poljubljal kar državne simbole. V novem parlamentu pa naj odločijo, ali bo v grbu okostje celjskega grofa ali okostje ostankov pod temelji parlamenta. Za nekatere bo tudi vprašanje sprave rešeno. To velja predvsem za tiste, ki se pustijo zavajati vplivnim borcem. Drugi, ki bi si radi iz zopovedjo olajšali breme, pa tudi potomci žrtev ne bodo mogli sprejeti parlamenta kot svojega spomenika. Parlament na kosteh, smeteh in industrijskih odpadkih pa bodo verjetno sprejeli kmetje, saj bo neuporabna zemlja dobila uporabno funkcijo. Dom parlamentarne demokracije bo na svetem kraju in ob naslednjem sporazumu med Slovenijo in RKC bodo lahko potomci starih sil prek mostov kmečkega lobija dosegli uradno posvetitev kraja, kjer je revolucija dosegla enega svojih vrhuncev. Delitev Slovencev bo zagotovljena tudi v prihodnje.

Ernest Pušnik, Hrušica

Izbrisani? Ne, prebrisani!

Če je zadeva s t. i. izbrisanimi po eni strani pravno čedalje bolj zaple-

» tena, je po drugi moralno čedalje bolj jasna: izbrisanih (skoraj) ni. Očitno gre le za to, da poskuša vladajoča koalicija (LDS + ZLSD), ki ji zadnje čase ne kaže najbolje, pred volitvami na hitro "pridelati" nove volilce. Te naj bi ustvarili s podeljevanjem državljanstva tistim ljudem, ki ga leta 1992 niso hoteli pridobiti.

Večina le-teh je leta 1991 nasprotovala osamosvojitvi Slovenije, marsikdo med njimi se je celo bojeval proti njej, veliko pa jih je takrat odšlo za dalj časa. Šele ko so uvideli, da se v drugih republikah nekdanje SFRJ živi zelo slabo, so se vrnili in začeli zahtevati slovensko državljanstvo pa še odškodnine za obdobje po letu 1992, ko so v Sloveniji tudi formalno, ne samo dejansko postali tujci.

Pri tem so se oprli na odločbo ustavnega sodišča, ki je posegla celo v ustavno ureditev Slovenije in je že zato precej sporna. Vladajoči koaliciji je zadeva prišla kot naročena. Sprenevedavo noče vedeti, da večina t. i. izbrisanih (menda 18.305) iz spekulativnih razlogov v predpisanem zakonskem roku ni hotela vložiti zahteve za pridobitev slovenskega državljanstva. Prav tako vladajoča koalicija noče priznati, da si mora svoj status urejati vsak sam. Že od nekdanj velja kot temelj pravnega reda, da nepoznavanje zakonov škoduje. Jasno, saj bi se drugače vsak zaloteni tat uspešno izgovarjal, da ni vedel, da je kraja prepovedana!

Nastali problem bi se dalo rešiti povsem preprosto. Samo pregledati bi bilo treba situacijo vsakega od teh 18.305 "izbrisanih" in pri vsakem ustrezno ukrepati. Smola za veliko večino "izbrisanih" in njihovih političnih botrov iz LDS in ZLSD pa je, da bi se izkazalo, kako se je le malokateremu res naredila administrativna krivica. S tem tudi tako zaželenih novih volilcev ne bi bi-

96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Tig osvobodilne 5, 2230 Lomart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-sg.si, INTERNET STRAN: www.radio-sg.si

lo. To seveda vsi dobro vedo, zato se na vse kriplje poskušajo izogniti posamičnemu preverjanju. V svojem početju sta se LDS in ZLSD spustili celo tako nizko, da sta v parlamentu uprizorili pravi ustavni puč.

Osebnost me mnogo bolj moti usoda pravih izbrisanih na Slovenskem. Mednje štejem tiste tisoče, ki so bili leta 1945 na ozemlju Slovenije zverinsko pobiti in še danes ne vemo niti njihovih imen, nadalje tisoče drugih, ki so morali istega leta pobegniti v tujino brez vsega, da so si rešili golo življenje. Le malo se jih je vrnilo. Pridružuje se jim več kot 70.000 slovenskih ekonomskih emigrantov po koncu druge svetovne vojne, od katerih se bodo vrnili le redki, gre pa za najbolj delavne in prodorne Slovence. Njihova usoda LDS in ZLSD ni mar, saj ne eni ne drugi v nobenem primeru ne bi bili njihovi volilci.

Nihče se tudi ne vznemirja zaradi "socialno izbrisanih". Mednje lahko uvrstimo vsaj 100.000 brezposelnih, od katerih jih večina najbrž nikoli več ne bo imela primerne dela (in dostojnega zaslužka). Omeniti je treba desetisoče delavcev, ki garajo vsak dan za majhno plačo. Ne kaže pozabiti na tisoče upokojevcov, ki imajo tako majhno pokojnino, da lahko kvečjemu životarijo in si ne morejo več pomagati. Usoda "socialcev" ne skrbi vladajoče koalicije, saj povečini ne hodijo na volitve.

Kaj v taki zagati sploh lahko na-

redimo? Vzemimo že enkrat pamet v roke in recimo LDS in ZLSD: Dovolj vas imamo!

Andrej Muren, Ljubljana

Atentat na pravno državo (1)

Najprej hvala tedniku Demokracija za odpiranje demokratičnega medijskega prostora. V 5. številki Demokracije sem z zanimanjem prebral uvodne besede g. Metoda Berleca pod naslovom Atentat na pravno državo. Kot pravnik (četudi upokojen) seveda z zanimanjem prebiram članke, posebej če so pravnega značaja. V prejšnjem režimu smo se res srečevali s pravno prakso, ki jo je g. Berlec poimenoval "revolucionarno pravo". Kot pravnega legalista me je to zelo bolelo in me seveda moti, če se ta vzorec obnavlja še danes.

Ne zamerite, da sem problem izbrisanih spremljal z legalističnega vidika. Lahko se povsem strinjam, da smo bili pri dodeljevanju državljanstev in drugih pravic tujcem preveč širokogrudni. Nemčija je na primer ob integraciji vzhodnega dela zahtevala obnovitev stalnega prebivališča za vse nove državljane v razmeroma kratkem roku. V Sloveniji so zadeve potekale po eni strani žal preveč liberalno, po drugi pa tudi pravno nekonsistentno. Z očitkom merim pravzaprav na prvo Demosovo vlado.

Na tej točki polemiziram z uvod-

ničarjem Metodom Berlecem. Prva napaka, ki je bila usodna tudi za prihodnost, je bila storjena leta 1992, ko je prišlo do nezakonitih izbrisov iz evidenc stalnega prebivališča. Da ni bil upoštevan pravnoformalni postopek, danes potrjujeta (s težkim srcem, pa vendar) tudi tako ugledna strokovnjaka, kot sta dr. Lovro Šturm in dr. Rajko Pirnat. Zaradi te napake, ki bi jo prosto po F. Cukjatiju in (pravnem nestrokovnjaku) B. Grimsu poimenovali kot prenos iz ene evidence v drugo, bo prišlo tako do zahtevkov za odškodnine kot do drugih znanih posledic. Odgovornost za posledice bodo morali nositi takratni ministri in sekretarji. Jasno je že tudi, da je kasneje prišlo do kršitev ustave in zakonov, vendar je bila izhodiščna nezakonitost storjena leta 1992. Atentata na pravno državo tako ne moremo obtoževati le ministra Bohinca, saj se je to dogajalo tudi v času Demosove vlade.

Marsikdo bo ob tem reagiral. To je bilo prav, že tako in tako smo preveč odprli vrata tujcem, med katerimi je bilo veliko nasprotnikov osamosvojitve, kaj bomo gledali na postopke itd., vendar bi dodal le to: če ne spoštujemo postopkov (katekizem pravne države), sami privolimo v metodo revolucionarnega prava. Pri tem moramo biti dosledni, ne pa da smo legalisti le takrat in toliko časa, dokler nam naključno uspeva. Kot kaže, "revolucionarno" ne razmišljajo in ne ravnaajo le na levi.

Miro Kolenc, Ljubljana

Če to niso čudeži ...

Ni samo Jezus vode spremenil v vino, tudi naše vode niso od muh! Okoli petdeset let so ONI in njihovi predniki sistematično in grobo kršili človekove pravice, a glej, kar čez noč so se prelevili v demokrate. Mar ni to pravi čudež? Toda čudež mora biti vseeno bolj prepoznaven. Dovčerajsnji vneti podporniki in komisarji diktature zdaj učijo nas, uboge drugorazredne pare, demokracije in celo moralnih vrednot. To ni majhen čudež, o ne! Prodajati in učiti nekaj, česar ne prepoznavas in nimaš, to pa je že velikanski čudež. Naša presvetla garda pa tako rekoč zmore vse, prav vse! A kako bodo zdaj to demokracijo in moralo prodajali? Na unče, jarde ali metre ali na vatlje? No, na Balkanu bi se morda kaj od slovenske demokracije in morale še dalo iztržiti, v Evropi pa menda ne bo velikega povpraševanja po komunistični demokraciji in moralni.

Vladajoči imajo v svojih šapah vse, za kar so se borili: na kupe cekinčkov itd. Ker denar mora krožiti, so pač legalno in ilegalno "kupili" kak avionček ali pridobili kak medij, kak časopis ali RTV-postajo, vsa vplivna in donosna mesta v upravi, zasedli so najpomembnejša mesta v sodstvu, celo najvišji partijski sekretarček je naš ustavni sodnik, pa predsednik vlade itd. Vsa donosna in vplivna mesta v sodstvu, bankah, zavarovalnicah, gospodarstvu in še in še. Tako zabiti pa res nismo. Še posebej si zapomnimo zametljanje, saj smo imeli izvrstne učitelje vse od Stalina prek Mačka do Miloševića. Nekaj čveka pa zmeraj ostane za raznovrstne linčje in napade na Janeza Janšo, Bajuka, Rodeta, Peterleta in še koga. Najprej moraš reveže oskubiti in vse spraviti v svojo malho, nato jih še osmešiti ... Za take podvige je Golobič mojster nad mojstri ...

In tako se krvnik žrtvi še posmehuje. Za vsako ceno mora ostati na oblasti in v areni. Opoziciji in narodu je treba zabiti v glavo, da se za oblast bojuje opozicija in ne partiji, čeravno so na oblasti že 60 let. Ali to ne diši po neke vrste čudežu? Le kako to, da na volitvah vedno dobivajo aparatčiki, in to ob tako velikem šte-

vilu brezposelnih in zaposlenih revežev, ob veliki razprodaji državne premoženja, ob astronomski zaženoosti, ob padanju realne vrednosti nizkih in nižjih pokojnin, ob zmanjševanju zdravstvenih storitev, kjer na primer čakaš na protezo dve leti itd. Kje so pluralni mediji, kje enako razvite regije? Naše volitve so tako višek demokratičnega cirkusa in čudeža. Čim bolj skubijo, ožemajo in zastrašujejo narod, tem več navinežev jih voli. V manipuliranju in sprenevedanju jim nihče ne seže niti do malega prsta na nogi, kaj šele do kolen. Liberalci, združena lista in petični upokojenci so ja skrajno strpni (seveda le na papirju). Zelo tolerantni so do drugih ras, narodov, do drugačnih, do vseh vernikov, samo ne do katoličanov. Posebno strpni so do bogatih, do goljufov, do velikih rib, ne pa do ideološko drugače mislečih oziroma do mislečih nasploh, češ, saj mi mislimo zanje.

V SDS nikakor nismo proti "izbrisanim", želimo le, da se to vprašanje uredi po evropskih merilih, da se Evropa seznani z resnico. Med tako imenovanimi izbrisanimi so lahko agresorji, zato smo za temeljito preverjanje posameznikov. Sodno naj se dokaže njihovo prebivanje pri nas, ne pa tako, da se odločba ustavnega sodišča upošteva samo takrat, ko to nekomu ustreza in je v škodo Slovenije ...

Pred tremi leti take odločbe niso zadostovale, ker so bile v škodo Sloveniji. Ne kvasimo torej o spoštovanju zakonov. To govorijo tisti, ki jih grobo kršijo in postavljajo slovenske državljane v neenakopraven položaj. Mislim, da zakoni in odločbe nikakor ne morejo presegati nacionalnih interesov in posledično finančnih zmognosti Slovenije. Verjetno bi bilo dobro spremeniti zakon v tem posebnem primeru. Ne bi bilo odveč preveriti prebivališč tujcev, upravičenosti do dodelitve državljanstev in nas končno seznaniti z natančnim številom ljudi tujih narodnosti. Čudim se, da tega nismo opravili pri zadnjem popisu prebivalstva!

Sicer pa, kdo ve, ali pri teh "izbrisanih" niso bile v ozadju kake kравje kupčije!

Slovenci tako in tako nismo ena-

Kdo so prejemniki milijonskih honorarjev?

O tem se ne sprašujeta le nebodijutreda tednika Demokracija in Mag, temveč 16. februarja tudi časnik Dnevnik, ko obširno piše o večmilijonskih honorarjih naše vlade. Komu se izplačujejo in zakaj? Če prebereš članek in si ogledaš tabelo izplačanih honorarjev, moraš, pa če si še tako lahkoveren, ugotoviti, da so na nekaterih ministrstvih vključno z resornim ministrom zaposleni mnogi nesposobneži, ki niso kos svoji službi! To jim je pravzaprav le neke vrste sinekura – dobra plača za malo dela. Zato morajo najemati "strokovnjake", da jim pripravijo razne projekte, ki so seveda mastno plačani, minister pa jih predstavi kot svoj izdelek. Največkrat pa so ti "strokovnjaki" kar funkcionarji istega ministrstva. Za primer pogledimo ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, kjer je za več kot 50 milijonov dolarjev izplačanih honorarjev. Komu in za kakšne projekte? Vsak izplačani honorar bi moral biti točno opisan. Znano je, da večina naročenih projektov ostane v predalih, vendar so bogati honorarji avtorjem izplačani. Vsi ti "honorarci" pa so v pričakovanju še kakšnega "mastnega zaslužka" zvesti svojim gospodarjem. V televizijskem Tedniku pa smo 19. februarja slišali neprijetno zgodbo Osnovne šole Bežigrad, kjer se neka učiteljica obnaša kot paznica v Stalinovih zaporih. Kljub pisnim pritožbam staršev, naslovljenim na ministra za šolstvo Slavka Gabra in na varuha človekovih pravic Matjaža Hanzka, od njiju ni glasu. Zakaj ne? Zakaj bi se funkcionarja, ki prejemata visoke plače, ukvarjala z "malenkostmi"? Kdo štiti učiteljico in ravnateljca in zakaj? ODMEVI, 20. februarja; soočila sta se Janez Janša, predsednik SDS, in Gregor Golobič, predsednik sveta LDS. Pogovor je obravnaval najnovejši Tošev Politbarometer, v katerem je bilo prikazano upadanje priljubljenosti LDS in rast priljubljenosti opozicijske SDS. Predsednik SDS Janez Janša je menil, da je prikaz stanja verjetno napihnen v cilju takojšnje mobilizacije volivcev in simpatizerjev LDS. Podpora vladi upada, ker ljudje vidijo, da slednja bolj skrbi za tujce kot za svoje državljane. Gregor Golobič meni, da nestrpna politika SDS mobilizira "nestrpneže"! Potemtakem ima Gregor Golobič vse državljane Slovenije, ki ne odobravajo politike sedanje vlade, za nestrpneže. Glede razrešitve dose danjega predsednika uprave Telekoma je Gregor Golobič takoj začel z očitki, da je bilo imenovanje Marjana Podobnika leta 2000 na to mesto politično kadrovanje, kar je potrdil tudi Janez Janša. Očitno pa je Golobič pozabil na politično kadrovanje Marjana Podobnika na mesto podpredsednika Drnovškove vlade, čeprav ta funkcija ni bila nikjer predvidena. To izsiljeno funkcijo je Marjan Podobnik opravljal mnogo dlje kot tisto na vrhu Telekoma v času Bajukove vlade! Na tem mestu je ostal tudi še kar nekaj časa v Drnovškovi vladi! Pogojevalec, da ne rečemo izsiljevalec, pa je bila SLS. V petkovem in nedeljskem soočenju je bil Gregor Golobič tisti, ki je vseskozi izkazoval skrajno nestrpnost, in ne Janez Janša. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kako se kadrujejo člani nadzornih svetov, ki v taki sestavi, kot so, opravijo "ukazano umazano" delo. Česar ne naredijo nadzorni sveti, nadaljujejo provladni mediji. V sobotnem Delu v Temi dneva, Tretja pot, Veso Stojanov na koncu članka napiše: "Morda pa so nastopile idealne razmere za nekoga tretjega, politično bolj spretnega, ki bi s svojim ponovnim vstopom na politično prizorišče poskrbel za drugačno delitev političnih kart." Kdo neki je ta "odrešenik"? Pa ja ne "bivši"?

Še kratka omemba TV Tarče, 24. februarja, kjer je bil govor o korupciji. No, po tej oddaji si je korupcija globoko oddahnila. Nič si ji ne bo zgodilo!

Marija Vodišek, Ljubljana

» kovredni s tujci, ki jim je Slovenija tako pri srcu, da nekateri pridejo nadno celo s tanki in po desetih letih komaj klatijo slovenščino. Dr. Bajuk je moral leta in leta preživeti v pregnanstvu, med tujci, a je že po prihodu v domovino kar dobro govoril slovenščino, pa so se še norčevali iz njega. Toda zamejskim Slovencem se državljanstva in druge pravice niso tako radodarno podeljevali, čeravno so vsestransko pomagali pri slovenski osamosvojitvi. Osamosvojitelji, naši vojaki, ki so se nesebično bojevali, pa danes niti služb nimajo.

Vdova dobi po padlem možu 31 tisočakov. Kaj pa borčevske pokojnine, so po 60 letih tudi tako sramotne??? Boj proti agresorjem je bil nujen, tudi leta 1941. Kje so pravice delavcev, ki so zgradili našo domovino, kje za upokojece z najnižjimi pokojninami, kje so izenačene pokojnine, če ima profesor z visoko izobrazbo okoli 130.000 tolarjev pokojnine, borci in elita z mnogo nižjo izobrazbo pa dvakrat več? Kje so pravice pobitih, izgnanih, pokradenih, ki še po 61 letih niso enakovredni s privilegiranci, kje? Kdo se okorišča s krvavimi žulji pridobljenim premoženjem naših staršev? Po "demokracijskih" zakonih so nam pokradli premoženje, porušili bajto ...

Terjamo pravico in izenačenje z drugimi državljani. Zahtevamo odškodnino. Kdo bo plačal odškodnino za šestdesetletno uporabo premoženja? Ne more biti zakona ali odloka, ki bi žrtvam nalagal, da poklonijo odškodnini in državljanstva svojim rabljem in agresorjem! V taki demokraciji nismo to, kar smo, temveč so drugi to, kar bi morali biti mi ... res velika kolobocija.

Mar Slovenci in Slovenke ne vidijo in ne slišijo ničesar? Se izvaja nad nami tiha, neslišna invazija? To bo Evropa vesela, če bi z nami pridobila še del Balkana skupaj s križanimi udbovci. Mimogrede, tam so znova volili predstavnike haških zapornikov in osumljencev, ker tisti najboljši letijo kar z raketami na oni svet. Čudno je to, da se tisti, ki so zase hoteli neomadeževano, etnično čisto državo, sedaj ne bojijo, da bi se okužili in onesnažili z našo neciviliziranostjo. Kako že

piše na Tyrševi v Mariboru: "Ajde, bečki konjušari, marš u Nato!" in verjetno v EU ... Ja, prav nam je! Mi smo samo necivilizirani "konjušari", oni pa tankisti, to je nekaj več. Morda bodo dobili še kako odškodnino, ker so rovarili proti nam, nam grozili, morda celo s puškami merili v nas. Podelili jim bomo nazadnje še odlikovanja in spomenice. Ali obstaja pod soncem dobrodušnejši narod, ki nagrajuje svoje napadalec? To je danes velikanska redkost, to je tako rekoč čudež v naši čudežni deželici.

Marta Frajman, Maribor

Človekove pravice?

Besedi, ki ju v zadnjem času pogosto slišimo in vidimo, še posebno v zvezi z izbrisanimi. Kršitev človekovih pravic izbrisanim je v oddaji Trenja na Pop TV močno poudarjal tudi minister Gaber in s tem pokazal svojo dvoličnost. Zelo gledana oddaja Trenja naj bi po njegovem mnenju vsej širši javnosti pokazala njegov pozitivni pogled in zavzemanje za človekove pravice.

Minister Gaber bi moral odpraviti kršitve človekovih pravic najprej na ministrstvu za šolstvo, kjer so kršitve človekovih pravic še večje, saj se namerno kršijo pravice otrok s posebnimi potrebami, odgovornost za tako stanje pa je predvsem ministrova.

Zakon o osnovni šoli iz leta 1996, v katerem je kot zadnji rok za uveljavitev vseh določil tega zakona navedeno šolsko leto 2003/2004, zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potre-

bami iz leta 2000, Konvencija o otrokovih pravicah, katere podpisnik je tudi Slovenija, navajajo vključitev otrok s posebnimi potrebami v redne osnovne šole. Minister Gaber je v začetku šolskega leta 2003/2004 med drugim hvalisavo poudarjal veliko število vpisanih otrok s posebnimi potrebami (3500) v redne šole. Zavajal je vso slovensko javnost. Dejansko stanje je povsem drugačno.

Vsi naštetih zakoni, še posebej mednarodno zavezujoča konvencija, poudarjajo specifičnost teh otrok in njihovih težav skozi določila večje pozornosti in s tem tudi pomoči, nediskriminacije zaradi njihove drugačnosti, vključevanja in druženja z drugimi, zdravimi sovrstniki. V naprednih evropskih državah so proces vključevanja otrok v redne šole predvsem pa upoštevanje njihovih pravic izvedli že pred mnogimi leti, v Italiji leta 1976, v skandinavskih državah pa še prej.

Imamo zakon, toda samo na papirju. Kaj pomeni nespoštovanje zakonov in konvencij? Kršitev, ki ni samo kršitev zakonov, ampak je v tem primeru kršitev človekovih (otrokovih) pravic.

Kakšen je odnos do staršev teh otrok? Nespoštljiv, ponižujoč in žaljiv. Kolikor starši pri iskanju pravic za svojega otroka ne popustijo, so zoper njih uporabljena tudi sredstva prisile in terorja, vključno s predlogom o izvršbi in prijavi sodniku za prekrške, kar sva doživljala tudi midva.

Osnovna šola Frana Erjavca, s katero sva v sporu, se tudi na sodbo sodišča ne odziva, čeprav je sodišče ugotovilo kršenje postopkovnih določil.

Pravico sva iskala tudi pri varuhu človekovih pravic, s tem da sva ga sprotno seznanjala o kršitvah. Varuh niti na najino zahtevo ne poda poročila ali ocene za leto 2003 zaradi kršitev zakonov s strani ministrstva za šolstvo in kaj je ministrstvo storilo za odpravo teh kršitev; nasprotno, v nama poslanem dopisu ga kljub kršitvam zagovarja in pričakuje najino razumevanje.

Na čigavi strani je varuh in v službi koga je, presodite iz izvlečka dopisa, ki ga nama je poslal:

"Dejstvo namreč je, da država do sedaj ni zagotovila vseh pogojev za izvajanje inkluzivnega načina izobraževanja za vse otroke s posebnimi potrebami, pa čeprav bi to morala storiti ob uveljavitvi zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Pogoji za tak način izobraževanja so namreč zelo zahtevni, raznovrstni in zahtevajo veliko finančnih sredstev. Vse to je proces, ki ga ni mogoče izpeljati v zelo kratkem času in ne z enkratnim dejanjem."

Varuh s takim odgovorom zavaja. Razprave in študije za pristop k inkluzivnemu načinu izobraževanja so se pri nas začele pred tridesetimi leti. Mnenja varuha v poslanih dopisih so do teh otrok diskriminatorska, saj pozablja na sobivanje z drugimi otroki, ki je za te otroke primarnega značaja, kar bi pomenilo tudi odpravo ali vsaj zmanjševanje izločenosti teh otrok iz družbe.

Varuh v dopisu navaja tudi bojazen, da večina težko sprejme manjšino.

Kriviči za tako nepripravljenost so vodilni v nekaterih institucijah, vključno z ministrom, kar se je izkazalo tudi na primeru v Novi Gorici, ko kljub obljubam o skupnem praznovanju novega leta obeh šol le-tega ni bilo.

Lep primer nevgojnega odnosa in pogleda na drugačnost. Sodni postopki so dolgotrajni. Kršene so zakonsko določene pravice otrok s posebnimi potrebami. Starši nimajo pri odločanju nikakršnih pravic. Zoper kršilce ni sankcij. To je sramota za naš šolski sistem, za katerega kršitve in človekovih oziroma otrokovih pravic je prvi odgovoren minister Gaber.

Zmagao in Alijana Magajne,
Nova Gorica

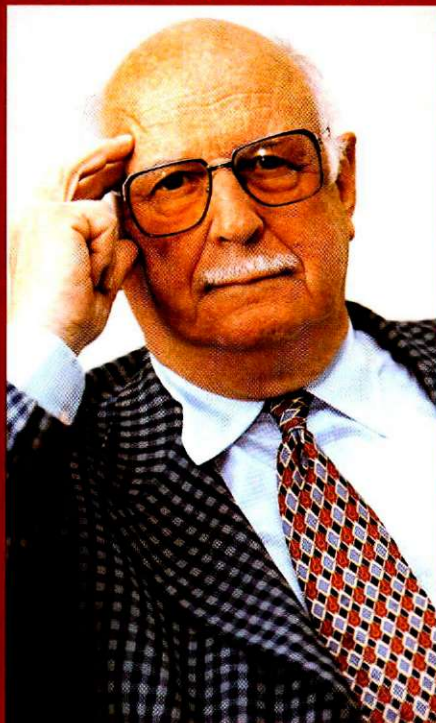
EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ◆ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ◆ bar sedmica
- ◆ lokalna televizija ETV

- ◆ trgovina EVJ Center
- ◆ elektroinstalacije
- ◆ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ◆ kabelsko komunikacijski sistemi
- ◆ grafitne ščetke
- ◆ tiskana vezja
- ◆ delovni stroji in nizke gradnje

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov.

MED SVOBODO Dušan S. Lajovic IN RDEČO ZVEZDO

Knjiga obsega 350 strani napetega in zanimivega branja. Priloženo naročilnico pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

Napeta avtobiografska pripoved Dušana S. Lajovca, zavednega Slovence, uspešnega poslovneža in nekdanjega častnega generalnega konzula Republike Slovenije na Novi Zelandiji.

Pripoved o življenju, v katerem je avtor doživel na stotine nevarnih in zanimivih dogodkov. Mnogokrat je ostal živ in zdrav predvsem zato, ker je tudi v najtežjih preizkušnjah ohranil vedrino in smisel za humor, ki ga spremljata še danes. Sin znanega ljubljanskega tovarnarja Lajovca, ustanovitelja Saturnusa in Tube, se je skozi burno obdobje druge svetovne vojne prebijal kot ilegalce Kraljeve vojske v domovini, kot obveščevalec za potrebe zaveznikov v boju z nemškimi okupatorji in komunističnimi partizani. Po vojni je delal za angleško obveščevalno službo, pomagal demokratični emigraciji v zamejstvu, študiral v izgnanstvu in nato odšel v Avstralijo, kjer je začel novo življenje kot navaden delavec. Komunistična policija mu je doma zaprla starše in zaročenko, ki jo je grobo zasliševal znani udbovec in donedavni svetovalec Milana Kučana dr. Zdenko Roter. Avtor opisuje tudi novo življenje v Avstraliji, kjer postavi na noge Impact International, uspešno podjetje s tovarnami po vsem svetu, in svoje vezi z domovino, ki je za desetletja potonila v močvirje komunističnega enoumja. Ob osamosvojitvi se prvič vrne v domovino

in doživi napad JLA na Slovenijo junija 1991. Z vsemi močmi dela za mednarodno priznanje Slovenije in Avstralija ter Nova Zelandija predvsem po njegovi zaslugi Slovenijo priznata med prvimi.

Postane častni konzul na Novi Zelandiji in še naprej pomaga demokratičnim procesom v Sloveniji. Prizadeva si za resnico o preteklosti in zbere številne dokumente in druge dokaze o kršenju človekovih pravic v času komunističnega režima. Spozna ljudi, ki so bili nekoč na drugi strani in želijo sedaj popraviti napake iz preteklosti. Veliko ve o ljudeh, ki so v Sloveniji še vedno na oblasti. Kako je prišel do seznamov Udbe, na katerih je tudi sam kot strogo nadzorovana oseba, ki ji je bil vse do leta 1990 prepovedan prihod v domovino? Vse to in še več v knjigi, ki posveti v doslej temačne kote slovenske polpreteklosti.

V knjigi je objavljen tudi obsežen seznam glavnih sodelavcev Udbe.

Po posebni založniški ceni 6.200 SIT nepreklicno naročam knjigo
Dušana S. Lajovca MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

ime in priimek: _____

datum: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V ceni je všteta DDV, ni pa všteta poštnina.

Imam svoj Life.

